

63(03)
M 229

ИЛИМДЕР АКАДЕМИЯСЫ
НАУК КИРГИЗСКОЙ ССР

ТЕРМИНОЛОГИЯ КОМИССИЯСЫ
ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКАЯ КОМИССИЯ

А. М. МАМЫТОВ, А. С. СУЛТАНБАЕВ

ТОПУРАК ТААНУУ
ТЕРМИНДЕРИНИН
ОРУСЧА-КЫРГЫЗЧА СӨЗДҮГҮ

РУССКО-КИРГИЗСКИЙ СЛОВАРЬ
ТЕРМИНОВ ПО ПОЧВОВЕДЕНИЮ

ИЗДАТЕЛЬСТВО «ИЛИМ»
Фрунзе 1969

КЫРГЫЗ ССР ИЛИМДЕР АКАДЕМИЯСЫ
АКАДЕМИЯ НАУК КИРГИЗСКОЙ ССР

ТЕРМИНОЛОГИЯ ҚОМИССИЯСЫ
ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКАЯ КОМИССИЯ

А. М. МАМЫТОВ, А. С. СУЛТАНБАЕВ

ТОПУРАК ТААНУУ
ТЕРМИНДЕРИНИН
ОРУСЧА-КЫРГЫЗЧА СӨЗДҮГҮ

РУССКО-КИРГИЗСКИЙ СЛОВАРЬ
ТЕРМИНОВ ПО ПОЧВОВЕДЕНИЮ

ИЗДАТЕЛЬСТВО «ИЛИМ»
Фрунзе 1969

Кыргыз ССР Илимдер Академиясынын
Терминология Комиссиясынын
чечими боюнча басылды

327490

Центральная научная
БИБЛИОТЕКА
Академии наук Киргизской ССР

Адис-редактор: Т. Юсупов, тилчи-редакторлор: Р. Бекжанова, М. Юсупова.

КИРИШ СӨЗ

Бул «Топурак таануу терминдеринин сөздүгүн» түзгөндө авторлор жалпы кабыл алынган төмөнкү принциптерди колдонушту:

1) орус тилиндеги терминдер маанисине жана мазмунуна жараша ылайыктуу кыргызча эквиваленттер менен котурлуду: почва—*топурак*, пахота—*айдоо*, дернина—*чым*, солончак—*шор топурак* ж. б.;

2) кыргызча ылайыктуу терминдер болбогон учурда орусча терминдер ошол боюнча эле алынды: солонец, агрехимия ж. б. Мындай терминдердин кыйла бөлүгүнө кыргызча кыскача түшүнүк берилди.

Кыргыз тилине жаңы терминдердин киргизилиши жаңы түшүнүктөрдүн пайда болушуна байланыштуу экендиги түшүнүктүү. Бул биринчиден, айыл чарба техникасынын кетменден татаал агрегаттарга чейин өсүп жетип, айыл чарба жумуштарынын комплекстүү механизацияга өтүшүнүн жана агрономиялык илимдин тынымсыз өнүгүшүнүн, экинчиден, орус жана кыргыз элдеринин жакындашуусунун натыйжасы болуп эсептелет.

Топурак таануу илими башка (климатология, геоморфология, геоботаника, минералогия, мелиорация ж. б.) илимдер менен тыгыз байланыштуу болгондуктан, бул сөздүккө ушул илимдерге тиешелүү айрым терминдер да киргизилди.

Сөздүктүү түзүүде авторлор тарабынан Орусча-кыргызча сөздүк (1957 ж.), Топурак таануу боюнча орусча-казакча сөздүк (1958 ж.), Топурак таануу терминдеринин орусча-өзбекче сөздүгү (1956 ж.), Топуракты үйрөнүүчүлөрдүн бүткүл сооздук коому тарабынан түзүлгөн Топурак таануу боюнча түшүндүрмө сөздүктүн долбоору, 1964-жылы Бухарестте английс-

француз, немец, румын жана орус тилдеринде чыккан Топурак бөюнча сездүк пайдаланылды.

Сездүк жеке эле топуракты изилдөөчүлөргө жана топурак таануу илимине жакын адистердин өкүлдөрүнө гана эмес, колхоздук, совхоздук өндүрүштүн адистерине, жогорку жана атыйн орто окуу жайларынын студенттерине жана катормочуларга арналат.

Бул сездүктүү айыл чарба илимдеринин кандидаттары-почвовед О. Асанбаев, Ш. Ашрахманов, Ж. Кожеков, К. Эсенбаевдер карап чыгышып, бир топ пайдалуу ойлоруи айтышты. Бул пикирлерди үчүн аталган жолдошторго алкышыбызды айтабыз.

Сездүк бөюнча ой-пикирлерди, сунуштарды төмөнкү адрес бөюнча жиберүүңүздөрдү сурайбыз: Фрунзе шаары, XXII партъезд көчөсү, 265-а, Кыргыз ССР Илимдер Академиясынын Терминология комиссиясы.

ПРЕДИСЛОВИЕ

При составлении настоящего терминологического словаря по почвоведению авторы исходили из следующих общепринятых принципов:

1. Русские термины переведены соответствующими киргизскими эквивалентами, например: почва — *топурак*; деревни — *чым*, солончак — *шор топурак*, пахота — *айдоо* и т. д.

2. При отсутствии таких эквивалентов принятые термины, употребляемые в русском языке: *солонец*, *анализ*, *агрохимия* и многие другие. Большинству терминов даны краткие толкования. Внедрение новых терминов в киргизский язык, как известно, вызвано появлением новых понятий. Это, с одной стороны, является результатом огромного скачка техники от кетменя к сложным агрегатам, комплексной механизации сельскохозяйственных работ и непрерывного роста агрономической науки, с другой — результатом сближения русского и киргизского народов.

Поскольку почвоведение тесно связано с некоторыми науками (климатологией, геоморфологией, геоботаникой, минералогией, мелиорацией и др.), в настоящий словарь включен ряд терминов, касающихся этих дисциплин.

При составлении словаря нами использованы: Русско-киргизский словарь (1957 г.), Русско-казахский словарь по почвоведению (1958 г.), Краткий русско-узбекский терминологический словарь по почвоведению (1956 г.), проект Толкового словаря по почвоведению, составленный Всесоюзным обществом почвоведов, Почвенный словарь, изданный в 1964 году в Бухаресте на английском, французском, немецком, румынском и русском языках.

Словарь предназначается не только для почвоведов и представителей смежных специальностей, но и для специалистов колхозно-совхозного производства, студентов высших и средних специальных учебных заведений, переводчиков и т. д.

Настоящий словарь просмотрен кандидатами с.-х. наук — почвоведами О. Асанбаевым, Ш. Ашрахмановым, Д. Кожековым, К. Эсенбаевым. Всем этим товарищам выражаем признательность за ценные замечания, которые способствовали улучшению содержания словаря.

Замечания и отзывы по словарю просим направлять по адресу: г. Фрунзе, ул. XXII партсъезда, 265-а, Термином АН Киргизской ССР.

A

АБСОРБЦИЯ абсорбция, сицирүү (суюктуктун же катуу деңенин газ же эртиме түрүндегү заттарды өз боюна сицирип алыши. Абсорбция сорбциянын бир туру).

АБСОРБЦИЯ АТМОСФЕРНАЯ атмосфералык абсорбция

АБСОРБЕНТ абсорбент (газды же эриген затты өзүнө сицирген зат).

АВГИТ авгит (метакремний кислотасынын тузу, силикаттарга таандык минерал).

АГЕНТЫ ВЫВЕТРИВАНИЯ бузулунун агенттери (тоо тектерин жана минералдарды бузуучу агенттер).

АГЛОМЕРАТ агломерат (ар түрдүү тоо тектеринин урандыларынын жыйындысы, чөгүндүсү).

АГРЕГАТ агрегат (1. тоо тектерди түзгөн минералдардын тобу; 2. топурактын айрым белүкчелерден турган тоголокчолору).

АГРЕГАТ ВОДОНЕРОЧНЫЙ сууга түруштугу жок агрегат

АГРЕГАТ ВОДОПРОЧНЫЙ сууга түркүтүү агрегат

АГРЕГАТ ВОДОУСТОИЧИВЫЙ сууга чылдамдуу агрегат

АГРЕГАТ ПОЧВЕННЫЙ ЕСТЕСТВЕННЫЙ табигый топурак агрегаты

АГРЕГАТ ЗЕРНИСТЫЙ дандуу агрегат

АГРЕГАТ ИСКУССТВЕННЫЙ жасалма агрегат

АГРЕГАТ КРУПНОКОМКОВАТЫЙ ири тоголокчолуу агрегат

АГРЕГАТ ПОЧВЕННЫЙ ТОПУРАК агрегаты (топурактагы органикалык жана минералдык майды белүкчелердин судуда эрібей турган ири тоголокчолорго айланышы).

АГРЕГАТ ПОЧКОВИДНЫЙ бейрек сымал агрегат

АГРЕГАТ СЛОЖНЫЙ татаал агрегат

АГРЕГАТ СТОЛБЧАТЫЙ сүйрү агрегат

АГРЕГАТНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын агрегаттуулугу (структуралуулугу тоголоктуулугу).

АГРЕССИВНОСТЬ ГУМУСОВЫХ КИСЛОТ гумус кислоталарынын агрессивдүүлүгү

АГРЕГАЦИЯ ПОЧВЕННЫХ ЧАСТИЦ топурактын майды белүкчелерүүн агрегатташтыруу (тоголоктоштуруу).

АГРИКУЛЬТУРА агрикультура (дайканчылыкта колдонулушу түрдүү чараплар).

АГРОБИОЛОГИЯ агробиология (өсүмдүктөрдүн жана жан-жаныбарлардын тиричилигиндеги закон ченемдүлүкүү үйретүүчү илим).

АГРОКОМПЛЕКС агрокомплекс (дайканчылыкта колдонуулук агро-техникалык чарапардын комплекси).

АГРОЛЕСОМЕЛИОРАТОР агротокой мелиоратору (агротокой мелиорациясы буюнча адис).

АГРОЛЕСОМЕЛИОРАЦИЯ агротокой мелиорациясы (топуракты жакшыртуу максатында кургакчылыкка жана кургак шамалдарга, суунун топуракты жең кетишүнө, күмдүн таралышына жана көчкү менен селге карши колдонулган токой естүрүү чараларынын системасы).

АГРОМЕЛИОРАЦИЯ агромелиорация (дайканчылыкта таза пайдала-нылбай жаткан же такыр карамасыз жерлерди агрономиялык чарапарды кол-донуунун негизинде жакшыртуу).

АГРОМЕРОПРИЯТИЯ агрономиялык чарапар

АГРОМЕТЕОРОЛОГИЯ агрометеорология (айыл чарба метеорология-сы; айыл чарба индурушүү маанилүү метеорологиялык, климаттык жана гидрологиялык шарттарды изилдөөчү илим).

АГРОМИНИМУМ агроминимум (агрономиялык илимдин, чарапардын минимуму).

АГРОНОМИЯ агрономия (дайканчылык; айыл чарба есүмдүктөрүн жакшы естүрүү, алардын жакшы сортторуу чыгаруу, которуштуруп алдоо жөнүндөгү илим).

АГРОПОЧВОВЕДЕНИЕ агротопурак таануу (топуракты агрономия-лык жактандырып, үйрөнүү таануу).

АГРОРУДА агроруда (жер семирткичи бар кеңдер).

АГРОТЕХНИКА агротехника (айыл чарба есүмдүктөрүн естүрүүнүн иккитари).

АГРОХИМИЯ агрехимия (агрономиялык химия — есүмдүктөрдүн азык-тандыруу жана аны жүргүзүү жөнүндөгү илим).

АДАПТАЦИЯ ПОЧВЕННАЯ топурак адаптациясы (топурактын көнү-гүшү).

АДГЕЗИЯ адгезия (топурактын жабышкактыгы).

АДСОРБЕНТ адсорбент (соруучу зат; к. адсорбция).

АДСОРБТИВ адсорбтив (адсорбциялануучу зат).

АДСОРБЦИЯ адсорбция (үстүртөн жабышшуу; газ же суюк заттын башка катуу же суюк абалдагы заттын үстүнкү бетине жабышышы, тыгызданып топтолушу. Сорбциянын бир түрү).

АДСОРБЦИЯ ИЗОТОПОВ изотоптордун адсорбциясы (радиоактив-дүү элементтердин адсорбциясы).

АДСОРБЦИЯ ИОННАЯ ИЛИ ОБМЕННАЯ иондук же алмашуу ад-сорбциясы (заттардын ион түрүндө адсорбцияланышы).

АДСОРБЦИЯ МАКСИМАЛЬНАЯ максималдык адсорбция

АДСОРБЦИЯ МНОГОСЛОЙНАЯ көп катмарлуу адсорбция (адсорб-цияланган молекулалардын бир нече кабаттан туршуу).

АДСОРБЦИЯ МОЛЕКУЛЯРНАЯ молекулалык адсорбция (суюк же буу абалындағы заттардын нейтралдуу молекула түрүндө адсорбцияланы-шы).

АДСОРБЦИЯ ОТРИЦАТЕЛЬНАЯ терс адсорбция (адсорбенттин бе-тиндеги адсорбциялануучу заттын аз болушу).

АДСОРБЦИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНАЯ оң адсорбция (адсорбенттин бе-тиндеги адсорбциялануучу заттын көп болушу).

АЗОТ азот (есүмдүктүн тиричилигинде негизги ролду ойноочу азык зат. Ал көбүнчө топурактагы гумустун, минералдык түздардын жана ми-кроорганизмдердин составында кездешет).

АЗОТ АМИДНЫЙ амид азоту (басымдын таасири алдында цементте-

АЗОТ АММИАЧНЫЙ аммиак азоту (топурактагы байланышкан азот).

АЗОТ АПОКРЕНАТОВ апокренаттардын азоту

АЗОТ АПОКРЕНОВОЙ КИСЛОТЫ апокрен кислотасынын азоту

АЗОТ АТМОСФЕРНЫЙ атмосфералык азот

АЗОТ ВАЛОВОЙ жалпы азот (топурактын органикалык жана ми-нералдык заттарынын составындағы азот).

АЗОТ ГУМИНОВОЙ КИСЛОТЫ гумин кислотасынын азоту

АЗОТ КРЕНАТОВ кренаттардын азоту

АЗОТ МОЛЕКУЛЯРНЫЙ молекулалык азот (абанын составында бош түрүндө кезінгүчүү азот).

АЗОТ НЕОРГАНИЧЕСКИЙ органикалык эмес азот (топурактын ор-ганикалык эмес заттарынын составындағы азот).

АЗОТ НИТРАТИНЫЙ нитрат азоту (топурак менен байланышпаган азот. Ал жердин төмөнкү катмарына суу менен оной эле жуулуп кетет).

АЗОТ ОРГАНИЧЕСКИЙ органикалык азот (топурактын органикалык заттарынын составындағы азот).

АЗОТ ПОДВИЖНЫЙ кыймылдуу азот (топурактагы сууда жецил эриген азоттун органикалык жана минералдык бирикмелери).

АЗОТ ПОЧВЕННЫЙ топурак азоту

АЗОТОБАКТЕРНЫЙ байланышкан азот

АЗОТОБАКТЕР азотобактер (аба жетиштүү жана аз кычылдуу то-пуракта кенири орун алдып, атмосфералык азотту жыйноочу аэробдук бак-терия).

АЗОТОБАКТЕРИН азотобактерин (буурчак есүмдүктөрүнөн тышкary даң, тамыры жемиш, картофель есүмдүктөрүнө колдонуулук бактериялык жер семирткич).

АЗОТОГЕН азотоген (азотобактеринин бар, чым көндүн күкүмү менен көмүр кычыл кальцийдин аралашмасынан турган микро жер семирткич). АЗОТОФИКСАЦИЯ азотфиксация, азотту байланыштыруу (топурак микроорганизмдеринин жардамы менен газ түрүндөгү атмосфералык азотту байланышкан азотко откөрүү).

АККРЕЦИЯ акреция (шилденди).

АККУМУЛЯЦИЯ БИОЛОГИЧЕСКАЯ биологиялык аккумуляция (чогулдуу, топтолуу).

АККУМУЛЯЦИЯ ГЛИНЫ чопонун аккумуляцияланышы (топтолушу)

АККУМУЛЯЦИЯ ГЛИНИСТЫХ ЧАСТИЦ чопонун белүкчелерүнүн аккумуляцияланышы

АККУМУЛЯЦИЯ ГУМУСА гумустун аккумуляцияланышы (топурак-та гумустун топтолушу).

АККУМУЛЯЦИЯ РАДИОЭЛЕМЕНТОВ В ПОЧВЕННЫХ ГОРИ-ЗОНТАХ топурак горизонтторунда радиоэлементтердин аккумуляцияла-ныши

АККУМУЛЯЦИЯ РАДИОЭЛЕМЕНТОВ В ПОЧВЕ топуракта радио-элементтердин аккумуляцияланышы

АКТИВНОСТЬ ПОВЕРХНОСТНАЯ үстүнкү бетине активдүүлүгү (бир заттын экинчи бир заттын бетиндеги сырткы тартуусун азайтуу жөн-демдүүлүгү).

АКТИВНОСТЬ ПОЧВЫ БИОЛОГИЧЕСКАЯ топурактын биология-лык активдүүлүгү

АКТИНОМИЦЕТЫ актиномицеттер (топуракта кенири таралган ми-кроорганизмдер).

АКТИНОН актинон (топурактагы радиоактивдүү газ).

АЛЕВРИТЫ алевриттер (жука, катмарлардан турган борпоң тоо тек-теринин тобу).

АЛЕВРОЛИТЫ алевролиттер (басымдын таасири алдында цементте-лин түгиздалган алевриттер).

АЛЛИТИЗАЦИЯ аллитизация

АЛЛИТЫ аллиттер (глиноzemдун гидраттарынан турган минералдар).
АЛЛОФАН аллофан (кээ бир чопонун системасына кирген алюмосиликаттуу минерал).

АЛЛЮВИЙ аллювий (агын суу алып келген ар түрдүү чөгүндүлөр, м.: ылай, кум, майда таштар).

АЛЛЮВИЙ ДРЕВНИЙ байыркы аллювий (байыркы суулардан пайды болгон чөгүндүлөр).

АЛЛЮВИЙ НЕДИФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ дифференцияланбаган аллювий (ыксыз топтошулган аллювий).

АЛЛЮВИЙ ОЗЕРНЫЙ көл аллювий (көл түбүндө пайда болгон чөгүндүлөр).

АЛЛЮВИЙ СТАРЫЙ эски аллювий

АЛЬБЕДО ПОВЕРХНОСТИ ПОЧВЫ топурактын бетинин альбедосу (топурактын бетинин күндүн нурун кайра чагылыштыруу жөндөмдүүлүгү).

АЛЬБЕДОМЕТР альбедометр (альбедону аныктоочу, курал).

АЛЬФА-ИЗЛУЧЕНИЕ альфа-нурлануу (кай бир радиоактивдүү элементтердин ядролорунун гелийдин ядросун белүп чыгарып нурланышы).

АЛЬФА-ЛУЧИ альфа нурлар (к. альфа-частица).

АЛЬФА-ЧАСТИЦА (α -ЧАСТИЦА) альфа-частица (α -частица; гелийдин ядросу).

АЛЮМИНИЙ алюминий (топурактын минералдык салмагынын 10—30 процентин түзгөн химиялык зат).

АЛЮМОСИЛИКАТЫ алюмосиликаттар (алюмокремний кислотасынын топуракта көзүри көздешүүчү тузу).

АМБ АМБ (органикалык заттардын минералданышын тездетүүчү бактериялык жер семирткич).

АММИАКАТЫ аммиакаттар (аммиак селитрасынын, кальций селитратынын суюк аммиакаттагы эритмелери; 30—50 процентине чейин азоту бар баалуу жер семирткич).

АММИАК аммиак (топуракта азоту бар заттар чиригенде белүнүп чыгуучу түссүз газ. Ал ёсумдуктөрдүн азыктануусуна керектүү азот заттарын берет).

АММИАК ЖИДКИЙ суюк аммиак

АММОНИЙ аммоний (аммиактын жана аммиак түздарынын суу эритмеси ажыраганды пайда болгон, ёсумдук менен топурак коллоиддерин жеңил сипирген оң заряддуу ион).

АММОНИЙ АЗОТНОКИСЛЫЙ азот кычкыл аммоний; к. селитра аммиачная.

АММОНИЙ СЕРНОКИСЛЫЙ күкүрт кычкыл аммоний; к. сульфат аммония

АММОНИЙ ХЛОРИСТЫЙ хлордуу аммоний

АММОНИФИКАЦИЯ аммонификация (топуракта ар түрдүү микроорганизмдердин таасири менен органикалык заттардын чиришинен аммиактын жана анын түздарынын пайда болушу).

АММОФОС аммофос (татаал азоттук—фосфор жер семирткичи; анда 11—12% ке чейин азот, 60% ке чейин фосфор кислотасы бар).

АМОРФНОСТЬ аморфтуулук (катуу дөненин молекулалары менен атомдорунун тартыпсиз орун алып, кристалл абалында болушу).

АМФОЛИТОИДЫ амфолитоиддер (оң же тескери заряддагы топурактын коллоид белүкчөлөрү).

АНАЛИЗ анализ (талдоо, аныктоо)

АНАЛИЗ АГРЕГАТНЫЙ агрегаттык анализ (топурактагы көлөмү ар башка болгон агрегаттардын санын процент менен аныктоо).

АНАЛИЗ АГРОНОМИЧЕСКИЙ агрономиялык анализ, талдоо (топурактын реакциясын, түздуулугун, азык заттарынын өлчөмүн ж. б. изилдөө).

АНАЛИЗ АДСОРБИОННЫЙ адсорбциялык анализ
АНАЛИЗ ГРАВИТАЦИОННЫЙ гравитациялык анализ (топурактын минералдарын салыштырма салмагына жараши белүп анализдөө).

АНАЛИЗ ГРАНУЛОМЕТРИЧЕСКИЙ (МЕХАНИЧЕСКИЙ) гранулометриялык (механикалык) анализ (топурактын чополуу же кумайлуулугун аныктоодо колдонулган анализ).

АНАЛИЗ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларын (жер алдындагы сууларды) анализдөө

АНАЛИЗ ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНЫЙ ТЕРМИЧЕСКИЙ дифференциялык термикалык анализ

АНАЛИЗ ИММЕРСИОННЫЙ иммерсиялык анализ (жарыкты чагылыштыруусуна жараши минералдардын иммерсиялык жарыкты чагылыштыруусун белгилүү суюктукка салып анализдөө).

АНАЛИЗ МАКРОАГРЕГАТНЫЙ макроагрегаттык анализ (ири агрегаттарды анализдөө).

АНАЛИЗ МИКРОАГРЕГАТНЫЙ микроагрегаттык анализ (майда белүкчөлүү агрегаттарды анализдөө).

АНАЛИЗ МИНЕРАЛОГИЧЕСКИЙ минералогиялык анализ

АНАЛИЗ ОБЪЕМНЫЙ көлемдүү анализ (топурактын көлөмдүү салмагы анализдөө).

АНАЛИЗ ПОЧВЕННОГО РАСТВОРА топурак эритмесин анализдөө

АНАЛИЗ ПОЧВЕННЫЙ ТОПУРАКТЫ анализдөө

АНАЛИЗ ПОЧВЕННЫЙ БИОЛОГИЧЕСКИЙ топуракты биологиялык жактан анализдөө

АНАЛИЗ ПОЧВЫ ВАЛОВОЙ топуракты жалпы анализдөө (топурактагы химиялык элементтерди жалпы анализдөө).

АНАЛИЗ ПОЧВЫ МИКРОБИОЛОГИЧЕСКИЙ топуракты микробиологиялык жактан анализдөө

АНАЛИЗ ПОЧВЫ СТРУКТУРНЫЙ топурактын структурасын анализдөө

АНАЛИЗ ПОЧВЫ УЛЬТРАМЕХАНИЧЕСКИЙ топурактын ультрамеханикалык анализи

АНАЛИЗ ПОЧВЫ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИЙ топурактын физикохимиялык анализи

АНАЛИЗ ПОЧВЫ ХИМИЧЕСКИЙ топурактын химиялык анализи

АНАЛИЗ РАДИОХИМИЧЕСКИЙ радиохимиялык анализ (радиоактивдүү элементтерди химиялык жол менен аныктоо).

АНАЛИЗ РЕНТГЕНОСТРУКТУРНЫЙ рентгеноструктуралык анализ (топурактын етө майда белүктөрүн жана андагы чополуу минералдарды изилдөөдө колдонулучу метод).

АНАЛИЗ СУХОЙ кургак анализ

АНАЛИЗ УДОБРЕНИЙ жер семирткичтерди анализдөө

АНАЛИЗ ФАЦИАЛЬНЫЙ фацийлык анализ (чөгүндүү тоо тектерди аныктоо).

АНАЭРОБИОЗИС анаэробиозис (бош кислород болбогон жерде журуучу микробиологиялык процесс).

АНАЭРОБЫ анаэробы (бош кислород жок жерде жашоочу микробиизмдер).

АНГИДРИТ ангидрит (жарым суулуу гипс).

АНИЗОТРОПНОСТЬ анизотроптуулук (кээ бир кристаллдык заттардын физикалык касиеттеринин шартка жараши ар кандай болушу).

АНКЕРИТ анкерит (кальций тобуна кирген минерал).

АНТОГОНИЗМ ИНОВ иондордун антигонизми (топурак эритмелеринде бир иондор басымдуулук кылып, экинчи иондордун ёсумдуккө кири-

шине тоскоолдук кылышы; м.: эритмеге кальций көп болсо, ал калий жана магнийдин эритмеге кишине тоскоол болот).

АНТОГОНИЗМ СОЛЕИ түздардын антогонизми, к. антогонизм ионов. АПАТИТ апатит (кристалла түрүндөгү ар түстүү минерал; фосфор жер семиркичин жасоодо керектелет).

АПОКРЕНАТЫ апокренаттар (топурактын гумусундагы апокрен кислотасынын түздары).

АРАГОНИТ арагонит (топурактарда көзигүүчүү экинчи минерал). АРГИЛЛИТЫ аргиллиттер (тыкысталып, цементтелип каткан чопо).

АРЕОМЕТР ареометр (суюктуктун, эритменин же суспенсиянын салыштырма салмагын аныктоочу курал).

АРКОЗЫ аркозалар АРЧИЛЛА арчилла, чопо, каолин

АСКАНГЕЛЬ аскангель (асканиттин коллоид абалындагы түрү). АСКАНИТ асканит (составында монтмориллонит басымдуулук кылган чопонун бир түрү).

АСПЕКТЫ РАСТИТЕЛЬНЫЕ өсүмдүк аспекттери АССОЦИАЦИЯ ПОЧВ топурактын ассоциациясы

АССОЦИАЦИЯ РАСТИТЕЛЬНАЯ өсүмдүктөрдүн ассоциациясы АЦИДОНДЫ ацидондер (топурактын коллоид белүүчөлөрүнүн тескери зарядда болушу).

АЭРАЦИЯ топурактын аэрация болушу (топурактагы абанын атмосфералык аба менен катышы).

АЭРОБИОЗИС аэробиозис (топурактын кислород жетиштүү болгон жерлериндең микробиологиялык процесс).

АЭРОБЫ аэробдор (жашоо учун бош кислородду талап кылган микроорганизмдер).

АЭРОСЕВ самолет менен себүү (айыл чарба өсүмдүктөрүнүн үрөндөрүн самолет менен себүү).

Б

БАЗАЛЬТ базальт (вулкандан пайда болгон, кремний кислотасына жарды келген тоо тектер).

БА'ЗИС ЭРОЗИИ эрозиянын базиси (агын суулардын күйгөн же кошулушкан точкасы; агын суу деңгизге же көлгө күйсө, кийинкинин деңгээли агын суулардын эрозиялык базиси, кичине агын суулар дарыяга күйсө, дарайнын деңгээли булар учун эрозиянын базиси болот).

БА'ЗИС ОТЛОЖЕНИЯ чөгүндүнүн базиси БАЗОИДЫ базоиддер (оц электр заряддуу коллоиддер).

БАКТЕРИИ АВТОТРОФНЫЕ автотрофдуу бактериялар (топурактагы минералдык бирикмелер жана көмүр кычылы газдын углероду менен гана азыктанган бактериялар).

БАКТЕРИИ АВТОТРОФНЫЕ ФАКУЛЬТАТИВНЫЕ факультативдүү автотрофдук бактериялар

БАКТЕРИИ АЗОТОУСВАИВАЮЩИЕ к. бактерии азотофиксирующие

(атмосферанин газ түрүндөгү молекулалык азотун жыйноочу, топуракта вузунче эркин же буурчак өсүмдүктөрүнүн тамырында жашоочу бактериялар).

БАКТЕРИИ АНАЭРОБНЫЕ к. анаэробы

БАКТЕРИИ АНАЭРОБНЫЕ ОБЛИГАТИНЫЕ облигаттуу анаэробдук бактериялар (кислороддуу жайда жашоого жөндөмсүз бактериялар).

БАКТЕРИИ АНАЭРОБНЫЕ ФАКУЛЬТАТИВНЫЕ факультативдүү анаэробдук бактериялар (кислород болсо да, болбосо да жашаң берүүчү бактериялар).

БАКТЕРИИ АУТОТРОФНЫЕ аутотрофдук бактериялар (көмүр кислотасындагы углерод менен азыктануучу бактериялар).

БАКТЕРИИ АЭРОБНЫЕ к. аэробы

БАКТЕРИИ АЭРОБНЫЕ БЕССПОРОВЫЕ спорасыз аэробдук бактериялар

БАКТЕРИИ АЭРОБНЫЕ СПОРООБРАЗУЮЩИЕ спора пайдада кылуучу аэробдук бактериялар

БАКТЕРИИ, ВОССТАНАВЛИВАЮЩИЕ НИТРАТЫ нитраттарды калыбына келтирүүчүү бактериялар

БАКТЕРИИ, ВОССТАНАВЛИВАЮЩИЕ СУЛЬФАТЫ сульфаттарды калыбына келтирүүчүү бактериялар

БАКТЕРИИ ГЕТЕРОТРОФНЫЕ гетеротрофдук бактериялар (топурактагы жалаң гана органикалык заттардын көмүр кычыл газы менен азыктануучу бактериялар).

БАКТЕРИИ ГИДРОСТИЧЕСКИЕ чиритүүчүү бактериялар (белоктордон аммоний түздарын пайдада кылуучу топурактагы бактериялар).

БАКТЕРИИ ДЕНИТРИФИЦИРУЮЩИЕ денитрификациялоочу бактериялар (бул бактериялардын таасири менен нитраттар нитриттерге, аммиакка жана бош азотко айланат).

БАКТЕРИИ ИСТИННЫЕ чыныгы бактериялар

БАКТЕРИИ КЛУБЕНЬКОВЫЕ клубень бактериялары (буурчак өсүмдүктөрүнүн тамырларында клубендердеге жашоочу жана абанын азотуун клубендердин клеткаларына жыйноочу бактериялар).

БАКТЕРИИ МЕЗОФИЛЬНЫЕ мезофилдик бактериялар (50° тан 43° ка чейинки жылуудукта жакшы жашаган бактериялар).

БАКТЕРИИ МЕТАТРОФНЫЕ метатрофтуу бактериялар (топурактын органикалык жана минералдык бирикмелеринин эсебинен жашаган бактериялар).

БАКТЕРИИ НИТРАТНЫЕ нитрат бактериялары (топурактагы нитрификация процесинде азоттуу кислотаны азот кислотасына айланыруучу бактериялар).

БАКТЕРИИ НИТРОЗНЫЕ нитроз бактериялары (топурактагы нитрофикация процесинде аммиакты азоттуу кислотага айланырган бактериялар).

БАКТЕРИИ НИТРОФИЦИРУЮЩИЕ нитрофикациялоочу бактериялар (топуракта азот кислотасынын түздарын пайдада кылуучу жалпы аэробдук бактериялар).

БАКТЕРИИ, ОКИСЛЯЮЩИЕ АММОНИЙНЫЕ СОЛИ аммоний түздарын кычылданыруучу бактериялар

БАКТЕРИИ, ОКИСЛЯЮЩИЕ СЕРУ И СЕРОВОДОРОД күкүрттү жана күкүрт водородун кычылданыруучу бактериялар (топуракта белок заттары чириген учурда пайдада болуучу күкүрттү жана күкүрт водородун кычылданырып, аларды күкүрт кислотасынын түздарына айланыруучу бактериялар).

БАКТЕРИИ ПРОТРОФНЫЕ протрофтук бактериялар (көмүр кислотасынын углероду аркылуу азыктанышкан бактериялар).

БАКТЕРИИ «ПСИХРОФИЛЬНЫЕ» «психрофиль» бактериялары (төмөнкү (минус) температурда жашоочу бактериялар).

БАКТЕРИИ, РАЗЛАГАЮЩИЕ КЛЕТЧАТКУ клетчатканы бузуучу (чиритүүчүү) бактериялар (топурактагы өсүмдүктүн кураган калдыктарынын клетчаткасын чиритүүчүү бактериялар).

БАКТЕРИИ, РАЗЛАГАЮЩИЕ КРАХМАЛ крахмалды бузуучу (чиритүүчүү) бактериялар (топурактагы өсүмдүктүн кураган калдыктарынын крахмалын чиритүүчүү бактериялар).

БАКТЕРИИ, РАЗЛАГАЮЩИЕ ПЕКТИНЫ пектинди бузуучу (чиритүүчүү) бактериялар (топурактагы кураган өсүмдүктөрдүн калдыктарынын пектин заттарын бузуучу бактериялар).

БАКТЕРИИ САПРОФИТИНЫЕ сапрофиттик бактериялар, к. бактерии метатрофные.

БАКТЕРИИ СИЛИКАТНЫЕ силикат бактериялары (алюмосиликатарды бузган топурак бактериялары).

БАКТЕРИИ СУЛЬФАТРЕДИЦИРУЮЩИЕ сульфатты пайда кылуучу бактериялар (сульфатты күкүрт водородуна жана сульфитке айланыручу бактериялар).

БАКТЕРИИ ТЕРМОФИЛЬНЫЕ «термофиль» бактериялары (жогорку ($37-85^{\circ}$) температурада жашоочу бактериялар).

БАКТЕРИИ ХЕМОТРОФНЫЕ хемотрофтуу бактериялар (тоо текстеринин жана минералдардын күкүмдөрүн байланышкан минералдык азот менен камсыз кылып, эркин жашоочу бактериялар).

БАКТЕРИИ ЦЕЛЛЮЛОЗОРАЗРУШАЮЩИЕ целлюлозани бузуучу (чиритуучу) бактериялар (топурактагы куурап калган ёсумдүктөрдүн целлюлозаларын бузуучу бактериялар).

БАКТЕРИОФАГИ бактериофагдар (топурактагы микроскоп менен көрүүгө мүмкүн болбогон, етө майда бактерия клеткаларын эриткел организдер).

БАКТЕРИАЗАЦИЯ ПОЧВЫ топуракка бактерия берүү

БАКТЕРИЯ бактерия (микроскоптун жардамы менен көрүүгө мүмкүн болгон хлорофилли жок етө майда тириү организмдер).

БАЛАНС баланс (төц салмактуулук, тенденция, барабардык).

БАЛАНС ВОДНЫЙ суунун балансы (топуракка жаан-чачын, сугат, жер алды аркылуу келген суу менен андан жок болуп кеткен суунун балансы, тенденцияни).

БАЛАНС ВОДНЫЙ ЛЕСА токойдун суу балансы

БАЛАНС ГРУНТОВЫХ ВОД грунт суулардын балансы (к. баланс подземных вод).

БАЛАНС ЕСТЕСТВЕННЫХ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт суулардын табигый балансы

БАЛАНС ПОДЗЕМНЫХ ВОД жер астындагы суулардын балансы (белгилүү жайдагы жер алдындагы суулардын алмашусунун, б. а. пайда болусу жана жок болусунун ортосундагы балансы).

БАЛАНС РАДИАЦИОННЫЙ радиациялык баланс

БАЛАНС СОЛЕВОЙ туз балансы (белгилүү мезгилдин ичинде топурактагы туздардын запасынын взгөрүлүшү).

БАЛАНС ТЕПЛОВОЙ жылуулук балансы (топуракка кирген жылуулук менен андан чыккан жылуулуктун балансы).

БАЛАНС ТЕПЛОВОЙ ПОДСТИЛАЮЩЕЙ ПОВЕРХНОСТИ жердин үстүнүү бетинин жылуулук балансы (атмосфера менен жер бетинин чек арасында жылуулук энергиясынын келиши менен зарп болушуну балансы).

БАЛАНСОМЕР балансомер (жердин үстүнүү катмарынын радиациялык балансын өлчөөчү курал).

БАЛКА майда жайык коктуча

«БАРАНЫЙ ЛБЫ» жаак таштар (жалгыз турган дөмпөгөй ири таштар).

БАРИЙ барий (топуракта кезигүүчү микрэлемент).

БАРХАН бархан (кумдуу чөлдөрдөгү бир орундан экинчи орунга көчүп жүрүүчү кум, кум дебе).

БАТОМЕТР батометр (дарыянын, көлдүн, деңиздин түрдүү терендигендеги суулардын пробасын алууга көркөтүү курал; ал аркылуу суулардын химиялык составы, температурасы жана иандагы чөгүндүлөрдүн өлчөмү изилденет).

БЕДРОК бедрок (исегизги төшөндү тоо тек).

БЕЙДЕЛЛИТ бейделлит (монтмориллониттин тобуна кирген минерал).

БЕЛОГЛАЗКА ак көзчө (топуракты казгана анын төмөнкү горизонтторуна ак темгил түстө кезигүүчү көмүр кислотасынын туздары).

БЕЛОЗЕМ ак топурак

БЕМИТ бемит (тропикалык жана субтропикалык тилкеде кезигүүчү минерал).

БЕТА-ИЗЛУЧЕНИЕ бета-нурдануу (радиоактивдүү элементтердин ядросунун электрондун нурданын белгүнүп чыгышы).

БЕТА-ИЗЛУЧЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын бета-нурданышы

БЕТА-ЛУЧИ бета-нурлар (к. бета-частицы)

БЕТА-СЪЕМКА ПОЧВЫ ПОЛЕВАЯ топурактын талаа бета-съемкасы

БЕТА-ЧАСТИЦЫ (β -ЧАСТИЦЫ) бета-белукчөлөр (β -белукчөлөр; ядро нурдангана белгүнүп чыгарылган электрон).

БЕСПЛОДНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын түшүмсүздүгү, арыктыгы бикарбона ты бикарбонаттар (топурактагы кош көмүр кичкыл туздар).

БИОДИНАМИКА ПОЧВЫ топурактын биодинамикасы (топурактагы биологиялык тиричиллик процесстери).

БИОЛИТЫ биолиттер (есумдук менен айбандардын ткандарынын ичинде пайда болгон минералдар).

БИОСФЕРА биосфера (жердеги, агадагы жана суудагы тириү организмдер тараалган органикалык чөйрө).

БИОТИТ биотит (кунүрт түстүү слюда).

БИОТОПЛИВО биолиялык отуң (кык сяккую чирингенде жылуулук чыгаруучу органикалык тащтандылар. Алар парниктерди, теплицаларды жана жабык грунттарды жылтытуда колдонулат).

БИОХИМИЯ ПОЧВЕННАЯ топурактын биохимиясы (топурактагы биохимиялык процесстерди изилдөөчү илим).

БЛЮДЦА СТЕПНЫЕ талаа блюдгалары (түздуу талааларда кезитүүчү суу токтогон майда ойдундар).

БОВИНЫ чанакчалар (темирдин суу кичкылынын жана марганец кичкылынын кара же кара күрән түстөгү катуу жыйындысы).

БОГАРА кайра жер (дыбыкчылык сугарылбай жаан-чачындын эсебинен жүргүзүлгөн аянт).

БОКСИТ боксит (алиминий окисинин гидраты, топурак түспөл чөтүндү).

БОЛОТО саз (етө нымдуу, баткактуу же чым көндүү саз, аянт).

БОЛОТО АТМОСФЕРНОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ жаан-чачындын көп болушуна пайда болгон саз

БОЛОТО БЕЛОМОХОВОЕ (СФАГНОВОЕ) ак мохтуу (сфагналуу) саз

БОЛОТО ВЕРХОВОЕ бел саз (жаан-чачын суусуна пайда болгон белдеги саз).

БОЛОТО ИЛСТОЕ ылайлуу саз

БОЛОТО КАМЫШОВОЕ камыштуу саз

БОЛОТО КЛЮЧЕВОЕ булак сазы

БОЛОТО ЛЕСНОЕ токойлуу саз

БОЛОТО ЛУГОВОЕ шалбаа сазы

БОЛОТО МОХОВОЕ мохтуу саз

БОЛОТО НИЗИННОЕ ой саз (тоонуу этектеринде, ойдун жерлерде кездешүүчү саз. Есумдукке көркөтүү азык заты көп болгондуктаан, анын чым көнү жакшы семирткич катары бааланат).

БОЛОТО ОЛЬХОВОЕ ольхалуу саз (өзөн жаймаларында көп кездешүүчүү слз).

БОЛОТО ОСОКОВОЕ өлең чөлтүү саз

БОЛОТО ПЕРЕХОДНОЕ өтмө саз

БОЛОТО ПРЕСНОВОДНОЕ түнүк суулуу саз

БОЛОТО «РЕЧНОЕ» «дария» сазы

БОЛОТО СФАГНОВОЕ сфагналуу (ак мохтуу) саз

БОЛОТО ТРОПИЧЕСКОЕ тропикалык саз

БОЛОТО ТРОПИЧЕСКОЕ ВЕРХОВОЕ тропикалык бел саз

БОННИРОВКА ПОЧВЫ топуракты боннировкалоо (баалоо)

БОР бор (өсүмдүктөрдүн тиричилигине керектүү микроэлемент).

БРЕКЧИЯ шагыл таш (тоо тектеринин түрдүү өлчөмдөгүй кырдуу сыйкырынын акиташи менен аябай каттуу бирнгүүсү).

БРОЖЕНИЕ МАСЛЯНО-КИСЛОЕ май-кычылдуу ачуу

БРУНАЗЕМЫ бруназемдер (прериидин топурагы).

БУГОР дөң жер, дебе, дөңсөө

БУЛБЕН булбен (Франциянын түштүк-батышындагы кумдуу топурак).

БУМАГА ФИЛЬТРОВАЛЬНАЯ фильтр кагазы

БУРА бура (бордуу кычыл натрий-микро жер семирткич; бор 16,3% ши туузет).

БУРИ ЧЕРНЫЕ кара топурактуу жерлердеги куюндар (чаңдуу каттуу шамал).

БУРОЗЕМ куба күрең топурак (тоодогу токойлордун топурагы).

БУРОЗЕМ СВЕТЛЫЙ ачык куба күрең топурак

БУРОЗЕМ ТЕМНЫЙ күнүрт куба күрең топурак

БУР ПОЧВЕННЫЙ топурак бургусу (топурак алуу үчүн колдонуулучу курал).

БУР ПОЧВЕННЫЙ ВРАЩАТЕЛЬНЫЙ топурактын айланта бургусу

БУР ТОРФОРАЗВЕДОЧНЫЙ чым көндүү чалгындоочу бургу (чым көндүн калындыгын өлчөөчүү жана улгусун алуучу курал).

БУР-ТОРФОРАЗВЕДОЧНЫЙ ЗОНДИРОВОЧНЫЙ чым көндүн калындыгын өлчөөчүү бургу

БУР ТОРФОРАЗВЕДОЧНЫЙ ПРОБООТБОРНЫЙ чым көндүн улгусун алуучу бургу

БУФЕРНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын буфердүүлүгү (кычыл же шакардуу заттарды кошкондо топурактын өз реакциясын (рН) өзгөртпөө жөнөмдүүлүгү).

БУФЕРНОСТЬ ПОЧВЕННОГО РАСТВОРА топурак эритиндинсинин буфердүүлүгү (топурак эритиндинсинин реакциясын (рН) кычыл же шакардуу заттардын таасирине түрүктуулугу).

В

ВАД вад (нимдуу жана кычыл топурактарда кезигүүчүү минерал, марганецтин суу кычылы).

ВАЛ жал, кыл (kyrdalga жал)

ВАЛ ПЕСЧАЛЬНЫЙ кумдуу жал, кумдуу кыр

ВАЛ ПРИРУСЛОВЫЙ нук жала (өзөндүн нугундагы кумдуу жал).

ВАЛУН ИЗВЕСТКОВЫЙ акиташтуу жумуру таш

ВАЛУН КРИСТАЛЛИЧЕСКИЙ кристаллдуу жумуру таш

ВАЛУН ПЕСЧАЛЬНЫЙ кумдуу жумуру таш

ВАНАДИЙ ванадий (топуракта кезигүүчүү микроэлемент).

ВАРИАЦИЯ АБСОРБЦИИ абсорбциянын вариациясы

ВЕВЕЛИТ вевелит (өсүмдүктөрдүн ткаандарында кезигүүчүү минерал).
ВЕЛИЧИНА ВЛАЖНОСТИ ПОЧВЫ топурактын нымдуулугунун өлчөмү

ВЕЛИЧИНА ГРАНУЛ ФАКТИЧЕСКАЯ гранулалардын чыныгы өлчөмү

ВЕЛИЧИНА КИСЛОТНОСТИ ПОЧВЫ топурактын кычылдуулугунун өлчөмү

ВЕС АБСОЛЮТНО СУХОПОЧВЫ өтө кургак топурактын салмагы (1 см³ кургак топурактагы каттуу фазанын салмагы).

ВЕС ПОЧВЕННОГО АГРЕГАТА ОБЪЕМНЫЙ топурак агрегатынын көлемдүү салмагы

ВЕС ПОЧВЫ ОБЪЕМНЫЙ топурактын көлем салмагы (топурактын көлем бирдигинин салмагы. Мында топурактын көлөмүнө анын арасындағы көндөй орундар да кирет).

ВЕС ПОЧВЫ СУХОПОЧВЫ топурактын кургак салмагы

ВЕС ПОЧВЫ УДЕЛЬНЫЙ топурактын салыштырма салмагы

ВЕС ПОЧВЫ УДЕЛЬНЫЙ ИСТИННЫЙ топурактын чыныгы салыштырма салмагы

ВЕС ПОЧВЫ УДЕЛЬНЫЙ КАЖУЩИСЯ топурактын салыштырма салмагынан салыштырма салмагынан синоними.

ВЕС СКЕЛЕТА ПОЧВЕННОЙ МАССЫ УДЕЛЬНЫЙ топурак мас

ВЕЩЕСТВА АЗОТИСТНЫЕ азоттуу заттар (составында азоту бар химиялык бирнекмелер).

ВЕЩЕСТВА АМОРФНЫЕ аморфдуу заттар

ВЕЩЕСТВА ГУМУСОВЫЕ гумус заттары

ВЕЩЕСТВА МЕЛИОРИРУЮЩИЕ мелиорациялоочу заттар (топурактын касиеттерин жакшыртуучу заттар).

ВЕЩЕСТВА НЕГУМИНОВЫЕ гуминиз (чириндисиз) заттар (гуминидүү) заттар

ВЕЩЕСТВА ПЕРЕГНОИННЫЕ (ГУМИНОВЫЕ) кара чиркүү (гу

ВЕЩЕСТВА ПОЧВЕННЫЕ топурак заттары

ВЕЩЕСТВА ПОЧВЫ АМФОТЕРНЫЕ топурактагы амфотердик заттар (топурактагы шартка жараша кычылдуулугун кычылга же шакарга өзгөртө алгаш заттар).

ВЕЩЕСТВА ПОЧВЫ ГУМУСОВЫЕ топурактын гумус заттары

ВЕЩЕСТВА ПОЧВЫ МИНЕРАЛЬНЫЕ топурактын минералдык заттары

ВЕЩЕСТВА ПОЧВЫ ОРГАНИЧЕСКИЕ топурактын органикалык заттары (топурактагы өсүмдүктөрдүн тиричилигинде зор мааниси бар азык заттар: азот, фосфор, калий ж. б.).

ВЕЩЕСТВА СТРУКТУРООБРАЗУЮЩИЕ структураны түзүүчү заттар

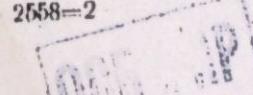
ВЕЩЕСТВО ДЕЙСТВУЮЩЕЕ таасир этүүчү зат (азот жер семирткичинеги азот, фосфор жер семирткичинеги фосфор сыйктуу таасир этүүчү зат).

ВЗДУВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын учурулушу (шамалдын топурактын учурулушу).

ВЗАИМОПРОНИКНОВЕНИЕ СЛОЕВ ПОЧВЫ топурак кабаттарынын (катмарларынын) бир бирине өз ара өтүшү

ВЗМУЧИВАНИЕ ЧАСТИЦ белүүкчөлөрдү шайлоо

ВИВИАНИТ вивиант (саздардын чым көн катмарынын алдында пайды болуучу фосфорлуу чала кычылдуулугун кычылга же шакарга масы баалуу фосфор жер семирткичин берет).

ВИД ПОЧВЫ топурактын түрү (белгилүү урууга караганда жана езүлөрүнүн келип чыгышы боюнча айырмаландык топурактар).

ВИД ПОЧВЫ ГЕНЕТИЧЕСКИЙ топурактын генетикалык түрү

ВИД ПОЧВЕННЫХ РАЗРЕЗОВ топурак разрездеринин түрү
ВКЛЮЧЕНИЯ кошундулар (топурактагы чоочу заттар, кошундулар; м.: таштар, соектөр, карапанын сыйнкыры же. б.).

ВИДЫ ПОЧВ топурактын түрлөрү

ВКЛЮЧЕНИЯ КАМЕНИСТЫЕ таш кошундулар (таш, шагыл, кумташ).

ВКЛЮЧЕНИЯ МАРГАНЦЕВИСТЫЕ марганецтуу кошундулар

ВКЛЮЧЕНИЯ МИНЕРАЛЬНЫЕ минералдык кошундулар

ВКЛЮЧЕНИЯ ОРГАНИЧЕСКИЕ органикалык кошундулар

ВКЛЮЧЕНИЯ ПОЧВЫ топуракта кезигүүчү кошундулар

ВКЛЮЧЕНИЕ ТОНКОЕ жука кошунду (жука кабат кошунду).

ВЛАГА АДСОРБИРОВАННАЯ адсорбцияланган ным (топурактын тоголокчолорунун бетиндеги молекулалык тартуу күчтөрү аркылуу кармалып салмагы менен төмөн жылуучу ным).

ВЛАГА ГИГРОСКОПИЧЕСКАЯ гигроскопиялык ным (кургак топурактын абдан өз боюна тарткан нымы).

ВЛАГА ГИДРОТАЦИОННАЯ гидратациялык ным (топурактын тоголокчолорунун бетинде сорбция аркылуу же молекулалык тартуу күчтөрү кармалып турган ным).

ВЛАГА ГРАВИТАЦИОННАЯ гравитациялык ным (топуракта өз салмагы менен төмөн жылуучу ным).

ВЛАГА ДОСТУПНАЯ пайдаланылуучу ным (өсүмдүктөр пайдаланылуучу ным).

ВЛАГА ИЗБЫТОЧНАЯ ашык ным

ВЛАГА ИМБИЦИОННАЯ сиңүүчү ным (жөцил сиңүүчү ным).

ВЛАГА КАПИЛЛЯРНАЯ капиллярдык ным (топурактын кылдай ичке түтүкчөлөрүнүн ичиндеги же тоголокчолорунун арасындагы баш орунду толук эзелеген ным).

ВЛАГА КАПИЛЛЯРНАЯ ЗАКРЫТАЯ капиллярдык жабык ным (кылдай ичке жабык түтүкчөлөрдүн ичиндеги ным).

ВЛАГА КАПИЛЛЯРНАЯ ОТКРЫТАЯ капиллярдык ачык ным (кылдай ичке ачык түтүкчөлөрдүн ичиндеги ным).

ВЛАГА КАПИЛЛЯРНАЯ ПОДВЕШЕННАЯ капиллярдык асылган ным (кылдай ичке түтүкчөлөрдүн ортосунда калган ным. Ал жаан-чачын же сугаттан кийин жер күргай баштаган учурда пайда болот).

ВЛАГА КАПИЛЛЯРНО-ПОДВЕШЕННАЯ ВНУТРИ АГРЕГАТА агрегат ичиндеги капиллярдык асылган ным (агрегаттын ичиндеги кыл түтүкчөлөрдүн ортосунда кармалган ным),

ВЛАГА КОНДЕНСАЦИИ конденсация нымы

ВЛАГА КОНДЕНСАЦИОННАЯ конденсациялык ным (топурактын температурасына жарааша буудан пайда болгон ным).

ВЛАГА КОНSTITУЦИОННАЯ конституциялык ным (минералдардын, түздардын решеткаларынын арасындагы иондуу ным).

ВЛАГА КРИСТАЛЛИЗАЦИОННАЯ кристаллизациялык ным (кристаллдын ички түзүлүшү менен тыгыз байланышкан ным).

ВЛАГА НЕДОСТУПНАЯ жараксыз ным (өсүмдүк жете албоочу топурак нымы).

ВЛАГА НЕПРОДУКТИВНАЯ пайдасыз ным (өсүмдүк пайдалана албаган топурак нымы).

ВЛАГА НЕУСВАИВАЕМАЯ синирилбөөчү ным (өсүмдүк синире албоочу ным).

ВЛАГА ОРИЕНТИРОВАННАЯ багытталган ным (топурактагы байланышкан ным).

ВЛАГА ПАРООБРАЗНАЯ буу түрүндөгү ным
ВЛАГА ПЕНДУЛЯРНАЯ пендүлярдык ным (топурактын тоголокчолору бири-бирине тийиншкен бурчтагы баш ным).

ВЛАГА ПЛЕНОЧНАЯ жука катмарлуу ным (топурак тоголокчолорунун бетинде молекулалык тартуу күчү менен кармалып турган ным).

ВЛАГА ПЛЕНОЧНО-ПОДВЕШЕННАЯ жука катмарлуу асылган ным
устунку катмарынын арасындагы ным).

ВЛАГА ПОДПЕРТАЯ таянычтуу ным (жер алдындагы суулар жакын болуп, алар ылдый түшүрбөй тирип турган ным).

ВЛАГА ПОДПЕРТО-ПОДВЕШЕННАЯ таянычтуу асылган ным
ВЛАГА ПОЧВЕННАЯ топурак нымы

ВЛАГА ПРОДУКТИВНАЯ пайдалуу ным (өсүмдүктөр пайдалануучу ным).

ВЛАГА ПРОСАЧИВАЮЩАЯСЯ жылжып сиңүүчү ным (топурак ашикча нымдалуудан төмөнкү катмарларга сиңип өткөн ным).

ВЛАГА РЫХЛОСВЯЗАННАЯ начар байланышкан ным
менен байланышкан эркин ным).

ВЛАГА СВОБОДНАЯ ПАРООБРАЗНАЯ буу түрүндөгү эркин ным (топурактын арасындагы айрым молекула абалындагы ным).

ВЛАГА СВЯЗАННАЯ байланышкан ным
ВЛАГА СОРБИРОВАННАЯ сорбция болгон ным (топурактын тоголокчолоруна сиңип, молекулалык тартуу күчүнүн негизинде кармалган ным).

ВЛАГА СОРБЦИОННО-ЗАМКНУТАЯ сорбцияланган жабык ным
ВЛАГА СОРБЦИОННО-ПОДВЕШЕННАЯ сорбцияланган асылган ным.

ВЛАГА СТЕКАЮЩАЯ сарғып агуучу ным
ВЛАГА СТЫКОВАЯ чек арадагы ным (топурактын тоголокчолорунун бир-бирине тийиншкен жериндеги ным).

ВЛАГА УГЛОВАЯ көзөнөктөрдүн бурчтарындагы ным (топурактын тоголокчолорунун ортосундагы көндөйлөрдүн бурчтарындагы ным).

ВЛАГА УСВОЯЕМАЯ синирилбөөчү ным (өсүмдүк пайдалана алуучу ным).

ВЛАГА ФУНИКУЛЯРНАЯ фуникулярдык ным (топурактын тоголокчолорунун арасындагы көндөй орундардын бурчтарындагы ным).

ВЛАГА ХИМИЧЕСКАЯ СВЯЗАННАЯ химиялык жактан байланышкан ным

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ топурактын ным синиримдүүлүгү (топурактын белгилүү өлчөмдөгү нымды өз боюна синирип кармоо жөндөмдүүлүгү).

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ АБСОЛЮТНАЯ топурактын абсолюттук ным синиримдүүлүгү

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ АДСОРБЦИОННАЯ, МАКСИМАЛЬНАЯ топурактын максималдуу, адсорбциялык ным синиримдүүлүгү

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ ДОСТУПНАЯ ПОЛЕВАЯ топурактын талаалык пайдалуу нымды синиримдүүлүгү

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ КАПИЛЛЯРНАЯ топурактын капиллярдык ным синиримдүүлүгү (топурактын кылдай ичке түтүктөрүнү ным, ири көндөйлөрүнү аба толушу).

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ МАКСИМАЛЬНАЯ, МОЛЕКУЛЯРНАЯ

топурактын максималдуу, молекулалык ным сициримдүүлүгү (топурактын тоголокчорунун айланысында мүмкүн болушунча көп (максималдык) елчөмдө жука катмарлуу нымдын сакталып турушу).

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ МИНИМАЛЬНАЯ топурактын минималдык ным сициримдүүлүгү

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ МОЛЕКУЛЯРНАЯ топурактын молекулалык ным сициримдүүлүгү (к. влагоемкость почвы наименьшая).

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ НАИБОЛЬШАЯ топурактын эң жогорку ным сициримдүүлүгү; к. влагоемкость почвы полная.

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ НАИМЕНЬШАЯ топурактын эң төмөнкү ным сициримдүүлүгү (кылдай ичке түтүкчөлөрдө ным жок болгон учурда топурактын тоголокчорунун айланасында калган жука катмарлуу ным).

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ НЕПОЛНАЯ топурактын толук эмес ным сициримдүүлүгү

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ ОБЩАЯ топурактын жалпы ным сициримдүүлүгү

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ ОТНОСИТЕЛЬНАЯ топурактын салыштырма ным сициримдүүлүгү

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ ПОЛЕВАЯ топурактын талаалык ным сициримдүүлүгү (гравитациялык ным ағып кеткенде кийинки топуракта калган ным).

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ ПОЛЕЗНАЯ ПОЛЕВАЯ топурактын пайдалуу нымды сициримдүүлүгү

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ ПОЛНАЯ топурактын толук ным сициримдүүлүгү (топурактын тоголокчорунун арасындагы көндөйлөрдүн бардыгына нымдын толушу).

ВЛАГОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ ПРЕДЕЛЬНАЯ ПОЛЕВАЯ топурактын чегине жеткен ным сициримдүүлүгү

ВЛАГОЕМКОСТЬ ТОРФА чым көндүн ным сициримдүүлүгү

ВЛАГОМЕР ПОЧВЕННЫЙ топурактагы нымдын елчөгүч (топурактын нымдуулугун анын электрди, жылуулукту ж. б. өткөрүү касиеттерине жараша елчөөчү курал).

ВЛАГОНАСЫЩЕННОСТЬ ПОЧВЫ топурактын нымга канымдуулугу

ВЛАГООБЕСПЕЧЕННОСТЬ ным менен камсыз болуу (өсүмдүктүн пайдалуу ным менен камсыз болушу).

ВЛАГООБОРОТ БОЛЬШОЙ ЗЕМНОГО ШАРА жер шарындагы нымдын чоң айланышы (океан менен деңиздерден бууланган нымдардын шамал аркылуу кургак жерлерге жаан-чачын түрүндө түшүп, кайра океан-деңиздерге ағып суу түрүндө кайтып келиши).

ВЛАГООБОРОТ ВНУТРИМАТЕРИКОВЫЙ материк ичинде нымдын айланышы (топурактын, өсүмдүктөрдүн жана суулардын бетилен бууланып, нымдын кайра жерге жаан-чачын түрүндө түшүшү).

ВЛАГООБОРОТ ПОЧВЫ топуракта нымдын орун алмашышы (нимын топуракка топтолуп, андан кайра зарп болушу).

ВЛАГОПРОВОДИМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын ным өткөргүчтүгү

ВЛАЖНОСТЬ АГРЕГАТОВ агрегаттардын нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ АГРЕГАЦИИ агрегацийнын нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ВОЗДУХА АБСОЛЮТНАЯ абанын абсолюттук нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ВОЗДУХА ОТНОСИТЕЛЬНАЯ абанын салыштырма нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ЗАМЕДЛЕНИЯ РОСТА өсүүнү ақырындуатуучу нымдуулук

ВЛАЖНОСТЬ КРИТИЧЕСКАЯ төмөнкү чектеги нымдуулук (өсүндүк өсүүгө мүмкүн болгон нымдуулук).

ВЛАЖНОСТЬ ПОЛЕВАЯ ЭКВИВАЛЕНТНАЯ эквиваленттүү талаа нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын нымдуулугу (топурактагы нымдын процент боянча алгандагы елчөмү).

ВЛАЖНОСТЬ ПОЧВЫ АБСОЛЮТНАЯ топурактын абсолюттук нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ПОЧВЫ ВЕСОВАЯ топурактын салмактуу нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ПОЧВЫ ИЗБЫТОЧНАЯ топурактын ашыкча нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ПОЧВЫ МАКСИМАЛЬНАЯ топурактын максималдык нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ПОЧВЫ ГИГРОСКОПИЧЕСКАЯ топурактын максималдуу болгондо топуракта жыйналган ным.

ВЛАЖНОСТЬ ПОЧВЫ ОБЪЕМНАЯ топурактын көлемдүк нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ПОЧВЫ ОТНОСИТЕЛЬНАЯ топурактын салыштырма нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ПОЧВЫ ПОЛЕВАЯ топурактын талаа нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ПРИЛИПАНИЯ ПОЧВЫ топурактын илээшчектик нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ РАЗРЫВА КАПИЛЛЯРНОЙ СВЯЗИ капиллярдык байланин үзүлгөн жердин нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ УСТОИЧИВОГО ЗАВЯДАНИЯ туруктуу соолуу нымдуулугу

ВЛАЖНОСТЬ ФАКТИЧЕСКАЯ чыныгы нымдуулук

ВМЫВАНИЕ төмөн карай жуулуу (топурактын жогорку горизонтторундагы оргапикалык заттардын, минералдык түздардын суу менен төмөнкү горизонтторго жуулуп түшүшү).

ВОДА АММИАЧНАЯ аммиак суусу

ВОДА В МИНЕРАЛАХ минералдардын суу

ВОДА ВНУТРИПОЧВЕННАЯ ЗАСТОИНАЯ топурак ичиндеги акпаган (токтогон) суу

ВОДА ВПИТЫВАЮЩАЯСЯ сиңүүчү ным, сицирилүүчү ным

ВОДА ГРУНТОВАЯ ВРЕМЕННАЯ убактылуу грунт суусу

ВОДА ГРУНТОВАЯ СВЯЗАННАЯ байланишкан грунт суусу

ВОДА ДЕГИДРАТАЦИОННАЯ дегидратацияланган суу

ВОДА ИЗБЫТОЧНАЯ ашык суу

ВОДА КАПИЛЛЯРНАЯ капиллярдык (кылдай ичке түтүнкөлөрдөгү суу).

ВОДА МЕЖДУПЛАСТОВАЯ кабат (катмар) арасындагы суу

ВОДА ОПУСКАЮЩАЯСЯ түшүүчү суу

ВОДА ПЛАСТИЧНАЯ жука кабат суу

ВОДА ПОДНИМАЮЩАЯСЯ көтерүлүүчү суу

ВОДА ПОДПОЧВЕННАЯ ГЛУБОКАЯ топурак алдындары терец суу

ВОДОВМЕСТИМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын суу батырмадуулугу

ВОДОЕМ көлмө (суу топтолгон жай).

ВОДООТДАЧА сууну кайрып берүү (суга кангандан кийин топурактын ашык сууну кайрып беришү).

ВОДООТДАЧА МАКСИМАЛЬНАЯ сууну максималдуу түрдө кайрып берүү

ВОДОПОГЛОЩЕНИЕ сууну соруу (сууну синирүү, сууну боюна таргуу).

ВОДОПРОВОДИМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын суу өткергүчтүгү
ВОДОПРОНИЦАЕМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын суу синиргичтиги
ВОДОПРОНИЦАЕМОСТЬ ПОЧВЫ ПРОБАЛЫНАЯ топурактын сууну аз синиргичтиги

ВОДОПРОЧНОСТЬ ПОЧВЕННОЙ СТРУКТУРЫ топурактын структурасын (тоголокчорунул) сууга туруктуулугу

ВОДОРАЗДЕЛ суу бөлгүч (тоонун кырлары суу бөлгүч болуп эсептөлиният).

ВОДОРАЗДЕЛ АНОРМАЛЬНЫЙ нормалдуу эмес суу бөлгүч

ВОДОРАЗДЕЛ КРЫШЕВИДНЫЙ чатыр сымал суу бөлгүч

ВОДОРАЗДЕЛ КУПОЛООБРАЗНЫЙ купол сымал (дөмпек) суу

бөлгүч
ВОДОРАЗДЕЛ НОРМАЛЬНЫЙ нормалдуу суу бөлгүч (ошол райондордогу жердин өтө бийик точкасы).

ВОДОРАЗДЕЛ НЕУСТОИЧИВЫЙ туруксуз суу бөлгүч (жердеги тектоникалык кыймылга, кээ бир тоо тектери менен тоонун нымдуу беттенин суунун тез жел жиберишне байланыштуу суу бөлгүчтүн өзгөрүп, муринку кургак бетке карай ооп кетиши).

ВОДОРАЗДЕЛ ПЛОСКИЙ жалпак суу бөлгүч

ВОДОРАЗДЕЛ СТРУКТУРНЫЙ ПЛОСКИЙ структуралуу, жалпак суу бөлгүч

ВОДОРАЗДЕЛ СТУПЕНЧАТЫЙ тепкичтүү суу бөлгүч

ВОДОРАЗДЕЛ УСТОИЧИВЫЙ туруктуу суу бөлгүч

ВОДОРАЗДЕЛ ЧЕТКОВИДНЫЙ муунактуу суу бөлгүч

ВОДОРОСЛИ ПОЧВЕННЫЕ топурак балырлары

ВОДОУПОР суу өткөзбөөчү катмар (топурактагы сууну өткербөөчү же ете начар өткөргөн катмар).

ВОДОУПОР ОТНОСИТЕЛЬНЫЙ салыштырма суу өткербөөчү катмар

ВОДОУСТОИЧИВОСТЬ ПОЧВЫ топурактын сууга туруктуулугу

ВОДОХРАНИЛИШЕ суу сактагыч (атайын тосуп жасалган көлмө).

ВОДЫ ВОЗВРАТНЫЕ кайрылып келүүчү суулар (фильтрация жолу менен жердин бетине кайра чыккан ағын жана сугат суулар).

ВОДЫ ВОСХОДЯЩИЕ жогору көтөрүлүүчү суулар

ВОДЫ ВРЕМЕННЫЕ (СЕЗОННЫЕ) убактылуу (мезгилдүү) суулар

ВОДЫ ВЫКЛИНИВАЮЩИЕСЯ булак суулары (жер алдынан булак түрүндө жер үстүнүн чыккан суулар).

ВОДЫ ГОРЬКО-СОЛЕНЫЕ өтө түздүү суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ грунт суулары (жер алдындағы суулар).

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ АВТОХТОННЫЕ грунттагы автохтондук суулар (ушул аянын бетине түшкөн жаан-чачындын эсебинен пайда болгон грунттагы суулар).

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ АЛЛОХТОННЫЕ грунттагы аллохтондук суулар (жалан гана ушул аянын эмес, башка жактан ағып келген суулардан пайды болгон топурак-грунт суулары).

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ БЕССТОЧНЫЕ грунттагы акпоочу суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ БИКАРБОНАТНЫЕ грунттагы бикарбонаттуу суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ МИНЕРАЛИЗОВАННЫЕ грунттагы минералдашкан суулар (грунттагы ар бир литринде 0,5 граммдан ашык жекил эрүүчү түзу бар суулар).

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ МЯГКИЕ грунттагы таза суулар (грунттагы гузусу суулар).

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ ПРЕСНЫЕ грунттагы түзсүз (аз түздүү) суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ РАССОЛНЫЕ грунттагы өтө түздүү суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ СОЛЕНЫЕ грунттагы түздүү суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ СОЛЕНОВАТЫЕ грунттагы азыраак түздүү суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ СТОЧНЫЕ грунттагы агуучу суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ СУЛЬФАТНЫЕ грунттагы сульфаттуу суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ ХЛОРИДНО-СУЛЬФАТНЫЕ грунттагы хлориддуу-сульфаттуу суулар

ВОДЫ ГРУНТОВЫЕ ХЛОРИДНЫЕ грунттагы хлориддуу суулар

ВОДЫ КЛЮЧЕВЫЕ булак суулары

ВОДЫ ЛЕДНИКОВЫЕ мөңгү суулары

ВОДЫ МЕЖПЛАСТОВЫЕ катмар арасындағы суулар (жер катмарларынын арасындағы суулар).

ВОДЫ МИНЕРАЛИЗОВАННЫЕ минералданган (түздүү) суулар

ВОДЫ МИНЕРАЛЬНЫЕ минералдуу суулар

ВОДЫ НАПОРНЫЕ басымдуу суулар (жердеги басым алдында турган суулар).

ВОДЫ НЕФТИНЫЕ (нефтяных месторождений) нефть аралашкан суулар (нефть чыккан жерлердеги суулар).

ВОДЫ НИСХОДЯЩИЕ төмөн түшүүчү суулар

ВОДЫ ОРОСИТЕЛЬНЫЕ сугат суулары

ВОДЫ ОСМОТИЧЕСКИЕ осмостук суулар (концентрациясы күчтүү келген топурак эритмелеринен начар концентрациялую єсүмдүк тамырларына өтүүчү суулар).

ВОДЫ ПОДВИЖНЫЕ кыймылдуу суулар

ВОДЫ ПОДЗЕМНЫЕ жер алдындағы суулар

ВОДЫ ПОЧВЕННО-ГРУНТОВЫЕ топурак-грунт суулары

ВОДЫ ПРЕСНЫЕ түзсүз суулар (бир литринде эриген түздардын өлчөмү 1 г дан аз суулар).

ВОДЫ СЕЛЕВЫЕ сел суусу

ВОДЫ СНЕГОВЫЕ кар суусу

ВОДЫ СОЛЕНЫЕ түздүү суулар (бир литринде эриген түздардын өлчөмү 1 г дан көл суулар).

ВОДЫ ТАЛЫЕ жазгы кар суулары

ВОДЫ ЮНЕВИАЛЬНЫЕ юневиалдык суулар (жердин теренцииде пайда болуп, буу түрүндө жердин үстүнүн катмарына чыгуучу суулар).

ВОЗВЫШЕННОСТЬ даңсаа, дәң жер

ВОЗДУХ ПОЧВЕННЫЙ топурак абасы

ВОЗДУХ ПОЧВЕННЫЙ АБСОРБИРОВАННЫЙ топуракта абсорбцияланган аба

ВОЗДУХ ПОЧВЕННЫЙ ЗАЩЕМЛЕНИЙ топурактагы камалган аба (тегерете суу курчап, айланғандагы аба менен катыша албаган топурактын көндөйлөрү менен тешиктериндеги аба).

ВОЗДУХ ПОЧВЕННЫЙ РАСТВОРЕНИЙ топурактагы эриген аба (топурактагы нымда жана эритмеде эриген аба).

ВОЗДУХ ПОЧВЕННЫЙ СВОБОДНЫЙ топурактагы баш аба (топурактын көндөйлөрү менен тешиктериндеги баш аба).

ВОЗДУХООБМЕН аба алмашуу (топурак менен атмосферанын ортуунда абаны алмашуусу).

ВОЗДУХОПРОНИЦАЕМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын аба өткөрүчтүгү

ВОЗДУХОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ топурактын аба сыйдыргычтыгы
ВОЗДУХОСДЕРЖАНИЕ ПОЧВЫ топурактын аба сактагычтыгы
(топурактагы ички аба болгон тешиктердин көлемү).

ВОЗРАСТ ПОЧВЫ АБСОЛЮТНЫЙ топурактын абсолюттук жашы
(топурактын пайда болушунан тартып ушул убакка чейин өткөн мезгил).

ВОЗРАСТ ПОЧВЫ ОТНОСИТЕЛЬНЫЙ топурактын салыштырмалы жашы (бир жерде жайланаған, бирок чейрәнүн шартына, рельефтин өзгечелүктөрүнө ж. б. факторлорго жараша, ар түрдүү өрчүү стадиясындагы топурактын жашы).

ВОИЛОК ДЕРНОВЫЙ чымдуу төшөндү (өсүмдүктөрдүн калдыктарын пайда болгон төшөндү).

ВОЛНИСТОСТЬ ПОЧВЫ топурактын тегиз эместиги (топурактын өңгүл-денгүлдүгү).

ВОССТАНОВЛЕНИЕ ЗАСОЛЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын кайрадан түздөнүшү (шорго айланышы).

ВОССТАНОВЛЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын калбына келиши (топурактын калбына келтирүү).

ВОЛЮМОМЕТР волюометр (топурактын агрегаттарындагы катуу фазалык жана тешиктердин көлемүн өлчөөчү курал).

ВПАДИНА ойдуу, ойдуу жер

ВПИТЫВАНИЕ сиңүү, сицируү

ВСКИПАНИЕ ПОЧВЫ топурактын көбүктөнүшү, кайнашы (топурактагы карбонаттардын (акиташтын, көмүр кычыл кальцийинин) туз кислотасынын таасири астында реакцияга өтүшү. Мында бөлүнүп чыккан көмүр кычыл газ топуракты көбүктөндүргөндүктөн, ал кайнагансып көрүнет).

ВСПАШКА айдоо (топуракты иштетүүни негизги жолу).

ВСПАШКА ПОЧВЫ МЕЛИОРАТИВНАЯ топуракты мелиоративдик айдоо (физикалык ж. б. касиеттерин жакшыртуу учун топуракты 40—70 см терендикте айдоо).

ВСПУШЕННОСТЬ ПОЧВЫ топурактын борпондотулушу (топуракты иштетүүден анын көлемүнүн көбөйүшүү).

ВСПУЧИВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын көтөрүлүшү

ВУЛКАНЫ ГРЯЗЕВЫЕ ылай вулкандар

ВЫВЕТРИВАНИЕ бузулуу (желүү, талкалануу, биркырануу; тоо тектеринин атмосфералык, шамалдык, ағын суулардын, химиялык процесстердин, тириү организмдердин ж. б. таасири алдында бузулушу).

ВЫВЕТРИВАНИЕ БИОЛОГИЧЕСКОЕ биологиялык бузулуу (өсүмдүктөрдүн, айбандардын жана микроорганизмдердин тиричилигинин натыйжасында тектердин бузулушу, талкаланышы, топуракка айланышы).

ВЫВЕТРИВАНИЕ ВОСХОДЯЩЕЕ жогору көздөй бузулуу (жогору батытталган бузулуу).

ВЫВЕТРИВАНИЕ ГОРНЫХ ПОРОД тоо тектеринин бузулушу (талкаланышы, күкүмдөлүшү).

ВЫВЕТРИВАНИЕ МЕРЗЛОТНОЕ тоо бузулуу (тоо тектеринин, тоопурактын суктаи, тоондон бузулушу, талкаланышы, өзгөрүлүшү).

ВЫВЕТРИВАНИЕ МОРОЗНОЕ катуу суктаи бузулуу

ВЫВЕТРИВАНИЕ ОРГАНИЧЕСКОЕ органикалык бузулуу (к. выветривание биологическое).

ВЫВЕТРИВАНИЕ ТЕРМИЧЕСКОЕ термикалык бузулуу (тоо тектеринин температуралык кескин өзгөрүлүшүнүн натыйжасында бузулушу).

ВЫВЕТРИВАНИЕ ТРОПИЧЕСКОЕ тропикалык бузулуу

ВЫВЕТРИВАНИЕ ФИЗИЧЕСКОЕ (МЕХАНИЧЕСКОЕ) физикалык (механикалык) бузулуу (тоо тектеринин талкаланышы, майда бөлүкчөлөр). 24

ВЫВЕТРИВАНИЕ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКОЕ физико-химиялык бузулуу

ВЫВЕТРИВАНИЕ ХИМИЧЕСКОЕ химиялык бузулуу (тоо тектеринин химиялык процесстердин натыйжасында бузулушу).

ВЫВЕТРИВАНИЕ ЭЛОГОВЕ шамалдан бузулуу (тоо тектеринин шамалдын таасиринин натыйжасында бузулушу).

ВЫВЕТРИВАНИЕ ЯЧЕИСТОЕ көзчө болуп бузулуу (көзөнөк түрүн дөгү бузулуу).

ВЫДЕЛЕНИЕ СОЛЕВЫЕ түздардын бөлүнүп чыгышы

ВЫДЕЛНИЕ МИНИМАЛЬНЫЙ минималдык аяит

ВЫДУВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын учурулушу

ВЫМОРАЖИВАНИЕ ПОРОД тоо тектеринин өткөре тоңушу

ВЫМЫВАНИЕ ПРОДУКТОВ бузулунун продуктыларынын жуулушу

ВЫМЫВАНИЕ ПРОДУКТОВ ПОЧВОБРАЗОВАНИЯ топурак жа-

ралгана пайда болгон продуктылардын жуулушу

ВЫМЫВАНИЕ СОЛЕИ түздардын жуулушу (топурактагы минералдык түздардын, органикалык жана коллоиддик заттардын суу аркылуу жуулушу).

ВЫМЫВАТЬ ПОЧВУ топуракты жуу

ВЫНОС СОЛЕИ түздардын юйде көтөрүлүшү (сугат, жаан-чачын жана грут суулары бууланганда топурактын төмөнкү катмарында жаткан түздардын анын бетине чыгышы).

ВЫПАДЕНИЯ РАДИОАКТИВНЫЕ радиоактивдүү түшүүлөр (атмосферадан жерге түшкөн радиоактивдүү заттар).

ВЫПУЧИВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын көбүшү (турдүү факторлор-дун; м: нымдуулуктун, температуралын ж. б. таасири алдында топурактын көлемүн өзгөрүп, жогору көтөрүлүү жөндөмдүүлүгү).

ВЫРАВНИВАНИЕ ПОЛЕЙ талааларды түздөө, тегиздөө

ВЫРАЖЕННОСТЬ ПОДЗОЛСТОГО ПРОЦЕССА күл топуракка айлануу процессинин даанаалыгы

ВЫЧИСЛЕНИЕ СТЕПЕНИ НАСЫЩЕННОСТИ ПОЧВЫ топурактын каныгуу даражасын эсептөө (аңыктоо).

ВЫСОТА АБСОЛЮТНАЯ абсолюттук бийиктик

ВЫСОТА КАПИЛЛАРНОГО ПОДЪЕМА капиллярдык (кылдай ичке түтүкчөдөгү) көтөрүлүүнүн бийиктиги

ВЫСОТА ОТНОСИТЕЛЬНАЯ салыштырма бийиктик

ВЫСЫХАНИЕ кургоо

ВЫСЫХАНИЕ СИЛЬНОЕ ПЕРИОДИЧЕСКОЕ мэгилдүү какышын кургоо

ВЫТЯЖКА ИЗ ПОЧВЫ топурактан алынган тундурма (атайын анализ жүргүзүү учун алынган тундурма).

ВЫТЯЖКА ПОЧВЕННАЯ топурак тундурмасы

ВЫХОД ГРУНТОВЫХ ВОД НА ПОВЕРХНОСТЬ грунт сууларынын сыртка чыгышы

ВЫХОД ПОДЗЕМНОЙ ВОДЫ НА ПОВЕРХНОСТЬ жер алдындағы суунун сыртка чыгышы

ВЫХОД СОЛИ НА ПОВЕРХНОСТЬ түздүн топурактын бетине чыгышы

ВЫЦВЕТ СОЛЕИ түздардын шору (топурак кургаганда иадагы эриген түздардын жер бетине кыроо өндөнүп агарып чыгышы).

ВЫЧИСЛЕНИЕ СТЕПЕНИ СОЛОНЦЕВОСТИ ПОЧВЫ топурактын солонецтүүлүгүнүн даражасын эсептөө (аңыктоо).

ВЫЩЕЛАЧИВАНИЕ жуулушу (топурактагы эриген түздардын, коллондердин суу менен жуулушу).

ВЫЩЕЛАЧИВАНИЕ ИЗБЫТОЧНОЕ ашыкча жуулушу (түздардын ашыкча жуулушу, түзсузданышы).

ВЫЩЕЛАЧИВАНИЕ СОЛЕИ түздардын жуулушу

ВЯЗКОСТЬ илээшчектүк (жабышкактык).

ВЯЗКОСТЬ ПОЧВЕННОГО РАСТВОРА топуракт өртмесинин илээшчектүгү (жабышкактуулугу).

ВЯЗКОСТЬ ПОЧВЫ топурактын илээшчектүгү (жабышкактуулугу).

Г

ГАББРО габбро (плагиоклаздан турган терендикте кезигүүчү негизги тоо тек).

ГАЖА гажа (көлдөрдүн, саздардын түбүндө кезигүүчү борпон масса).

ГАЗООБМЕН ПОЧВЫ топурактагы газ алмашуу

ГАЗЫ ПОЧВЕННЫЕ топурактагы газдар

ГАЛЕЧНИК майда жумуру таштар (агын суунун таасири менен жумуруланган таштар).

ГАЛИТ галит (таш түз; түздуу топуракта же таза түрүндө кезигүүчү хлорид тобуна кирген түссүз минерал).

ГАЛЛУАЗИТ галлуазит (каолиниттин тобуна кирген чополуу кайран пайды болгон минерал).

ГАЛЬКА майда жумуру таш (агын суулардын шугундагы, сайындагы жумуру таштар).

ГАММАДА гаммада (таштуу сахара чөлү).

ГАММА-ИЗЛУЧЕНИЕ гамма-нурлануу (заттардын дүүлүккөн ядролору бөлүп чыгарған гамма-кванттар б. а. соң частотага ээ болгон электромагнитик термелүү).

ГАММА-ИЗЛУЧЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын гамма нурдануусу

ГАММА-КВАНТЫ (γ -КВАНТЫ) гамма-кванттар (γ -кванттар; дүүлүккөн ядролор бөлүп чыгарған гамма-кванттар).

ГАММА СЪЕМКА ПОЧВЫ ПОЛЕВАЯ топурактын талаалык гамма-съемкасы

ГАММА-ЛУЧИ гамма-нурлар (к. гамма-излучение).

ГЕЛИ ХРУПКИЕ морт гельдер

ГЕЛЬ гель (килкүлдек тартып уюган коллонд; анын кээ бир касиети катуу дененин касиетине оқшоп кетет).

ГЕЛЬ ПОЧВЕННЫЙ топурактын гели

ГЕМАТИТ гематит (массивдүү кристалл тектеринин составына кирген кызылтүү күрөн түстүгү темирлүү минерал).

ГЕНЕЗИС ПОЧВЫ топурактын генезиси (топурактын келин чыгышы жана пайды болуу процесси. Аида негизги ролду өсүмдүктөр, албандар, микроорганизмдер, климаттык шарттар, тоо тектери, жердин рельефи ж. б. бийндей).

ГЕНЕРАЛИЗАЦИЯ ПОЧВЕННЫХ КОНТУРОВ топурактын контурларын генералдаштыруу.

ГЕОГРАФИЯ ПОЧВЫ топурактын географиясы (топурактын түрлөрүнүн жер бетинде жайгашуусун, таралышын, алардын географиялык закон чөнөмдүүлүгүн үйрөнүүчү илүү).

ГЕТИТ гетит (темир кычкылынын гидраты; нымдуу топуракта кызыл-сары же кара күрөн түстө кезигүүчү минерал).

ГЕТЕРОГЕННОСТЬ ПОЧВЫ топурактын гетерогендүүлүгү (ар башкалуулугу, бирдей эмчестиги).

ГИББСИТ гиббсит (гидрагиллиттин синоними).

ГИДРОМЕТР гигрометр (абанын нымдуулугун аныктоочу курал).

ГИГРОСКОПИЧНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын гигроскоптуулугу, ным-

тарташтыгы (топурактын ээ майда бөлүкчөлөрүнүн сырткы молекулалык тартуу күчүнүн негизинде абадан буу түрүндөгү нымды сицириши).

ГИГРОСКОПИЧНОСТЬ ПОЧВЫ ВОЗДУШНАЯ топурактын абадан ным тарташтыгы

абадан максималдуу ным тарташтыгы

ГИДРАРГИЛЛИТ гидрагиллит (алюминий кычкылынын гидраты; бокситтин негизги белугу).

ГИДРАТАЦИЯ гидратация (суунун молекуласынын химиялык жол менен затка кошуулушу).

ГИДРОБИОТИТ гидробиотит (сусуу көп составында калий, магний, темир, алюминий бар аз өзгөрүүчү (биотит) минерал).

ГИДРОГЕМАТИТ гидрогематит (темир кычкылынын гидраты; нымдуу топуракта кара кочкул жана күкүрт кызыл түстө кезигүүчү минерал).

ГИДРОГЕТИТ гидрогетит (темир кычкылынын гидраты; нымдуу топуракта күрен түстүү тоголокло түрүндө кезигүүчү минерал).

ГИДРОЛАЗА гидролаза (органикалык заттарды ажыраткан фермент).

ГИДРОЛОГИЯ ПОЧВЕННАЯ топурактын гидрологиясы (топурактагы ным, анын касиеттери, режими, закон чөнөмдүүлүктөрү ж. б. жөнүндөгү илүү).

ГИДРОЛИЗ гидролиз (ар түрдүү заттардын, суунун катышуусу аркылуу ажыроо реакциясы).

ГИДРОЛЬ гидроль (суунун айрым молекуласы. Алар бир-бири менен кошуулуп дигидролду (эки гидролду) жана тригидролду (үч гидролду) түзүштөт).

ГИДРОМЕТР гидрометр (сууну өлчөгүч курал).

ГИДРОМЕТРИЯ гидрометрия (суунун өлчөмүн, агымын, дөнгээлии, терендигин жана анда болгон катуу заттардын өлчөмүн изилдеген илүү).

ГИДРОМЕТРИЯ ТВЕРДОГО СТОКА катуу агымдын гидрометриясы (топурактагы шилдендилдердин өлчөмүн изилдөө).

ГИДРОДУЛЬ гидромодуль (сугарылуучу жердин белгилүү аяитына берилүүчү, же кургатылуучу жердин белгилүү аяитынан алынуучу, убакыт же көлем бирдиги менен өлчөнгөн суунун өлчөмү).

ГИДРОДУЛЬ ДРЕНАЖНЫЙ дренаждын гидромодулу (дренаж жүргүзүлүп жаткан белгилүү аяиттан сыртка агып чыгуучу суунун өлчөмүн көрсөткөн чоңдук).

ГИДРОМУСКОВИТ гидромусковит (сугаа бай, калий аз келин өзгөрүлгөн мусковит).

ГИДРОСЛЮДЫ гидрослюдадар (химиялык составы туруксуз минералдын чополуу тобуна кирген минералдар).

ГИДРОФИЛЬНОСТЬ гидрофилдуулук (коллондик суу өртмесинде катуу дененин урпактый майды бөлүкчөлөрүнүн суу молекулалары менен ажырагыс болуп байланышы. Мыйдай коллондди күйгүэ ысытканда да, суу анын бөлүкчөлөрүнөн ажырабай, желим сыйктуу килкүлдек калдык пайды болот).

ГИДРОФОБНОСТЬ гидрофобдуулук (урпактай майдаланган катуу же суюк заттан турган коллонд бөлүкчөлөрүнүн суу өртмесин ысытканда катуу коллондке кайра айланбаган, порошок түрүндөгү калдыкты пайды кылат).

ГИПС гипс (кукүрт кычкыл кальцийдин түзу, минерал).

ГИПСОВАНИЕ ПОЧВЫ топуракка гипс чачуу (натрийге канган топурактын физикалык, физико-химиялык жана биологиялык касиеттерин жакшыртуу учун жүргүзүлгөн чара).

ГИСТЕРЕЗИС КАПИЛЛАРНЫЙ капиллярдык (кыл түтүкчө) гисте-

резис (кургак топуракка нымдуу топурактан кыл түтүкчө боюнча суунуу жетерүүлүшү).

ГИСТЕРЕЗИС СМАЧИВАНИЯ нымдануунун гистерезиси
ГИСТЕРИЯ гиттия (көл жана саздардын тубундегү есүмдүк менен айбандардын калдыктарына бай чөгүндүлөр).

ГЛАУКОНИТ глауконит (темирдин суу алюмоシリкаты; калий жер се-мирткичи катарында колдонулушу жашыл түстүү минерал).

ГЛЕЕОБРАЗОВАНИЕ глейдин пайды болушу (түзүлүшү).

ГЛЕЕОБРАЗОВАНИЕ ИНТЕНСИВНОЕ интенсивдүү глейленүү

ГЛЕЙ (саздуу топурактын кек-жашыл түстүү, өтө нымдуу, жа-бышкак ылайтуу теменкү катмары).

ГЛИНА чопо (белукчөлөрүнүн өлчөмү 0,01 мм ден кичине келген май-да тоо теги).

ГЛИНА АЛЛЮВИАЛЬНАЯ аллювий чопосу

ГЛИНА БУРЯ күрең чопо

ГЛИНА БОЛОТНАЯ саз чопосу

ГЛИНА ВАЛУННАЯ жумурту таштуу чопо

ГЛИНА ВСПУЧИВАЮЩАЯСЯ көтөрүлгөн, көпкөн чопо

ГЛИНА ВЫШЕЛОЧЕННАЯ жуулган чопо (түздөн жуулган чопо).

ГЛИНА ГИГРОСКОПИЧЕСКАЯ ным сициргич чопо

ГЛИНА ГИПСОНОСНАЯ гипстүү чопо

ГЛИНА ГРУБАЯ кесек чопо

ГЛИНА ДЕЛЮВИАЛЬНАЯ деловий чопосу

ГЛИНА ЖЕЛТОКРАСНАЯ кызыгылт сары чопо

ГЛИНА ЖИРНАЯ майлуу чопо

ГЛИНА ЗАТВЕРДЕВШАЯ каткан чопо

ГЛИНА ИЗВЕСТКОВАЯ акиташтуу чопо

ГЛИНА ИЗВЕСТКОВО-БУРЯ ВЛАЖНАЯ күрең нымдуу чопо

ГЛИНА ИЛОСТАЯ түйим чопо

ГЛИНА КРАСНАЯ кызыл чопо

ГЛИНА КРУПНОПЕСЧАНИСТАЯ ири кумдуу чопо

ГЛИНА КРУПНОПЕСЧАНИСТАЯ, СРЕДНЯЯ ири кумдуу орто салмактагы чопо

ГЛИНА КРУПНОПЕСЧАНИСТАЯ, ТЯЖЕЛАЯ ири кумдуу оор чопо

ГЛИНА КРУПНОПЫЛЕВАТАЯ ири чаңдуу чопо (чаң белукчөлөрүнүн көпчүлүгүнүн өлчөмү 0,05–0,01 мм ден турган чопо).

ГЛИНА КРУПНОПЫЛЕВАТАЯ, СРЕДНЯЯ ири чаңдуу орто чопо

салмактагы чопо

ГЛИНА КРУПНОПЫЛЕВАТАЯ, ТЯЖЕЛАЯ ири чаңдуу оор чопо

ГЛИНА ЛЕДНИКОВАЯ ЛЕНТОЧНАЯ катмарлашкан муз чопо

ГЛИНА ЛЕГКАЯ женил чопо (механикалык составында өлчөмү 0,01 мм ден кичине белукчөлөрдүн саны 60–70 процентке жеткен чопо).

ГЛИНА ЛЕНТОЧНАЯ катмарлашкан чопо (көл муздарынын чөгүндү-леринде кезигүүчү катмар-катмар чопо).

ГЛИНА ЛЕССОВИДНАЯ лёсс сымак чопо

ГЛИНА ЛИПКАЯ жабышкак, илээшчек чопо

ГЛИНА МЕЛКАЯ ПЫЛЕВАЯ майда чаңдуу чопо (майда белукчө-

лөрүнүн көпчүлүгү 0,005–0,001 мм ден турган чопо).

ГЛИНА МОРЕННАЯ морена чопосу

ГЛИНА МЯГКАЯ жумшак чопо

ГЛИНА НАПЛАСТОВАННАЯ катмарлашкан чопо

ГЛИНА ОЗЕРНАЯ көл чопосу
ГЛИНА ОСАДОЧНАЯ чөгүндү, жыйынды чопо (тоо тектеринин кү-
күмдөңгөн белукчөлөрүпүн ағын суулардын, көлдердүн, дениздердин түбү-
нэ чөгүшү же жер бетине жыйналышы).

ГЛИНА ОПЕСЧАНЕННАЯ кумдуу чопо

ГЛИНА ОТМУЧЕННАЯ тунган чопо

ГЛИНА ПЕСТРОЦВЕТНАЯ ала түстүү чопо

ГЛИНА ПЛАСТИЧНАЯ жалпак чопо (жалпак жука катмар чопо).
ГЛИНА ПОДСТИЛАЮЩАЯ тешендү чопо (топурактын астына тө-
шөлгөн чополуу тоо тек).

ГЛИНА ПОКРОВНАЯ жапма чопо

ГЛИНА ПОКРЫТАЯ ПЕСКОМ күм баскап (чайкаган) чопо

ГЛИНА ПОРИСТАЯ кондой (тешиктүү) чопо

ГЛИНА ПРЕДЕЛЬТОВАЯ дельта алдындагы чопо

ГЛИНА ПРОПИТАННАЯ ВОДОЙ сууга канган чопо

ГЛИНА ПЫЛЕВАТАЯ чаңдуу чопо

ГЛИНА САПРОПЕЛОВАЯ сапропелл чопосу

ГЛИНА СВЕТЛО-БУРАЯ ачык күрең чопо

ГЛИНА СИНЯЯ (ГОЛУБАЯ) кек (көгүш) чопо

ГЛИНА СЛОИСТАЯ кабаттуу (катмарлуу) чопо

ГЛИНА СЛОИСТО-УПЛОТНЕНИЯ кабаттуу (катмарлуу) ным:

чопо

ГЛИНА СОЛЕНОСНАЯ түзүү чопо

ГЛИНА СРЕДНЯЯ орто салмактагы чопо (механикалык составында-
влеңемү 0,01 мм ден кичине белукчөлөрдүн саны 70–80% ке жеткен чопо).

ГЛИНА СТРУКТУРНАЯ структуралуу чопо

ГЛИНА ТРЕТИЧНАЯ учүнчү доордун чопосу (учүнчү доор-кайнозой-
эрасынын биринчи жарымы).

ГЛИНА ТЯЖЕЛАЯ оор чопо (механикалык составында өлчөмү
0,01 мм ден кичине белукчөлөрдүн саны 80% тен көп болгон чопо).

ГЛИНА ФАРФОРОВАЯ фарфор чопосу, к. каолин.

ГЛИНА ФИЗИЧЕСКАЯ (механическая) физикалык (механикалык)-
чопо (белукчөлөрүнүн өлчөмү 0,01 мм ден кичине чопо).

ГЛИНА ЦВЕТНАЯ түстүү чопо

ГЛИНА ЧЕРНАЯ кара чопо

ГЛИНОЗЕМ глиноzem. (топурактагы алюминий кычкылы).

ГЛУБИНА ВЫВЕТРИВАНИЯ бузулуунун терендиги (даражасы).

ГЛУБИНА ГРУНТОВЫХ ВОД КРИТИЧЕСКАЯ грунт сууларынын

зыянсыз (критикалык) терендиктеги (жер алдындагы суулардын топуракты

шорго айланыда албагандай терендиктеги болушу).

ГЛУБИНА ДРЕНАЖА бузулуунун терендиги

ГЛУБИНА ЛЕДЯНОГО ПОКРОВА муз кабатынын калындыгы

ГЛУБИНА ПОЧВЕННЫХ РАЗРЕЗОВ топурак разрездеринин терен-
диги

ГЛУБИНА ПРОМЕРЗАНИЯ тооу терендиги

ГЛУБИНА ПРОНИКОВЕНИЯ ВЛАГИ нымдын сицүү (таралуу)

терендиги

ГЛУБИНА ПРОСАДКИ ПОЧВЫ топурактын чөгүшүнүн терендиги

(басырышынын, отурушунун терендиги).

ГЛУБИНА ПРОФИЛЯ ПОЧВЫ топурак профилинин терендиги

ГЛУБИНА СКОПЛЕНИЯ ГУМУСА гумустун топтолуу тереңдиги

ГЛУБИНА СКОПЛЕНИЯ ЛЕГКОРАСТВОРИМЫХ СОЛЕЙ женил

эрүүчү түздардын терендиги

ГЛЫБА кесек, бодур

ГНЕПС гнейс (граниттен жана чөгүндүлөрдөн түзүлгөн тоо тектер).

ГОРА' ТОО

ГОРА' АККУМУЛЯЦИОННАЯ аккумуляциялык тоо (тоо тектеринин үйүндүлөрүнен түзүлгөн тоо).

ГОРИЗОНТ горизонт (топурак катмары; топуракты тике казып караңда ал бир-бирине сырткы морфологиялык белгилери, физико-химиялык, химиялык касиеттери ж. б. менен айырмаланган бир нече горизонттан турат).

ГОРИЗОНТ А горизонту (топурактын гумустуу эң жогорку горизонту).

ГОРИЗОНТ А₀ **А₀** горизонту (топурактын А, горизонтуунун эң үстүндөгү токой же чөл-чарлардын төшөндүсү, калдыгы).

ГОРИЗОНТ А_h **А_h** горизонту (топурактын А горизонтундагы экинчи гумус горизонту).

ГОРИЗОНТ А_{oh} **А_{oh}** горизонту (топурактын А горизонтундагы кесек кара чириндилүү горизонт).

ГОРИЗОНТ А_g **А_g** горизонту (топурактын А горизонтундагы глейлүү горизонт).

ГОРИЗОНТ А_m **А_m** горизонту (топурактын А горизонтундагы чым кеңдүү горизонт).

ГОРИЗОНТ А_{ok} **А_{ok}** горизонту (топурактын А горизонтундагы карбонаттуу гумус горизонту).

ГОРИЗОНТ А_k **А_k** горизонту (топурактын А горизонтундагы карбонаттуу горизонт).

ГОРИЗОНТ А_n **А_n** горизонту (топурактын А горизонтундагы айдоо катмары).

ГОРИЗОНТ А₁ **А₁** горизонту (топурактын А горизонтундагы гумустуу горизонт).

ГОРИЗОНТ А₂ **А₂** горизонту (топурактын А горизонтундагы элювийдүү горизонт).

ГОРИЗОНТ А₀/А₁ **А₀/А₁** горизонту (топурактын А₀ горизонту менен А₁ горизонтуунун ортосундагы ётмө горизонт).

ГОРИЗОНТ А₁/А₂ **А₁/А₂** горизонту (топурактын А₁ горизонту менен А₂ горизонтуунун ортосундагы ётмө горизонт).

ГОРИЗОНТ А₁/В₁ **А₁/В₁** горизонту (топурактын А горизонту менен В горизонтуунун ортосундагы ётмө горизонт).

ГОРИЗОНТ А₂/В₁ **А₂/В₁** горизонту (топурактын А₂ горизонту менен В₁ горизонтуунун ортосундагы ётмө горизонт).

ГОРИЗОНТ АВ **АВ** горизонту (топурактын А горизонту менен В горизонтуунун ортосундагы ётмө горизонт).

ГОРИЗОНТ В **В** горизонту (топурактын А горизонтуунан төмөн орун алган, түсү боюнча жакшы айырмаланган илювийдүү (суу менен жуулуп келген заттар топтолуучу) ётмө горизонт).

ГОРИЗОНТ В_h **В_h** горизонту (топурактын В горизонтундагы илювийдүү гумус горизонту).

ГОРИЗОНТ В_g **В_g** горизонту (топурактын В горизонтундагы глейлүү горизонт).

ГОРИЗОНТ В_{fe} **В_{fe}** горизонту (топурактын В горизонтундагы темир-лүү горизонт).

ГОРИЗОНТ В_{hf} **В_{hf}** горизонту (топурактын В горизонтундагы гумустуу-темирлүү горизонт).

ГОРИЗОНТ В_z **В_z** горизонту (топурактын В горизонтундагы түздуу наттуу горизонт).

ГОРИЗОНТ В_k **В_k** горизонту (топурактын В горизонтундагы карбо-

ГОРИЗОНТ В_t **В_t** горизонту (топурактын В горизонтундагы текстур горизонту).

ГОРИЗОНТ В/С **В/С** горизонту (топурактын В горизонту менен С горизонтуунун ортосундагы ётмө горизонт).

ГОРИЗОНТ С **С** горизонту (топурактын АВ горизонтуун алдындағы борпоц экелик тоо тек. Топурак ушул С жана В/С горизонтуоруудагы экелик тектин экебинен куралып, толуктанып турат).

ГОРИЗОНТ АБИОТИЧЕСКИЙ абиотикалык горизонт (тируу организм катышпаган горизонт).

ГОРИЗОНТ АГРИК аграрик горизонту, илювийдүү горизонт (топуракты асылдаандыруунун негизинде чопо менен гумустан түзүлгөн илювийдүү горизонт).

ГОРИЗОНТ АККУМУЛЯТИВНЫЙ аккумулятивдик горизонт
ГОРИЗОНТ АККУМУЛЯТИВНО-ПЕРЕГНОЙНЫЙ аккумулятивдик

чириндилүү горизонт

ГОРИЗОНТ АЛЬБИК альбик (ак) горизонт (чоподон жана темирдин кычкылынан арылган горизонт).

ГОРИЗОНТ БЕЛЕСЫЙ к. горизонт осолоделый

ГОРИЗОНТ ВОДОНЕПРОНИЦАЕМЫЙ суу ёткерүүчү горизонт

ГОРИЗОНТ ВОДОНОСНЫЙ суу топтолгон горизонт

ГОРИЗОНТ ВОДОНЕПРОНИЦАЕМЫЙ суу ёткербеечү горизонт

ГОРИЗОНТ ВСКИПАНИЯ кайноо (көбүктөнүү) горизонту

ГОРИЗОНТ ВТОРОЙ ГУМУСОВЫЙ экинчи гумус горизонту

ГОРИЗОНТ ВЫМЫВАНИЯ жуулуу горизонту

ГОРИЗОНТ ВЫСОКИХ ВОД жогору көтерүлгөн суулардын горизонту

ГОРИЗОНТ ВЫЩЕЛАЧИВАНИЯ жуулуу горизонт (түзсүздануу горизонту).

ГОРИЗОНТ ВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ жуулган горизонт (түздан жуулган горизонт).

ГОРИЗОНТ ГЕНЕТИЧЕСКИЙ генетикалык горизонт

ГОРИЗОНТ ГИПСОВЫЙ гипстүү горизонт

ГОРИЗОНТ ГЛЕБНЫЙ глейлүү горизонт

ГОРИЗОНТ ГРУБОГУМУСОВЫЙ АККУМУЛЯТИВНЫЙ ири гумус-туу аккумулятивдүү горизонт

ГОРИЗОНТ ГРУБОПЕРЕГНОЙНЫЙ ири кара чириктүү горизонт

ГОРИЗОНТ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларнын горизонтуу

ГОРИЗОНТ ГРЯЗНО-БЕЛЕСЫЙ ПОДЗОЛИСТЫЙ күлдүү агыш-кир горизонт

ГОРИЗОНТ ГРЯЗНОВАТО-ЖЕЛТЫЙ кир түстөгү сары горизонт

ГОРИЗОНТ ГУМУСО-АККУМУЛЯТИВНЫЙ к. горизонт дерновый

ГОРИЗОНТ ГУМУСО-ЖЕЛЕЗИСТЫЙ ИЛЛЮВИАЛЬНЫЙ гумус-туу темир-иллювийдүү горизонт

ГОРИЗОНТ ГУМУСО-КАРБОНАТНЫЙ гумус-карбонаттуу горизонту

ГОРИЗОНТ ГУМУСО-ЭЛЮВИАЛЬНЫЙ гумус-элювийдүү горизонт

ГОРИЗОНТ ГУМУСОВЫЙ гумустуу горизонт

ГОРИЗОНТ ГУМУСОВЫЙ СПЛОШНОЙ туташ гумустуу горизонт

ГОРИЗОНТ ГУМУСОВЫХ ЗАТЕКОВ гумустун саркындыларнын горизонтуу

ГОРИЗОНТ ДЕРНОВО-ПЕРЕГНОЙНЫЙ кара чириндилүү чым горизонту

ГОРИЗОНТ ДЕРНОВЫЙ ЧЫМДУУ горизонт

ГОРИЗОНТ ДИСПУЛЬСИВНЫЙ диспульсивдүү горизонт

ниң ийри-бүйрү бир-бирине жең, чөйтөк сияктуу ийри-бүйрү болуп кириши).

ГРАНИ'ЦА ПЕРЕХО'ДА ГОРИЗО'НТОВ ПОСТЕПЕ'ННАЯ горизонттордун ақырын оттүү чеги (топуракта эки горизонттун бири-бирине жай, 5 см жазылыкта оттүшү).

ГРАНИ'ЦА ПЕРЕХО'ДА ГОРИЗО'НТОВ РЕ'ЗКАЯ горизонттордун кескин оттүү чеги (топуракта эки горизонттун бир-бирине тез, 2 см жазылыкта оттүшү).

ГРАНИ'ЦА ПЕРЕХО'ДА ГОРИЗО'НТОВ РО'ВНАЯ горизонттун түз оттүү чеги (топуракта эки горизонттун бир-бирине ийри-бүйрүсүз, бир кылка түз оттүшү).

ГРАНИ'ЦА ПЕРЕХО'ДА ГОРИЗО'НТОВ Я'СНАЯ горизонттун ачык оттүү чеги (топуракта эки горизонттун бир-бирине ачык, 2—5 см жазылыкта оттүшү).

ГРАНИ'ЦА ПРОНИЦА'ЕМОСТИ откөргүчтүктүн чеги

ГРАНИ'ЦА РН РН дин чеги

ГРАНИ'ЦЫ ПО'ЧВЕННЫЕ топурактын чектери

ГРА'НУЛА гранула (майда тоголокчолор).

ГРИБОКО'РЕНЬ тамыр гриб (к. микроза).

ГРИБЫ' ПО'ЧВЕННЫЕ топурак грибдері (даяр органикалык заттар менен тиричилик кылган хлорофиллсиз төмөнкү өсүмдүктөр).

ГРУ'НТ грунт (1. топурактын алдындагы жалпы тоо тектери; 2. жердин үстүнүү кабаттары).

ГРУ'НТ ВЛА'ЖНЫЙ нымдуу грунт

ГРУ'НТ ВОДОНО'СНЫЙ суулуу грунт

ГРУ'НТ ВЯ'ЗКИЙ илээшмэ грунт

ГРУ'НТ ГЛИ'НИСТО-ПЕСЧА'НЫЙ чопо-кумдуу грунт

ГРУ'НТ ГРАВЕЛИ'СТЫЙ кум таштуу грунт

ГРУ'НТ ДРЕНИРО'ВАННЫЙ 1. дрена жайлланган грунт; 2. дреналуу грунт (топурактын алдында шагыл таштар жакын жайланаышкан грунт).

ГРУ'НТ ЗАСОЛЕ'ННЫЙ түздуу грунт

ГРУ'НТ ЗАЩИЩЕ'ННЫЙ (ЗАКРЫ'ТЫЙ) калкаланылган (жабык) грунт

ГРУ'НТ И'ЛИСТЫЙ түнма грунт

ГРУ'НТ ЛЕ'ССОВЫЙ лёсстуу грунт (сары чополуу грунт).

ГРУ'НТ МЕЛКОПЕСЧА'НЫЙ майда кумдуу грунт

ГРУ'НТ НАСЫ'ЩЕННЫЙ ВОДО'Й сууга каныккан грунт

ГРУ'НТ НЕЗАМЕРЗА'ЮЩИЙ тонбогон грунт

ГРУ'НТ ОТКРЫ'ТЫЙ ачык грунт

ГРУ'НТ ПЛОТНЫЙ катуу (нык) грунт

ГРУ'НТ РЫ'ХЛЫЙ борпоц (жумшак) грунт

ГРУ'НТ СЛА'БЫЙ начар грунт

ГРУ'НТ СЛО'ИСТЫЙ кабаттуу (катмарлуу) грунт

ГРУНТОВЕДЕ'Д грунт изилдөөчү адис

ГРУНТОВЕДЕ'НИЕ грунтуу изилдөөчү илим

ГРУ'ППА ПО'ЧВ топурактардын тобу

ГРУППИРО'ВКА ПО'ЧВ ПО СТЕ'ПЕНИ ЗАСОЛЕ'НИЯ топурактарды түздүнүү даражасына карата топко болуу

ГРЯДА' 1. жөөк, жәэк; 2. кырка

ГРЯ'ЗЫ ДЕФЕКАЦИО'ННАЯ дефекациялык ылай (кант кызылчасын иштеткендеги таштаанды; кычыл топуракты жакшыртуу учун жер семирткич катарында пайдаланылат).

ГУ'НО гуано (канаттуулардын көп жылдык заңы; Түштүк Америкада бул жергилиткүү баалуу жер семирткич).

ГУМАТ гумат (органикалык гумин кислотасынын тузу).

ГУМБРИ'Н гумбрин (мономориллониттүү чоло).

ГУМИ'Н гумин (денатурация абалына, б. а. сууда эрибес абалга еткөн тумин кислотасы).

ГУМИФИКА'ЦИЯ гумификация (гумустун пайда болушу, түзүлүшү).

ГУМИФИКА'ЦИЯ ПО'ЧВЫ топуракта гумустун пайда болушу түн чириусумен топуракта пайда болгон органикалык бирикмелер).

ГУ'МУС ВА'ЛОВЫЙ жалпы гумус

ГУ'МУС ВОДНОРАСТВОРИ'МЫЙ сууда эрүүнү гумус

ГУ'МУС ГРУ'БЫЙ кесек гумус (чала чиринген гумус).

ГУ'МУС ГРУ'БЫЙ ЛЕСНО'Й кесек токой гумусу

ГУ'МУС ИНЕ'РТНЫЙ инерттүү гумус

ГУМУСИ'РОВАННОСТЬ ПРО'ФИЛЯ профилдин гумустуулугу

ГУМУСИ'РОВАННОСТЬ ПРО'ФИЛЯ СЛА'БАЯ профилдин аз гумус-туулугу

ГУ'МУС КИ'СЛЫЙ (сырой) кычкыл (жетилбеген) гумус

ГУ'МУС КРУПНОЗЕРНИ'СТЫЙ ири дандуу гумус

ГУ'МУС ЛЕССОВЫЙ лёсстуу гумус

ГУ'МУС МИЦЕЛЛЯ'РНЫЙ мицелалуу гумус

ГУ'МУС МОРСКО'Й дениз гумусу

ГУ'МУС МОЧА'ЛИСТЫЙ ГРУ'БЫЙ тарамдалган кесек гумус

ГУ'МУС МЯ'ГКИЙ жумшак гумус (жакши чиринген, жетилген гумус).

ГУ'МУС МЯ'ГКИЙ КРУПНОКОМКОВА'ТЫЙ ири тоголокчолуу жумшак гумус

ГУ'МУС НАСЫ'ЩЕННЫЙ каныккан гумус

ГУ'МУС НЕИТРА'ЛЬНЫЙ нейтралдуу гумус

ГУМУСОБРАЗОВА'НИЕ гумустун пайда болушу

ГУ'МУС ПИТА'ТЕЛЬНЫЙ азыктуу гумус

ГУ'МУС ПРОМЕЖУ'ТОЧНЫЙ орточо гумус

ГУ'МУС РИЗОГЕ'ННЫЙ ризогендик гумус (өсүмдүктөрдүн тамырларынан пайда болгон гумус).

ГУ'МУС СКРЫ'ТЫЙ байкалбаган гумус

ГУ'МУС СКРЫТЫЙ МЯ'ГКИЙ байкалбаган жумшак гумус

ГУ'МУС СЛАБОРАЗЛОЖИ'ВШИЙСЯ начар чиринген гумус

ГУ'МУС СТО'ИКИЙ түрүктүү гумус

ГУ'МУС ТОРФА'НИСТЫЙ ЛЕСНО'Й чым көндүү токой гумусу

ГУ'МУС ЩЕ'ЛОЧНОЙ СЫРО'Й жетилбеген шакардуу гумус

Д

ДАВЛЕ'НИЕ ВОДЯНО'ГО ПА'РА суу буусунун басымы

ДАВЛЕ'НИЕ ГИДРАВЛИЧЕСКОЕ гидравликалык басым (суунун басымы)

ДАВЛЕ'НИЕ ГИДРОДИНАМИЧЕСКОЕ гидродинамикалык басым (аккаи суюктуктуун басымы).

ДАВЛЕ'НИЕ ГИДРОСТАТИЧЕСКОЕ капиллярдык (кылдай ичке түткөтгөү) басым

ДАВЛЕ'НИЕ ОСМОТИЧЕСКОЕ осмос басымы (топурак эритмелеринеги эриген заттардын ар башка концентрациясынан пайда болгон басым).

ДАВЛЕ'НИЕ ПА'РА НАСЫ'ЩЕННОГО ПРОСТРАНСТВА каныккан кенендиктеги буунун басымы

ДАВЛЕ'НИЕ ПОВЕРХНОСТНОЕ үстүнүү беттеги басым

ДАВЛЕ'НИЕ ПО'РИСТОЙ ВЛА'ГИ көндөйдөгү суунун басымы

ДАВЛЕ'НИЕ ПО'ЧВЕННЫХ ЧАСТИЦ топурак белүүчелөрүнүн басымы

ДА'МБА дамба (сүүнү байлоо учун жасалған атайдын тоосмо).

ДВИЖЕ'НИЕ ВИХРЕВО'Е күндай кыймыл (куон түрүндөгү кыймыл, к. движение трубулентное).

ДВИЖЕ'НИЕ ВОДЫ В ПО'ЧВЕ НЕВОЛОСНО'Е топуракта сүүнү кыл түткүс жылышы

ДВИЖЕ'НИЕ ГОРООБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ тоо жаратуучу кыймыл шорголоп жылуу (топуракта сүүнүн єз салмагы менен шорголоп жылышы).

ДВИЖЕ'НИЕ КАПИЛЛЯРНОЕ капиллярдык жылуу (кылдай түткүчелдердегү сүүнү жылышы).

ДВИЖЕ'НИЕ КОНВЕКТИВНОЕ конвективик жылуу (гравитациялык шорголоп агуу).

ДВИЖЕ'НИЕ ЛАМИНАРНОЕ ламинардык жылуу (жердин үстүндөгү жана астындағы суулардын шорголоп ағышы, жанаша же катар-катар болуп жылышы).

ДВИЖЕ'НИЕ ОРОГЕНЕТИЧЕСКОЕ орогенетикалык кыймыл (тоордура пайда кылуучу жер алдындағы тектоникалык кыймыл).

ДВИЖЕ'НИЕ СОЛЕВЫХ РАСТВОРОВ КАПИЛЛЯРНОЕ түз эритмелеринин капиллярдык (кылдай ичке) түткү боюнча жылышы

ДВИЖЕ'НИЕ СОЛЕВЫХ РАСТВОРОВ ПО'ЧВЫ топурактын түз эритмелеринин жылышы

ДВИЖЕ'НИЕ СТРУ'ПЧАТОЕ шорголоп агуу (к. движение ламинарное)

ДВИЖЕ'НИЕ ТУРБУЛЕНТНОЕ турбуленттик жылуу (жердин үстүндегү же астындағы суулардын ирээтсиз жылышы).

ДВОУ'КИСЬ МА'РГАНЦА марганецтин кош кычкылы (нымдуу, кычкыл топуракта кезигүүчү марганец кычкылынын гидратынан пайда болгон минерал).

ДВОЕ'НИЕ ПА'РА буулантманы экинчи (кайра) айдоо

ДЕГИДРАТА'ЦИЯ ГИ'ПСА гипстин дегидратацияланышы (суудан ажыраши).

ДЕГРАДА'ЦИЯ ПО'ЧВЫ топурактын деградацияланышы (топурактын алгачки касиеттерин жоготуп начарлашы м: чириндилердин ажырыши).

ДЕГРАДА'ЦИЯ ПРОЦЕ'ССА ОСОЛОДЕ'НИЯ солодго айлануу процессинин деградацияланышы (бузулушу).

ДЕГРАДИ'РОВАНИЕ ПО'ЧВЫ топурактын деградацияланышы (бузулушу).

ДЕЗАГРЕГАТА'ЦИЯ ПО'ЧВЕННЫХ ЧАСТИ'Ц топурак тоголокчолорунун агрегатсызданышы (майдаланышы, талкаланышы, упуроосу).

ДЕЗИНФЕ'КЦИЯ ПО'ЧВЫ топуракты дезинфекциялоо (топурактагы оору таратуучу микроорганизмдерди химиялык жол менен ууландырып жок кылуу).

ДЕ'ИСТВИЕ ПО'ЧВЫ ВСА'СЫВАЮЩЕЕ топурактын соруу аракети

ДЕ'ИСТВИЕ ЭРО'ЗИИ эрозиянын аракети

ДЕКАЛЬЦИФИКА'ЦИЯ кальцийсизденүү (кальцийден ажыроо).

ДЕКАРБОНАТИЗА'ЦИЯ декарбонатизация (карбонаттардын бузулушу, эриши).

ДЕКОЛЬМАТА'ЦИЯ декольматация, кольматациянын бузулушу (топурактын чопо же туима чайкаган тешиктери менен көндөйлөрүнүн кайрадан ачылышы).

ДЕ'ЛЬТА дельта (дарыянын салааланып көлгө, денизге күйгөн жерин).

ДЕЛЮ'ВИЙ делювий (єз салмагы менен күйгөн түшкөн же кардын, жаан-чачындын сусусу менен тоонун этегине ағып келген борпоц тоо тектенин ар түрдүү өлчөмдөгү бөлүкчөлөрү).

ДЕНИТРИФИКА'ЦИЯ денитрификация (топурактагы азот түздарын кайра молекулалык биш азотко айланыруучу микробиологиялык процесс).

ДЕНУДА'ЦИЯ денудация (сүүнүн, шамалдын жана муздун таасиринен жер бетинин бузулуу процесси).

ДЕПРЕ'ССИЯ депрессия (түрдүү себептер менен пайда болгон жер бетиндең ойбындар).

ДЕПРЕ'ССИЯ РЕЛЬЕ'ФА рельеф депрессиясы

ДЕ'РН чым (кыртыш)

ДЕ'РН МОХОВО'И мохтун чымы

ДЕРНИ'НА топурактын кыртыши

ДЕРНИ'НА ОТОРФО'ВАННАЯ чым кондүү кыртыш

ДЕРНОВА'НИЕ чымга айлануу

ДЕСОРБЦИЯ десорбция (абсорбенттен сицирилген заттардын бөлүнүп чыгышы).

ДЕСУ'КЦИЯ десукция (өсүмдүктөрдүн тамырларынын топурактагы нымды сорушу).

ДЕФИЦИ'Т ВЛА'ГИ В ПО'ЧВЕ топурактагы нымдын дефицити (жетишсиздиги).

ДЕФИЦИ'Т ВЛА'ЖНОСТИ ВО'ЗДУХА аба нымдуулугунун дефицити (жетишсиздиги).

ДЕФИЦИ'Т СТРУКТУРНЫИ структуралык дефицит (топурактын етө арыктап, тоголокчолорунун майдаланып кетиштин көрсөткөн чоңдук).

ДЕФЛЯ'ЦИЯ дефляция (топурактын, тоо тектеринин, шамалдын, желдин таасири алдында бузулушу, талкаланышы, упурашы).

ДЕФОРМА'ЦИЯ ПО'ЧВЫ топурактын деформация болушу (топурактын формасынын, көлөмүнүн өзгөрүлүшү).

ДЕФОРМА'ЦИЯ ПРО'ФИЛЯ ПО'ЧВЫ топурактын профилинин бузулушу.

ДИАГЕ'НЕЗ диагенез (тоо тектеринин чекме тектерге айланышы).

ДИАГНО'СТИКА ПО'ЧВЫ топурактын диагностикасы

ДИАГНО'СТИКА ПО'ЧВЫ ПО МЕХАНИЧЕСКОМУ СОСТА'ВУ топурактын механикалык составына жараша диагностикалоо

ДИАГНО'СТИКА ЩЕ'ЛОЧНОСТИ ПО'ЧВЫ топурактын шакардуулутунун диагностикасы

ДИА'МЕТР ДЕ'ИСТВУЮЩИИ ИЛИ ЭФФЕКТИ'ВНЫИ аракеттүү же пайдалуу диаметр (топурактын етө майда элементардык бөлүкчөлөрүнүн эц пайдалуу диаметри).

ДИА'МЕТР ПО'ЧВЕННЫХ ЧАСТИ'Ц топурак бөлүкчөлөрүнүн диаметри (туурасы).

ДИАММОФОС диаммофос (составында 20% ке чейин азот. 51 — 53% ке чейин фосфор болгон татаал азот-фосфор жер семирткичи).

ДИАПАЗО'Н АКТИ'ВНОП ВЛА'ГИ аракеттүү нымдуулуктун диапазону (топурактагы пайдалуу нымдуулуктун диапазону).

ДИГИДРО'ЛЬ дигидроль (к. гидроль)

ДИЛЮВИ'П дилювий, муз чөгүндү

ДИККИ'Т диккит (каолиниттин полиморфтуу түрү).

ДИНАМИ'КА АЗО'ТА В ПО'ЧВЕ топурактагы азоттун динамикасы

ДИНАМИ'КА ВОДОРАСТВОРИМЫХ СОЛЕ'И В ПО'ЧВЕ топурактагы сүуда эрүүчү түздардын динамикасы

ДИНАМИ'КА ГУ'МУСА В ПО'ЧВЕ топурактагы гумустун динамикасы

ДИНАМИ'КА ПО'ЧВЫ топурактардын динамикасы

ДИНАМИ'КА ПО'ЧВЕННЫХ ПРОЦЕ'ССОВ топурак процесстеринин динамикасы

ДИСКОВА'НИЕ ПО'ЧВЫ топуракты дискалоо (топуракты дискалуу куралдар менен иштөө).

ДИСПЕРГИ'РОВАНИЕ дисперсиялоо, күкүмдөө (топурактын тоголокчолорун майдалоо, күкүмгө айланыруу).

ЗАБОЛАЧИВАНИЕ АТМОСФЕРНОЕ жаан-чачындан сазга айлануу
ЗАБОЛАЧИВАНИЕ БИОГЕННОЕ биогендик жол менен сазга айла-
 нуу (өсүмдүктөрдүн эволюциясына байланыштуу пайда болгон саз).

ЗАБОЛАЧИВАНИЕ ГИДРОЛОГИЧЕСКОЕ гидрологиялык жол ме-
 нең сазга айлануу (ашык нымдан пайда болгон саз).

ЗАБОЛАЧИВАНИЕ ВТОРИЧНОЕ кайтадан (екинчи жолу) сазга ай-
 лануу.

ЗАБОЛАЧИВАНИЕ ГЛУБИННОЕ астынан сазга айлануу

ЗАБОЛАЧИВАНИЕ ГРУНТОВОЕ грунттун сазга айлануусу

ЗАБОЛАЧИВАНИЕ ЛУГОВОЕ шалбаалардын сазга айланышы

ЗАБОЛАЧИВАНИЕ ПОВЕРХНОСТНОЕ үстүнен сазга айлануу

ЗАБОЛАЧИВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын сазга айланышы (ним көп-
 түгүшөн топурак ылайланы баштап, андагы өсүмдүктөрдүн органикалык
 калдыктер толук чирип жетилбенендиктеп, чым көң кабаты түзүлөт да, то-
 пурак чым көңдүү сазга айланат).

ЗАВАЛУННОСТЬ ПОЧВЫ топуракта жумурду зор таштардын болушу

ЗАВЯДАНИЕ солуу

ЗАГАР ПУСТЫННЫЙ чөл загары

ЗАГИПСОВАНИЕ ПОЧВЫ топурақты гипстөө

ЗАДЕЛКА УДОБРЕНИИ жер семиркичтерди топуракка жайгашты-
 руу

ЗАДЕРЖАНИЕ ТАЛЫХ ВОДА кардан эркег сууларды токтотуу

ЗАЙЛЕНИЕ ылай, чопо чайкоо (агын суудагы чопо, күмдардын че-
 гушу).

ЗАИЛИВАНИЕ к. заливение

ЗАИЛИВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын чопо менен чайкалуусу (топу-
 рактагы тешиктер менен жылчыктарга чопо-ылайдын чайкалуусунан анын
 еткерүүлүгүнүн начарлаши).

ЗАКАРБОНИРОВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын карбонатка байышы

ЗАКИСЬ ЖЕЛЕЗА темирдин чала кычкылы

ЗАКЛАДКА ОПЫТНОЙ ПЛОЩАДКИ тажрыйба аяңтасын даярдоо

ЗАКЛАДКА ПОЧВЕННЫХ РАЗРЕЗОВ топурак разрездерин казуу

ЗАКОН ДВИЖЕНИЯ ПОЧВЕННОЙ ВОДЫ топурак суусунун жы-
 лыш закону

«ЗАКОН УБЫВАЮЩЕГО ПЛОДОРОДИЯ ПОЧВЫ» «топурактын

асылдуулугунун төмөндөш закону» (XIX кылымда пайда болуп, адам то-

пурактын асылдуулугун жогорулата албайт, анын асылдуулугу барган са-

туура эмситигин аныктап, топурактын асылдуулугун тынчмсыз жогорула-

туу мүмкүн экендигин далилдешти).

ЗАКРЕПЛЕНИЕ ПОЧВЫ топуракты бекитүү, бекемдөө, кармоо

ЗАЛЕГАНИЕ МЕРЗЛОТЫ В ПОЧВЕ ВЫСОКОЕ топуракта тоңдун

жогору орун алыши

ЗАЛЕГАНИЕ ПОЧВЫ ЕСТЕСТВЕННОЕ топурактын табигый орун

ЗАЛЕЖЬ кысыр аныз (көптөн бери айдалбаган жер).

ЗАЛИМАНИВАНИЕ лимандандыруу (лимандыруу, ойдуц түз

жерлерге жаан-кардын суусун жайкаттуу).

ЗАЛУЖЕНИЕ шалбаага айландыруу (көп жылдык дан жана буурчак

өсүмдүктөрүн себүү менен айдалма чөп чабындыны жана жайытты түзүү).

ЗАМЕРЗАНИЕ ПОЧВЫ топурактын тоңчуу

ЗАМКНУТОСТЬ ВОДНОГО РЕЖИМА суу режиминин туташтыгы

ЗАМКНУТОСТЬ СОЛЕВОГО РЕЖИМА түз режиминин туташтыгы

ЗАИДРЫ зандралар (эзелки муз сууларынын кум, таш чөгүндүлөрү-
 ин түзүлгөн жайыктар).

ЗАПАС ВЛАГИ В ПОЧВЕ топурактагы нымдын запасы

ЗАПАС ВЛАГИ В ПОЧВЕ МЕРТВЫЙ топурактагы нымдын пайда-
 сызы запасы

ЗАПАС ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын запасы

ЗАПАС ГУМУСА В ПОЧВЕ топурактагы гумустун запасы

ЗАПАС СОЛЕИ туздардын запасы (топурактагы туздардын запасы).

ЗАПЛЫВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын убалинышы, эзилиши

ЗАРИСОВКА ПРИВЯЗКИ ПОЧВЕННОГО РАЗРЕЗА топурак раз-
 резинин жайланышын сүрткө тарттуу

ЗАСОЛЕНИЕ туздануу (шорго айлануу).

ЗАСОЛЕНИЕ АЛЛЮВИАЛЬНОЕ аллювиалдык туздануу (өзөндүү

террасалардын тузданышы).

ЗАСОЛЕНИЕ ВТОРИЧНОЕ экинчи (кайрадан) туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ ГЛУБИННОЕ төрөн туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ ДЕЛЮВИАЛЬНО-ПРОЛЮВИАЛЬНОЕ делювий-про-
 лювийдүү туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ КАЛЬЦИЕВОЕ кальций менен туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ КАРБОНАТИНОЕ карбонат менен туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ МАГНИЕВОЕ магний менен туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ НАТРИЕВОЕ натрий менен туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ ОСТАТОЧНОЕ калдык түз менен туздануу (топурак-
 тын орчушунун мындан мурууку баскычынан калган туздар менен тузда-
 луу).

ЗАСОЛЕНИЕ ПЕРВИЧНОЕ биринчи (алгачкы) туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ ПОВЕРХНОСТНОЕ үстүртөн туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ ПОЧВЫ ПРИ ОСУШЕНИИ кургатуунун натыйжасын-
 да топурактын тузданышы

ЗАСОЛЕНИЕ ПЯТНИСТОЕ ала туздануу (топурактын текши эмес
 ала болуп тузданышы).

ЗАСОЛЕНИЕ РЕЛИКТОВОЕ калдыктуу туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ СЕЗОННОЕ мезгилдүү туздануу (топурактын мезгилге
 жарааша тузданышы).

ЗАСОЛЕНИЕ СМЕЩЕНИНОЕ аралаш туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ СОДОВОЕ сода менен туздануу (кемүр кислотасынын
 туздарды менен туздануу).

ЗАСОЛЕНИЕ СОДОВО-СУЛЬФАТИНОЕ сода-сульфаттуу туздануу

ЗАСОЛЕНИЕ СПЛОШНОЕ текши туздануу (топурактын текши, ту-
 шаш тузданышы).

ЗАСОЛЕНИЕ СУЛЬФАТИНОЕ сульфат менен туздануу (күкүрт кисло-
 тасынын туздарды менен туздануу).

ЗАСОЛЕНИЕ СУЛЬФАТИНО-ХЛОРИДНОЕ сульфат-хлориддүү туз-
 дануу

ЗАСОЛЕНИЕ ЭЛОВОЕ жер (шамал) аркылуу туздануу (топурак-
 тын шамал же жер алыш келген туздарды менен тузданышы).

ЗАСОЛЕНИСТЬ туздуулук, туздангандык

ЗАСОЛЕНИСТЬ ПОЧВЫ топурактын туздуулугу, туздангандыгы

ЗАСУХА кургакчылык

ЗАСУХА ПОЧВЕННАЯ топурактын кургакчылыгы

ЗАТЕКИ темгилдер, жиктер

ЗАТЕКИ ГУМУСА гумустун темгилдер, жиктери

ЗАТЕКИ КАРМАНООБРАЗНЫЕ салааланган темгилдер, жиктер

ЗАТОПЛЕНИЕ суу жайпоо, каптоо

ЗАТОПЛЕНИЕ ЕСТЕСТВЕННОЕ табигый суу жайпоо, каптоо

ЗАТОПЛЕНИЕ ИСКУССТВЕННОЕ жасалма суу жайпоо (атаң тургузулган тосмолордун жардамы менен суу каптатуу, жайпоо).

ЗАТОРФОВАНИЕ ВОДОЕМОВ көлмөлөрдү чым көңгө басышы (көлдердүн, көлчөлөрдүн дарыянын булуңдарынын чым көңгө айланышы).

ЗАЩИЩАТЬ ПОЧВУ топуракты сактоо, коргоо

ЗЕМЛЕВАНИЕ топуракты чачуу (төгүү).

ЗЕМЛЕВАНИЕ СОЛОНЦОВ солонецтерге топурак чачуу, төгүү

ЗЕМЛЕДЕЛИЕ дыйканчылык (айыл чарба өндүрүшүнүн тармагы; агрономиянын бир белгүгү).

ЗЕМЛЕДЕЛИЕ БОГАРНОЕ карырак жердеги дыйканчылык

ЗЕМЛЕДЕЛИЕ ОРОШАЕМОЕ сугат жердеги дыйканчылык

ЗЕМЛЕПОЛЗОВАНИЕ жерди пайдалануу (жерди пайдалануу тартиби).

ЗЕМЛЕРОИНЫ ИЙНДЕР

ЗЕМЛЯ ЖЕР

ЗЕМЛЯ БЕЛАЯ АК ЖЕР

ЗЕМЛЯ БРОСОВАЯ таштанды жер (айдалбай, керекке жаратылбай гашталган жер).

ЗЕМЛЯ ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ түздан жуулган жер

ЗЕМЛЯ ЖЕЛТАЯ САРЫ ЖЕР

ЗЕМЛЯ КАШТАНОВАЯ конур жер

ЗЕМЛЯ ЛЕСНАЯ токойлуу жер

ЗЕМЛЯ НЕУДОБНАЯ пайдаланууга онтойсуз жер (жараксыз жер, м.: куюлма күмдәр, таштуу жерлер, такырлар ж. б.).

ЗЕМЛЯ ОРОШАЕМАЯ сугат жер

ЗЕМЛЯ ПАХОТНАЯ АЙДО ЖЕР

ЗЕМЛЯ ПОИМЕННАЯ жайылма жер

ЗЕМЛЯ ПОЛИВНАЯ сугат жер

ЗЕМЛЯ СЕРАЯ ЛЕСНАЯ токойлуу боз жер

ЗЕМЛЯ СТАРОПАХОТНАЯ эски айдоо жер

ЗЕРКАЛО ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын үстүнү бети

ЗЕРКАЛО СВОБОДНОЙ ВОДЫ эркин суунун үстүнү бети

ЗЕРНА ОРТШТЕИНОВЫЕ ортштейн дандары

ЗЕРНА РУДЯКОВЫЕ рудяк дандары

ЗОЛА КУЛ (жергилиттүү баалуу минералдык жер семирткич)

ЗОЛИ ГЛИНИСТИЕ ЧОПОЛУУ ЗОЛДОР (чопонун коллоиддик эритмеси)

ЗОЛЬ ЗОЛЬ (коллониддик эритме).

ЗОЛЬНОСТЬ ТОРФА чым көндүн күлдүүлүгү (чым көндү күйгүзгөнде пайда болгон күл; ал андагы минералдык заттардын өлчөмүнө жараша аз же көп болог).

ЗОЛЬ ПОЧВЕННЫЙ топурак золу (топурактын коллониддик эритмеси).

ЗОНА (топурактык-климаттык шарттарга, ёсумдуктөр менен айланадарга, рельефке ж. б. жараша белүнгөн жер шарынын аянттары).

ЗОНА АЛЬПИЙСКАЯ алпызынын зонасы (бийик тоолуу шалбаа зонасы).

ЗОНА АРКТИЧЕСКИХ ПОЧВ артика топурактарынын зонасы

ЗОНА АЭРАЦИИ аэрация зонасы (топурактагы нымга каныккан зонанын үстүнү жагындагы аба киргөн зона).

ЗОНА БУРЫХ ПОЧВ куба күрең топурактардын зонасы

ЗОНА БУРЫХ ЛЕСНЫХ ПОЧВ токойдун күрең топурактарынын зонасы

ЗОНА ВЕРХНИХ ГРУНТОВЫХ ВОД жогорку грунт сууларынын зонасы

ЗОНА ВЫВЕТРИВАНИЯ бузулуу зонасы

ЗОНА ВЫСОКОГОРНАЯ бийик тоолуу зона

ЗОНА ВЫЩЕЛАЧИВАНИЯ түздануу зонасы

ЗОНА ГОРНАЯ тоолуу зона

ЗОНА ГОРНО-ЛЕСНАЯ тоолуу-токой зонасы

ЗОНА ГОРНО-СТЕПНАЯ тоолуу-талаа зонасы

ЗОНА ДЕРНОВЫХ ПОЧВ чым топурактардын зонасы

ЗОНА ЕСТЕСТВЕННО-ИСТОРИЧЕСКАЯ тарыхый-табигый зона

ЗОНА КАПИЛЛЯРНОЙ ВЛАГИ капиллярдык нымдын зонасы

ЗОНА КАПИЛЛЯРНОСТИ капиллярдык зона

ЗОНА КОНЦЕНТРАЦИИ концентрация зонасы

ЗОНА КОРИЧНЕВЫХ ПОЧВ күрен топурактардын зонасы

ЗОНА ЛЕСНАЯ токой зонасы

ЗОНА ЛЕСО-ЛУГОВАЯ токой-шалбаа зонасы

ЗОНА ЛЕСО-СТЕПНАЯ токойлуу талаа зонасы

ЗОНАЛЬНОСТЬ ПОЧВ топурактардын зоналуулугу

ЗОНАЛЬНОСТЬ ПОЧВ ГORIZONTALЬНАЯ топурактын горизонталдык зоналуулугу

ЗОНАЛЬНОСТЬ ШИРОТНАЯ көндик боюнча зоналуулук (көндик боюнча тундуктөн түштүктүү карай белүнгөн зона).

ЗОНАЛЬНОСТЬ ПОИМЕННЫХ ПОЧВ жайылманын топурактарынын зоналуулугу

ЗОНАЛЬНОСТЬ ПОЧВ ВЕРТИКАЛЬНАЯ топурактын вертикалдык зоналуулугу

ЗОНА НАСЫЩЕНИЯ каныккан зона (топурактагы дайыма нымга каныккан катмар).

ЗОНА ОБРУШЕНИЯ талкалануу (кукумденүү) зонасы

ЗОНА ОПОДЗОЛЕННЫХ ПОЧВ күл топурактардын зонасы

ЗОНА ОСЕДАНИЯ чөгүү зонасы

ЗОНА ПОГЛОЩЕНИЯ сицириүү (соруу) зонасы

ЗОНА ПОДЗОЛСТЫХ ПОЧВ күлдүү топурактар зонасы

ЗОНА ПОЛУПУСТЫНИЯ жарым чөл эндүү зона

ЗОНА ПОЛУПУСТЫНИХ ПОЧВ жарым чөл эндүү топурактарынын зонасы

ЗОНА ПОЧВЕННАЯ топурак зонасы

ЗОНА ПРЕДГОРНАЯ тоо электеринин зонасы

ЗОНА ПРИТРОПИЧЕСКАЯ сицириүү (сугуу каныгуу) зонасы

ЗОНА ПРОСАЧИВАНИЯ сициүү зонасы

ЗОНА ПУСТЫНИЯ чөл топурактарынын зонасы

ЗОНА РАСТВОРЕНИЯ эрүү зонасы

ЗОНА СВЕТЛО-КАШТАНОВЫХ ПОЧВ агыш кара күрең топурактардын зонасы

ЗОНА СЕРО-БУРЫХ ПОЧВ базомук күрең топурактардын зонасы

ЗОНА СЕРОЗЕМОВ баз топурактын зонасы

ЗОНА СЕРЫХ ЛЕСНЫХ ПОЧВ токойдун баз топурактарынын зонасы

ЗОНА СТЕПНАЯ талаа зонасы

ЗОНА СУБТРОПИЧЕСКАЯ субтропикалык зона

ЗОНА СУХОГО КЛИМАТА кургак климаттуу зона

ЗОНА ТЕМНО-КАШТАНОВЫХ ПОЧВ күнүрт кара конур топурактардын зонасы

ЗОНА ТРОПИЧЕСКАЯ тропикалык зона

ЗОНА ТУДРОВАЯ тундра зонасы

ЗОНА ТУНДРОВЫХ ПОЧВ тундруу топурактарынын зонасы

ЗОНА УМЕРЕННАЯ мелүүн зона
ЗОНА ЧЕРНОЗЕМНАЯ кара топурак зонасы
ЗОНЫ ВЕРТИКАЛЬНЫЕ (ВЫСОТНЫЕ) вертикалдык (тике) зоны
 -лар
ЗОНЫ ГОРИЗОНТАЛЬНЫЕ (РАВНИННЫЕ) горизонталдык (түнгиз) зоналар
 ЗЯБЬ тондурма
 ЗЯБЬ ПАРОВАЯ бууланыма тондурма

и

ИЗВЕСТКОВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты аkitаштандыруу (топурак)
 аkitаш чачуу, кычыл топурактардын кычылдуулугун азайтып, физико-химиялык, биологиялык касиеттерин жакшыртуу учун айдоо жерлерге аkitаш чачуу).

ИЗВЕСТНИЯК аkitаш ташы (кум жана чопо арапашкан кальцийдин жеткиси менен магнийдин карбонатын турган чекмө тоо тектери; топуракты аkitаштандырууда колдонулат).

ИЗВЕСТНИЯКИ ДОЛОМИТИЗИРОВАННЫЕ доломиттешкен аkitаш таштары (топуракты аkitаштандырууда колдонулат).

ИЗВЕСТНИЯКИ КРУПНОПОРИСТЫЕ ири көндөлүү (тешиктүү) аkitаш таштары

ИЗВЕСТНИЯКИ ЛУГОВЫЕ шалбаа аkitаш таштары

ИЗВЕСТНИЯКИ ПЕСЧАНИСТЫЕ кумдуу аkitаш таштары

ИЗВЕСТЬ аkitаш (негизги бөлүгүн көмүр кычыл кальций түзүп, айыл чарбада топуракты аkitаштандырууда көшири колдонулат).

ИЗЛУЧЕНИЕ ЗЕМНОЕ жердин шуру (жер бетинен атмосферага чылгын нүр)

ИЗМЕНЕНИЯ СЕЗОННЫЕ ДИНАМИЧЕСКИЕ жыл мезгилиниңеги динамикалык өзгөрүүлөр

ИЗОБИЛИЕ ПОЧВЕННОЕ топурак байлыгы

ИЗОДИСПЕРСНОСТЬ изодисперсиялуулук (катуу же суюк заттардын күкүмделүшүү).

ИЗОПЛЕТЫ ВЛАЖНОСТИ нымдуулуктун изоплеталары (нимдуулугу бирдей точкаларды биркитирген сыйыктар; топурактын нымдуулугун график түрүндө сүрөттөгөндө колдонулат).

ИЗОТЕРМА изотерма (к. изотерма)

ИЗОТЕРМА изотерма (абапын, суунун же топурактын температура-сы бирдей болгон точкаларды биркитирген сыйык; климаттык карталарды түзгөндө колдонулат).

ИЗОТРОПНОСТЬ изотроптуулук (бардык багыт боюнча заттардын физикалык касиеттеринин бирдей болушу).

ИЗУЧЕНИЕ ВОДНОГО БАЛАНСА ПОЧВЫ топурактын суу балансы үйрөнүү, изилдөө

ИЗУЧЕНИЕ МОРФОЛОГИЧЕСКИХ ПРИЗНАКОВ ПОЧВЫ топурактын морфологиялык белгилерин үйрөнүү, изилдөө

ИЗУЧЕНИЕ ПОЧВЫ ТОПУРАКТЫ ИЗИЛДЕӨ, ҮЙРӨНҮҮ топуракты түзген факторлорду үйрөнүү, изилдөө

0,001 мм ден кичине келген эң майды бөлүкчөлөрү.

ИЛ АРЫЧНЫЙ арык түнгизи

ИЛ ВЯЗКИЙ жабышкак түнгизи

ИЛ ГРУБЫЙ ири түнгизи

ИЛ КОЛЛОИДНЫЙ коллоидтик түнгизи

ИЛ КРАСНЫЙ кызыл түнгизи
ИЛЛИМЕРИЗАЦИЯ иллимеризация
ИЛЛИТ иллит (гидрослюданин тобуна киргэн чополуу минерал)
ИЛЛОВИЙ иллювий (топурактын үстүнү катмарынан төмөнкү катмарына жуулуп түшүп жыйналуучу заттар).
ИЛЛОВИЙ КАРБОНАТНЫЙ карбонаттуу иллювий (кара жана кара-коруп топурактарда көзигет).
ИЛЛОВИЙ КОЛЛОИДНЫЙ коллоиддүү иллювий
ИЛЛОВИЙ СОЛЕВОЙ туздуу иллювий (талаа топурактарында учур-райт).

ИЛЛОВИРОВАНИЕ иллювиленүү (иллювийге аллануу, ётүү).

ИЛ МЕЛКИЙ майды түнгизи
ИЛ МОРСКОЙ дениз түнгизи
ИЛ МЯГКИЙ жумшак түнгизи
ИЛ НАСЫЩЕННЫЙ НАНОСАМИ шилендилүү түнгизи
ИЛ ОЗЕРНЫЙ көл түнгизи
ИЛ ОРГАНИЧЕСКИЙ органикалык түнгизи
ИЛ ПЕСЧАНИСТЫЙ күмдүү түнгизи
ИЛ РЕЧНОЙ дарыя түнгизи
ИЛ СРЕДНИЙ орто түнгизи
ИЛ СЫРОЙ чийки түнгизи
ИЛ ТОЧНЫЙ жука түнгизи
ИЛ ТОРФЯНОЙ чым көндүү түнгизи
ИЛ ЭВТРОФНЫЙ эвтрофдук түнгизи

ИМПУЛЬВЕРИЗАЦИЯ СОЛЕЙ туздардын импульверизациясы (дениздеги жана жер бетиндеги туздардын шамал менен учуп башка жайларды тузданырышы).

ИНВЕРСИЯ ПОЧВЕННЫХ ЗОНОВ топурак зоналарынын инверсиясы (өзөрүшүү, жылышы).

ИНДЕКС ВЫРАВНИВАНИЯ тенелүү индекси (керсөткүчү)
ИНДЕКС НАСЫЩЕНИЯ каныгуунун индекси (керсөткүчү)
ИНДЕКС ПЛАСТИЧНОСТИ ийкемдүүлүктүн индекси (керсөткүчү)
ИНДЕКСЫ ПОЧВЕННЫЕ топурактын индекстери (топурактын горизонтторунун индекси, алар баш тамга менен белгиленет).

ИНОКУЛЯЦИЯ ПОЧВЫ топурактын инокуляцияланышы

ИНТЕНСИВНОСТЬ АЭРОБНОГО ПРОЦЕССА аэробдук процесстин интенсивдүүлүгү

ИНТЕНСИВНОСТЬ ГАЗООБМЕНА В ПОЧВЕ топуракта газ алмашуунун интенсивдүүлүгү

ИНТЕНСИВНОСТЬ ГУМУСОВОЙ ОКРАСКИ гумустун түсүнүн ачыктыгы

ИНТЕНСИВНОСТЬ ДЫХАНИЯ ПОЧВЫ топурактын дем алуусунун интенсивдүүлүгү

ИНТЕНСИВНОСТЬ ИСПАРЕНИЯ бууланинуунун интенсивдүүлүгү (ыкчамдуулугу)

ИНТЕНСИВНОСТЬ ПРОЯВЛЕНИЯ ДЕРНОВОГО ПРОЦЕССА чым процесстинин башталышынын интенсивдүүлүгү

ИНТЕНСИВНОСТЬ ПРОЯВЛЕНИЯ ПОДЗОЛИСТОГО ПРОЦЕССА күл топурак процесстинин башталышынын интенсивдүүлүгү

ИНТЕНСИВНОСТЬ ТРАНСПИРАЦИИ транспирациянын интенсивдүүлүгү (ыкчамдуулугу, өсүмдүктөрдүн денесинин сууну абага буулантышынын ыкчамдуулугу).

ИНТЕРВАЛ ВЛАЖНОСТИ ЗАВЯДАНИЯ солуу нымдуулугунун интервалы (аралыгы)

ИНТЕРВАЛ ВЛАЖНОСТИ ПОЧВЫ топурактын нымдуулугунун интервалы

ИНТЕРВАЛ ДОСТУПНОЙ ВЛАГИ пайдалуу нымдуулуктун интегралы

ИНФИЛЬТРАЦИЯ инфильтрация (сүүнүн грунтка сиңүсү, өтүүстүрүшү)

ИНФИЛЬТРАЦИЯ ОСАДКОВ В ПОЧВУ жаан-чачынын топуракта

сиңүсү

ИНФЛЮКЦИЯ инфлюкция (жердин бетиндеги суулардын топурактаң жарыктар жана при тешиктер аркылуу төмөн ағып түшүшү),

ИОН ион (электр заряды бар заттардын атомунаң же атом тобуп турган белүкчөлөр).

ИРИГАЦИЯ ирригация (дыйканчылыкта колдонуулучу сугаруу чаралары).

ИСКОПАЕМЫЕ ПОЧВЫ пайдалуу кәэ бир перселерди сактаган топурактар

ИСПАРЕНИЕ буулануу (топурактан нымдын бууланып учуп кетишүү)

ИСПАРЕНИЕ ВАЛОВОЙ жалпы буулануу

ИСПАРЕНИЕ ОТНОСИТЕЛЬНОЕ салыштырма буулануу

ИСПАРЕНИЕ ПОТЕНЦИАЛЬНОЕ потенциалдык буулануу

ИСПАРЕНИЕ ПОЧВЕННОЕ топурактын бууланусу

ИСПАРЕНИЕ СУММАРНОЕ жалпы буулануу («испарение валов» термининниң синоними).

ИСПАРЕНИЕ ФИЗИЧЕСКОЕ физикалык буулануу

ИСПАРИТЕЛЬ ПОЧВЕННЫЙ топурак бууланткычы (топурактын бетинең бууланган нымды аныктоочу курал).

ИСПАРЯЕМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын буулангычтыгы

ИСПАРИТЕЛЬ ПОЧВЕННЫЙ топурак бууланткычы (топурактын бетинең бууланган нымды аныктоочу курал).

ИССЛЕДОВАНИЕ ПОЧВЕННО-АГРОНОМИЧЕСКОЕ топуракты агрономиялык жактан изилдөө

ИССЛЕДОВАНИЕ ПОЧВЕННО-КАРТОГРАФИЧЕСКОЕ топуракты картағрафиялык жактан изилдөө

ИССЛЕДОВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты изилдөө

ИССЛЕДОВАНИЕ СТРУКТУРЫ ПОЧВЫ топурактын структуралуу-лугун изилдөө

ИССЛЕДОВАНИЕ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ ПОЧВЫ топурактагы физико-химиялык процесстерди изилдөө

ИСТОЧНИКИ ЗАСОЛЕНИЯ туздануунун булактары

ИСТОЧНИКИ ЗАСОЛЕНИЯ МЕСТНЫЕ туздануунун жергилиттүү булактары

ИСТОЧЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын арыкташы (азот, фосфор, калий сыйктуу азык элементтеринин биринчелеринин азайышы; бул узак мезгили пайда болот).

K

КАДАСТАР ЗЕМЕЛЬНЫЙ жердин кадастры (жердин учету, эсеби).
КАИМА КАПИЛЛЯРНАЯ капиллярдык (қылдай ичке түтүктүү) жәэк

каинит (минерал; калий жер семирткичи).

КАИНИТ канинит (азык болуучу химиялык элемент; топуракта калий туз түрүндө көзигет).

КАЛИЙ АЗОТНОКИСЛЫЙ азот кычкыл калий

КАЛИЙ ВАЛОВОЙ жалпы калий

КАЛИЙНАЯ СОЛЬ калий тузу (негизги жер семирткичтердин биринең составында 30—45 процент K₂O болуп, суда жеңил эрийт).

КАЛИЙНАЯ СОЛЬ күкүрт кычкыл калий (күкүрт кислотасынын калий тузу; баалуу минералдык жер семирткич).

КАЛИЙ ХЛОРИСТИЙ хлорлуу калий

КАЛІЙ-МАГНЕЗИЯ калий-магнезия (калийлүү-магнезиялую жер семирткич. Мында калий күкүрт кычкыл тузу түрүндө болуп, 19—27 процентке жетет).

КАЛОРИМЕТР калориметр (жылуулуктун санын өлчөгүч).

КАЛЬЦИЙ кальций (өсүмдүктүн тиричилгигинде чоң роль ойногон химиялык элемент. Ал топурактын структурасын, физика-химиялык касиеттерин жакшыртат).

КАЛЬЦИЙ СЕРНОКИСЛЫЙ күкүрт кычкыл кальций

КАЛЬЦИЙ УГЛЕКИСЛЫЙ көмүр кычкыл кальций

КАЛЬЦИМЕТР кальциметр (топуракта карбонаттарды аныктоого көркөтгөн курал).

КАЛЬЦИТ кальцит (талаа жана чөл топурактарына, лестордо кезиттүүчүү ак минерал).

КАМЕНИСТОСТЬ ПОЧВЫ СИЛЬНАЯ топурактын өтө таштуулугу (устунку бетинин 10—20% таш баскан топурактар).

КАМЕНИСТОСТЬ ПОЧВЫ СРЕДНЯЯ топурактын орто таштуулугу

КАМЕНЬ таш

КАНАЛ ВОДООТВОДНЫЙ БОКОВОЙ суу бургуч кантал каналы

КАНАЛ МАГИСТРАЛЬНЫЙ ОСУШИТЕЛЬНЫЙ магистралдуу жургатуучу канал

КАНАЛ НАГОРНЫЙ тосмо канал (кургатылган аялтты тосуучу канал).

КАНАЛ РАСПРЕДЕЛИТЕЛЬНЫЙ суу бөлгүч канал

КАОЛИН каолин (ак чопо, талаа шпаттарынын, слюданын, нефелиндин ж. б. бузулушуна пайда болгон, чопо менен кумай топурактарынын негизин түзөн, ак, сарыч түстөгү минерал).

КАОЛИНИЗАЦИЯ каолинге айлануу (алюмосиликаттарды суу менен көмүр кычкыл газынын эсебинен каолинге айлануу процесси).

КАПИЛЛЯР капилляр (қылдай ичке түтүкчө).

КАПИЛЛЯР ЦИЛИНДРИЧЕСКИЙ цилиндр түрүндөгү капилляр

КАПИЛЛЯР ЧЕТОЧНЫЙ муунак капилляр

КАПИЛЛЯРИМЕТР капилляриметр (топурактын нымын өлчөгүч).

КАПИЛЛЯРНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын капиллярдуулугу (сыртка тартууучу күчтүн негизинде топурактын ным менен эритмелерди жокору жылдыруу жөндөмдүүлүгү. Топурак тоголокчорунун арасындағы кылдай түтүкчөлөр боюнча ным, эритмелер экиден төрт метрге чейин көтөрүлөт).

КАПРОЛИТ капролит (турдүү өлчөмдөгү топурак аралашкан курт-кумурсалардын калдыктыры).

КАРБОНАТЫ карбонаттар (көмүр кислотасынын түздары).

КАРБОНАТНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын карбонаттуулугу

КАРБОНАТ ОСТАТОЧНЫЙ калдык карбонат

КАРБОНАТ РЕЛИКТОВЫЕ калдык карбонаттар

КАРМАН ВЫМЫВАНИЯ жуулдуу баштыгы, салаасы

КАРМАН СОЛИФЛЮКЦИОННЫЙ солифлюксиялык баштык, салаасы

КАРНАЛЛИТ карналлит (составында калий, магний болгон минерал).

КАРСТ карст (жердеги туздардын эрүүсүнен пайда болгон чүцкүр, чүкүр).

КАРТА АГРОПОЧВЕННАЯ агрономиялык топурак картасы

КАРТА ПОЛЕЙ талаа картасы

КАРТА ПОЧВЕННАЯ топурак картасы (чарбадагы топурактын түрлөрүн, сапатын жана орун алышын баяндаган карта, м.: к. почвенная Киргизиян Кыргызстандын топурак картасы; к. почвенная мира дүйненүү топурак картасы).

КАРТА ПОЧВЕННАЯ ДЕТАЛЬНАЯ так (деталдуу) топурак картасы (масштабы 1 : 200 дең 1 : 5000 ге чейинки топурак картасы).

КАРТА ПОЧВЕННАЯ КРУПНОМАСШТАБНАЯ при масштабдуу топурак картасы (масштабы 1:10000 дан 1:50000 ге чейинки болгон топурак картасы).

КАРТА ПОЧВЕННАЯ МЕЛКОМАСШТАБНАЯ майда масштабдуу топурак картасы (масштабы 1:3000000 ден кем болбогон топурак картасы).

КАРТА ПОЧВЕННАЯ РАБОЧАЯ СХЕМАТИЧЕСКАЯ схемалык жумуш топурак картасы.

КАРТА ПОЧВЕННАЯ СРЕДНЕМАСШТАБНАЯ орто масштабдуу топурак картасы (масштабы 1:1000000 ден 1:300000 ге чейинки болгон топурак картасы).

КАРТИРОВАНИЕ ПОЧВ топуракты каратага түшүрүү КАРТИРОВАНИЕ ПОЧВЕННОГО ПОКРОВА топурак бетин карата түшүрүү

КАРТИРОВАНИЕ ПОЧВЕННОЕ КРУПНОМАСШТАБНОЕ топуракты при масштабдуу картага түшүрүү

КАРТОГРАММА АГРОХИМИЧЕСКАЯ агрохимиялык картограмма КАРТОГРАММА КИСЛОТНОСТИ ПОЧВ топурактын кычкылдуулугунун картограммасы

КАРТОГРАММА МОЩНОСТИ ГУМУСОВОГО СЛОЯ ПОЧВЫ топурактын гумус кабатынын калыңдыгынын картограммасы

КАРТОГРАММА ХИМИЗАЦИИ ЗЕМЕЛЬ жерди химиялаштыруучунун картограммасы

КАРТОГРАФИЯ ПОЧВ топурактын картографиясы

КАРТОСХЕМА ПОЧВЕННАЯ топурактын картосхемасы

КАТЕГОРИИ ПОЧВЕННОЙ ВЛАГИ топурактагы нымдын категориялары (формалары)

КАТЕГОРИИ ПОЧВЕННО-КАРТОГРАФИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ топурак-картиграфиялык изилдөөнүн категориялары

КАТИОНЫ ОБМЕННЫЕ алмашуу катиондору

КАТИОНЫ ПОГЛОЩЕНИЕ сицирилген катиондор (к. катионы обменные)

КАТКОВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты таптоо (топурактын үстүнүү таптоо). Катмарын атабын куралдар менен таптоо).

КВАРЦ кварц (топуракка кецири тараалып, сууда эрибеген, кремний катышкан минерал).

КВАСЦЫ ачыкташтар (калий, алюминий, күкүрт кислотасынын түзү).

КИСЛОВАНИЕ кычкылдантуу (содалуу соленецтердин жакшыртуу учун топуракка химиялык кычкыл заттарды кошуу, м.: темирдин сульфаты, алюминийдин сульфаты ж. б.).

КИСЛОТА АЗОТИСТАЯ азоттуу кислота

КИСЛОТА АЗОТИЛЯ азот кислотасы (топуракта кецири кезигүүчүү кислота).

КИСЛОТА АЛЮМОСИЛИКАТИНАЯ алюмосиликаттык кислота

КИСЛОТА АПОКРЕНОВАЯ апокреин кислотасы (кулдүү топурактын күл горизонтуда азэрбодук чирук процессинин негизинде креин кислотасынан келин түзүлгөн топурак чириндилеринде кезигүүчүү органикалык туруксуз кислота).

КИСЛОТА БОРНАЯ бор кислотасы (составында 17,5 процентке чейин бор болгон микро жер семирткич).

КИСЛОТА ГУМАТОМЕЛАНОВАЯ гуматомелан кислотасы (гумин кислотасынан келин чыккан татаал бирикме).

КИСЛОТА ГУМИНОВАЯ гумин кислотасы (топурактын чириндилердин азэрбодук чирукунун натыйжасында пайда болгон туруктуу органикалык кислота).

КИСЛОТА ГУМИНОВАЯ БУРАЯ куба күрең гумин кислотасы

КИСЛОТА ГУМУСОВАЯ гумус кислотасы (гумин кислотасынын спиртте эрибөөчү түрү).

КИСЛОТА КРЕМНЕВАЯ кремний кислотасы

КИСЛОТА КРЕНОВАЯ крен кислотасы (органикалык заттардын гриб аркылуу чирукүсүнүн натыйжасында пайда болуп, түздарды сууда тез эриген топурактын чириндисинде органикалык туруксуз кислота).

КИСЛОТА ЛИШАНИКОВАЯ энгилчек кислотасы

КИСЛОТА МЕТАКРЕМНЕВАЯ метакремний кислотасы

КИСЛОТА МЕТАФОСФОРНАЯ метаfosфор кислотасы

КИСЛОТА ОРТОКРЕМНЕВАЯ ортокремний кислотасы

КИСЛОТА ОРТОФОСФОРНАЯ ортоfosфор кислотасы

КИСЛОТА ПЕРЕГНОИНАЯ чириниди кислотасы

КИСЛОТА ПИРОФОСФОРНАЯ пироfosфор кислотасы

КИСЛОТА УЛЬМИНОВАЯ ульмин кислотасы (топурактын чириндисинде анаэробдук чирукунун негизинде пайда болгон органикалык туруктуу кислота).

КИСЛОТНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын кычкылдуулугу (топурактагы жана анын эритмесинде водород иондорунун өлчөмүнө байланыштуу болгон топурактын касиети).

КИСЛОТНОСТЬ ПОЧВЫ АКТУАЛЬНАЯ (КИСЛОТНОСТЬ ПОЧВЕННОГО РАСТВОРА) топурактын актуалдуу кычкылдуулугу (топурак эритмесинин кычкылдуулугу. Ал топурак эритмесинде бош водород иондорунун өлчөмүнө жараша болуп, pH көрсөткүчү менен белгиленет).

КИСЛОТНОСТЬ ПОЧВЫ АКТИВНАЯ к. кислотность почвы актуальная

КИСЛОТНОСТЬ ПОЧВЫ ГИДРОЛИТИЧЕСКАЯ топурак гидролитикалык кычкылдуулугу (бул топурактагы водород иондорунун гидролитикалык шакар түздардын м.: ачык суу кычкыл натрийдин эритмелери тараынан сүрүлүп чыгарылышына байланыштуу болот).

КИСЛОТНОСТЬ ПОЧВЫ ОБМЕННАЯ топурактын алмашуу кычкылдуулугу (бул топурактагы нейтралдуу түздар менен алмашууга жөндөмдүү болгон водород жана алюминий иондорунун өлчөмүнө жараша болот).

КИСЛОТНОСТЬ ПОЧВЫ ПОТЕНЦИАЛЬНАЯ топурактын потенциалдуу кычкылдуулугу (бул топурактын коллоид эритмесинде водород иондорунун өлчөмүнө жараша болот).

КИСЛОТНОСТЬ ПОЧВЫ СКРЫТАЯ топурактын жашырын кычкылдуулугу (к. кислотность почвы потенциальная).

КИСЛОТНОСТЬ ТОРФА чым көндүн кычкылдуулугу

КЛАССИФИКАЦИЯ МЕХАНИЧЕСКИХ ЭЛЕМЕНТОВ ПОЧВЫ топурактын механикалык элементтерин классификациялоо

КЛАССИФИКАЦИЯ ОСАДКОВ түнмаларды (калдыктарды) классификациялоо

КЛАССИФИКАЦИЯ ОСАДКОВЫХ ОТЛОЖЕНИЙ түнма (калдык) чөгүндүлөрдүрүлүп классификациялоо

КЛАССИФИКАЦИЯ ПОЧВЫ ЕСТЕСТВЕННО-ИСТОРИЧЕСКАЯ топурактын табигый-тарыхый жактан классификациялоо

КЛАССИФИКАЦИЯ ПОЧВ ГЕНЕТИЧЕСКАЯ топуракты генетикалык жактан классификациялоо

КЛАССИФИКАЦИЯ ПОЧВ ДВУЧЛЕНИЯ топуракты эки мүчөлүү классификациялоо

КЛАССИФИКАЦИЯ ПОЧВ МОРФОЛОГО-ГЕНЕТИЧЕСКАЯ топуракты морфология-генетикалык жактан классификациялоо

КЛАССИФИКАЦИЯ ПОЧВ ПО КАМЕНИСТОСТИ (классификация Н. А. Качинского) топуракты таштуулугуна жараша классификациялоо (Н. А. Качинскийдиклери классификациясы: 3 мм ден ири келгөп таш болукчөлөрүнүн топуракта болуу даражасын процент менен алгандағы саны; м.:

ташсыз топурак — 0,5; аз таштуу топурак — 0,5—5,0; орточо таштуу топурак — 5—10; етө таштуу топурак — 10).

КЛАССИФИКАЦИЯ ПОЧВ ПО МЕХАНИЧЕСКОМУ СОСТАВУ топуракты механикалык составына карата классификациялоо.

КЛАССИФИКАЦИЯ ПОЧВ ПО СТЕПЕНИ ЗАБОЛАЧИВАНИЯ топуракты саздактык даражасына карай классификациялоо.

КЛАССИФИКАЦИЯ ПОЧВ ПО СТЕПЕНИ ЗАСОЛЕНИЯ топуракты туздануу даражасына карай классификациялоо.

КЛАССИФИКАЦИЯ ПОЧВ ПО СТЕПЕНИ СМЫТОСТИ топуракты суу менен жуулушуна карата классификациялоо.

КЛАССИФИКАЦИЯ ЭЛЕМЕНТОВ МЕХАНИЧЕСКОГО СОСТАВА ПОЧВ по В. Р. ВИЛЬЯМСУ топурактын механикалык составынын элементтерин В. Р. Вильямс буюнча классификациялоо (өлчөмү 10 мм дан жогору болсо — таштар;

- » 10—5 мм болсо — ири кум таш;
- » 5—3 мм болсо — майды кум таш;
- » 3—1 мм болсо — ири кум;
- » 1—0,5 мм болсо — орто кум;
- » 0,5—0,25 мм болсо — майды кум;
- » 0,25—0,05 мм болсо — етө майды кум;
- » 0,05—0,01 мм болсо — ири чаң;
- » 0,01—0,005 мм болсо — майды чаң;
- » 0,005—0,001 мм болсо — етө майды чаң;
- » 0,001 мм дей кичине болсо — чөкмө.

КЛАСС ПОЧВЕННЫЙ топурак классы

КЛИМАТ АРИДНЫЙ ариддуу (кургак) климат

КЛИМАТ КАК ФАКТОР ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ климат—топурактын пайда болуш фактору (себепкери).

КЛИМАТ ПОЧВЫ топурактын климаты

КЛИМАТ СУБАРИДНЫЙ субариддуу климат

КОАГУЛЯЦИЯ коагуляция (эртиндиндин коюуланышы, чөгүшү). (колоиддердин коюлушу, эртинди коюлуп гель түрүнө етүшү).

КОАГУЛЯЦИЯ КОЛЛОИДОВ НЕОБРАТИМАЯ коллоиддердин каталанбас болуп коагуляцияланышы (эки, уч валенттүү кальций, алюминий катиондору аркылуу жүрет).

КОАГУЛЯЦИЯ КОЛЛОИДОВ ОБРАТИМАЯ коллоиддердин баштагы абалына келе турган болуп коагуляцияланышы (жалгыз валенттүү катиондору аркылуу жүрет).

КОБАЛЬТ кобальт (топуракта кезигүүчүү микрозлемент).

КОГЕЗИЯ когезия (топурактагы бир тектүү молекулалардын бир-бiri менен тартышып, топуракка илээшимдүүлүктүү бериши).

КОЛЛЕКТОР коллектор (кургатуучу дрендердин же ачык кургатуучу каналдардын суусун жынап сыртка алып чыгуучу канал).

КОЛЛОИД коллоид (сууда күккүлдеке айланып эрип, кристаллга айланбаган етө майды органикалык жана минералдык белүкчөлөр).

КОЛЛОИДЫ ГИДРОФИЛЬНЫЕ гидрофилдуу коллоиддер (коллоид белүкчөлөрү суу менен бекем байланышкан коллоиддер).

КОЛЛОИДЫ ГИДРОФОБНЫЕ гидрофобдуу коллоиддер (коллоид белүкчөлөрү суу менен байланышпаган чополуу коллоиддер).

КОЛЛОИДЫ ГУМУСА гумустун коллоиддер

КОЛЛОИДЫ ПОЧВЕННЫЕ топурак коллоиддер (диаметри 0,1 микрондон 1 миллимикронго чөйинки органикалык жана минералдык белүкчөлөр. Топурактын коллоид белүкчөлөрү дайыма катуу тоголокчо же агрегат түрүнде тоголоткотшуп кезигет).

КОЛЛОИДЫ ПОЧВЫ АМФОЛИТОНДНЫЕ топурактагы амфолитоиддик коллоиддер (к. амфолитонды почвы).

КОЛЛОИДЫ ПОЧВЫ МИНЕРАЛЬНЫЕ топурактын минералдык коллоиддери

КОЛЛОИДЫ ПОЧВЫ ОРГАНИЧЕСКИЕ топурактын органикалык коллоиддери

КОЛЛОИДЫ ПОЧВЫ ОРГАНО-МИНЕРАЛЬНЫЕ топурактын органико-минералдык коллоиддери

КОЛЬМАТАЖ кольматаж (1. грунттун тешниктерин чопонун, топурактын ж. б. майды белүкчөлөрү менен толтуруу; 2. суу токтотуу, көлмө аркылуу жердин бетине чөгүндүлөрдү, ылайды ж. б. жайпоо).

КОЛЬМАТАЖ ЕСТЕСТВЕННЫЙ табигый кольматаж (жыйылмадагы шалбааларды кирген суу каптап, аларды чополор менен байтышы).

КОЛЬМАТАЖ ИСКУССТВЕННЫЙ жасалма кольматаж (арык жерлерге атайын суу жайпоо менен алардын асылдуулугун жогорулатуу).

КОЛЬМАТАЖ НЕПРЕРЫВНЫЙ үзүлтүксүз кольматаж (кольматаж жүргүзүлүүчү жайга сууну дайыма ағызуу жолу менен тунмаларды жайпоо).

КОЛЬМАТАЖ ПЕРИОДИЧЕСКИЙ мезгилдүү кольматаж (кольматаж жүргүзүлүүчү жайга сууну бир-эки күн бою карман, тунмалар чеккенден кийин кайтадан жаңы суу жиберүү).

КОЛЬМАТИРОВАНИЕ кольматаж жүргүзүү

КОМОК кесек топурак

КОМОЧЕК майды кесек

КОМПЛЕКС комплекс (заттардын, каснеттердин, кубулуштардын, артурдуу чаралардын жыйнагы, айкалышы).

КОМПЛЕКС ГЛИНИСТО-ГУМУСОВЫЙ чополуу гумус комплекси

КОМПЛЕКС ГЛИНИСТЫЙ чополуу комплекс

КОМПЛЕКС ПОЧВЕННЫЙ топурак комплекси

КОМПЛЕКС ПОЧВЕННЫЙ ПОГЛОЩАЮЩИЙ топурактын синириу (жуутуу) комплекси

КОМПЛЕКС СОЛОНЦОВЫЙ солонецтүү комплекс

КОМПЛЕКСНОСТЬ ПОЧВЕННОГО ПОКРОВА РЕЗКО ВЫРАЖЕННАЯ топурак бетинин кескин комплекстүүлүгү

КОМПЛЕКСНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын комплекстүүлүгү (айбандардын, есүмдүктөрдүн, рельефтин жана климаттык шарттардын өзгөчөлүгүн жараша топурактың өзөрүлүп бир зоонага таандык болгон топурактардын арасында башка бир топурактардын кезигиши).

КОМПОСТ компост (жергилтикүү жер семирткүү, ар түрдүү айыл чарба таштандыларыны, есүмдүктөр менен айбандардын, чым көндүн, адамдын заңынын ж. б. чиргелен аралашмасы).

КОМПОСТ ФЕКАЛЬНЫЙ фекалдуу компост (адамдын заңынан жасалган компост).

КОНВЕКЦИЯ конвекция (топурактагы абаны, суунун жылышына жараша жылуулуктун бир орундан экинчи орунга каторулушу).

КОНГЛОМЕРАТЫ конгломераттар (чопо же акиташа аркылуу цементтелген ар түрдүү тектердин жумуру сыйнкытарынан турган катуу тектер).

КОНДЕНСАЦИЯ конденсация (буунун тыгыздынан сууга айланышы),

КОНДЕНСАЦИЯ КАПИЛЛЯРНАЯ капиллярдык конденсация (топурактын кайки мениск кыл түтүкчөлөрүндө буунун коюуланыш сууга етүшү).

КОНКРЕЦИЯ конкреция (1. минералдардын табигый жыйнагынын бир түрү; 2. топуракта кезигүүчүү түздардын табигый жыйнагы).

КОНКРЕЦИЯ КАРБОНАТИНАЯ карбонаттуу конкреция

КОНКРЕЦИЯ КРЕМНИСТАЯ кремнийлүү конкреция

КОНКРЕЦИЯ МАРГАНЦЕВО-ЖЕЛЕЗИСТАЯ марганецтүү-темир конкрециясы

КОНКРЕЦИЯ В ПОЧВЕ топурактагы конкреция

КОНСИСТЕНЦИЯ ПОЧВЫ топурактын консистенциясы (нымдуулукка жараша сырткы механикалык таасирдин алдында топурак белүкчөлөрүнүн жылыши).

КОНСИСТЕНЦИЯ ПОЧВЫ ВЯЗКОПЛАСТИЧНАЯ топурактын илээшчек ийкемдүү консистенциясы (топурактын ийкемдүү келип, белек нерсеге жабышпоосу).

КОНСИСТЕНЦИЯ ПОЧВЫ ВЯЗКОТЕКУЧАЯ топурактын илээшчек агуучу консистенциясы (топурактын коюу, илээшчек тартып, ага тургандаи болуп эзилген абалы).

КОНСИСТЕНЦИЯ ПОЧВЫ ЖИДКОТЕКУЧАЯ топурактын суюк консистенциясы (топурактын суюк тартып, агып кетме болуп эзилген абалы).

КОНСИСТЕНЦИЯ ПОЧВЫ ЛИПКОПЛАСТИЧНАЯ топурактын жабышкак ийкемдүү консистенциясы (топурак ийкемдүү келип, башка нерсеге жабышшуусу).

КОНСИСТЕНЦИЯ ПОЧВЫ НОРМАЛЬНАЯ топурактын нормалдуу консистенциясы

КОНСИСТЕНЦИЯ ПОЧВЫ ПОЛУТВЕРДАЯ топурактын жарым каттуу консистенциясы (топурактын каттуу тартып, ийкемдүүлүгүн жоготуусу).

КОНСИСТЕНЦИЯ ПОЧВЫ ТВЕРДАЯ топурактын каттуу консистенциясы (топурактын каттуу нерсенин касиетине ээ болусу).

КОНСИСТОМЕТР консистометр (пенетрометрдин синоними; к. пенетрометр).

КОНСТАНТА ТРЕНИЯ сүрүлүү константасы

КОНСТАНТА ПОЧВЕННАЯ топурак константасы

КОНСТАНТЫ ВОДНЫЕ суу константалари

КОНСТАНТЫ ПЛАСТИЧНОСТИ ПОЧВЫ топурактын ийкемдүүлүгүнүн константалари (топурактын консистенциясы мунездөгөн чоңдук. Ал ийкемдүүлүктүн чоңдугуна жараша чоло, кум-топурак, кумай топурактардан айырмаланат).

КОНСТИТУЦИЯ ПОЧВЫ топурактардын конституциясы

КОНСТИТУЦИЯ ПОЧВЫ топурак контуру

КОНСТИТУЦИЯ ПОЧВЫ топурактардын конусу (суу ағындаларын жыйнаган жер).

КОНСТИТУЦИЯ ПОЧВЫ АЛЛЮВИАЛЬНЫЙ аллювийдик ағындалардын конусу

КОНСТИТУЦИЯ ПОЧВЫ АЛЛЮВИАЛЬНЫЙ ВЕЕРООБРАЗНЫЙ аллювийдик ағындалардын көрүнүштөрүнүн түрдөгү (чар тарапка тараган) конусу

КОНСТИТУЦИЯ ПОЧВЫ ПРОМЫВАНИЯ кум-таш чайкалган конус

КОНСТИТУЦИЯ ПОЧВЫ КОНФИГУРАЦИЯ топурактын конфигурациясы

КОНСТИТУЦИЯ РАВНОВЕСНАЯ топурактардын тунмасынын суудагы олчому.

КОНСТИТУЦИЯ РАДОНА В ПОЧВЕННОМ ВОЗДУХЕ топурак

абасында радионийдик концентрациясы

КОНСТИТУЦИЯ ЭМАНАЦИИ В ПОЧВЕННОМ ВОЗДУХЕ топурак

абасында эманациялардын концентрациясы

КОНСТИТУЦИЯ ГАЗОВОГО ОБМЕНА газ алмашуу концентрациясы

КОНСТИТУЦИЯ ГИГРОСКОПИЧЕСКИЙ гигроскопиялык концентрациясы

КОНСТИТУЦИЯ РАВНОВЕСНАЯ топурактардын тунмасынын суудагы олчому.

КОНСТИТУЦИЯ РАДОНА В ПОЧВЕННОМ ВОЗДУХЕ топурак

абасында радионийдик концентрациясы

КОНСТИТУЦИЯ ГРУБО-ОБЛОМОЧНАЯ топурактардын тунмасынын суудагы олчому.

КОРА' ВЫВЕТРИВАНИЯ ДРЕВНЯЯ илгерки бузулуу кабыгы

КОРА' ВЫВЕТРИВАНИЯ КАРБОНАТИНАЯ карбонаттуу бузулуу кабыгы

КОРА' ВЫВЕТРИВАНИЯ ОТИЗВЕСТКОВАННАЯ акиташтуу бузулуу кабыгы (сынкыттарды көмүр кычкыл кальций каттап турган тоо тектириш турган кабык).

КОРА' ВЫВЕТРИВАНИЯ СЕРИЦИТИНАЯ серициттүү бузулуу кабыгы

КОРА' ЗЕМНАЯ жер кабыгы

КОРА' ПОВЕРХНОСТИНАЯ үстүнүү кабык, каткалац

КОРКА ПОЧВЕННАЯ топурак каткалацы (1—3 см калыңдыктагы каткалаңга айланган топурактын үстүнүү бети; себилгөн уруктуу осушуну, топуракка абанын киришине тоскоолдуу кылыш, жердеги нымдын абага тез учуп кетишүүнүн алып келет).

КОРКА СОЛЕВАЯ туз каткалацы, кабыгы (түздуу топурактардын беринде көзигөт).

КОРКА СОЛЯНАЯ туздуу каткалац, кабык

КОРКА ТОНКАЯ туз каткалацы, жука үстүнүү каткалац, кабык

КОРКА ТАКЫРНАЯ такыр каткалацы, кабыгы

КОРКООБРАЗОВАНИЕ каткалаңын, кабыктын пайды болушу

КОРНЕВОЕ ПИТАНИЕ РАСТЕНИИ есүмдүктөрдүү тамырынан азыктандыруу (есүмдүктөрдүү тамырынан топурактан сууну, эриген минералдык түздарды алыши).

КОРНЕВЫЕ ВЫДЕЛЕНИЯ РАСТЕНИИ есүмдүктөрдүү тамырынан чыгуучу суюктук (есүмдүктөрдүү тамырынан топуракка белүнүп чыгуучу түрдүү органикалык жана минералдык суюк заттар. Алар дайыма кычкыл келип, есүмдүктөр жөнөкөй пайдалана албаган биримелерди ээлтиүүгө жардам берет, алардын азыктанышын жакшыртат).

КОРРОЗИЯ ПОЧВЕННАЯ топурак коррозиясы

КОТЛОВИНА котловина, өрөөн

КОЧКА бодур, дөңгүл (саздак жерлердеги бодурлар).

КОЭФФИЦИЕНТ коэффициент (физикалык деңгенини касиетин аныктоочу чоңдук).

КОЭФФИЦИЕНТ ВЕСЕННЕГО ТОКА жазғы ағымдын коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ВЛАЖНОСТИ нымдуулук коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ВНУТРЕННЕГО ТРЕНИЯ ичкى сүрүлүүнүн коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ВОДОПОТРЕБЛЕНИЯ сууну пайдалануунун коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ВОДОПРОНИЦАЕМОСТИ суу өткергүчтүктүн коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ВПИТЫВАНИЯ синчүү (синирүү) коэффициенти (топуракка суунун синчүсүнүн коэффициенти).

КОЭФФИЦИЕНТ ВЯЗКОСТИ илээшчектөрдүү коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ГАЗОВОГО ОБМЕНА газ алмашуу коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ГИГРОСКОПИЧЕСКИЙ гигроскопиялык коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ДИСПЕРСНОСТИ дисперсиялуулуктуу коэффициенти (топурактагы чөгүндүлөрдүү (тунмалардын) майдалануу дарајасы).

КОЭФФИЦИЕНТ ЗАВЯДАНИЯ соолуу коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ЗЕМЕЛЬНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ жерди пайдалануу коэффициенти

КОЭФФИЦИЕНТ ИЗМЕЛЬЧЕНИЯ майдалануу (талкалануу) коэффициенти

КОЭФИЦИЕНТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОРОШАЕМОЙ ПЛОЩАДИ
 сугат аянын пайдалануу коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ЛЬДИСТОСТИ муз коэффициенти (топуректагы муздин нымга болгон катышы).
КОЭФИЦИЕНТ МЕЛКОЗЕРНИСТОСТИ майда тоголокчолордун коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ НАСЫЩЕНИЯ кануу коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ОБЪЕМА көлем коэффициенти.
КОЭФИЦИЕНТ ОДНОРОДНОСТИ бир текстүүлүктүн коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ПОВЕРХНОСТНОГО СТОКА үстүнүү агымдын коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ПОГЛОЩЕНИЯ соруу (сирируу) коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ПОЛЕЗНОГО ДЕЙСТВИЯ пайдалуу аракеттин коэффициенти (сугат талааларына жеткен суунун өлчөмү менен сугат учун алынган суунун өлчөмүнүн катышы).
КОЭФИЦИЕНТ ПРЕВРАЩЕНИЯ аллануу (өтүү) коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ПРОСАЧИВАНИЯ сирируу (өтүү) коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ РАСТВОРИМОСТИ эрүү коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ РАСХОДА ВЛАГИ нымды керектөөнүн коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ СЖИМАЕМОСТИ кысылуу (ныкталуу) коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ СТОКА агымдын коэффициенти (белгилүү аялтка тушкен жаан-чачын менен андан агып кеткен суунун катышы).
КОЭФИЦИЕНТ СТРУКТУРНОСТИ ПОЧВЫ топуректын структуралуулугунуу коэффициенти (топуректагы ирилиги 1–10 мм келген агрегаттардын майда чак түрүндөгү белүкчөлөргө болгон катышы).
КОЭФИЦИЕНТ СЦЕПЛЕНИЯ илинчээтик (байланыштуулук)
КОЭФИЦИЕНТ ТЕМПЕРАТУРОПРОВОДНОСТИ ПОЧВЫ топурек температуралынын коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ТРАНСПИРАЦИИ транспирация (буулануу) коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ТРАНСПИРАЦИОННЫЙ ПОЛЕВОЙ талаанын транспирациялык коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ УВЛАЖНЕНИЯ нымдашуу коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ УДЕЛЬНОГО СОПРОТИВЛЕНИЯ топуректын салыштырма каршылыгынын коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ УПЛОТНЕНИЯ тыгыздандануу коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ФИЛЬТРАЦИИ фльтрация (сүзүлүү) коэффициенти
КОЭФИЦИЕНТ ЭМАНИРОВАНИЯ ПОЧВЕННЫХ ГАЗОВ топурек газдарынын эманациясынын коэффициенти (топуректын абасына белүнүп чыккан эманациялардын андагы болгон жалпы эманацияга катышы).
КРАСНОЗЕМ кызыл топурак (тропикада, субтропикада кезигүүчүү кызыл түстөгү топуректар).
КРАСНОЗЕМ ГОРНЫЙ тоонун кызыл топурагы
КРАСНОЗЕМ ДЕГРАДИРОВАННЫЙ деградацияланган (бузулган) кызыл топурак
КРАСНОЗЕМ ЗАТВЕРДЕВШИЙ каткан (катып калган) кызыл топурак
КРАСНОЗЕМ ЛАТЕРИТНЫЙ латериттик кызыл топурак
КРАСНОЗЕМ НЕОПОДЗОЛЕННЫЙ күлсүз топурак
КРАСНОЗЕМ ОПОДЗОЛЕННЫЙ күлдүү кызыл топурак

КРАСНОЗЕМ ТИПИЧНЫЙ кадимки кызыл топурак
КРЕМЕНЬ кремень (кристалдуу жана аморфтуу кремнеземден турган минералдык бирикме).
КРЕМНЕЗЕМ кремнезем (кремнийдин кислород менен бирикмеси, кремнийдин кош окиси).
КРЕМНЕЗЕМ АМОРФНЫЙ аморфдуу кремнезем
КРЕМНЕЗЕМ КРИСТАЛЛИЧЕСКИЙ кристалдуу кремнезем
КРЕМНЕКИСЛОТА АМОРФНАЯ аморфдуу кремний кислотасы
КРЕМНИЙ кремний (топуректы, түзгөн минералдарда өте кецири та-ралган химиялык элемент. Ал бардык өсүмдүктүн составына кирет).
КРИВАЯ ВЛАГОЗАДЕРЖАНИЯ нымды кармоонун (токтотуунун) ийри сызыги
КРИВАЯ ВЛАЖНОСТИ ПОЧВЫ топуректын нымдуулугунун ийри сызыги (топуректын нымдуулугун график түрүндө сүрөттөгөндө алышуучу ийри сызык).
КРИВАЯ ВОДОПРОНИЦАЕМОСТИ суу өткөргүчтүктүн ийри сызыги
КРИВАЯ ВОДОУДЕРЖИВАЮЩЕЙ СПОСОБНОСТИ ПОЧВЫ то-пуректын ным сактоосунун ийри сызыги
КРИВАЯ ДЕГИДРАТАЦИИ дегидратациянын (кургоонун) ийри сызыги (топуректагы байланышкан суулардын өлчөмүн көрсөтүүчүү ийри сызык).
КРИВАЯ ДЕПРЕССИИ депрессиянын (бузулунун, талкалануунун, начарлоонун) ийри сызыги
КРИВАЯ ДЕПРЕССИИ ПРИ ФИЛЬТРАЦИИ фильтрациядагы де-прессиянын ийри сызыги
КРИВАЯ КУМУЛЯЦИОННАЯ МЕХАНИЧЕСКОГО СОСТАВА почвый топуректын механикалык составынын кумулятивдик ийри сызыги
КРИВАЯ КАПИЛЛЯРНАЯ капиллярдык (кылдай түтүкчө) ийри сызык
КРИВАЯ КОЭФИЦИЕНТА ФИЛЬТРАЦИИ фильтрация коэффициентинин ийри сызыги
КРИВАЯ МЕХАНИЧЕСКОГО СОСТАВА ПОЧВЫ топуректын механикалык составынын ийри сызыги
КРИВАЯ НАГРЕВАНИЯ жылтынуун ийри сызыги (термографиянын ийри сызыгынын синоними).
КРИВАЯ ОБЕЗВОЖИВАНИЯ кургатуунун ийри сызыги (дегидрациинын ийри сызыгынын синоними).
КРИВАЯ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ВЛАГИ В ПОЧВЕ топуректа нымдын таралышын көрсөткөн ийри сызык
КРИВАЯ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ МЕХАНИЧЕСКОГО СОСТАВА почвый топуректын механикалык составынын белүнүшүнүн ийри сызыги
КРИВАЯ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ПОР тешиктерди болуштуруунун ийри сызык
КРИВАЯ ФИЛЬТРАЦИИ фильтрациянын (сүзүүнүн) ийри сызыги
КРИПТОПОДЗОЛ криптоподзол (жаширын күл топурак).
КРИТИЧЕСКАЯ МИНЕРАЛИЗАЦИЯ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын критикалык чеги (мында грунт сууларындағы түздардын өлчөмү топуректын түзданып кетишне аңча алыш келбейт).
КРОТОВИНА ЧЫЧКАНДАРДЫН ИЙНИ
КРОШЕНИЕ ПОЧВЫ топуректы күкүмдөө, ыпиратуу, майдалоо
КРУГОВОРОТ АЗОТА азоттун айланышы
КРУГОВОРОТ ВЕЩЕСТВ БОЛЬШОЙ ГЕОЛОГИЧЕСКИЙ заттардың чоң геологиялык айланусу (океан, дениз, көл жана дарыялардын беттисин көтөрүлгөн буулар кайра жаан-чачын түрүндө жерге түшөт. Бул суутинен көтөрүлгөн буулар кайра жаан-чачын түрүндө жерге түшөт. Бул суулар топуректан, борпон тоо тектеринен өтүп, жолундагы сууда эрүү турган заттарды эритүү менен океан-дениздерге ж. б. куюлат. Суу менен кошо заттарды эритүү менен океан-дениздерге ж. б. куюлат.

келген элементтер айбандардын жана өсүмдүктөрдүн калдыктары менен бирге суу түбүнө чөгүп, суу тартылганда кургакка чыгышат. Мына ушундай жол менен заттардын геологиялык айланусу болуп турат).

КРУГОВОРОТ ВЕШЕСТВ БИОЛОГИЧЕСКИЙ заттардын биологиялык алмашуусу

КРУГОВОРОТ ВЕШЕСТВ МАЛЫЙ БИОЛОГИЧЕСКИЙ заттардын кичине биологиялык айланусу (топурак менен өсүмдүктөрдүн жана жаныбарлардын ортосунда заттардын биологиялык жол менен орун алмашыши).

КРУПНИКИ ПОЧВЫ ГРУБЫЕ топурактын при тоголокчолору (без лүкчелеру).

КРУПНОЗЕРНИСТОСТЬ ири дандуулук

КРУТИЗНА СКЛОНА беттин тиктиги (тоонун бетинин тиктиги) КСЕРОRENДЗИНА ксерорендзина (кара чириндилүү, карбонаттуу ка-

ра топурак).

КУЛИСА кулиса (бийник өскөн өсүмдүктөрдүн катары же эки-үч калдардо топуракты шамалдан сактоо учун колдонулат).

КУЛЬТИВАЦИЯ культивация (ото чөптөрдү жоготуу жана тыгыз-5—12 см тереңдикте культиватор менен жумшарттуу, копшотуу).

КУЛЬТУРА ПОЧВОИСТОЩАЮЩАЯ топуракты арыктатуучу (начарлатуучу) өсүмдүк

КУЛЬТУРА ПОЧВОУЛУЧШАЮЩАЯ топуракты жакшыртуучу өсүмдүк

КУЛЬТУРТЕХНИКА культуртехника (кургатылган саз, саздак шалбуруларду казуу, таштарды жыйноо, бодурларды түзөө ж. б.).

КУЛЬТУРЫ-ОСВОИТЕЛИ вездештурүүчү өсүмдүктөр (түздуу топу-

кумулосоъль кумулосоль (чым көн топурактар)

Л

ЛАБОРАТОРИЯ АГРОХИМИЧЕСКАЯ агрехимиялык лаборатория топурактарды, жер семирткичтерди, өсүмдүктөрдү, сууну ж. б. химиялык жактак изилдөөчү атабын лабораториялар.

ЛАВЫ ВУЛКАНИЧЕСКИЕ вулкан лавалары

ЛАНДШАФТ ландшафт (жер бетинин жалпы көрүнүшү).

ЛАНДШАФТ ЕСТЕСТВЕННЫЙ табигый ландшафт

ЛАНДШАФТ ГОРНЫЙ тоолуу ландшафт

«ЛАСТОЧКИНЫ ХВОСТЫ» «чабалакейдин күйруктары» (топуракта көзүгүүчү ак же сары түстүү биргелешкен при кристаллдары).

ЛАТЕРИТ латерит (тропикалык климаттын шартында терен бузулутуруу).

ЛАТЕРИТ КРАСНОВАТО-БУРЫЙ кызгылт куба күрең латерит

ЛАТЕРИТИЗАЦИЯ латеритешириу (латеритке айландыруу).

ЛАТЕРИТОБРАЗОВАНИЕ латериттин пайды болушу

ЛАТОСОЛЬ латосоль (латерит топурагы).

ЛАТОСОЛЬ ГУМУСОВЫЙ гумус латосолу

ЛЕВЕРЬЕРИТ леверьерит (алюминийдин суулу силикаты, минерал).

ЛЕГЕНДА ПОЧВЕННОЙ КАРТЫ топурак картасынын легендасы

(картадагы топурактын түрлөрүн көрсөтүүчү белгилер жана алардын белгилүү бир системага көлтирилиши).

ЛЕИНА-СЕЛИТРА лейна-селитра (азот жер семирткичтеринин бир түрү).

ЛЕСС ТОКОЙ

ЛЕСОСТЕПЬ талаалуу токой (ачык талаалар менен токойлордун кекштешип орун алышыши).

ЛЕСС лёсс (кальцийдин карбонатына бай, боз саргыч келген майда, тоголокчолуу чопо).

ЛЕСС СОЛИФЛЮКЦИОННЫЙ солифлюкциялык (жылуучу) лёсс «ЛЖЕГРИБНИЦА» «жалган грибница» (топуракта гипстин грибница еңденген ичке тарамышчалары).

ЛИВЕНЬ кара ишөр, ишөр жаан

ЛИЗИМЕТР лизиметр (топурактан откөн нымды чогултуучу жана аны менен эринген заттарды изилдөөчү курал).

ЛИМАН лиман, чөөт (казында суу киргендө, кар эрингенде суу каптап, кийин кургап калуучу табигый чөөт жерлер).

ЛИМОНИТ лимонит (үч валенттүү темирдин гидроокислеринин арапашасы, минералдык агрегаттардын жыйындысы).

ЛИНИЯ БАЗИСНАЯ базисттик сзыык

ЛИНИЯ ВСКИПАНИЯ кайноо (кебуктенүү) сзыыгы

ЛИНИЯ ЗАЛЕГАНИЯ КАРБОНАТОВ карбонаттардын жайланишынын сзыгы (терендиги).

ЛИПКОСТЬ ПОЧВЫ топурактын жабышкактыгы, илээшчектиги

ЛИПКОСТЬ ПОЧВЫ НАИБОЛЬШАЯ топурактын өтө жабышкактыгы (натрийге бай топурак өтө жабышкак келет).

ЛИПКОСТЬ ПОЧВЫ НАИМЕНЬШАЯ топурактын аз жабышкактыгы (кальцийге бай топурак аз жабышат).

ЛИТОСОЛЬ литосоль (литогендуу скелет топурак).

ЛУГ шалбаа

ЛУГ ЗАЛИВНОЙ суу жайпама шалбаа

ЛУГ ПОИМЕННЫЙ жайылма шалбаа (кирген суу жайылуучу жер).

ЛУЖАНИЕ лущение (топуракты устуртой тайыз айдоо).

ЛУГОВАЯ СТАДИЯ ДЕАРНОВОГО ПЕРИОДА почвообразовательного процесса топурактын пайда болуу процессинин дың мезгилини шалбаа стадиясы

ЛДОНАСЫЩЕННОСТЬ ПОЧВЫ ИЛИ ГРУНТА топурактын же

грунттун муза байлыгы (нимдүү топурактагы муздин өлчөмү).

ЛДОСОДЕРЖАНИЕ ПОЧВЫ топурактагы муздин өлчөмү

ЛЮБЛИНИТ люблинит (кислолаталуу кальциттин бир түрү, минерал).

М

МАГМА магма (жердин терен кабатындағы коюу, өтө жогорку температуралуу зат).

МАГНЕЗИТ магнезит (көмүр кычылдуу магний).

МАГНЕТИТ магнетит, магний железнягы (массивдүү кристалл тектенин составына кирген, көңири тараалган кара түстүү минерал).

МАГНИЙ магний (өсүмдүктүн тиричилигине керектүү химиялык элемент).

МАКРОАГРЕГАТ макроагрегат (топурактын при тоголоктору).

МАКРОКЛИМАТ макроклимат (жер бетиндеги при мейкиндиктердин, кендиктердин климаты).

МАКРОПОРИСТОСТЬ макрокөндөйлүүлүк (макротешкүүлүк)

МАКРОПОРИЫ макрокөндөйлөр (макротешкітер)

МАКРОРЕЛЬЕФ макрорельеф (жердин бетинин при рельефи, түспелүү, көрүнүшү; тоо кыркалары, тоолор, при өрөөндөр ж. б.).

МАКРОСТРУКТУРА макроструктура (топурактын диаметри 0,25 мм дейн при келген тоголокчолору).

МАКРОФАУНА ПОЧВЫ топурактын макрофаунасы (топуракта жаңоочу при жан-жаныбарлар).

МАЛЮВАНИЕ малалоо (топуракты атайын жыгач же темир малалар менен туздаруу, майдалоо).

МАНГАНИТ манганит (нымдуу жана кычкылдуу топуракта кезигүүчүү минерал; марганецин моногидраты).

МАРГАНЕЦ марганец (есумдуктун тиричилигине керектелген кычкыл топуракта көп кезигүүчү маанилүү химиялык элемент).

МАРШИ марши (дециздердин, көлдөрдүн жээгингеди чыктуу чептүү шалбалуу ойдуу, жайык).

МАССА ПОЧВЫ топурактын массасы

МАССИ В ЗЕМЕЛЬНЫЙ жер массиви (при жер аяны).

МАСШТАБ ПОЧВЕННЫЙ топурактын масштабы

МАСШТАБ ПОЧВЕННОЙ СЪЕМКИ топуракты картага түшүрүүнүн масштабы

МЕГАРЕЛЬЕФ мегарельеф (при рельеф, жер бетинин при түспөлү).

МЕГАСТРУКТУРА мегаструктура (өлчөмү 10 мм ден тоң болгон топурактагы при структуралар).

МЕДЬ жез (есумдуктун юсушу учун мааниси тоң химиялык элемент—

жез жетишпегендө есумдукте белок түзүлбөйт жана алар дан байлабайт).

МЕДНЫЙ КУПОРОС жез купоросу (көк таш; микро жер семирткүү; жез жетишпеген топурактарга 4–5 жылда бир жолу гектарына 39 кг өлчөмүндө көк таш берилет).

МЕЗОПОНИЖЕНИЕ орто ойдуу

МЕЗОРЕЛЬЕФ мезорельеф (орторельеф; жердин бетинин орто чоңдуктагы түзүлүшү).

МЕНИСК мениск (ичке идиштердеги суюктуктуу бети; ал томпогой же кабарыкы болот).

МЕЖДРЕНИЕ дрена аралыгы (дренаж жүргүзүлгөн жердеги эки дренанын ортосу).

МЕЛИОРАЦИЯ мелиорация (жерди чарбага пайда бергендей кылып жакшыртуу, м.: саздак жерлерди кургаттуу, чөл жерлерди сугаруу, көчмө күмдәрди токтотуу, шир жерлерди өздөштүрүү ж. б.).

МЕЛИОРАЦИЯ БОЛОТ саздак жерди мелиорациялоо (саздак жерлерди кургаттуу жолу менен жогорку түшүм берүүчү маданий топурактын денгээлине жеткируу).

МЕЛИОРАЦИЯ КОРЕННАЯ түп тамырынан бери мелиорациялоо

МЕЛИОРАЦИЯ ПЕСКОВ күмдәрди мелиорациялоо (бадалдарды, бактарды өстүрүү, калканчактарды коюу аркылуу кечиме күмдәрди токтуу).

МЕЛИОРАЦИЯ ПОЧВЫ топуракты мелиорациялоо (топуракты жакшыртуу).

МЕЛИОРАЦИЯ СОЛОНЦОВ солонецтерди мелиорациялоо (көп жылдык чөлтердүү себүү, топуракты гипстөө ж. б. чараларды колдонуу менен солонец топуракты жакшыртуу).

МЕЛИОРАЦИЯ СОЛОНЦОВ АГРОБИОЛОГИЧЕСКАЯ солонецтерди агробиологиялык жол менен мелиорациялоо

МЕЛИОРАЦИЯ СОЛОНЦОВ БИОЛОГИЧЕСКАЯ солонецтерди биологиялык жол менен мелиорациялоо

МЕЛИОРАЦИЯ СОЛОНЦОВ ХИМИЧЕСКАЯ солонецтерди химиялык жол менен мелиорациялоо

МЕЛИОРАЦИЯ СОЛОНЧАКОВ шир топуракты мелиорациялоо (көп жылдык чөлтердүү себүү, женил зуруучу туздарды топурактын төшүртүү).

МЕЛКОЗЕМ майды топурак (диаметри 1 ми ден кичине келген топурак белүкчөлөрү).

МЕЛКОСОПЧНИК майды дебөлөр (дәңсөлүү, кокту-колоттуу жер).

МЕЛЬ сайроон (дециздерде, көлдөрдө ағын суулардагы күм чополордон пайда болгон сайроон тайыз жерлер).

МЕРГЕЛЬ мергель (составында көмүр кычкыл кальций жана магний болгон, 20–40 процентте чейин күм менен топурак катышкан карбонаттуу тоо теги; мергель топуракты акиташтандыруу учун керектелет).

МЕРГЕЛЬ БОЛОТНЫЙ саз мергель

МЕРГЕЛЬ ВАЛУННЫЙ жумуру таштуу мергель

МЕРГЕЛЬ ГЛИНИСТЫЙ чополуу мергель

МЕРГЕЛЬ ДОЛОМИТОВЫЙ доломиттуу мергель

МЕРГЕЛЬ ОЗЕРНЫЙ көл мергель

МЕРГЕЛЬ ПЕСЧАНИСТЫЙ күмдүү мергель

МЕРГЕЛЬ ПЛОТНЫЙ каттуу мергель

МЕРГЕЛЬ РЫХЛЫЙ борбоц мергель

МЕРЗЛОТА ВЕЧНАЯ түбөлүк тоң

МЕРЗЛОТА ПОЧВЫ топурак тоңу (топурактагы нымдын музга айланышы).

МЕРЗЛОТА ПОЧВЫ МНОГОЛЕТНЯЯ топурактын көп жылдык тоңу

МЕРЗЛОТА ПОЧВЫ СЕЗОННАЯ топурактын мезгил менен тоңушу

МЕРЗЛОТА СУХАЯ кургак тоң

МЕРЗЛОТОМЕР ПОЧВЕННЫЙ топурактын тоңу аныктагыч (топурактын кинча терендикке чейин тоңгоон аныктоочу курал).

МЕРОПРИЯТИЯ МЕЛИОРАТИВНЫЕ мелиоративик чаралар (топурактын касиеттерин жакшыртууга багытталган чаралардын системасы).

МЕРОПРИЯТИЯ ПРОТИВОФИЛЬТРАЦИОННЫЕ фильтрацияга каршы чаралар (сугат суулардын жерге синип кетүүсүн азайтуу учун колонулап чаралар).

МЕРОПРИЯТИЯ ПРОТИВОЭРОЗИОННЫЕ эрозияга каршы чаралар (металлолуазит).

МЕТЕОРОЛОГИЯ ПОЧВЕННАЯ топурактын метеорологиясы (топурактын үстүнкү катмарындағы метеорологиялык процесстерди изилдөөчү илим).

МЕТОДИКА АГРОХИМИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ агрохимиялык изилдөөлөрдүн методикасы

МЕТОД АРЕОМЕТРИЧЕСКИЙ МЕХАНИЧЕСКОГО АНАЛИЗА ПОЧВЫ топуракты механикалык жактан анализөөнүн ареометрик методу (атайын жасалган ареометрдин жардамы менен топурактын белүкчөлөрүнүн салыштырма саны аныктоо методу).

МЕТОД ЗАЛИВКИ ПЛОЩАДОК аянтчаларга суу төгүү методу (топуракка суунун сининин аныктоо учун ага суу төгүп изилдөө методу).

МЕТОД КРИВЫХ ПОТЕРИ ВЕСА салмакты жоготуунун ийри сызык методу (топуракка байланыштуу суулардын өлчөмүн аныктоо учун колдонулуучу метод).

МЕТОД МЕЧЕНЫХ АТОМОВ В ПОЧВОВЕДЕНИИ топурак таанудагы мечений атомдор методу

МЕТОД ОБЪЕМНЫЙ көлем методу

МЕТОД ОПРЕДЕЛЕНИЯ КАРБОНАТОВ ГАЗОВОЛЮМЕТРИЧЕСКИЙ карбонаттарды газ-люметриялык жол менен аныктоо методу (топуракка кислота менен таасир этип, белүнүп чыккан көмүр кычкыл газдын көлемү боюнча карбонаттарды аныктоо методу).

МЕТОД ОПРЕДЕЛЕНИЯ КИСЛОТНОСТИ ПОЧВЫ ПОТЕНЦИОМЕТРИЧЕСКИЙ топурактын кычкылдуулугун аныктоонун потенциометриялык методу

МЕТОД ОРИЕНТИРОВАННЫХ АГРЕГАТОВ багытталған агрегаттың методу (топурактагы минералдарды рентгеноструктуралық анализы менен изилдөөде колдонулуучу метод).

МЕТОД ПИПЕТКИ пипетка методу (топурактың механикалық составын аныктоодо колдонулуучу метод).

МЕТОД ПИПЕТКОЧНЫЙ МЕХАНИЧЕСКОГО АНАЛИЗА ПОЧВЫ топурактың механикалық анализдерүүнү пипетка методу.

МЕТОД ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОГО ОТМУЧИВАНИЯ такай сүндөрүлүр алуу методу.

МЕТОДЫ ИЗМЕРЕНИЯ РАДИОАКТИВНОСТИ ПОЧВЫ топуракты радиоактивдүүлүгүн аныктоо методдору.

МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ПОЧВ РАДИОАКТИВНЫЕ топурактарды изилдөөдүгү радиоактивдик методдору.

МЕТОДЫ ИЗМЕРЕНИЯ РАДИОАКТИВНОСТИ ПОЧВЕННЫХ ГАЗОВ ЭМАНАЦИОННЫЕ топурак газдарынын радиоактивдүүлүгүн аныктоону эмансиялышкы методдору.

МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ПОЧВ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКИЕ топурактарды изилдөөдүгү физико-химиялык методдору.

МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СОСТАВА ПОЧВЕННОГО ВОЗДУХА топурактагы абанын составын аныктоо методдору.

МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ УГЛЕКИСЛОТЫ В ПОЧВЕННОМ ВОЗДУХЕ топурак абасындагы көмүр кычыл газды аныктоо методдору.

МЕХАНИЧЕСКАЯ ПРОЧНОСТЬ СТРУКТУРЫ ПОЧВЫ топурактын структурасынын механикалык бекемдүүлүгү (топурактын структуралык элементтеринин механикалык күчке, күкүмдөтүүгө, бытыратууга каршы бекемдүүлүгү).

МИГРАЦИЯ БОКОВАЯ капитал миграциясы.

МИГРАЦИЯ ГЕОХИМИЧЕСКАЯ геохимиялык миграция (жердин табигында химиялык элементтердин жылышы, орун алыши).

МИГРАЦИЯ ЗОНАЛЫК зоналардын миграция болушу (өзгөрүлүшү, бөлек жакка ошшу).

МИГРАЦИЯ ИЗОТОПОВ В ПОЧВЕ топуракта изотоптордун миграция болушу (изотоптордун топуракта бир орундан экзинчи орунга жылышы).

МИКОРИЗА микориза (бай бир топурак грибдеринин ёсумдуктуң тәсісінің тараалық тирицилик жылышы. Мындаидар грибдер топуракка жақыншылышынан, жергилиткүү микориза).

МИКОРИЗА АВТОХТОННАЯ автохтондуу микориза (бир орунга жақыншылышынан, жергилиткүү микориза).

МИКОРИЗА ЭНДОТРОФНАЯ эндотрофтуу (ички) микориза (грибдердин жиңчелеринин ёсумдуктуң тамырларынын ичине кирип өрчүгөн микориза).

МИКОРИЗА ЭКЗОТРОФНАЯ экзотрофтуу (сырткы) микориза (грибдердин жиңчелеринин ёсумдуктуң тамырларынын сыртында өрчүгөн микориза).

МИКРОАГРЕГАТ ПОЧВЕННЫЙ топурак микроагрегаты (топурактагы майда, 0,25 мм дең кичине келген бөлүкчөлөр).

МИКОРАНАЛИЗ микроанализ (топурактагы айрым химиялык элементтерди анализде).

МИКРОБИОЛОГИЯ ПОЧВЕННАЯ топурак микробиологиясы (топурактагы микробиологиялык процесстерди изилдөөчү илим).

МИКРОБЫ микробор (микроскоп аркылуу гана көрүнүүчү топуракта жашоочу организмдер).

МИКРОБЫ АВТОХТОННЫЕ автохтондуу микробор.

МИКРОЗОНА микрозона (майда, кичине зона).

МИКРОЗОНАЛЬНОСТЬ микрозоналалуулук (майда зооналалуулук).

МИКРОЛИН микролин (калий-натрий талаа шпаты киргөн минерал).

МИКРОКЛИМАТ микроклимат (топурактың үстүнкү бетинин климаты).

МИКРОМОНОЛИТ ПОЧВЕННЫЙ топурактың микромонолити.

МИКРОМОРФОЛОГИЯ микроморфология (топурактың калыбын, түзүлүшүн бузбастан микроскоптун жардамы менен изилдөө).

МИКРООРГАНИЗМЫ ПОЧВЫ АЗОТФИКСИРУЮЩИЕ топуракты азот жыйиоочу микроорганизмдер.

МИКРОПОНИЖЕНИЕ микро-ойдуу (кичине ойдуу).

МИКРОПОРИСТОСТЬ ПОЧВЫ топурактың микротешкүүлүгү (микрокөндөйлүүлүгү).

МИКРОПОРЫ микро тешкиттер (микрокөндөйлөр).

МИКРОПОЧВА микротопурак (эрежээл топурак).

МИКРОРАДИОАВТОГРАФИЯ микрорадиоавтография (өтө кичинекей объективдердин радиоактивдүүлүгүн изилдөөде колдонулуучу фотографиялык метод).

МИКРОРАДИОГРАФИЯ микрорадиография (к. микрорадиография).

МИКРОРЕЛЬЕФ микрорельеф (жердин майда, бийиктиги же терендиги 30 см ге чейинки болгон үстүнкү рельефи, түспөлү, көрүнүшү; буга кичинекей дәйчөлөр, чүнкүрлар ж. б. кирет).

МИКРОРЕЛЬЕФ ПОЧВЫ БУГОРКОВЫИ топурактың дөбелүү микрорельефи (топурактың бетинде белгилүү шарттардың таасири алдында пайда болгон кичине дөбелчөлөр).

МИКРОСКЕЛЕТНОСТЬ микроскелеттүүлүк (майда таштүүлүк).

МИКРОСТРУКТУРА микроструктура (топурактагы кичинекей структуралар, түзүлүштер).

МИКРОСТРУКТУРА ГРУБАЯ кесек микроструктура (өлчөмү 0,25 — 0,01 мм келген топурактагы кичине структуралар).

МИКРОСТРУКТУРА ПОЧВЫ топурактың микроструктурасы (диаметри 0,25 мм дең кичине келген топурактың бөлүкчөсү).

МИКРОСТРУКТУРА ПРИЗМАТИЧЕСКАЯ призма түспөлдүү микроструктура.

МИКРОСТРУКТУРА ПРИМИТИВНАЯ алгачкы (жөнөкөй) микроструктура.

МИКРОСТРУКТУРА ТОНКАЯ назик микроструктура (өлчөмү 0,01 — 0,01 мм дең кичине келген топурактагы өтө майда структуралар).

МИКРОУДОБРЕНИЯ микро жер семирткичтер (составында бор, молибден, жез топуракта аз көзигүүчү элементтер болгон семирткичтер).

МИКРОФЛОРА микрофлора (топурактагы органикалык заттардың иералдык заттарга айланыруучу, гумусту түзүүгө катышуучу бактериалар, грибдер, балырлар ж. б.).

МИКРОЭЛЕМЕНТЫ ПОЧВЫ топурактагы микроэлементтер (топуракта өтө аз өлчөмдө көзигүүчү, бирок ёсумдуктердүн тирицилигинде тооцоулдуу ойногон химиялык элементтер: бор, жез, марганец ж. б.).

МИКРОЭРОЗИЯ микроэрозия (майда эрозия).

МИКРОБАКТЕРИИ микробактериялар (кулдуу топуракта кенири тараган, целлюлозаны аэробдук шартта чириткен бактериалар).

МИНЕРАЛИЗАЦИЯ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын минералданышы (грунт сууларынын түзүг байышы).

МИНЕРАЛИЗАЦИЯ ОРГАНИЧЕСКОГО ВЕЩЕСТВА органикалык заттардың минералданышы (органикалык заттардың, ёсумдуктердүн жана айбандардың калдыктарынын аэробдук микроорганизмдердин таасири алдында бузулушу, чириүү процесси).

МИНЕРАЛИЗАЦИЯ ПРИРОДНЫХ ВОД табигый суулардын иералданышы (к. соленость природных вод).

МИНЕРАЛИЗАЦИЯ ТОРФА чым көндүн минералданышы.

МИНЕРАЛИЗОВАННОСТЬ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларыны минералдашканлыгы.

МИНЕРАЛЫ АКЦЕССОРНЫЕ акцессорду минералдар (топуракт кезигүүчү оор салыштырма салмактуу минералдар).

МИНЕРАЛЫ АЛЛОТИГЕННЫЕ аллотигендик минералдар (белгилүчүнду тоо тегинде кезигүүчү башка бир минералдар).

МИНЕРАЛЫ АУТИГЕННЫЕ аутигендик минералдар (чөгүү жол менен эритмеден же тоо тектеринин кристаллизацияланышынан келип түзүлген топуракта кезигүүчү минералдар).

МИНЕРАЛЫ ВЫСОКОДИСПЕРСНЫЕ жогорку дисперсиялуу минералдар; к. минералы глинистые.

МИНЕРАЛЫ ГЛИНИСТЫЕ чополуу минералдар (топурактын, чополуу тоо тектердин негизги белүгүн түзгөн ётө майда экинчи минералдар).

МИНЕРАЛЫ ПОЧВЕННЫЕ ТОПУРАК минералдары (топурактын органикалык эмес белүгүн түзгөн минералдар).

МИНЕРАЛЫ ПОЧВЕННЫЕ ПЕРВИЧНЫЕ биринчи топурак минералдары (тоо тектеринен топуракка взүүн составын взертпестөн ёткен минералдар: кварц, талаа шпаттары, слюдалар ж. б.).

МИНЕРАЛЫ ПОЧВЕННЫЕ ВТОРИЧНЫЕ экинчи топурак минералдары (биринчи минералдардын бузулушунан пайда болгон минералдар: топуракта кезигүүчү карбонаттар, сульфаттар (гипстер), темирдин гидроокисинин минералдары, кремнеземдор, чөкмө чополуу минералдар).

МИНЕРАЛЫ ПОЧВОБРАЗУЮЩИЕ топуркты түзүүчү минералдар.

МИНЕРАЛЫ СМЕШАННО-СЛОИСТЫЕ аралаш катмарлуу минералдар (катмарлары кээде иретсиз, кээде ирети менен орун алган минералдар).

МИНЕРАЛЫ ТОНКОДИСПЕРСНЫЕ майда дисперсиялуу минералдар (к. минералы глинистые).

МИНЕРАЛЬНОЕ ДНО БОЛОТ саздын минералдуу түбү (саздын чо-подон, күмдөн туруп, көл учурда глейлүү келип, минералдашкан түбү).

МИНЕРАЛЬНОЕ ПИТАНИЕ РАСТЕНИЙ өсүмдүктөрдүн минералдык азыктанышы (өсүмдүктөрдүн азот, фосфор, калий жана ар түрдүү микрозлементтер сияктуу минералдык заттар менен азыктанышы).

МИРАБИЛИТ мирабилит (түздүү топурактарда кезигүүчү сульфат тобуна кирген аяк түстүү минерал).

МИЦЕЛЛА КОЛЛОИДНАЯ коллоиддин мицелласы

МНОГОУГОЛЬНИКИ ПОЧВЕННЫЕ к. полигони почвенные

МОДУЛЬ ПОДЗЕМНОГО СТОКА жер алдынадагы агымдын модулу

МОДУЛЬ СТОКА агымдын модулу (1 км^2 аянттан бир секундада агып чыккан сүүнүн литр менен алышандагы елчөмү).

МОЛИБДЕН молибден (өсүмдүктүн тиричинлиги учүн маанилүү болгон химиялык элементтин биреө. Ал бууручак өсүмдүктөрүнүн тамырлары - дагы азот жыбынчоо бактериялардын аракетин күчтөт).

МОНОЛИТ ПОЧВЕННЫЙ топурак монолит (калыбы бузулбастасы менен кесилип, ящикке салынган топурактын үлүшү).

МОНОТЕРМИТ монотермит (чополуу минерал).

МОНТАН-СЕЛИТРА монтан-селинтра (азот жер семирткичи).

МОНТМОРИЛЛОНИТ монтмориллонит (талаа топурактарында кенири тараалган коллоидтик, алюмосиликат тобуна кирген минерал).

МОРЕНА морена (муздун жардамы менен алышын келинген, талкаланган тоо тектеринин сыйкытарынын коруму, үйүндүсү).

МОРЕНА АЛЮМОСИЛИКАТНАЯ алюмосиликаттык морена

МОРЕНА ВНУТРЕННЯЯ ички морена

МОРЕНА ДОЧИННАЯ чөгүндү морена (түп моренасы).

МОРЕНА ДРЕВНЯЯ байрык морена

МОРЕНА КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу морена

МОРЕНА КОНЕЧНАЯ ақыркы морена

МОРЕНА ЛЕССОВИДНАЯ лёсс сияктуу морена

МОРЕНА ОСНОВНАЯ негизги морена

МОРЕНА ПЕРМСКАЯ перм моренасы (перм доорунда пайда болгон морена).

МОРЕНА ПОВЕРХНОСТНАЯ үстүнкү морена

МОРЕНА ПОДДОННАЯ түпкү морена

МОРЕНА ПОПЕРЕЧНАЯ туура кеткен морена

МОРЕНА ПРОДОЛЬНАЯ үзүүнүн кеткен морена

МОРЕНА СЕРЕДИННАЯ ортонку морена

МОРЕНА СИЛИКАТНАЯ силикаттуу морена

МОРЕНА СМЕШАННАЯ аралаш морена

МОРЕНА СРЕДНЕАЗИАТСКИХ ЛЕДНИКОВ ОРТО Азия муздарыны моренасы

МОРФОЛОГИЯ ПОЧВ топурактын морфологиясы (топурактын сырткы түзүлүшүнүн көрүнүшү).

МОРФОЛОГИЧЕСКОЕ ПОЧВОВЕДЕНИЕ топуракты морфологиялык жактан таануу, изилдөө

МОРФОМЕТРИЯ морфометрия (рельефтин формасын, мүнөзүн изилдөө).

МОТЫЖЕНИЕ кетменидөө (топурактын үстүнкү катмарын кичине кетмен менен жумшартуу).

МОЧАЖИНА мочажина (саздын бодурларынын арасындағы суу).

МОЧЕВИНА мочевина (составында 46% азот болгон органикалык зат, азот жер семирткичинин бир түрү).

МОЩНОСТЬ АКТИВНОГО СЛОЯ ПОЧВЫ топуракты активдүү кабатынын калындығы

МОЩНОСТЬ ОСОЛОДЕЛОГО ГОРИЗОНТА солодко айланган горизонттун калындығы

МОЩНОСТЬ ПОЧВЫ ТОПУРАКТЫН КАЛЫНДЫГЫ

МОЩНОСТЬ ПРОФИЛЯ ПОЧВЫ ТОПУРАКТЫН ПРОФИЛИНИН КАЛЫНДЫГЫ

МОЩНОСТЬ ТОРФЯНИКОВ чым көндүү саздардын калындығы

МУЗЕЙ ПОЧВЕННЫЙ топурак музей

МУКА ДОЛОМИТОВАЯ доломит унү

МУКА КОСТНАЯ сөөк унү (кычыл топурактарда фосфор семирткичи катарында пайдаланылат).

МУКА ФОСФОРИЧНАЯ фосфорит унү (чым көндүү, дың-кулдуу топурактарга берилүүчү, составында 18—25% фосфору бар майдаланган фосфорит).

МУЛЬЧИРОВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты мулчалоо (нымды сактоо учун топуракты кагаз, саман ж. б. менен жабуу).

МУЛЛЬ мулль (жумшак гумус)

МУЛЛЬ БОЛОТНЫЙ саз муллү

МУЛЛЬ ДЕРНОВЫЙ чым муллү

МУЛЛЬ ГРУБЫЙ катуу мулль

МУЛЛЬ ГРУБОГУМУСНЫЙ катуу при гумустуу мулль

МУЛЛЬ ЗЕРНИСТЫЙ даандуу мулль

МУЛЛЬ КОМКОВАТЫЙ тоголоктонгон мулль

МУЛЛЬ КОРНЕВЫЙ тамыр муллү

МУЛЛЬ МЯГКИЙ жумшак мулль

МУЛЛЬ НАНОСНЫЙ шиленди (сайроон) мулль

МУЛЛЬ НАСЫЩЕННЫЙ ҚАЛЬЦИЕМ кальцийге каныккан мулль
МУЛЛЬ ПЛОТНЫЙ ТЫГЫЗ (бекем) мулль
МУЛЛЬ ПОВЕРХНОСТНЫЙ ҮСТҮНКҮ МУЛЛЬ
МУЛЛЬ СКРЫТЫЙ байкалбаган (билинбеген) мулль
МУЛЛЬ СРЕДНИЙ орто мулль
МУЛЬЧИРОВАНИЕ МУЛЧАЛОО
МУЛЬЧИРОВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты мулчалоо
МУРАВЕПНИК кумурсканын уюгу
МУСКОВИТ мусковит (боз слюда)
МУТЬ ылайлуу түнма

Н

НАБУХАЕМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын көбүү касиети
НАБУХАНИЕ ГЛИНЫ чопонун көбүүсү
НАБУХАНИЕ ПОЧВЫ топурактын көбүүсү (топурактын сууну боюна тартып көбүшү).

НАВЕСКА (анализ үчүн өлчөп алынган топурак).
НАВОЗ кык, көң (есүмдүктөрдүн тиричилигине керектүү азық заттар-га бай маанилүү органикалык жер семирткىч).
НАВОЗ НЕПЕРЕПРЕВШИЙ чириген кык
НАВОЗ ПЕРЕПРЕВШИЙ чириген кык
НАВОЗ ПОЛУПЕРЕПРЕВШИЙ чала чириген кык
НАВОЗ СОЛОМISTЫЙ самандуу кык
НАВОЗОХРАНИЛИЩЕ кык сактагыч
НАГРЕВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын жылышы
НАКОПЛЕНИЕ ГУМУСА гумустун топтолушу
НАКОПЛЕНИЕ ИЛА ЧӨГҮНДҮНҮН ТОПТОЛУШУ
НАКОПЛЕНИЕ ОРГАНИЧЕСКИХ ВЕЩЕСТВ органикалык заттар-дын топтолушу

НАКОПЛЕНИЕ ПРОДУКТОВ АССИМИЛЯЦИИ ассимиляция про-ductylaryнын топтолушу (чогулушу).

НАКРИТ накрит (каолиниттин полиморфдуу түрү, минерал).

НАЛЕТЫ СОЛЕИ түздардын кебери
НАМЫВАНИЕ НАНОСОВ шилендилердин жуулуп чогулушу

НАМЫВ ПОЧВЫ топурактардын жуулуп чогулушу
НАНОС шилendi, сайроон (тоо тектеринин шамал, суу айдал келип үйгөн белүкчөлөрү).

НАНОС АГРОИРИГАЦИОННЫЙ агроирригациялык шилendi (су-гат суулардан чөккөн түнма шилendi).

НАНОС АЛЛЮВИАЛЬНЫЙ аллювийдик шилendi (агын суу менен келип жыйналган чөгүндүлөр: кум, чопо, майда таштар).

НАНОС ВАЛУННЫЙ жумуру таштуу шилendi, агып келген таштар-ди

НАНОС ВЗВЕШЕННЫЙ чөгө элек шилendi (сузу менен агып, жа-йылмага барып токтолуучу майда чөгүндү).

НАНОС ВЛЕКОМЫЙ аккан шилendi (сузунун түбү менен агып, эзендиүн таманына жыйналуучу шилendi).

НАНОС ГЛИНИСТО-ПЕСЧАННЫЙ чополуу-кум шилendi
НАНОС ГЛИНИСТО-СУГЛИНИСТЫЙ чополуу-кумай топурактуу шилendi

НАНОС ГЛИНИСТО-СУПЕСЧАННЫЙ чополуу-кум топурактуу ши-ленди

НАНОС ГЛИНИСТЫЙ чополуу шилendi

НАНОС ДВУЧЛЕНИЙ кош тектүү шилendi
НАНОС ДЕЛЮВИАЛЬНЫЙ делювий шилendi
НАНОС ДРЕВНИЙ байыркы шилendi
НАНОС ДОИННЫЙ түп шилендиси (сузунун түбүнө, таманына чогул-ган шилendi).

НАНОС ИРИГАЦИОННЫЙ ирригация шилендиси (сугат суулар менен чайпалалган чөгүндү).

НАНОС ЛЕДНИКОВЫЙ муз шилендиси
НАНОС МОРСКОЙ дениз шилендиси
НАНОС МОЩНЫЙ калыц шилendi
НАНОС ПОИМЕННЫЙ жайылма шилендиси (өзөн жайылмаларында чайкалган шилendi).

НАНОС ПОВЕРХНОСТНЫЙ ҮСТҮНКҮ ШИЛЕНДИ (жердин үстүнкү бе-тиндеги шилendi).

НАНОС ПРОЛЮВИАЛЬНЫЙ пролювий шилендиси
НАНОС РЕЧНОЙ өзөн шилендиси
НАПОР ГИДРАВЛИЧЕСКИЙ гидравликалык басым
НАПОР ГИДРОДИНАМИЧЕСКИЙ гидродинамикалык басым (жер алдындағы суулардын басымы).

НАПРАВЛЕНИЕ В ПОЧВОВЕДЕНИИ БИОЛОГИЧЕСКОЕ топу-ракты таануудағы биологиялык бағыт (топурактын асылдуулугун жогору-латтууда өсүмдүктөр менен топурак микроорганизмдеринегизги биологиялык фактор экендигин тааныган бағыт).

НАПРЯЖЕНИЕ ПОЧВЕННОЙ ВЛАГИ топурактагы нымдын басы-мы (топурактагы нымдын тартылуусу менен андагы эритменин осмос басы-мынын кошулушунан пайда болған басым).

НАСЕКОМЫЕ ПОЧВЕННЫЕ ТОПУРАК КУРТ-КУМУРСКАЛАРЫ
НАСЛОЕНИЕ КАБАТТАНУУ, КАТМАРЛАНУУ
НАСЛОЕНИЯ ГОРИЗОНТОВ горизонттордун кабатталышы, катмар-ланышы

НАСТУПЛЕНИЕ ЛЕДНИКОВЫЙ муздардын калташи
НАСЫЩЕНИЕ КАНЫГУУ, КАНУУ, КАНЫКТЫРУУ
НАСЫЩЕНИЕ НЕПОЛНОЕ толук эмес каныгүү, кануу
НАСЫЩЕНИЕ ОТНОСИТЕЛЬНОЕ салыштырма каныгүү, канырнуу
НАСЫЩЕННОСТЬ ПОЧВЫ ОСНОВАНИЯМИ топурактын негиздер-ке каныгышы (топурактын негиздерге каныгышы андагы металлдардын кальций, магний, натрий катиондорунун өлчөмүнө жараша болот).

НАСЫЩЕННЫЙ РАСТВОР ПОЧВЫ топурактын каныккан эритме-си (эртименин каныгышы түздардын концентрациясынын күчөшүнө, суунун бууланышына, эртименин коюланышына жараша болот).

НАТРИЙ НАТРИЙ (топурактын жана айрым семирткичтин составына киргөн химиялык элемент. Топуракта натрий көп болсо (соленецтер) анын физикалык-химиялык касиети начарлайды. Натрий көп кезиккей соленецтүү топурактарды гипстөө чарапалары колдонулат).

НАТРИЙ АЗОТНОКИСЛЫЙ азот кычкыл натрий (азот кислотасынын тузү).

НАТРИЙ ХЛОР натрий хлор (бул тамак тузү, бардык калий жер се-мирткичтеринде кезигет; өсүмдүктөргө аз өлчөмдө керектүү азық элемент-ти биреө).

НАТЯЖЕНИЕ КАПИЛЛЯРНОЕ капиллярдык тартылуу

НАТЯЖЕНИЕ ПОЧВЕННОЙ ВЛАГИ топурак нымынын тартылуусу

НЕВОЛОСНЫЕ ПРОМЕЖУТКИ В ПОЧВЕ топурактагы кылдай ич-ке эмес аралыктар (көндөйлөр)

НЕПТРАЛИЗАТОРЫ нейтрализаторлор (эртмени нейтралдуу абалып келүүчү заттар; м.; акиташ, бор, долмит ж. б. кычкылдуу, гипс болсо шакардуу топурактарга колдонулат).

НЕПТРАЛИЗАЦИЯ нейтрализациялоо (эртмени кычкылдуулуту шакар менен жоо же аны шакардуулугун кислота менен жооу).

НЕПТРАЛИЗАЦИЯ ПОЧВЫ топуракты нейтрализациялоо

НЕПТРАЛИЗАЦИИ УДОБРЕНИЙ жер семиркичтерди нейтрализациялоо (айрым азоттук жер семиркичтердин кычкылдуулугун жоготуу учун аларга талкаланаң борду, доломитти ж. б. кошуу).

НЕНАСЫЩЕННОСТЬ ПОЧВЫ ОСНОВАНИЯМИ топурактын не-гиздерге каныкбагандыгы (топуракта металда катиондору аз болуп, ал не-гиздерге каныкбагандыгы; м.: күл топурактар).

НЕОДНОРОДНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын бир тектүү эместиги (ар башкалуулугу)

НЕПРОНИЦАЕМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын еткөзбөөчүлүгү НИЗМЕННОСТЬ ойдун

НИЗОВЬЕ РЕКИ өзөндүн төмөнкү агмы (агымдын төмөн жагы) НИСХОДЯЩЕЕ ДВИЖЕНИЕ РАСТВОРОВ эртмелердин төмөн карай жылыши

НИТРАГИИН нитрагин (азот түздарын жыйноочу, клубендүү бактериялары бар жер семиркич).

НИТРАТ АММОНИЯ аммонийдин нитраты

НИТРАТ НАТРИЯ натрийдин нитраты

НИТРАТЫ ПОЧВЕННЫЕ топурак нитраттары (аммиактын биологиялык кычкылданусунаң пайда болгон азот кислотасынын түздары; м.: селитра).

НИТРИФИКАЦИЯ нитрификация (топуракта азот кислотасынын түздарын (нитраттарды, селитрапарды) пайда кылуучу биологиялык процесс).

НИТРОБАКТЕР нитробактер (азоттуу кислотаны азот кислотасынын түздарына: селитрага, нитратка айланыруучу бактерия).

НИТРОБАКТЕРИН нитробактерин (бактериялуу жер семиркич)

НИТРОЗБАКТЕРИИ нитрозбактериялар (аммоний түздарын азоттуу кислотанын түздарына айланыруучу бактериялар).

НИТРОЗОМОНАС нитрозомонаас (топурактагы аммиак биримелерин нитрите, б. а. азоттуу кислотанын түздарына айланыруучу бактериялар).

НИТРОФОСКА нитрофоска (татаал минералдык жер семиркич).

НОВООБРАЗОВАНИЯ ЖЕЛЕЗИСТО-МАРГАНЦЕВЫЕ темир-марганецүү жаны түзүлүштөр

НОВООБРАЗОВАНИЯ ПОЧВЫ топурактагы жаны түзүлүштөр (топурактагы жаны пайда болгон заттар; м.: карбонаттар гипстер ж. б.).

НОВООБРАЗОВАНИЯ ПОЧВЫ БИОЛОГИЧЕСКИЕ топурактагы биологиялык жаны түзүлүштөр

НОВООБРАЗОВАНИЯ ПОЧВЫ КАРБОНАТНЫЕ топурактагы карбонаттуу жаны түзүлүштөр

НОВООБРАЗОВАНИЯ ПОЧВЫ ХИМИЧЕСКИЕ топурактагы химиялык жаны түзүлүштөр

НОМЕНКЛАТУРА ПОЧВЫ топурактын номенклатурасы

НОЖ ПОЧВЕННЫЙ топурак бычагы

НОНТРОНИТ нонтронит (топуракта кезигүүчү темирлүү-чополуу минерал).

НОРМА ОРОСИТЕЛЬНАЯ сугаруу нормасы (есүүсүнө) берилүүчү суунун жалпы ёлчөмү).

НОРМА ОСУШЕНИЯ кургатуунун нормасы (топуракты кургаткан да кийинки грунт суларынын деңгээли).

НОРМА ПОЛИВНАЯ сугат нормасы (бир жолку сугатка берилүүчү суунун ёлчөмү).

НОРМА ПРОМЫВАНИЯ жуу нормасы (түздуу топурактардын туу зүйн суу менен жуул кетирүүгө көркөтүүчү суунун ёлчөмү).

O

ОАЗИС оазис (чөлдөгү көгерген жер) **ОАЗИС ОРОШАЕМЫИ** сугарылуучу оазис (кургак жана ысык жерлердеги сугарылуучу аянт).

ОБВАЛ уранды; урап түшүү, кулап түшүү

ОБВАЛОВАНИЕ тосмо түзүү, тосмо куруу (м.: жазғы кирген сууларга карши тосмолорду түзүү).

ОБВОДНЕНИЕ суу жайылтуу, өткөрүү, чыгаруу (м.: жайыттарга суу чыгаруу).

ОБЕДНЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын аркташи, начарлаши

ОБЕЗВОЖИВАНИЕ кургатуу, суусун сарыктыруу

ОБЕЗВОЖИВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын кургашы, нымсызданышы дуу курт-кумурскаларга карши топуракка химиялык ууландыргыч заттарды берүү.

ОБЕЗИЛОВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын чоподон тазаланышы

ОБЕССОЛЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын түзден тазаланышы

ОБЕССОЛТИТЬ түзсүздандыруу, түзден тазалоо **ОБЕСЦВЕЧИВАНИЕ ПОЧВЫ** топурактын түссүздөнүшүү, өңүн жотушу

ОБЕССТРУКТУРИВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын структурасынын жоюлушу (топурактын тоголокчолорунун күкүмделүшүү).

ОБЛАСТЬ ПОЧВЕННО-БИОКЛИМАТИЧЕСКАЯ топурактын биоклиматтык области

ОБЛЕСЕНИЕ токой өстүрүү (айыл чарба өсүмдүктөрүн сактоо ж. б. үчүн токой өстүрүү).

ОБЛЕССОВЫВАНИЕ лёсстонтуу (лёсс топурагына айлантуу).

ОБМЕН ВЕЩЕСТВ заттардын алмашуусу

ОБМЕН ГАЗОВ газдын алмашуусу

ОБМЕН СОЛЕЙ түздардын алмашуусу

ОБНАЖЕНИЕ ачылуу, жылаачтандуу (жер катмарларынын ачылыши).

ОБНАЖЕНИЕ ЕСТЕСТВЕННОЕ табигый ачылуу

ОБОЛОЧКА ГИДРАТНАЯ гидрат кабыкчасы

ОБОЛОЧКА КАПИЛЛЯРНАЯ капиллярдык кабыкча

ОБОРОТ ВЛАГИ нымдын айланышы

ОБОРОТ ПЛАСТА дындык экинчи ирет айдоо (дынды, көптөн бери айдалбаган жерди же көп жылдык чөпүрдүн аңызын экинчи жолу айдоо).

ОБРАБОТКА ПОЧВЫ топуракты иштетүү

ОБРАБОТКА ПОЧВЫ МЕЖДУРЯДНАЯ катар аралыктагы топуракты иштетүү

ОБРАЗОВАНИЕ БОЛОТ саздын пайда болушу

ОБРАЗОВАНИЕ ГУМУСА гумустун пайда болушу, түзүлүшү

ОБРАЗОВАНИЕ МИКРОАГРЕГАТОВ микроагрегаттардын түзүлүшү, пайда болушу

ОБРАЗОВАНИЕ СЕЧТАТОЙ СТРУКТУРЫ тор түрүндөгү структуралык пайда болушу

ОБРАЗОВАНИЕ СОЛЕЙ түздардын пайда болушу

ОБРАЗОВАНИЕ ТРЕЩИН В ПОЧВЕ топуракта жаракалардын пайда болушу

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ДОСТУПНЫХ ФОРМ ПИТАТЕЛЬНЫХ ВЕЩЕСТВ азык заттардын синиримдуу формаларын аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЕМКОСТИ ПОГЛОЩЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын синириүү сыйымдуулугун аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЕМКОСТИ ПОГЛОЩЕНИЯ МЕТОДОМ ИЗОТОПНОГО ОБМЕНА синириүү сыйымдуулугун изотоптук алмашуу методу менен аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗАСОЛЕННОСТИ ПОЧВЫ топурактын түздуулугун аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ КАПИЛЛЯРНОЙ ВЛАГОЕМКОСТИ ПОЧВЫ топурактын капиллярдык ным синиримдуулугун аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ КИСЛОТНОСТИ ПОЧВЫ топурактын кычкылдуулугун аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ КОНСТАНТЫ ОБМЕНА МЕТОДОМ МЕЧЕНЫХ АТОМОВ алмашуунун константасын меченый атомдор методу менен аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ МАКСИМАЛЬНОЙ ГИГРОСКОПИЧНОСТИ ПОЧВЫ топурактын максималдуу ным синиримдуулугун аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ МАРГАНЦА В ПОЧВЕ топурактагы марганецти аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ МИНИМАЛЬНОЙ ГИГРОСКОПИЧНОСТИ ПОЧВЫ топурактын минималдык ным синиримдуулугун аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ НИТРАТНОГО АЗОТА ПОЧВЫ топурактагы нитраттык азотту аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОБМЕННОГО КАЛИЯ В ПОЧВЕ топуракта алмашуучу калийди аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОБМЕННОГО КАЛЬЦИЯ В ПОЧВЕ топуракта алмашуучу кальцийди аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОБМЕННОГО МАГНИЯ В ПОЧВЕ топуракта алмашуучу магнийди аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОБМЕННОГО НАТРИЯ В ПОЧВЕ топуракта алмашуучу натрийди аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОБМЕННЫХ КАТИОНОВ В ПОЧВЕ топуракта алмашуучу катиондорду аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОБЩЕЙ ЩЕЛОЧНОСТИ жалпы шакардуулукту аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОБЪЕМНОГО ВЕСА ПОЧВЫ топурактын көлемдүү салмагын аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПЛОТНОСТИ СЛОЖЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын түзүлүшүнүн тыгыздыгын аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОГЛОЩЕНИЯ НАТРИЯ В ПОЧВЕ топурактагы синирилген натрийди аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОДВИЖНОГО АЛЛЮМИНИЯ В ПОЧВЕ топурактагы кыймылдуу аллюминийди аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОЛЕВОЙ ВЛАГОЕМКОСТИ ПОЧВЫ топурактын сыйымдуулугун аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОЛЕВОЙ ВЛАЖНОСТИ ПОЧВЫ топурактагы талаалык ным сыйымдуулугун аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОЛЕВОЙ ВЛАЖНОСТИ ПОЧВЫ ВЕСОВЫМ МЕТОДОМ топурактын талаалык нымдуулугун тараза методу менен аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОТРЕБНОСТИ ПОЧВЫ В ГИПСОВАНИИ топурактын гипстүү керектөсүн аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОТРЕБНОСТИ ПОЧВЫ В ИЗВЕСТКОВАНИИ топурактын акитаشتы керектөсүн аныктоо

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОТРЕБНЫХ МЕЛИОРАТИВНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ зарыл мелиоративдик чараларды аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПОЧВЫ ТОПУРАКТЫ АНЫКТОО
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРЕДЕЛА ТЕКУЧЕСТИ ГРУНТА грунттун агымдуулугунун чегин аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРОЧНОСТИ АГРЕГАТОВ агрегаттардын бекемдигин аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ АГРЕГАТОВ В СПОКОЙНОЙ ВОДЕ агрегаттын бекемдүүлүгүн түнч сууда аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ СКАЖНОСТИ ПОЧВЫ топурактын көндөйлүүлүгүн аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ СКОРОСТИ ВПИТИВАНИЯ ВОДЫ ПОЧВОЙ топурактын сууну синириүү ылдамдыгын аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ СОДЕРЖАНИЯ ИОННОВ В ПОЧВЕННОМ РАСТВОРЕ топурак эритмесиндең иондордун елчөмүн аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ СТРУКТУРЫ СТРУКТУРНЫ структуралык аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ СУММАРНОГО СОДЕРЖАНИЯ ГУМУСА В ПОЧВЕ топурактайды гумустун жалпы елчөмүн аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ СУММАРНОЙ РАДИОАКТИВНОСТИ ПОЧВЫ топурактын жалпы радиоактивдүүлүгүн аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ СУММЫ ОБМЕННЫХ ОСНОВАНИЙ алмашуучу негиздердин суммасын аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ СУХОГО ОСТАТКА кургак калдыкты аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ТОЧКИ СТОЯНИЯ ПОЧВЕННОГО РАЗРЕЗА топурак разрезин казуучу жерди аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ УГЛЕКИСЛОТЫ В ПОЧВЕ топурактагы көмүр кислотасын аныктоо
ОПРЕДЕЛЕНИЕ УДЕЛЬНОГО ВЕСА ПОЧВЫ топурактын салыштырма салмагын аныктоо
ОПРЕСНЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын түзүздөнүшү (табигый же жасалма жол менен түзүздөнүшү).
ОПРЕСНЕНИИ ПОЧВЫ топурактын түзүздөнүшү (табигый же жасалма жол менен түзүздөнүшү).
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРОФИЛЯ ТОПУРАКТЫН ПРОФИЛИНИН ТҮЗҮЗДӨНҮШҮ
ОПЫТНАЯ ПЛОЩАДКА тажрыйба аяитча (топурактын талаа нымдуулугун аныктоо учун даярдалган атэйли аяитча).
ОПУСТИНИВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын чөлгө айланышы
ОРГАНИЗМЫ АВТОТРОФНЫЕ автотрофдуу организмдер (топурактагы органикалык эмес заттар менен тиричилик этишип, органикалык заттарды түзүүчүү организмдер; м.: бактериялар).
ОРГАНИЗМЫ ГЕТЕРОТРОФНЫЕ гетеротрофдуу организмдер (топурактагы органикалык заттар менен тиричилик этиүүчүү организмдер; м.: грибдер, бактериялар).
ОРГАНИЗМЫ ПОЧВЕННЫЕ топурак организмдери
ОРОГЕНЕЗИС орогенезис (тоонун пайда болушу)
ОРОСИТЕЛЬ сугат арыгы
ОРОСИТЕЛЬ ВРЕМЕННЫЙ убактылуу сугат арыгы
ОРОСИТЕЛЬ КАРТОВЫЙ тилке сугат арыгы (тилкелерге суу берүүчү грунттун сугат арыгы).
ОРОШЕНИЕ сугат (айыл чарба юсумдуктерүүнөн жогорку түшүм алуу учун топуракты ным менен камсыз кылуудагы чаралардын комплекси).
ОРОШЕНИЕ ЕСТЕСТВЕННОЕ ПОДПОЧВЕННОЕ топурактын жер алдындағы суу менен табигый сугарышы
ОРОШЕНИЕ ИЗБЫТОЧНОЕ ашык, откөрө сугаруу
ОРОШЕНИЕ ЛИМАННОЕ лиман сугаты (жаан-чачын сууларын ли- мандарга тоосмолоп токтолуп, эгин аяиттарын сугаруу).

ОРОШЕНИЕ ПОДПОЧВЕННОЕ топуракты алдынан сугаруу (топуракты жердин бетинен 40—50 см терендикте жайлыштырылган түтүктөрдүн жардамы менен сугаруу).

ОРТЗА'ИД ортзанд (кумдуу топурактагы чала темирлүү, кызгылт күрөш түстөгү жука таш сыйктуу ортштейн).

ОРТОКЛА'З ортоқлац (калий-натрий талаа шпатына кирген минерал).

ОРШТЕ'ИН орштейн (чым көндүү, токойлуу талаа жана саздак топурактардын иллювий горизонтудагы темир апокренаттары-крем кислотасыны темир түздары; бул түздар 1—10 мм өлчөмүндөгү кара түстүү жумшак тоголокч же жалпак плита түспөлүнде көзигет).

ОРШТЕ'ИН ЖЕЛЕ'ЭНСТО-ГУМУ'СОВЫЙ темирлүү-гумус ортштейн:

ОСА'ДКИ АТМОСФЕРНЫЕ атмосфералык жаан-чачындар

ОСА'ДОК ВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ тузсуздалган калдык

ОСАЖДЕ'НИЕ тууу, тундуруу

ОСВОЕ'НИЕ БОЛОТ саздарды өздөштүрүү

ОСВОЕ'НИЕ ИРИГАЦИОННОЕ ирригациялык өздөштүрүү (аянтын сугаруу жолу менен өздөштүрүү)

ОСВОЕ'НИЕ НЕУДО'БНЫЕ ЗЕМЕЛЬ жараксыз жерлерди өздөштүрүү

ОСВОЕ'НИЕ СМЫТЫХ ПОЧВ жуулган топуракты өздөштүрүү

ОСВОЕ'НИЕ ЦЕЛИ'ННЫХ И ЗАЛЕЖНЫХ ЗЕМЕЛЬ дың жана көнтөн берин айдалбаган жерлерди өздөштүрүү

ОСЕДА'НИЕ ПОЧВ топурактын чөгүүшү, басырылыши

ОСЕДА'НИЕ ТОРФА чым көндүн чөгүүшү, басырылыши

О'СМОС осмос (эртиме абалындагы заттардын чала еткерүүчү тосмо аркылуу бир бирине отушуу, диффузия болушу. Мында концентрациясы арттардуу болгон эки эртименин концентрациясы бир-бирине тенелет).

ОСНО'ВА КАПИЛЛЯРНЫЙ капиллярдык (кыл түтүк) осмос

ОСНО'ВА ГЕОДЕЗИЧЕСКАЯ геодезиялык негиз

ОСНО'ВА КАРТОГРАФИЧЕСКАЯ картографиялык негиз

ОСНО'ВА ТОПОГРАФИЧЕСКАЯ топографиялык негиз

ОСНОВА'НИЯ КИСЛОТЫ кислотанын негиздери

ОСНОВА'НИЯ ОБМЕ'ННЫЕ алмашуу негиздери (орун алмашуу реакцияларындагы метал катиондор: кальций, натрий ж. б.).

ОСНОВА'НИЯ ПОГЛОЩЕ'НИИСИ синирилген негиздер

ОСОБЕННОСТИ ПОЧВООБРАЗОВА'НИЯ топурактын пайда болуучунун өзгөчөлүктөрү

ОСОЛОДЕ'НИЕ ПОЧВЫ топурактын солодго айланусу (к. со-лодь).

ОСОЛОНЦЕВА'НИЕ шордонуу, шорго айлануу

ОСОЛОНЦЕ'ВЫВАНИЕ ПРОФИЛЯ профилдин солонецке айланышы

ОСТА'НЕЦ калдык (жер бетиндерги эски калдык)

ОСТА'ТКИ РАСТЕ'НИЙ есүмдүктөрдүн калдыктары

ОСТА'ТКИ РАСТИТЕЛЬНЫЕ СВЕ'ЖИЕ есүмдүктөрдүн жаңы калдыктары

ОСТА'ТКИ ДЕКАЛЬЦИФИЦИРОВАННЫЕ кальцийден тазаланган калдыктар

ОСТА'ТКИ ОРГАНИЧЕСКИЕ органикалык калдыктар

ОСТА'ТОК ПЛОТНЫЙ катуу калдык (топурактын эртмесин кургатканда пайда болгон катуу туз калдык).

ОСТА'ТОК СУХО'Й кургак калдык (топурак эртмесинин кургатылган калдык).

ОСТЕПНЕ'НИЕ ЛУГОВЫХ ПОЧВ шалбаа тоурактарынын талап топурагына айланышы

ОСТЕПНЕ'НИЕ СОЛОНЦО'В солонецтердин талаа топурагына айла-

нышы (солонецтерге синирилген натрий жуулганды топурак кальцийдин түзүнүн бай болсо, натрийдин ордун кальций ээлеп, алар талаа топуракта-рына етө баштайт).

ОСУШЕ'НИЕ кургатуу (саздак топурактарды жасалма жол менен кургатуу, алардын суусун тартуу, агызын жиберүү).

ОСУШЕ'НИЕ БОЛ'ЮТ саздарды кургатуу

ОСУШЕ'НИЕ ПОЧВЫ топурактын кургашы

ОСУШЕ'НИЕ ТОРФЯ'НИКОВ чым көндүү саздарды кургатуу

О'СЫПИ шагыл, куюлма таштар

ОТАКЫРОВА'НИЕ такырга айлануу (топурактын такыр жергө айла-нышы).

ОТБЕ'ЛИВАЮЩИЕ ЗЕМЛИ тазалоочу топурактар (нефтинин про-дуктыларын тазалоо учун керектелүүчүр борноц топурактар).

ОТДЕ'ЛЬНОСТЬ ПОЧВЫ ОБРАЗЦО'В топурак үлгүлөрүн тандоо айрым тоголокчосу (топурактын өлчөмү ар башка келген агрегаты).

ОТДЕ'ЛЬНОСТЬ СТО'ЛБЧАТАЯ сүйрү айрым тоголокчо

ОТКА'ЧКА ВОДЫ сууну сордуруу (насостун жардамы менен жер ал-дынадагы сууну сордуруп, сугат учун пайдалануу же анын деңгээлин тө-мөндөтүү).

ОТЛОЖЕ'НИЕ МЕЛКОЗЕ'МА майды топурактын чөгүндүсү

ОТЛОЖЕ'НИЕ ПОВТО'РНОЕ кайра чеккөн чөгүндү

ОТЛОЖЕ'НИЕ ПЫ'ЛИ чаңдын чөгүндүсү (катмары)

ОТЛОЖЕ'НИЯ ЧЕГҮНДҮЛӨР, үйүндүлөр, жыйындылар

ОТЛОЖЕ'НИЯ АВТОХТО'ННЫЕ автохтондук үйүндүлөр (өз ордунда жыйналган чөгүндүлөр же жергилитүү чөгүндүлөр).

ОТЛОЖЕ'НИЕ АГРОИРИГАЦИО'НЫЕ агроирригациялык чөгүн-дүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ АЛЛОХТО'ННЫЕ аллохтондук чөгүндүлөр (сырттан, белек тараптан алып келингөн чөгүндүлөр).

ОТЛОЖЕ'НИЯ АЛЛЮВИА'ЛЬНЫЕ аллювиийдүү чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ БЕРЕГОВЫЕ жээк чөгүндүлөр (десиздин, көлдүн, дарыянын жээгингидеги чөгүндүлөр).

ОТЛОЖЕ'НИЯ БИОГЕ'ННЫЕ биогендик (органикалык) чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ БИОЛОГИЧЕСКИЕ биологиялык чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ВОДНО-ЛЕДНИКО'ВЫЕ суу-муз чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ БОЛОТНЫЕ саз чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ГЛУБОКОВО'ДНЫЕ терец суу чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ГРУБЫЕ кесек чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ДВУЧЛЕ'ННЫЕ кош тектүү чөгүндүлөр (м.: күм ме-нен майды таш сыйктуу эки түрлүү чөгүндүлөрдүн аралашмасынан турган чөгүндүлөр).

ОТЛОЖЕ'НИЯ ДЕЛЬТОВЫЕ дельта чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ВЕЕРООБРА'ЗНЫЕ веер түрүндөгү чөгүндүлөр (да-рыянын күйгөн жериндергө салаа түрүндөгү чөгүндүлөр).

ОТЛОЖЕ'НИЯ ДЕЛЮВИА'ЛЬНЫЕ делювийлүү чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ДРЕ'ВНИЕ байыркы чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ДО'ННЫЕ түп (таман) чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ЗЕРНОВИДНЫЕ дан сымал чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ КЛАСТИЧЕСКИЕ осадочны кластикалык (сы-нык) калдык чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ КОЛЛЮВИА'ЛЬНЫЕ коллювиалдык чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ КОЛЛЮВИА'ЛЬНЫЕ РЫХЛЫЕ коллювиалдык бор-пон чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ЛЕДНИКО'ВЫЕ муз чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕ'НИЯ ЛЕССОВЫЕ лёсс чөгүндүлөр

ОТЛОЖЕНИЯ МЕЛКОВОДНЫЕ тайын суу чогундулору
ОТЛОЖЕНИЯ МОЛОДЫЕ жана чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ МОРСКИЕ мореналуу чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ НАМЫВНЫЕ суу чогундулору
ОТЛОЖЕНИЯ НАНОСНЫЕ шинден чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ НЕОТВЕРДЕВШИЕ ЛЕДНИКОВЫЕ ката элең муз чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ ОЗЕРНО-АЛлювИАЛЬНЫЕ кол-аллювий чогундулору
ОТЛОЖЕНИЯ ОЗЕРНЫЕ кол-муз чогундулору
ОТЛОЖЕНИЯ ОРГАНОГЕННЫЕ органогендик чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ ПАВОДКОВЫЕ киргиз суунун чогундулору
ОТЛОЖЕНИЯ ПОВЕРХНОСТНЫЕ устунку чогундулору
ОТЛОЖЕНИЯ ПОВТОРНЫЕ кайра чоккоң чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ ПОГРЕВЕНИИСЬ комулук чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ ПОДСТИЛАЮЩИЕ тошонду чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ ПОЗДНЕЛЕДНИКОВЫЕ кечки муз доорунун чогундулору
ОТЛОЖЕНИЯ ПРЕДЛЕДНИКОВЫЕ муз дооруна чейинки чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ ПРИВРЕЖНЫЕ жәзек чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ ПРОЛОВИАЛЬНЫЕ проловийдүү чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ РЕЧНЫЕ аюн чогундулору
ОТЛОЖЕНИЯ СОВРЕМЕННЫЕ замырса чогундулор
ОТЛОЖЕНИЯ ФЛЮВИОГЛИЦИАЛЬНЫЕ флювиглициальдык чо-
гундулор (муз жана суудардын аралашын чогундулору).
ОТЛОЖЕНИЯ ЧЕТВЕРТИЧНЫЕ тортунчу доордогу чогундулор
(каинозой эрсемдин эң алтынчы болугунун чогундулору).
ОТЛОЖЕНИЯ ЭЛОВЫЕ шамал жайындылары
ОТМУЧИВАНИЕ ВОДНОЙ СУСПЕНЗИИ ПОЧВЫ топурактын суу
суспензиесин тундуруу
ОТОРФОВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты чым жаң басыны
ОТРАЖЕНИЕ ЛУЧИСТОЙ ЭНЕРГИИ ПОЧВОЙ топурактын нур-
дуу зергеринин чагылыштырыши, чагылтуусу
ОТСОЧИНИК тундурма (дирия суусунун при болукчолорун чоктурүү
үчүн жасалган курулуш)
ОТСУПЛЕНИЕ ЛЕДНИКОВЫХ муздардын тартылышы, кайтыши
ОТТАННЯНИЕ МЕРЗЛОТЫСЕЗОННОЕ мезгилдүү тоңдун өрнеш
ОТТАННЯНИЕ ПОЧВЫ топурактын өрнеш
ОТТАННЯНИЕ ПОЧВЫ МНОГОКРАТНОЕ топурактын көп жолу
өрнеш
ОТТЕНОК ПОЧВЫ топурактын темгили
ОТТОК ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын тартылышы (жер ал-
дында суулардын деңгээлини томондошуу),
ОТХОД ВОРМАГНИВЫЙ бор магний таштандысы (составында
0,9–5,3% бор болгон микро жер сөмүрткүч),
ОХРАНА ПОЧВЫ топурактын жерди сактоо
ОХЛАЖДЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын муздашы, салкындашы
ОХРИСТИЕ ВЯТКА темгили тектар (топурактын аллювиблуу гор-
вонтууда көздешкен төмөр биримдеринин изыл-куруп тектары),
**ОЦЕНКА КАЧЕСТВЕННАЯ УРОВНИ СУММАРНОЙ РАДИОАК-
ТИВНОСТИ ПОЧВЫ** топурактын радионактивдүүлүгүн жалын деңгээлине
санаттуу баруу

ОЦЕНКА ПОЧВ АГРОПРОИЗВОДСТВЕННАЯ топурактарга икро-
бандурунук баруу
ОЦЕНКА ПОЧВ МЕЛИОРАТИВНАЯ топурактарга мелиоративлик
баруу
ОДАГ СОЛГИНАКОПЛЕНИИ тул топтолгон жай (очок)
ОЧЕРК ПОЧВЕННЫЙ топурак очерки (топурактын картограммасы-
на берилген баяндымы, очерк).
ОЧБС оче (сиз топурактын бетиндеги мөх, мөх тошонду).

II

ПАВОДОК киргиз (ташкын) суу

ПАДЬ терең обдуун, ороон

ПАЛЕВЫЙ ЦВЕТ конур сарыч түс

ПАР (ПАРОВОЕ ПОЛЕ) буулитма (буулитта обдолган талава
бөзмүктүү үрүнү себигенде чейин отто чонтордан таза кормалан, мөзгүү
менен жумшартылган, борнондулуу турган талла).

ПАРАГЕНЕЗИС МИНЕРАЛОВ минералдардын паратенезиси (келиң
чыгышынан башка болгон минералдардын топуракта бирге орун аланын, чы-
гуу болушу).

ПАРАГЕНЕЗИС ЭЛЕМЕНТОВ элементтердин паратенезиси (тоо тек-
терде, топурактарда, минералдарда химиялык элементтердин бирге орун
алашын, чыгуу болушу).

ПАРАФИН парафин (топурактын каломдуу салмагын ишактободо ке-
рекелтуүчүү зат).

ПАРАФИНИРОВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты парафиндоо (топурактын
кеесинең парафин менен суу оттоюндоо кылган канттоо).

ПАХОТА алдоо

ПАШИЯ алдалган жер

ПАШИЯ ГРЕВИИСТАЯ жындотуп алдалган жер

ПАШИЯ СЛИТИЯ жылма алдалган жер

ПЕГМАТИТ пегматит (магма чыккан жайлардын көзделүүчүү талава
шапта менен кварцит турган тоо тек),
ПЕЛИТИЗАЦИЯ пелитизация (талава шинаттардан чөвөнгө аллашын
баудуши).

ПЕМЗА пемза (вулканидин пайды болгон көндбүлүү тоо тек).

ПЕНСИЛЕИ пенсилен (сузу, шамал, муз примылуу буаудуу процессиин
натыйжалысында пайды болгон тоо арасындан түзөдор, жызы ороондор; ма-
Тинь-Шань тоодоринидын сырттар).

ПЕНСТРОМЕТР пенетрометр (топурактын көнөнөтөннөн ишактобо-
чу курал).

ПЕНТИЗАЦИЯ пентизација (электролит эритиндинин тасири за-
данда коллонидлик телдин болго аллашыны).

ПЕППЛЫ ВУЛКАНИЧЕСКИЕ вулканидардын күлдүрү

ПЕРЕГАР пергар (клизада от чыбуну кирши коллонидуучу алдоо жо-
луу).

ПЕРЕГНОИЧИРИНДИ (осымдук менен жан-жинабарлардын калдашы-
рынчи ширинделеринчи топуракта пайды болгон органикалык зат).

ПЕРЕГНОИ АМОРФНЫЙ аморфтуу чиринди

ПЕРЕГНОИ ДВИТЕЛЬНЫЙ таисирлүү чиринди (топурактын көз-
дуулугун, структурасын жакшартуучу пайдалдуу чиринди).

ПЕРЕГНОИ КИСЛЫЙ кислый чиринди

ПЕРЕГНОИ НЕРАСТВОРИМЫЙ эрибоочу чиринди

ПЕРЕГНОИ ПЕСЧАНИСТЫЙ кумдуу чиринди

ОТЛОЖЕНИЯ ЛИТОРАЛЬНЫЕ литориялдык (жәзек) чогундулор

ПЕРЕГНО'И РАСТВОРИМЫЙ эрүүчү чиринди
ПЕРЕГНО'И-СЫПЕ'Ц чирик кык
ПЕРЕДВИЖЕНИЕ ВОДЫ' ПО'ЧВЫ топуракта суунун жылышы
ПЕРЕДВИЖЕНИЕ ПИТАТЕЛЬНЫХ ВЕЩЕСТВ В ПО'ЧВЕ топуракта азык заттарынын жылышы
ПЕРЕДВИЖЕНИЕ ПО'ЧВЕННОЙ МАССЫ топурактын жылышы
ПЕРЕДВИЖЕНИЕ ПО'ЧВЕННЫХ РАСТВОРОВ топурак эритмельринин жылышы
ПЕРЕДВИЖНЫЕ ПО'ЧВЫ жылгыч топурактар
ПЕРЕДВИЖЕНИЕ РАСТВОРОВ СОЛЕЙ В ПО'ЧВЕ топуракта түздардын эритмелеринин жылышы
ПЕРЁЛОГ кысыр аныз (бир канча убакытка чейин айдалбай таштаган, отто чөп баскан жер).
ПЕРЕНАСЫЩЕНИЕ ПО'ЧВЫ ВОДОЙ топурактын сугаа ётө канышы
ПЕРЕНОС ОТЛОЖЕНИИ чөгүндүлөрдүн өз ордунан башка бир жерге жылышы
ПЕРЕРАСПРЕДЕЛЕНИЕ СОЛЕЙ В ПО'ЧВЕ топурактагы түздардын кайрадан белүнүп жайланиши
ПЕРЕСЕВ кайра себүү
ПЕРЕХОД ГОРИЗОНТОВ горизонттордун ётушү (топурак горизонтторунун бир-бирине ётушү).
ПЕРИОД МЕЖПОЛИВНОЙ сугат аралагы (биринчи сугаттан экинчи сугатка чейинки аралык).
ПЕРИОД МЕЛИОРАТИВНЫЙ мелиорациялоонун аралыгы (узактыгы).
ПЕРИОД ОРОСИТЕЛЬНЫЙ сугаруу аралыгы (биринчи сугат менен ақыркы сугаттын аралыгы).
ПЕРИОД ОСВОЕНИЯ ёздөштүрүү аралыгы (жерди, мелиоративлик чараларды ж. б. ёздөштурруунун мөөнөтүү).
ПЕРИОД ОТЛОЖЕНИЯ ОСАДКОВ чөгүндүлөрдүн чогулуу (үйүлүү, жыйналуу) аралыгы
ПЕРИОД ПОЛИВНОЙ сугат мөөнөтү (бир сугаттын канча убакыт (сугаат, саат) жүргүзүлгендүгүн көрсөткөн мөөнөт).
ПЕРИОД ПОЧВОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ДЕРНОВЫЙ топурактын пайда болушунун күл топурактуу мезгили
ПЕРИОДЫ ЕДИНОГО ПОЧВОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА топурак жаралуунун биримдик процессинин мезгилдери
ПЕСКИ' КУМДАР
ПЕСКИ' БАРХАННЫЕ бархан кумдары (куюлма кумдар)
ПЕСКИ' БУГРИСТЫЕ уукул-чункул кумдар
ПЕСКИ' ГЛИНИСТИЕ чополуу кумдар
ПЕСКИ' ГРЯДОВЫЕ кырдалган, кыр тарткан кумдар
ПЕСКИ' ДРЕВНЕАЛЛЮВИАЛЬНЫЕ байыркы аллювий кумдар
ПЕСКИ' ДЮННЫЕ дебелүү кумдар
ПЕСКИ' ЗАКРЕПЛЕНИИЕ бекемделген, кармалган кумдар
ПЕСКИ' ЗАРАСТАЮЩИЕ чөп баса баштаган кумдар
ПЕСКИ' ЗАРОСШИЕ чөп баскан кумдар
ПЕСКИ' КВАРЦЕВЫЕ кварцтуу кумдар
ПЕСКИ' КРАСНО-БУРЫЕ кызыл күрөн кумдар
ПЕСКИ' КУЧОВЫЕ дөмпөн кумдар
ПЕСКИ' ОГЛИНЕННЫЕ чополонушкан кумдар
ПЕСКИ' ПОДВИЖНЫЕ жылма кумдар
ПЕСКИ' ПОИМЕННЫЕ жайылма кумдар
ПЕСКИ' ПОЛУЗАРОСШИЕ чала чөп баскан кумдар

ПЕСКИ' РЕЧНЫЕ өзөн кумдары
ПЕСКИ' РЫХЛЫЕ борпон кумдар
ПЕСКИ' СВЯЗНЫЕ байланыштуу кумдар
ПЕСКИ' СРЕДНЕЗЕРНИСТЫЕ орто даңдуу кумдар
ПЕСКИ' СЫПУЧИЕ эшилме кумдар
ПЕСКИ' ТОЧНИКИЕ жука кумдар
ПЕСОК КРУПНЫЙ ири кум (диаметри 1 мм дең 3 мм ге чейин болгон кум тоголокчолору).
ПЕСОК МЕЛКИЙ майды кум (диаметри 0,25 мм дең 0,5 мм ге чейин болгон кум тоголокчолору).
ПЕСОК СРЕДНИЙ орто кум (диаметри 0,5 мм дең 1 мм ге чейин болгон кум тоголокчолору).
ПЕСОК ФИЗИЧЕСКИЙ физикалык кум (диаметри 0,01 мм дең ири келген топурак тоголокчолору).
ПЕСЧАНИК кум таш (ар түрдүү минералдын майды күкүмдөрү менен кумдан цементтеги түзүлгөн чөкмө тоо тек).
ПЕСЧАНИК ГИПСОВЫЙ гипстүү кум таш
ПЕСЧАНИК ГЛАУКОНИТОВЫЙ глаукониттүү кум таш
ПЕСЧАНИК ГЛИНИСТИЙ чополуу кум таш
ПЕСЧАНИК ГРУБОЗЕРНИСТЫЙ кесек дандуу кум таш
ПЕСЧАНИК ДОЛОМИТОВЫЙ доломиттүү кум таш
ПЕСЧАНИК ИЗВЕСТКОВЫЙ акиташуу кум таш
ПЕСЧАНИК КВАРЦЕВЫЙ кварцтуу кум таш
ПЕСЧАНИК КРУПНОЗЕРНИСТЫЙ ири дандуу кум таш
ПЕСЧАНИК ЛИМОНИТОВЫЙ лимониттүү кум таш
ПЕСЧАНИК МЕЛКОЗЕРНИСТЫЙ майды даңдуу кум таш
ПИКНОМЕТР пикнометр (катуу жана суюк заттын салыштырма салмагын аныктоочу курал).
ПИРОКСЕНЫ пироксендер (темир менен магнийдин метасиликаттарынан турган минералдар тобу).
ПИРОЛЮЗИТ пиролюзит (марганецтүү минерал).
ПИРОФИЛЛИТ пирофиллит (минерал; алюминийдин негизги силиката).
РФ ПО'ЧВЕННОЙ ВЛАГИ топурактын суусунуу RF (топурактын сооруу күчүн көрсөткөн чондук).
ПИТАНИЕ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын азыктанышы (грунт сууларынын кебейүүшү).
ПИТАНИЕ РАСТЕНИЙ осүмдүктөрдүн азыктанышы
ПИТАНИЕ МИНЕРАЛЬНОЕ минералдык азыктандыруу
ПИТАНИЕ ПО'ЧВЕННЫХ БАКТЕРИИ топурак бактерияларынын азыктанышы
ПЛАВНИ калкыма саз
ПЛАГИОКЛАЗЫ плагиоклаздар (альбит менен анартиттен түзүлгөн минералдар тобу, натрий-калийлуу талаа шпаттары).
ПЛАН (жер бетин горизонт боюнча масштабга алып, чиймеге түшүрүү).
ПЛАН ЗЕМЛЕУСТРОИТЕЛЬНЫЙ жер орноштуруу планы
ПЛАНЫ ПО'ЧВЕННЫЕ топурак пландары
ПЛАНИРОВКА ПОЛЕЙ талааны түздөө, тегиздөө
ПЛАНТАЖ плантаж (топуракты 40–60 см терендикте иштетүү; бул кебүнчө бак-дарактарды отургузууда жүргүзүлөт).
ПЛАНШЕТ плаишет (топурак картасынын бир түрү).
ПЛАСТ 1. пласт (чөкмө тоо тектеринин кабаты), 2. айдалган дың (биринчи жолу айдалган дың).

ПЛАСТ ЛИПКИЙ ПОДПОЧВЕННЫЙ топурак алдындағы жабык пласт

ПЛАСТ ПОЧВЫ топурактың айдалған кабаты, дыңы

ПЛАСТИНКА ПОРИСТАЯ тешкіттүү пластиника (жука кабат).

ПЛАСТИЧНОСТЬ ПОЧВЫ топурактың ийкемдүүлүгү (күч менен көзилген топуракка тасаир эткенде анын сыйып (үзүлүп) кетпестен, түс пелүн өзгөртүү жөндөмдүүлүгү).

ПЛАСТОМЕТР пластометр (пенетрометрдин синсими; к. пенетрометр).

ПЛАТО плато (бийиктіги деңиз деңгелінен 200 м жогору келген деңгелде талаа жер).

ПЛАТО МОРСКОЕ деңиз платосу (деңиз түбүнүн көтөрүлүштөн пайда болғон плато).

ПЛАТО НАГОРНОЕ тоо платосу (бийик тоо системасынын ичинде жаралған плато).

ПЛАТО ВУЛКАНИЧЕСКОЕ вулкандық плато (вулкандың тасаири алдында пайда болғон плато).

ПЛАТФОРМА АБРАЗИОННАЯ абразия платформасы (деңгездің тасаири алдында пайда болған тегиздик).

ПЛЕНИКИ ВОДНЫЕ суу кабыкчалары (топурактың катуу бөлүкчөлүнүн бетиндеги байланаышкан суунун катмары).

ПЛЕСЕНЬ КАРБОНАТНАЯ карбонат темгили (карбонаттың топурактагы ак темгили).

ПЛИТА ПОРИСТАЯ көзөнектүү, көндөйлүү плита (жука катмар).

ПЛОДОРОДИЕ ПОЧВЫ топурактың асылдуулугу (топурак тоо тексеринең өзүнүн негизги касиети болған асылдуулугу—өсүмдүкүтү азық заттар жана суу менен камсыз қылуу жөндөмдүүлүгү менен айрымаланат).

ПЛОДОРОДИЕ ПОЧВЫ ЕСТЕСТВЕННОЕ топурактың табигый асылдуулугу.

ПЛОДОРОДИЕ ПОЧВЫ ИСКУССТВЕННОЕ топурактың жасалма асылдуулугу (адамдың аракети менен түзүлгөн асылдуулук).

ПЛОДОРОДИЕ ПОЧВЫ ПЕРВОНАЧАЛЬНОЕ топурактың баштапкы асылдуулугу.

ПЛОДОРОДИЕ ПОЧВЫ ПОТЕНЦИАЛЬНОЕ топурактың потенциалдуу асылдуулугу.

ПЛОДОРОДИЕ ПОЧВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ топурактың экономикалык асылдуулугу (жасалма жана табигый асылдуулук экономикалык асылдуулукту берет).

ПЛОДОРОДИЕ ПОЧВЫ ЭФФЕКТИВНОЕ топурактың натыйжалуу асылдуулугу (адамдың аракети менен потенциалдуу асылдуулуктун пайдалуу асылдуулукка айланышы).

ПЛОДОСМЕНИ өсүмдүкүтү алмаштырып (которуштуруп) естүрүү (к. система земеделия плодопеременная).

ПЛОТИНА плотина (тосмо).

ПЛОТНОМЕР плотномер (топурактың тыгыздыгын өлчөөчүү курал).

ПЛОТНОСТЬ ПОЧВЕННОЙ СУСПЕНЗИИ топурак сусpenзиясының көзүгү.

ПЛОТНОСТЬ ПОЧВЫ топурактың тыгыздыгуу (пыктуулугу)

ПЛОТНОСТЬ ПОЧВЫ ОТНОСИТЕЛЬНАЯ топурактың салыштырма тыгыздыгуу (пыктуулугу).

ПЛОТНОСТЬ РАЗЛИЧНЫХ КАТЕГОРИИ ПОЧВЕННОЙ ВЛАГИ топурактагы түрдүү категорияга киргөн нымдын тыгыздыгуу (топурактагы суунун тыгыздыгы анда эриген түздардың концентрациясына байланаышту болот).

ПЛОЩАДЬ АККУМУЛЯЦИИ аккумуляция аяныт

ПЛОЩАДЬ ВОДОСБОРНАЯ суу чогултуучу аяныт (өзөндүн башындағы кокту-колоттор).

ПЛОЩАДЬ ВЫХОДА ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынан чыккан аяныт

ПЛОЩАДЬ ПИТАНИЯ азыктануу аяныт (ар бир өсүмдүктүн тиричине көректику болгон азыктануу аяныт).

ПОВЕРХНОСТЬ ГРУНТОВЫХ ВОД СВОБОДНАЯ грунт сууларының ачык бети

ПЛОЩАДЬ ПИТАНИЯ ПОДЗЕМНОГО СТОКА жер алдындағы ағымдын азыктануу аяныт (жер алдындағы суулар ағыны чыгуучу аяныт).

ПЛОЩАДЬ СОЛЕСБОРНАЯ туз жыналуучу аяныт

ПЛУНЖЕР плунжер (топурактың тыгыздыгын өлчөөчү куралдын учу, учуку белугү).

ПЛЫВУН шиленді күм (чопо, топурак аралашкан өтө нымдуу майдана күм).

ПОВЕРХНОСТЬ АКТИВНАЯ активдүү, аракеттүү бет

ПОВЕРХНОСТЬ ВНЕШНЯЯ ПОЧВЫ топурактың сырткы бети (топурактагы ным жана газ жылдын жүрүүчү тешиктердии, кыл тутукчөлөрдүн жалпы бети, аяныт).

ПОВЕРХНОСТЬ ВНУТРЕНЯЯ ПОЧВЫ топурактың ички бети (топурактың агрегаттарынын бетиндеги туюк тешиктердии жалпы аяныт; буларга ным жана газ кире албайт).

ПОВЕРХНОСТЬ ГРУНТОВЫХ ВОД СВОБОДНАЯ грунт сууларының ачык бети

ПОВЕРХНОСТЬ ДЕПРЕССИОННАЯ депрессиялык бет (жердин үстүнө чыккан грунт сууларынын үстүнүк бети).

ПОВЕРХНОСТЬ ИСПАРЕНИЯ ДЕЙСТВИТЕЛЬНАЯ чыныгы булашу бети

ПОВЕРХНОСТЬ ПОГЛОЩЕНИЯ сооруунун (сиириүүнүн) бети

ПОВЕРХНОСТЬ ПОЛИГОНАЛЬНО-ТРЕШИНОВАТАЯ полигоналдуу-жаракалуу бет (топурактың бетинин жарылып, айрым полигондерго, аянтчаларга белүнүшүшү).

ПОВЕРХНОСТЬ ПОЧВЕННАЯ топурак бети

ПОВЕРХНОСТЬ ПОЧВЫ ПОЛНАЯ топурактың толук бети (топурактың сырткы бети менен ички бетинин жалпы өлчөмү).

ПОВЕРХНОСТЬ ПОЧВЫ СПЕЦИФИЧЕСКАЯ топурактың спецификалык бети

ПОВЕРХНОСТЬ ПОЧВЫ СТАТИЧЕСКАЯ топурактың статикалык бети (топурактың толук бети).

ПОВЕРХНОСТЬ СТОКА ағымдын (агуунун) бети

ПОВЕРХНОСТЬ УДЕЛЬНАЯ салыштырма бет

ПОВЫШЕНИЕ БАЗИСА ЭРОЗИИ эрозиянын базисин жогорулатуу повышение базиса эрозии

ПОВЫШЕНИЕ ЗАСОЛЕЧНОСТИ туздануунун көбөйүшү

ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын деңгелинин жогорулаши

ПОДНИТИЕ БАЗИСА ЭРОЗИИ эрозиянын базисин көтерүү

ПОГЛОЩЕНИЕ АНИОНОВ аниондорду сиириүү

ПОГЛОЩЕНИЕ БАКТЕРИИ ПОЧВЫ топурактагы бактериялардын сиириүүсү

ПОГЛОЩЕНИЕ БИОЛОГИЧЕСКОЕ биологиялык сиириүү (өсүмдүктер менен микроорганизмдердии топурак эритмелеридеги женил эригей заттардың өз боянча сиириүүсү).

ПОГЛОЩЕНИЕ ГАЗОВ ПОЧВОЙ топурактың газдарды сиириүүсү

ПОГЛОЩЕНИЕ КАТИОНОВ катиондорду сиириүү

ПОГЛОЩЕНИЕ ЛУЧИСТОЙ ЭНЕРГИИ ПОЧВОЙ топурактың нурдуу энергияны сиириши, боянча тартышы (топуракта нурдуу энергиянын жылуулукка ж. б. энергияга айланышы).

ПОГЛОЩЕНИЕ МЕХАНИЧЕСКОЕ механикалык сицируу (топуракты суудагы ири белүүчөлөрдү, еткөрбей кармал калышы).

ПОГЛОЩЕНИЕ МОЛЕКУЛЯРНОЕ (ФИЗИЧЕСКОЕ) молекулалык (физикалык) сицируу (топурактын тоголокчолорунун молекулалык тартуу күчүнү негизинде түздарды, бууларды сицириши, буона тартышы).

ПОГЛОЩЕНИЕ ПОВЕРХНОСТНОЕ үстүртөн сицируу (соруу)

ПОГЛОЩЕНИЕ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКОЕ ИЛИ ОБМЕННОЕ физико-химия же алмаштырып сицируу (топурак эритменинде катиондордуу топуракка синген катиондор менен орун алмашуусу).

ПОГЛОЩЕНИЕ ХИМИЧЕСКОЕ химиялык сицируу (топурак эритменинде түздар менен бул эртимеге келип кошулган башка түздардын ортосунда болгон химиялык реакциянын негизинде сууда эрибеген бирлик мелердин пайда болушу).

ПОГОДА аба ырай

«ПОГРЕМКИ» «погремоктор» (көмүр кычкыл акиташтын топурак влечиме бир нече сантиметрге жеткен биримеси, жыйнагы).

ПОДВЕРЖЕННОСТЬ ПОЧВЫ ЭРОЗИИ топурактын эрозия болжуу

ПОДГОТОВКА ПОЧВЫ К АНАЛИЗУ топуракты анализге даярдоо

ПОДЗОЛ күл топурак, подзол (токойлуу талаа жана талаа зоонала-рындагы күл горизонту 25 см ден ашык болгон топурак).

ПОДЗОЛ БОЛОТНЫЙ саздуу күл топурак

ПОДЗОЛ ГЛЕЕВИДНЫЙ глейлуу күл топурак

ПОДЗОЛ ГИДРОМОРФНЫЙ гидроморфдуу (өтө нымдуу) күл топу-

ПОДЗОЛ ГРУНТОВОГО УВЛАЖНЕНИЯ грунттан нымдалган күл топурак

ПОДЗОЛ ГУМУСОВЫЙ гумустуу күл топурак

ПОДЗОЛ ЖЕЛЕЗИСТО-ГУМУСОВЫЙ темирдүү-гумус күл топурагы

ПОДЗОЛ ЖЕЛЕЗИСТИК темирдүү күл топурак

ПОДЗОЛ ЗДЕРНЕННЫЙ чымдуу күл топурак

ПОДЗОЛСТЫЙ ПЕРИОД ЕДИНОГО ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА топурак жаралуунун биримдик процессинин күл топурак мезгили

ПОДЗОЛ МАЛОМОЩНЫЙ жука күл топурак

ПОДЗОЛ НАСЫЩЕННЫЙ ВЛАГОЙ, ОГЛЕЕНИИ нымга канган, глейленген күл топурак

ПОДЗОЛООБРАЗОВАНИЕ күл топурактын пайда болушу

ПОДЗОЛ ОГЛИНЕННЫЙ чополуу күл топурак

ПОДЗОЛ СЕВЕРНЫЙ МАЛОМОЩНЫЙ жука түндүк күл топу-

ПОДЗОЛ СЛАБОРАЗВИТЫЙ начар ёөрчүген күл топурак

ПОДЗОЛ СРЕДНЕМОЩНЫЙ орто күл топурак

ПОДЗОЛ ТОРФЯНОЙ чым кондүү күл топурак

ПОДЗОЛ ТРОПИЧЕСКИЙ тропика күл топурагы

ПОДЗОЛЫ ГЛУБОКОДЕРНОВЫЕ калың чымдуу күл топурактар (подзол процес-си жаны башталып келаткан күл топурактар).

ПОДЗОЛЫ СЛАБОДЕРНОВЫЕ жука чымдуу күл топурактар

ПОДЗОЛЫ СРЕДНЕДЕРНОВЫЕ орто чымдуу күл топурактар

ПОДЗОНА ПОЧВЕННАЯ топурактын подзонасы (зона ичиндеги бөлүктөрү).

ПОДКОРМКА кошумча азыктандыруу (айыл чарба өсүмдүктөрүнө кошумча азык заттарды берүү).

ПОДКОРМКА МИНЕРАЛЬНАЯ минералдык кошумча азыктандыруу

ПОДМЕРЗАНИЕ ПОЧВЫ топурактын тошушу
ПОДНЯТИЕ БАЗИСА ЭРОЗИИ эрозиянын базисин жогорулатуу
ПОДОГРЕВ ПОЧВЫ топурактын жылытуу (теплицаларда, парниктерде колдонулат).

ПОДОШВА ПЛУЖНАЯ айдоо катмарынын таманы (жерди айдаган-да соконун тиши тийген катмар).

ПОДПОЧВА ВЕРХНЯЯ топурактын жогорку алды
ПОДПОЧВА НИЖНЯЯ топурактын теменкү алды

ПОДСИЛКА ВЛАЖНАЯ нымдуу төшөндүү, подстилка (есүмдүктөрдүн калдыгы).

ПОДСИЛКА ВЛАЖНАЯ ЛЕСНАЯ нымдуу токой төшөндүсү, под-стилкасы

ПОДСИЛКА ЛЕСНАЯ токой төшөндүсү, подстилкасы (токойдо то-пурактын бетин каптап жаап турган жалбырактар ж.б.)

ПОДСИЛКА МЕРТВАЯ олуу төшөндүү, подстилка

ПОДСИЛКА МЕРТВАЯ ЛЕСНАЯ олуу токой төшөндүсү, подстил-касы

ПОДТИП ПОЧВЫ топурактын подтиби (белгилүү типке киргөн жа-на бир-биринен өзүлөрүнүн келип чыгышы боюнча айырмаланган топурак-тардын тобу).

ПОДТОПЛЕНИЕ ЗЕМЕЛЬ жерди суу каптоо

ПОДЪЕМ КАПИЛЛЯРНЫЙ капиллярдык көтөрүлүү (кылдай тү-түкчөлөр аркылуу көтөрүлүү).

ПОДЪЕМ ПЛАСТА дынды бузуу, айдоо (көптөн бери айдалбагаи дынды же көп жылдык чөтөрдүн дындын бузуп айдоо).

ПОДЫ подалар (жалпак келген суу белгүчтөрдө көзигүүчү көнен ойнуудар).

ПОЕМНОСТЬ жайылмалуулук

ПОЕМНОСТЬ КОРОТКАЯ кыска жайылмалуулук (киргөн суулар-дын жайылманы жети күнгө чейин капташы).

ПОЕМНОСТЬ ОЧЕНЬ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНАЯ өтө созулган жайыл-малуулук (киргөн суулардын жайылманы 30 күндей ашык мезгил бою капташы).

ПОЕМНОСТЬ ОЧЕНЬ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНАЯ узак жайылмалуулук (жайылманы киргөн суунун 15–30 күн бою капташы).

ПОЕМНОСТЬ СРЕДНЯЯ орто жайылмалуулук (жайылманы кир-гөн суунун 7–15 күн бою капташы).

ПОИМА жайылма (өзөндүн жазгы ташкын суулар жайылган бөлүгү).

ПОИМА ВЫСОКАЯ жогорку жайылма (жогору орун алды, киргөн суу каптай албаган жайылма).

ПОИМА ЗЕРНИСТАЯ майды чыбырлуу жайылма

ПОИМА ПРИРУСЛОВАЯ нук бойлесиң жайылма (агын суудагы майды таштар жана күмдар чөккөн жайылма).

ПОИМА ТЕКТИРСАЯ тектире жайылма (өзөн тектирчесинин астында суунун тармагы чөккөн жайылма).

ПОИМА РЕКИ ДАРЫНЫИ (өзөндүн) жайылмасы

ПОИМА ЦЕНТРАЛЬНАЯ өзөн жайылма (агын суудагы чо-чын чөгүндүлөр чөккөн борбордук жайылма).

ПОКАЗАТЕЛИ ПОЧВЫ ДИАГНОСТИЧЕСКИЕ РОДОВЫЕ топу-рактын уруусуну диагностикалык көрсөткүчтөр

ПОКАЗАТЕЛЬ ПЛАСТИЧНОСТИ ийкемдүүлүктүн көрсөткүчү.

ПОКАЗАТЕЛЬ СТРУКТУРНОСТИ структуралуулуктун көрсөткүчү.

ПОКАЗАТЕЛЬ УДЕЛЬНОГО ВЕСА салыштырма салмактын көрсөт-

ПОКРОВ ПОЧВЕННЫЙ ЕСТЕСТВЕННЫЙ топурактын табигы
кыртыши

ПОКРОВ ПОЧВЕННЫЙ ЛИШАНИКОВЫЙ топурактын энгилчес-
түү бети

ПОКРОВ ПОЧВЕННЫЙ МОХОВОЙ топурактын мохтуу бети
ПОЛЕ ВЫВОДНОЕ белүүнүп чыгарылган талаа (которуштуруп айдоо-
до көп жылдык чөтөрдү себүү учун белүүнүп чыгарылган талаа).

ПОЛЕ МЕЛИОРАТИВНОЕ мелиорациялануучу талаа

ПОЛЕ ОПЫТНОЕ тажрыйба талаасы

ПОЛЕВОДСТВО талаачылык, дайканчылык

ПОЛЕВОЙ ЖУРНАЛ ПОЧВЕННЫЙ топурак талаа журнали

ПОЛЕВЫЕ ШПАТЫ талаа шпаттары (кенири таралган тоо текте-
рии түзгөн минералдар).

ПОЛЕВЫЕ ШПАТЫ КАЛИНАТРОВЫЕ калий-натрийлүү талаа
шпаттары

ПОЛЕВЫЕ ШПАТЫ НАТРО-ИЗВЕСТКОВЫЕ натрий-акиташтуу
талаа шпаттары

ПОЛИВ сугаруу, сугат (айыл чарба ёсумдуктөрүн суу менен камсыз
этүү учун топуракты сугаруу).

ПОЛИВ БОРОЗДКОВЫЙ бороз боянча сугаруу

ПОЛИВ ВЕГЕТАЦИОННЫЙ вегетациялык сугат (ёсумдуктүү ёскуу
мезгилине жүргүзүлүчүү сугат).

ПОЛИВ ВЛАГОЗАРЯДКОВЫЙ ным топтоочу сугат (топуракта ным-
дын запасын көбөйтүү учун жүргүзүлген сугат).

ПОЛИВ ДОЖДЕВАНИЕМ жаандай чачып сугаруу (атайын машина-
лардын жардамы менен сууну жаан сыйктуу чачып сугаруу).

ПОЛИВ ЗАТОПЛЕНИЕМ бууп сугаруу (тегереги кырдалган аянт-
ты белгилүү мезгилигэ чейин көмө сугаруу; м.: күрүч сугаруу).

ПОЛИВ НАПУСКОМ каптап (жайып) сугаруу

ПОЛИВ ПОВЕРХНОСТНЫЙ үстүнен сугаруу

ПОЛИВ ПРОМЫВНОЙ жуудурма сугат (топурактагы туздарды жер-
алдына жууп түшүруу учун жүргүзүлген сугат).

ПОЛИВ ПРОФИЛАКТИЧЕСКИЙ профилактикалык сугат (топурак-
тагы туздардын өлчөмүн азайтуу учун жүргүзүлген сугат; жалпы сугатка
салыштырганда суу бир аз аышык өлчөмдө берилет).

ПОЛИВ ПОСЛЕПОСЕВНОЙ себүүден кийинки сугат (кара сугат).

ПОЛИВ СИФОННЫЙ сифон менен сугаруу (ийилгөн түтүк менен
сугаруу).

ПОЛИВ ЯРУСНЫЙ ярус сугат (тектирлеп сугаруу).

ПОЛИВ УВЛАЖНИТЕЛЬНЫЙ нымдоо сугат (себилгөн урён жакши
чыкпаса, топуракты тиешелүү нымдуулукка жеткирүү учун жүргүзүлген
эрте жазгы сугат).

ПОЛИВ УДОБРИТЕЛЬНЫЙ азыктандыруу сугаты (минералдык, ор-
ганикалык жер семиркичтеди суу менен кошо берүү).

ПОЛИВ УТЕПЛИТЕЛЬНЫЙ жылтыма сугат, (топуракты жылтынуу
максатында жылуу суу менен жүргүзген сугат).

ПОЛИГОНЫ ПОЧВЕННЫЕ топурак полигондору (топурактагы жа-
ракалардын арасындагы көп бурчтуу аяңталар).

ПОЛИДИСПЕРСНОСТЬ полидисперстүүлүк (топурактагы органика-
лык жана минералдык заттардын етө майдалуулугу, бытыраандуулугу).

ПОЛИКОНКРЕЦИИ поликонкремциялар (топуракта көзгүүчүү туздар-
дын табигый түрдүү кошунду жыннактары).

ПОЛНЫЙ ЦИКЛ ЭРОЗИИ эрозиянын толук цикли

ПОЛОВОДЬЕ суунун киринши, ташкын

ПОЛОСА ЗАЩИТНАЯ коргоо тилкеси (топуракты, нымды сактоо
учун түзүлгөн токой тилкелери).

ПОЛОСА ЛЕСНАЯ токой тилкеси

ПОЛОСА ЛЕСНАЯ ПОЛЕЗАЩИТНАЯ талаа коргоочу токой тил-
кеси

ПОЛОСА ПРИМОРСКАЯ деңизге чектеш тилке

ПОЛОСА СНЕГОСБОРНАЯ карды токтотуучу тилке (атайын тигил-
ген токой тилкелери).

ПОЛОСА ТУНДРОВАЯ тундра тилкеси

ПОЛУПАР чала буулантма (дайканчылыкта эгин ёстуруү учун то-
пуракты даярдоонун бир жолу; эгин орулгандан кийин аңыз терек айда-
лып, күзгө чейин 2–3 жолу культивация кылышат).

ПОЛУПОДЗОЛ СЕВЕРНЫЙ тундук чала күл топурак

ПОЛУПУСТИЯНЯ ЧАЛ ТАЛАА (жарым чал).

ПОЛУРАЗЕР ПОЧВЕННЫЙ топурактын жарым разрези, к. разрез
контрольный

ПОЛЯ ОРОШЕНИЯ сугат талаалары

ПОЛЯ ФИЛЬТРАЦИИ фильтрация талаалары

ПОНИЖЕНИЕ ЗЕРКАЛА ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын
дейгелин темендегүү

ПОНИЖЕНИЕ КАРСТОВОЕ карст чункурлары (топурактагы сууга
жениши эриген туздардын эришинин натыйжасында жердин темен түшү-
шүү, чункурга көбөйүшү).

ПОПОЛНЕНИЕ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын толуктанышы
(кошулуп көбөйүшү).

ПОПУЛЯЦИЯ ПОЧВЫ топурактын популяциясы

ПОРИСТОСТЬ АГРЕГАТА агрегаттын көндөйлүүлүгү (топурактын
агрегаттарындағы көндөйлөрдүн көлөмү).

ПОРИСТОСТЬ АЭРАЦИИ аэрация көндөйлүүлүгү (топурактын көн-
дөйлөрүнүн аба зэлгөн белгү).

ПОРИСТОСТЬ КРУПНАЯ ири көндөйлүүлүк

ПОРИСТОСТЬ МЕЖАГРЕГАЦИИ топурактын ПОЧВЫ агрегатта-
рынын ортосундагы көндөйлүүлүк (топурактын агрегаттарынын ортосунда-
гы көндөйлөрдүн жалпы көлөмү).

ПОРИСТОСТЬ НЕКАПИЛЯРНАЯ ПОЧВЫ топурактын капилляр-
дык эмес көндөйлүүлүгү

ПОРИСТОСТЬ ПОЧВЫ топурактын көндөйлүүлүгү

ПОРИСТОСТЬ ПОЧВЫ ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНАЯ топурактын диф-
ференциалдуу көндөйлүүлүгү

ПОРИСТОСТЬ ПОЧВЫ КАПИЛЯРНАЯ топурактын капилляр-
дык көндөйлүүлүгү

ПОРИСТОСТЬ ПРИВЕДЕНИЯ көлтирилген көндөйлүүлүк (топу-
рактагы бардык көндөйлөрдүн жалпы көлөмүнүн андагы бардык катуу ба-
лукчелөрдүн көлөмүнө болгон катышы).

ПОРИСТОСТЬ ФАКТИЧЕСКАЯ чыныгы көндөйлүүлүк

ПОРОГ КОАГУЛЯЦИИ коагуляциянын чеги

ПОРОДА ГЛИНИСТАЯ чополуу тоо тек

ПОРОДА ГОРНАЯ тоо теки

ПОРОДА ГОРНАЯ ГЛУБИНАЯ (ИНТРУЗИВНАЯ) терек (интру-
зивдик) тоо тек (жердин терек катмарында каткан магмадан пайда болгон
тоо тек).

ПОРОДА ИНТРУЗИВНАЯ интрузивдик тоо тек

ПОРОДА КЛАСТИЧЕСКАЯ кластикалык тоо тек (сынкыттардан пай-
да болгон тоо тек).

ПОРОДА ЛЕССОВАЯ лёсстуу тоо тек

ПОРОДА МАГМАТИЧЕСКАЯ магмалуу тоо тек

ПОРОДА МАССИВНО-КРИСТАЛЛИЧЕСКАЯ түгиз кристаллдуу тоо тек
ПОРОДА МАТЕРИНСКАЯ энелик тоо тек (топуракты пайда кылуучу тоо тектер; к. подпочва).

ПОРОДА МЕТАМОРФИЧЕСКАЯ метаморфиялык тоо тек (жердин терең катмарларында жогорку температураны жана жогорку басымдын таасири алдында пайда болгон тоо тектер).

ПОРОДА НЕПРОНИЦАЕМАЯ откөрбөгөн тоо тек
ПОРОДА НЕСЦЕМЕНТИРОВАННАЯ цементтешпеген тоо тек
ПОРОДА ОБЛОМОЧНАЯ уранды, синик тоо тек (бузулудан пайда болгон, талкаланган, уранды тоо тек).

ПОРОДА ОСАДОЧНАЯ чөгүндү тоо тек
ПОРОДА ПЛОТНАЯ түгиз (катуу) тоо тек
ПОРОДА ПОДСТИЛАЮЩАЯ төшөндү тоо тек (топурактын тама-нындагы төшөндү тоо тек).

ПОРОДА ПОЧВООБРАЗУЮЩАЯ топурак түзүүчү тоо тек
ПОРОДА ПОЧВООБРАЗУЮЩАЯ ДВУЧЛЕНИНАЯ топурак түзүүчү өки мүчелүү тоо тек
ПОРОДА ПОЧВООБРАЗУЮЩАЯ ОРГАНОГЕННАЯ топурак түзүүчү органогендик тоо тек

ПОРОДА ПРОНИЦАЕМАЯ откөрүүчү тоо тек
ПОРОДА РАЗРУШЕННАЯ талкаланган тоо тек
ПОРОДА СТОЛБЧАТАЯ мамы түрүндөгү тоо тек
ПОРОДА РЫХЛАЯ борпон тоо тек
ПОРОДА СОЛЕНОСНАЯ түздүү тоо тек
ПОРОДА ЭФФУЗИВНАЯ эффузивдүү (сырткы) тоо тек (жердин бетине чыгып каткан тоо тек).

ПОРОЗНОСТЬ КАВЕРНОЗНАЯ ири, чоң көндөйлүүлүк
ПОРОЗНОСТЬ НЕЗАПОЛНЕННАЯ баш көндөйлүүлүк
ПОРОЗНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын көндөйлүүлүгү (к скважность почвы).

ПОРОЗНОСТЬ ПОЧВЫ АКТИВНАЯ топурактын активдүү көндөйлүүлүгү
ПОРОЗНОСТЬ ПОЧВЫ КАПИЛЛАРНАЯ топурактын капиллярдык (кылдай түтүктүү) көндөйлүүлүгү

ПОРОЗНОСТЬ ПОЧВЫ ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНАЯ топурактын дифференциалуу көндөйлүүлүгү
ПОРОЗНОСТЬ ПОЧВЫ МЕЖАГРЕГАТНАЯ топурактын агрегат арасындагы көндөйлүүлүгү

ПОРОЗНОСТЬ ПОЧВЫ ОБЩАЯ топурактын жалпы көндөйлүүлүгү
ПОРОЗНОСТЬ ФАКТИЧЕСКАЯ чыныгы көндөйлүүлүгү
ПОРОДА АЭРАЦИИ ПОЧВЕННЫЕ топурактын аэрациялык көндөйлөрү, тешиктери (топурактагы аба, топтолгон көндөйлөр, тешиктер).

ПОРОДА КРУПНЫЕ ири көндөйлөр, тешиктер (топурактын агрегаттарынын жана белүкчөлөрүнүн ортосундагы аба же суу ээлөген, формасы менен өлчөмдерүү ар түрдүү келген көндөйлөр, тешиктер).

ПОРФИР порфир (вулкандан келип чыккан, составында талаа шпаттары басымдуулук кылган ири кристаллдуу тоо тек).

ПОСАДКА отругузуу, тигүү (өсүмдүктөрдү, бак-дарактарды отругуу, тигүү).

ПОСЕВ себүү, агүү
ПОСЕВ БОРОЗДКОВЫЙ бороздоп себүү
ПОСЕВ ВЕСЕННИЙ жазғы себүү
ПОСЕВ ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ географиялык себүү (айыл чарба өсүмдүктөрүн ар түрдүү топурактык-климаттык шартта себүү).

ПОСЕВ КВАДРАТИНО-ГНЕЗДОВОЙ чарчылап-ченектөп себүү

ПОСЕВ ЛЕНОТОЧНЫЙ сызма түрүндө (сан-сан кылыш) себүү
ПОСЕВ ЛЕТНИЙ жайкы себүү
ПОСЕВ ОСЕННИЙ күзгү себүү
ПОСЕВ ПОЗДНЕОСЕННИЙ кеч күздө себүү
ПОСЕВ РЯДОВЫЙ катарлап себүү
ПОСЕВ СМЕШАННЫЙ араш себүү
ПОСЕВ ШАХМАТНЫЙ чарчылап (шахмат түрүндө) себүү
ПОСЛЕДЕЙСТВИЕ УДОБРЕНИЙ жер семирткичтердин кийинки жылдардагы таасири (топуракка чачкан жылдан кийинки мезгилде өсүмдүккө кылган таасири).

ПОТАШ поташ (бардык өсүмдүктүн күлүндө көзигүүчүү, калий семирткиччи катары керектелген көмүр кычыл калий).

ПОТЕНЦИАЛ КАПИЛЛАРНЫЙ капиллярдык (кылдай түтүктүү) потенциал

ПОТЕНЦИАЛ ОКИСЛИТЕЛЬНО-ВОССТАНОВИТЕЛЬНЫЙ кычкылдануу, калыбына келүү потенциалы

ПОТЕРИ НА ФИЛЬТРАЦИЮ фильтрациядагы коромжуулуктары (сугат суулардын каналдын таманына, капиталына сицип жок болушу, забага бууланып учушу ж. б.).

ПОТЕРИ СТОКА агымда болгон коромжуулуктар аны аралап горизонталдык багытта агымы (сунун топурактын усту менен же пото'к грунто'вых во'д грунт сууларынын агымы)

ПОТОК ИЛА чекмөнүн, түнманин агымы

ПОТОК СОЛИФИКАЦИОННЫЙ солификациялык агым (топурактын бир орундан экинчи орунга жылышы).

ПОТУСКУЛ потускул (күргак зооналардагы ойдун келип, суу токтолуп бак өскөн жерлер).

ПОЧВА топурак (климаттын, өсүмдүктөрдүн, тириү организмдердин таасири алдында энелик тоо тектерден пайда болгон жердин устүнкү борпон катмары; ал өзгөчө касиетке — асылдуулукка ээ. Топурактын асылдуулугу анын өсүмдүктөрдү азык заттар жана суу менен камсыз кылышына жараша бааланаат).

ПОЧВА АБСОЛЮТНО СУХАЯ абсолюттук күргак топурак (105°C температурда 6—7 саат күргатылган топурак).

ПОЧВА АВТОМОРФНАЯ автоморфдуу топурак (жаан-чачын сууларынын зебинен өөрчүгөн топурак).

ПОЧВА АВТОХТОННАЯ автохтондуу топурак (бир орундағы жергилиттүү топурак).

ПОЧВА АЗОНАЛЬНАЯ азоналдуу топурак (тоо тектери менен чыныгы топурактын ортосундагы етмә, чала топурак).

ПОЧВА АЛЛОХТОННАЯ аллохтондуу топурак (алгачкы пайда болгон орундан түрдүү себеп менен башка орунга жылган топурак).

ПОЧВА АЛЛЮВИАЛЬНАЯ аллювиальный топурагы (аллювий чөгүндүлөрүн түзүлгөн топурак).

ПОЧВА АЛЛЮВИАЛЬНО-ЛУГОВАЯ аллювий-шалбаа топурагы

ПОЧВА АЛЛЮВИАЛЬНО-ЛУГОВО-БОЛОТНАЯ саз-аллювий-шалбаа топурагы

ПОЧВА АЛЛЮВИАЛЬНО-ЛУГОВО-БОЛОТНАЯ саздак-аллювий-шалбаа топурагы

ПОЧВА АЛЛЮВИАЛЬНО-ЛУГОВО-БОЛОТНАЯ саздак-аллювиий-шалбаа топурагы

ПОЧВА АЛЬПИСКАЯ альпы топурагы (бийик тоолордун ээ жогорусунда жайлансашкан топурак катмары).

ПОЧВА АНОРМАЛЬНАЯ аномалдуу топурак

ПОЧВА АНТОРПОГЕ'ННАЯ анторпогендүү топурак (адамдын таасири алдында өзгөргөн топурак).

ПОЧВА АРКТИЧЕСКАЯ артика топурагы

ПОЧВА АРКТИЧЕСКАЯ ГЛЕЕВО-ДЕРНОВАЯ глейдүү-чымдуу артика топурагы

ПОЧВА АРКТИЧЕСКАЯ ПУСТЫННАЯ чөлдүү артика топурагы

ПОЧВА АРКТИЧЕСКАЯ, СКРЫТО ПОЛИГОНАЛЬНАЯ жашырын полигондуу артика топурагы

ПОЧВА АРТИЧЕСКАЯ ТУНДРОВАЯ артикалык тундра топурагы

ПОЧВА АУТРОФНАЯ аутрофдук топурак

ПОЧВА БАРХАННАЯ бархан топурагы

ПОЧВА БАССЕИНОВАЯ бассейин топурагы

ПОЧВА БЕДНАЯ НЕПЛОДОРОДНАЯ асылсыз арык топурак

ПОЧВА БЕЗВОДНАЯ суусуз топурак

ПОЧВА БЕСКАРБОНАТНАЯ карбонатсыз топурак

ПОЧВА БЕСПЕРЕГНОВНАЯ чириндинсиз топурак

ПОЧВА БЕССКЛЕТНАЯ склесиз топурак

ПОЧВА БЕССТРУКТУРНАЯ структурасыз топурак

ПОЧВА БЕССТРУКТУРНАЯ ЗАСОЛЕННАЯ структурасыз түздүү топурак

ПОЧВА БИОЛОГИЧЕСКАЯ биологиялык топурак

ПОЧВА БОГАТАЯ семиз топурак

ПОЧВА БОГАТАЯ ГУМУСОМ гумуска бай топурак

ПОЧВА, БОГАТАЯ ПЕРЕГНОЕМ чириндиге бай топурак

ПОЧВА БОЛОТИСТАЯ саздак топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ АРКТИЧЕСКАЯ (ПОЛИГОНАЛЬНАЯ) саз-ду артика (полигон) топурагы

ПОЧВА БОЛОТНАЯ ГЛЕЕВАЯ глейлүү саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ МЕРЗЛОТНАЯ саздак тоң топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ НИЗИННАЯ ойдундагы саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ ОКУЛЬТУРЕННАЯ өздөштүрүлгөн саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ ПОБЕРЕЖЬЯ жээктин саз топурагы

ПОЧВА БОЛОТНАЯ РЕЛИКТОВАЯ калдык саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ СУБТРОПИЧЕСКАЯ субтропикалык саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ ТРОПИЧЕСКАЯ тропикалык саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНОГО ТИПА саз тибиндеги топурак

ПОЧВА БОЛОТНО-ЛУГОВАЯ саз-шалбаа топурагы

ПОЧВА БОЛОТНО-ТОРФЯНИСТАЯ саз-чым көндүү топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ, ТОРФЯНАЯ чым көндүү саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ ТУНДРОВАЯ тундранны саз топурагы

ПОЧВА БОЛОТНАЯ С ТВЕРДОЙ ПОДПОЧВОЙ асты катуу саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ ОЛИГОТРОФНАЯ олиготрофдуу саз топурак

ПОЧВА БОЛОТНАЯ ОСВОЕВЕННАЯ өздөштүрүлгөн саз топурак

ПОЧВА БОРОЗЧАТАЯ бороздуу топурак

ПОЧВА БУРЯА куба күрөн топурак (чөлдүү талаада, жарым чөлдө кездешкен, чириндинсиз, түздүү келген топурак).

ПОЧВА БУРЯА ГОРНО-ЛЕСНАЯ тоо токоюнун куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу куба күрөн топурак

ПОЧВА БУРЯА ЛАТЕРИТНАЯ латериттүү куба күрөн топурак

ПОЧВА БУРЯА ЛЕСНАЯ токойдун куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА ЛЕСНАЯ ГЛЕЕВАЯ токойдун глейлүү куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА ЛЕСНАЯ, НАСЫЩЕННАЯ токойдун каныккан куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА ЛЕСНАЯ ОПОДЗОЛЕННАЯ, ПОВЕРХНОСТО-ОГЛЕЕВНАЯ токойдун үстүртөн глейенген күлдүү куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА, ЛУГОВО-СТЕПНАЯ шалбаа талаанын куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА НЕКАРБОНАТНАЯ карбонатсыз куба күрөн топурак

ПОЧВА БУРЯА ОЛИГОТРОФНАЯ олиготрофдуу куба күрөн топурак

ПОЧВА БУРЯА ПУСТЫННО-СТЕПНАЯ чөл-талаа, куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА ПУСТЫННО-СТЕПНАЯ МАЛОРАЗВИТАЯ чөл талаанын аз өөрчүүген куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА ПУСТЫННО-СТЕПНАЯ СОЛОНЦЕВАТО-ОСОЛОДЕЛАЯ чөл талаанын солонецтүү, солоддуу куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА ПУСТЫННО-СТЕПНАЯ СОЛОНЦЕВАТО-СОЛОНЧАКОВАЯ чөл талаанын солонецтүү-шордук куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА ПУСТЫННО-СТЕПНАЯ СОЛОНЦЕВАТАЯ чөл талаанын солонецтүү куба күрөн топурагы

ПОЧВА БУРЯА СУХИХ ЛЕСОВ нымга жарды токойдун куба күрөн топурагы

ПОЧВА БЫСТРООБОГРЕВАЮЩАЯСЯ тез жылыган топурак

ПОЧВА ВАЛУННО-ГАЛЕЧНИКОВАЯ шагыл таштуу топурак

ПОЧВА ВЕРХОВЫХ БОЛОТ бел саздардын топурагы

ПОЧВА ВЕЧНОМЕРЗЛАЯ дайыма тон топурак

ПОЧВА ВЗДУВАЮЩАЯСЯ көпмө топурак

ПОЧВА ВЗРЫХЛЕННАЯ борпондолгон топурак

ПОЧВА ВЛАЖНАЯ нымдуу топурак (жапкан кагаз тез нымданган топурак).

ПОЧВА ВОДОНЕПРОНИЦАЕМАЯ сүү өткөрбөгөн топурак

ПОЧВА ВОДОНОСНАЯ суулуу топурак

ПОЧВА ВОЗДУШНО-СУХАЯ кургак топурак (абада кургатылган топурак).

ПОЧВА ВОЛНИСТАЯ өнгүл-дөңгүл топурак

ПОЧВА ВСПУЧИВАЮЩАЯСЯ көөп кетчү топурак

ПОЧВА ВТОРИЧНАЯ экинчи топурак (кайрадан экинчи жолу пайдалогон топурак).

ПОЧВА ВТОРИЧНАЯ ГЛЕЕВАЯ экинчи жолу глейге айланган топурак

ПОЧВА ВТОРИЧНАЯ ПОДЗОЛСТАЯ экинчи жолу күлгө айланган топурак

ПОЧВА ВЫПАХАННАЯ көп айдалган топурак (көп жылдар бою тынысыз пайдалануунун негизинде арыктап кеткен топурак).

ПОЧВА ВЫСОКОГОРНАЯ бийик тоо топурагы

ПОЧВА ВЫСОКОГОРНАЯ, ГУМУСОВАЯ бийик тоонун гумус топурагы

ПОЧВА ВЫСОКОГОРНАЯ ГРУБО-ГУМУСОВАЯ бийик тоонун при гумустуу топурагы

ПОЧВА ВЫСОКОГОРНАЯ ЛУГОВАЯ бийик тоонун шалбаа топурагы

ПОЧВА ВЫСОКОГОРНАЯ ПУСТЫННАЯ бийик тоонун чөл топурагы

ПОЧВА ВЫСУШЕННАЯ кургатылган топурак

ПОЧВА ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ жуулган топурак (азык элементтери ишдүй жуулуп кеткен топурак).

ПОЧВА ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ БУРАЯ, ЛЕСНАЯ токойдун жуулган куба күрөц топурагы

ПОЧВА ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ ДЕРНОВАЯ жуулганчым топурак

ПОЧВА ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ ЛУГОВАЯ жуулган шалбаа топурагы

ПОЧВА ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ СОЛОНЦОВАЯ жуулган солонецтүү топурак

ПОЧВА ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ, ЧЕРНОЗЕМОВИДНАЯ жуулган кара түспел топурак

ПОЧВА ГАЛОГЕННАЯ галогендүү (түздуу) топурак

ПОЧВА ГИДРОГАЛОГЕННАЯ гидрогалогендүү топурак

ПОЧВА ГИДРОГЕННАЯ гидрогендүү (суулуу) топурак

ПОЧВА ГИДРОМОРФНАЯ гидроморфдуу топурак (жер алдындағы суу жакын болгондуктан пайдал болгон топурак).

ПОЧВА ГИДРОМОРФНАЯ, СТЕПНАЯ гидроморфдуу талаа топурагы

ПОЧВА ГИПСОНОСНАЯ гипстүү топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВАЯ глейлүү топурак.

ПОЧВА ГЛЕЕВАЯ АЛЛЮВИАЛЬНАЯ БУРАЯ аллювийдүү, глейшкен куба күрөц топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВАЯ, МОЩНАЯ глейлүү калың топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВАЯ ПОЛУРАЗЛОЖИВШАЯСЯ глейлүү чала чириген топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВАТАЯ глейшкен топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВО-ДЕРНОВАЯ глейлүү-чымдуу топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВО-ДЕРНОВАЯ БЕСКАРБОНАТНАЯ карбонатсыз глейлүү-чымдуу топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВО-ДЕРНОВАЯ КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу глейлүү-чымдуу топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВО-ДЕРНОВАЯ КАРБОНАТНО-ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ карбонаттуу-шакарсыз, глейлүү-чымдуу топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВО-МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ тайганин глейлүү топурагы

ПОЧВА ГЛЕЕВО-ПОДЗОЛИСТАЯ глейлүү-кулдүү топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВО-ПОДЗОЛИСТАЯ ИЛЛЮВИАЛЬНО-ГУМУССАЯ глейлүү-кулдүү иллювий-гумустуу топурак

ПОЧВА ГЛЕЕВО-ПОДЗОЛИСТАЯ ОСТАТОЧНО-КАРБОНАТНАЯ глейлүү-кулдүү, карбонаттуу калдык топурак

ПОЧВА ГЛУБОКО-ДЕРНОВАЯ терен чымдуу топурак (чым горизонтуун калыңдыгы 35 см дей ашкан чымдуу топурак).

ПОЧВА ГЛУБОКО-МЕРЗЛОТНАЯ ТАЕЖНАЯ ПЕРЕГНОИНОКАРБОНАТНАЯ тайгадагы терен тоңгоң, чириди-карбонаттуу топурак

ПОЧВА ГЛУБОКОПОДЗОЛИСТАЯ терен кулдүү топурак (айдоо горизонтуун алдындағы кулдүү катмардын калыңдыгы 25 см дей ашкан топурак).

ПОЧВА ГЛИНИСТАЯ чополуу топурак (к. почва тяжелая).

ПОЧВА ГЛИНИСТО-НАНОСНАЯ чополуу шилеңди топурак

ПОЧВА ГОРНАЯ топурагы

ПОЧВА ГОРНАЯ БУРАЯ ЛЕСНАЯ тоонун куба күрөц токой топурагы

ПОЧВА ГОРНАЯ ГЛЕЕВО-МЕРЗЛОТНАЯ, ТАЕЖНАЯ тоонун глейлүү ток тайга топурагы

ПОЧВА ГОРНАЯ ДЕРНОВАЯ СУБАРКТИЧЕСКАЯ тоонун чымдуу субарктikalык топурагы

ПОЧВА ГОРНО-БУРАЯ тоонун куба күрөц топурагы

ПОЧВА ГОРНАЯ МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ, ОПОДЗОЛЕННАЯ тоонун ток-тайга-кул топурагы

ПОЧВА ГОРНАЯ ЛУГОВО-СТЕПНАЯ тоонун шалбаа-талаа топурагы

ПОЧВА ГОРНАЯ МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ тоонун тоо-тайга топурагы

ПОЧВА ГОРНАЯ МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ КАРБОНАТНАЯ тоонун тоо-тайга-карбонаттуу топурагы

ПОЧВА ГОРНАЯ СЕРЯЯ, ЛЕСНАЯ too токоюнун боз топурагы

ПОЧВА ГОРНО-БУРАЯ тоонун куба күрөц топурагы

ПОЧВА ГОРНО-КАШТАНОВАЯ тоонун конур топурагы

ПОЧВА ГОРНО-КОРИЧНЕВАЯ тоонун күрөц топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛАТЕРИТНАЯ тоонун латериттүү топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛЕСНАЯ too токоюнун топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛЕСНАЯ БУРАЯ too токоюнун куба күрөц топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛЕСНАЯ ДЕРНОВО-КАРБОНАТНАЯ too токоюнун чым-карбонаттуу топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛЕСНАЯ КИСЛАЯ НЕОПОДЗОЛЕННАЯ too токоюнун кычылдуу күлсүз топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛЕСНАЯ ОПОДЗОЛЕННАЯ too токоюнун күлдүү топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛЕСНАЯ ПРИМНТВНО-АККУМУЛЯТИВНАЯ too токоюнун жетилбекен-аккумулятивдүү топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛЕСНАЯ СЕРЯЯ too токоюнун боз топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛЕСНАЯ ТЕМНОЦВЕТНАЯ too токоюнун күңүрт топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛЕСНАЯ ЧЕРНОБУРАЯ too токоюнун кара күрөц топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛУГОВАЯ тоонун шалбаа топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛУГОВАЯ АЛЬПИСКАЯ too шалбаасынын аль-та топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ЛУГОВАЯ СУБАЛЬПИСКАЯ too шалбаасынын субальпа топурагы

ПОЧВА ГОРНО-СТЕПНАЯ тоонун талаа топурагы

ПОЧВА ГОРНО-МЕРЗЛОТНАЯ ТАЕЖНАЯ тайганин тоо тоо топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ПОДЗОЛИСТАЯ тоонун күлдүү топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ПУСТЫННАЯ тоонун чөл топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ТАЕЖНАЯ тоонун тайга топурагы

ПОЧВА ГОРНО-ТУНДРОВАЯ тоонун тундра топурагы

ПОЧВА ГРАВЕЛИСТАЯ майда таштуу топурак

ПОЧВА ГРАНУЛОМЕТРИЧЕСКИЙ ВЫРАВНЕНИЯ гранулометриялык (механикалык) бир калыптарга топурак

ПОЧВА ГРУБАЯ кесек топурак

ПОЧВА ГРУБАЯ НЕРАЗВИТАЯ жетилбекен кесек топурак

ПОЧВА ГРУБАЯ ОРГАНИЧЕСКАЯ органикалык кесек топурак

ПОЧВА ГРУБАЯ МЕЛОВЫХ ОЗЕРНЫХ ОТЛОЖЕНИЙ мел доорунун көл чөгүндүлөрүнүн кесек топурагы

ПОЧВА ГРУБАЯ ПЕСЧАНАЯ күмдүү кесек топурак

ПО'ЧВА ГРУБАЯ СУХИХ СТЕПЕЙ кургак талаалардын кесек топурагы

ПО'ЧВА ГРУБОГО МЕХАНИЧЕСКОГО СОСТАВА ири механикалык саставдагы топурак

ПО'ЧВА ГРУНТОВОГО УВЛАЖНЕНИЯ грунту нымдуу топурак

ПО'ЧВА ГРУНТОВО-ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ грунт-шалбаа кара топурак

ПО'ЧВА ГУМИДНАЯ гумид топурагы (аба ырайы нымдуу жерлерде көзгүүчү топурак).

ПО'ЧВА ГУМУСИРОВАННАЯ гумустуу топурак

ПО'ЧВА ГУМИФИЦИРОВАННАЯ ОРГАНИЧЕСКАЯ гуминдешкөв органикалык топурак

ПО'ЧВА ГУМУСОВАЯ АЛЛОФАНОВАЯ гумус-аллофандуу топурак

ПО'ЧВА ГУМУСОВО-СИЛИКАТНАЯ гумус-силикаттуу топурак

ПО'ЧВА ГУМУСОВО-СУЛЬФАТНАЯ гумус-сульфаттуу топурак

ПО'ЧВА ДЕВСТВЕННАЯ түк айдалбаган топурак

ПО'ЧВА ДЕГЕНЕРИРОВАННАЯ дегенерацияланган топурак (касмети ёзгөрүлген топурак).

ПО'ЧВА ДЕГИДРАЦИОННАЯ дегидратацияланган топурак (нымы азайган топурак).

ПО'ЧВА ДЕГРАДИРОВАННАЯ деградацияланган (бузулган) топурак.

ПО'ЧВА ДЕГРАДИРОВАННАЯ ПЕРЕГНОНО-КАРБОНАТНАЯ деградацияланган чириндилиүү карбонат топурагы

ПО'ЧВА ДЕГРАДИРОВАННАЯ СОЛОНЦОВАЯ деградацияланган солонецтүү топурак

ПО'ЧВА ДЕКАЛЬЦИФИРОВАННАЯ кальцийи азайган топурак

ПО'ЧВА ДЕНУДИРОВАННАЯ денудацияланган топурак (жуулган, үстү ачылган топурак).

ПО'ЧВА ДЕРНОВАЯ чымдуу (кыртыштуу) топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВАЯ БЕСКАРБОНАТНАЯ чымдуу карбонатсыз топурак.

ПО'ЧВА ДЕРНОВАЯ, ЗЕРНИСТАЯ, СУГЛИНИСТАЯ чымдуу, тоголчолуу кумай топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВАЯ ЗЕРНИСЛОСТИСТАЯ СУПЕСЧАНО-СУГЛИНИСТАЯ чымдуу, дан катмарлуу, кумдуу кумай топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВАЯ МАЛОМОЩНАЯ жука чымдуу топурак (чым горизонтунуу калындыгы 15 см дей кем болгон топурак).

ПО'ЧВА ДЕРНОВАЯ МОЩНАЯ калын чымдуу топурак (чым горизонтунуу калындыгы 25—35 см болгон топурак).

ПО'ЧВА ДЕРНОВАЯ СЛАБОРАЗВИТАЯ СЛОСТИСТАЯ, ПЕСЧАНАЯ И СУПЕСЧАНИСТАЯ чымдуу, начар өрчүген, катмарлуу, кумдуу жана кумдак топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВАЯ СРЕДНЕМОЩНАЯ орто чымдуу топурак (чым горизонтунун калындыгы 15—25 см болгон топурак).

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-БОЛОТНАЯ чымдуу-саз топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ВЛАЖНО-ЛУГОВАЯ шалбааны нымдуу чым топурагы

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ГЛЕЕВАЯ чымдуу-глейлүү топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ГЛЕЕВАЯ ПОИМЕННАЯ жайылманын чымдуу-глейлүү топурагы

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ЗАБОЛОЧЕННАЯ чымдуу саз топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-КАРБОНАТНАЯ чымдуу-карбонаттуу топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-КАРБОНАТНАЯ ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ чымдуу-карбонаттуу жуулган топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ЛУГОВАЯ ЧЕРНОЗЕМОВИДНАЯ чымдуу шалбаа топурагы

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ЛУГОВАЯ чымдуу шалбаа топурагы

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТАЯ ЧЫМДУУ-КҮЛ ТОПУРАК

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТО-ГЛЕЕВАЯ чымдуу-глейлүү күл топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТО-СЛАБООГЛЕЕВНАЯ азыраак глейленигүү күлдүү чым топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТАЯ СЛАБОСМЫТАЯ аз жуулган чым күлдүү топурак (гумус горизонту бир аз жуулуп, күл горизонтуни чынкүү кабат айдала баштаган топурак).

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТО-СИЛЬНООГЛЕЕВНАЯ азыраак глейленигүү күлдүү чым топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТАЯ СИЛЬНОСМЫТАЯ аз жуулган чым күлдүү топурак (иллювий горизонту жуулуп, анын теменкүү кабаты айдала баштаган топурак).

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТО-СРЕДНЕОГЛЕЕВНАЯ орточо глейленигүү күлдүү чым топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТАЯ СРЕДНЕСМЫТАЯ орто жуулган чым күлдүү топурак (күлдүү горизонту жуулуп, иллювий горизонту азая баштаган топурак).

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТАЯ СУГЛИНИСТАЯ чым күлдүү кумай топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТАЯ СУПЕСЧАНАЯ чым күлдүү кумай топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-СЛАБОПОДЗОЛИСТО-ГЛЕЕВАЯ азыраак глейленигүү күлдүү чым топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-СИЛЬНОПОДЗОЛИСТО-ГЛЕЕВАЯ глейлүү

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-СРЕДНЕПОДЗОЛИСТО-ГЛЕЕВАЯ глейлүү орточо күлдүү чым топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВО-ПОДЗОЛИСТАЯ ПОИМЕННАЯ чым-кулдүү жайылма топурак

ПО'ЧВА ДЕРНОВОГО ТИПА чым тибиндеги топурак

ПО'ЧВА ДИЛЮВИАЛЬНАЯ диллювий топурагы (муздан пайда болгон топурак).

ПО'ЧВА ДИСПЕРГИРОВАННАЯ дисперсияланган топурак (структуралуу агрегаттары майдаланган, күкүмдөлгөн топурак).

ПО'ЧВА ДИСПЕРСНАЯ дисперсияланган топурак

ПО'ЧВА ДОЛИЧНАЯ өрөөн топурагы

ПО'ЧВА ДЮНОВАЯ күм дебе топурагы

ПО'ЧВА ЕСТЕСТВЕННАЯ табигый топурак

ПО'ЧВА ЕСТЕСТВЕННАЯ НЕОКУЛЬТУРЕННАЯ өздөштурүлбөгөн

ПО'ЧВА ЕСТЕСТВЕННАЯ ЦЕЛИЧНАЯ табигый дың топурак

ПО'ЧВА ЖЕЛЕЗИСТАЯ ЛАТЕРИТНАЯ темирдүү латерит топурагы

ПО'ЧВА ЖЕЛТАЯ САРЫ ТОПУРАК

ПО'ЧВА ЖЕЛТАЯ ЛАТЕРИТНАЯ латериттүү сары топурак

ПО'ЧВА ЖЕЛТАЯ ТРОПИЧЕСКАЯ сары тропика топурагы

ПО'ЧВА ЖЕЛТО-БУРАЯ, ЛАТЕРИТНАЯ латериттүү сары куба күп

ПО'ЧВА ЖЕЛТОВАТО-БУРАЯ латериттүү сарыч-куба күрөн топурак

ПО'ЧВА ЖЕЛТОВАТО-БУРАЯ латериттүү сарыч-куба күрөн топурак

ПОЧВА ЖЕЛТОЗЕМИСТАЯ саргыч топурак
ПОЧВА ЖЕЛТОЗЕМНО-ГЛЕЕВАЯ глейлүү сары топурак
ПОЧВА ЖЕЛТОЗЕМНО-ПОДЗОЛИСТАЯ сары күрөң топурак
ПОЧВА ЖЕЛТОЗЕМНО-ПОДЗОЛИСТАЯ сары күрөң топурак
ПОЧВА ЗАБОЛОЧЕННАЯ саздак топурак
ПОЧВА ЗАДЕРНЕННАЯ кыртыштуу топурак
ПОЧВА ЗАДЕРНЕННАЯ, ЛЕСНАЯ токойдуу кыртыштуу топурак
ПОЧВА ЗАРОСШАЯ чөп баскап топурак
ПОЧВА ЗАСОЛЕННАЯ түздуу топурак
ПОЧВА ЗАСОЛЕННАЯ ГЛИНИСТАЯ түздуу чоло топурак
ПОЧВА ЗАСУШЛИВЫХ РАЙОНОВ кургакчыл райондордун топурагы
ПОЧВА ЗАТОПЛЕННАЯ суу алдынчагы топурак
ПОЧВА ЗОНАЛЬНАЯ зоналдуу топурак (орун алыши болонча тиеше дүү зонага киргеп топурак).
ПОЧВА ЗРЕЛАЯ жетилген топурак
ПОЧВА ИДЕАЛЬНАЯ идеалдуу топурак (көндөйлөрдүн түспөлүн алчумун жана ишмидын азык заттардын жылышын үйрөнүү үчүн модел катары колдонулган, алчому бир текстүү топурак).
ПОЧВА ИЗВЕСТКОВАЯ акиташтуу топурак
ПОЧВА ИЛЛИСТАЯ түнмалуу топурак
ПОЧВА ИЛЛЮВИАЛЬНО-ГУМУСОВАЯ иллювийдүү-гумустуу топурак
ПОЧВА ИЛЛЮВИАЛЬНО-ГУМУСОВО-ЖЕЛЕЗИСТАЯ иллювийдүү-гумустуу-темирлүү топурак
ПОЧВА ИЛОВАТОЯ ЛУГОВО-БОЛОТНАЯ түнмалуу-шалбаалуусаз топурак
ПОЧВА ИЛОВАТО-ЛУГОВАЯ түнмалуу саз топурак
ПОЧВА ИЛОВАТО-ГЛЕЕВАЯ ПОИМЕННАЯ түнмалуу-глейлүү жайылма топурагы
ПОЧВА ИЛОВАТО-ПЕСЧАНАЯ түнма-кумдуу топурак (чөгүндүнүн алчому 20%ке чейин жетип, куму 30%тен ашык болгон топурак).
ПОЧВА ИЛОВАТО-ЛУГОВАЯ түнмалуу саз топурак
ПОЧВА ИЛОВАТО-НАНОСНАЯ түнмалуу шилденди топурак
ПОЧВА ИЛОВАТО-ПЫЛЕВАТАЯ түнма-чандуу топурак (майда чопонун алчому 5%тен көп, чаны 50%ке чейин жеткен топурак).
ПОЧВА ИЛОВАТО-ТОРФЯНАЯ түнмалуу чым көндүү топурак
ПОЧВА ИЛОВАТО-ХРЯЩЕВАТАЯ түнмалуу-күм таштуу топурак (кум ташы 30%тен ашып, тумасы 20%ке жеткен топурак).
ПОЧВА ИНТРАЗОНАЛЬНАЯ интразоналдык топурак (зооналдуу иегизги топурактардын арасында кездешүүчү бөтөн топурак).
ПОЧВА ИСКУССТВЕННАЯ жасалма топурак
ПОЧВА ИСТОЩЕННАЯ арыктаган, начарлаган топурак
ПОЧВА КАМЕНИСТАЯ ОБЛОМОЧНАЯ сыйык таштуу топурак
ПОЧВА КАМЕНИСТАЯ ПОЛИГОНАЛЬНАЯ полигондуу таш то-пуралы
ПОЧВА КАМЕНИСТО-СУГЛИНИСТАЯ таштуу кумай топурак
ПОЧВА КАМЕНИСТО-ГЛИНИСТАЯ таштуу чоло топурак
ПОЧВА КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу топурак
ПОЧВА КАРБОНАТНАЯ, КОРИЧНЕВАЯ карбонаттуу күрөң то-пуралы
ПОЧВА КАРЛИКОВАЯ карлик топурак
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ конур топурак

ПОЧВА КАШТАНОВАЯ ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ жуулган конур топурак
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу конур топурак
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ МАЛОРАЗВИТАЯ начар өөрчүгөн кара күрөң топурак
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ КАРБОНАТНО-СОЛОНЦЕВАТАЯ карбонаттуу-солонецтүү күру күрөң топурак
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ СИЛЬНОСМЫТАЯ етө жуулган конур топурак (гумус кабатынын көпчүлүгү жуулган конур топурак)
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ СЛАБОСМЫТАЯ аз жуулган конур топурак (гумус кабатынын жартысына чейин жуулган конур топурак)
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ СРЕДНЕСМЫТАЯ орто жуулган кара күрөң топурак (гумус горизонтунун жарымына көбү жана В горизонтунун честу жагы жуулган кара конур топурак)
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ СОЛОНЦЕВАТО-ОСОЛОДЕЛАЯ солонец-солодордуу кара конур топурак
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ СОЛОНЦЕВАТО-СОЛОНЧАКОВАЯ солонец-шордуу конур топурак
ПОЧВА КАШТАНОВАЯ СОЛОНЦОВАЯ солонецтүү конур топурак
ПОЧВА КАШТАНОВО-БУРАЯ конур-куба күрөң топурак
ПОЧВА КАШТАНОВОГО ЦВЕТА конур түстүү топурак
ПОЧВА КАШТАНОВО-СЕРАЯ конур боз топурак
ПОЧВА КИСЛАЯ кычкыл топурак
ПОЧВА КИСЛАЯ, БУРАЯ, ЛЕСНАЯ токойдуу куба күрөң кычкыл топурагы
ПОЧВА КИСЛАЯ, ЛЕСНАЯ НЕОПОДЗОЛЕННАЯ токойдуу кычкыл, күлсүз топурагы
ПОЧВА ЛЕСНАЯ ПЕПЛО-ВУЛКАНИЧЕСКАЯ ИЛЛЮВИАЛЬНО-ГУМУСОВАЯ токойдуу күл-вулканык иллювий-гумустуу топурагы
ПОЧВА КОМКОВАТАЯ тоголокчолуу топурак
ПОЧВА КОЛЛЮВИАЛЬНАЯ коллювийдүү топурак
ПОЧВА КОНТИНЕНТАЛЬНАЯ БОЛОТНАЯ континенттик саз топурак
ПОЧВА КОНТИНЕНТАЛЬНАЯ ПЕРЕГНОИНАЯ континенттик чириди топурак
ПОЧВА КОРИЧНЕВАЯ ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ жуулган күрөң топурак
ПОЧВА КОРИЧНЕВАЯ ГОРНО-ЛЕСНАЯ токойлуу тоонун күрөң топурагы
ПОЧВА КОРИЧНЕВАЯ ОПОДЗОЛЕННАЯ күрөң, күл топурак
ПОЧВА КОРИЧНЕВАЯ СЕРАЯ, ЛЕСНАЯ токойдуу күрөң боз топурагы
ПОЧВА КОЧКОВАТАЯ бодурлуу топурак
ПОЧВА КРАСНАЯ кызыл топурак
ПОЧВА КРАСНАЯ БАЗАЛЬТНАЯ базальттуу кызыл топурак
ПОЧВА КРАСНАЯ ВЫСОКОТРАВНЫХ САВАННИН бийик чөптүү, саванналардын топурагы
ПОЧВА КРАСНАЯ ГЛЕЕВАЯ глейлүү кызыл топурак
ПОЧВА КРАСНАЯ ОПОДЗОЛЕННАЯ кызыл күл топурак
ПОЧВА КРАСНАЯ ПУСТЫННАЯ кызыл күл топурак
ПОЧВА КРАСНО-БУРАЯ кызыл куба күрөң топурагы
ПОЧВА КРАСНО-БУРАЯ, ЛУГОВО-ПУСТЫННАЯ чөл шалбадсын кызыл куба топурагы

ПОЧВА КРАСНОБУРЯ ЛУГОВАСАВАИНА саванна шалбайынын кызыл куба топурагы
ПОЧВА КРАСНОБУРЯ ЛАТЕРИТНАЯ латериттүү кызыл куба топурак
ПОЧВА КРАСНОБУРЯ ЛЕСНАЯ токойдун кызыл куба топурагы
ПОЧВА КРАСНОБУРЯ СУХИХ САВАИН кургак саванинанын кызыл куба күрөш топурагы
ПОЧВА КРАСНОБУРЯ СТЕПНАЯ талаванын кызыл куба күрөш топурагы
ПОЧВА КРАСНОВАТОБУРЯ ПУСТЫИНАЯ чолдун кызыгылт куба топурагы
ПОЧВА КРАСНОВАТОКАШТАНОВАЯ кызыгылт конур топурак
ПОЧВА КРАСНОВАТОЖЕЛТАЯ ПОДЗОЛИСТАЯ кызыл сарыкүрөш топурак
ПОЧВА КРАСНОЗЕМНАЯ кызыл топурак
ПОЧВА КРАСНОЗЕМНОГЛЕЕВАЯ глейлүү кызыл топурак
ПОЧВА КРАСНОЗЕМНОПОДЗОЛИСТАЯ кызыл күл топурак
ПОЧВА КРАСНОЦВЕТНАЯ кызыл түстүү топурак
ПОЧВА КРАСНОЦВЕТНАЯ, АЛЛЮВИАЛЬНАЯ, ИАНОСНАЯ аллювиалуу кызыл топурак
ПОЧВА КРЕМНИСТАЯ кремнилүү топурак
ПОЧВА КРУПНОКОМКОВАТАЯ ири тоголокчолуу топурак
ПОЧВА КУЛЬТУРНАЯ оздоштурулган (маданий) топурак
ПОЧВА КУЛЬТУРНОПОЛИВНАЯ оздоштурулган (маданий) сугат топурак
ПОЧВА ЛАТЕРИТНАЯ латериттүү топурак (тропикалык климаттаги шарттарында тоо тектердин терец бузулусунун натыйжасында нафда болгон топурак. Латериттүү топурактын копчулугундо азык заттары из болот).
ПОЧВА ЛАТЕРИТНАЯ КРАСНОВАТОБУРЯ латериттүү кызыгылт куба күрөш топурак
ПОЧВА ЛАТЕРИТНОГЛЕЕВАЯ латериттүү глей топурак
ПОЧВА ЛЕДНИКОВАЯ муз (монгут), топурак
ПОЧВА ЛЕДНИКОВОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ муздан (монгудон) нафда болгон топурак
ПОЧВА ЛЕТКАЯ женил топурак (механикалык составында кум болгон топурак).
ПОЧВА ЛЕТКАЯ ГЛИНИСТАЯ чополуу женил топурак (механикалык составында олчому 0,01 ми көлгөн болукчолордун саны 50—70% болгон топурак).
ПОЧВА ЛЕТКАЯ СУГЛИНИСТАЯ женил кумай топурак
ПОЧВА ЛЕСНАЯ токой топурагы
ПОЧВА ЛЕСНАЯ КРАСНОВАТОБУРЯ токойдун кызыгылт куба күрөш топурагы
ПОЧВА ЛЕСНАЯ ТЕМНОСЕРАЯ токойдун күңүрт боз топурагы
ПОЧВА ЛЕСНАЯ ТЕМНОСЕРАЯ ОПОДЗОЛЕННАЯ токойдун күңүрт боз күл топурагы
ПОЧВА ЛЕСНАЯ, ТЕМНОСЕРАЯ ОСОЛОДЕЛАЯ токойдун күңүрт боз солоддуу топурагы
ПОЧВА ЛЕСОСТЕПНАЯ токой-талва топурагы
ПОЧВА ЛЕССОВАЯ лөсстүү топурак
ПОЧВА ЛИМАНИНАЯ лиман топурак (кургак талаппандагы жазги суу киргендө жил сийин суу капталган обдуц жерлердеги топурак).
ПОЧВА ЛУГОВАЯ шалбай топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ АЛЬПИЙСКАЯ альпинцин шалбай топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ ВЛАЖНАЯ пымдуу шалбай топурагы

ПОЧВА ЛУГОВАЯ ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ шалбайын жуулгай (карбонаттагы) топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ ЗАСОЛЕННАЯ шалбайын түздүү топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ КАРБОНАТНАЯ шалбайын карбонаттуу топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ НЕЗАСОЛЕННАЯ шалбайын түзсүз топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ ОРОШАЕМАЯ шалбайын сугат топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ ПУСТЫННОСТЕПНОЙ ЗОНЫ чол-талаадагы шалбай топурак
ПОЧВА ЛУГОВАЯ СОЛОНЦЕВАТАЯ шалбайын солонецтүү топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ СОЛОНЧАКОВАТАЯ шалбайын ширдуу топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ ТИПИЧНАЯ кадимки шалбай топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ ТРОПИЧЕСКАЯ тропикалык шалбай топурагы
ПОЧВА ЛУГОВАЯ АЛЛЮВИАЛЬНАЯ алаюшибдүү шалбай топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОБОЛОТИСТАЯ шалбай-саздак топурак
ПОЧВА ЛУГОВОБОЛОТНАЯ шалбай-саз топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОБОЛОТНАЯ ГЛЕЕВАЯ шалбай-саздын глейлүү топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОБОЛОТНАЯ КАРБОНАТНАЯ шалбай-саздын карбонаттуу топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОБУРЯ ШАЛБАЙЫН КУБА КОНУР ТОПУРАГЫ
ПОЧВА ЛУГОВОБУРЯ ГЛЕЕВАЯ шалбайын куба конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОБУРЯ КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу шалбайын куба конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОБУРЯ ОСОЛОДЕЛАЯ шалбайын солоддуу куба конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОБУРЯ СОЛОНЧАКОВАТАЯ шалбайын ширдуу куба конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОБУРЯ СОЛОНЦЕВАТАЯ шалбайын солонецтүү куба конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ шалбайын конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ жуулгай шалбайын конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ ГЛУБОКОВСКИПАЮЩАЯ шалбайын конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ КАРБОНАТНАЯ шалбайын карбонаттуу конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ ТИПИЧНАЯ шалбайын кадимки конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ МАЛОРАЗВИТАЯ шалбайын начар борчукон кара конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ ОГЛЕЕНИЯ шалбайын глей-ленген кара конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ ОСОЛОДЕЛАЯ шалбайын солоддуу конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ СОЛОНЦЕВАТАЯ шалбайын солонецтүү конур топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКАШТАНОВАЯ СОЛОНЧАКОВАЯ шалбайын конур шир топурагы
ПОЧВА ЛУГОВОКОРИЧНЕВАЯ шалбайын күрөш топурагы

ПОЧВА ЛУГОВО-СЕРОЗЕМНАЯ шалбаанын-боз топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-СЕРОЗЕМНАЯ СОЛОНЧАКОВАЯ шалбааны боз
шор топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-СОЛОНЦЕВАТАЯ ТРОПИЧЕСКАЯ тропиканы
шалбаалык солонецтүү топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ шалбааны кара топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ ВЫЩЕЛОЧЕННАЯ жуулга
шалбааны кара топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ КАРБОНАТНАЯ шалбааны
карбонаттуу топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ ОПОДЗОЛЕННАЯ шалбааны
кулдуу кара топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ ОСОЛОДЕЛАЯ шалбааны ка-
ра солоддуу топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ СОЛОНЧАКОВАТАЯ шалба-
аны шордуу кара топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ СОЛОНЧАКОВАЯ шалбааны
шор кара топурагы
ПОЧВА ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ СОЛОНЦЕВАТАЯ шалбааны
солонецтүү кара топурагы
ПОЧВА МАЛОГУМУСНАЯ аз гумустуу топурак
ПОЧВА МАЛОМОЩНАЯ жука катмарлуу топурак
ПОЧВА МАЛОМОЩНАЯ ГЛЕЕВАЯ жука катмарлуу глейлүү то-
вурек
ПОЧВА МАЛОМОЩНАЯ КОЛЛЮВИАЛЬНАЯ жука катмарлуу ко-
лювий топурагы
ПОЧВА МАЛОРАЗВИТАЯ начар өрчүгөн топурак
ПОЧВА МЕЛКОГЛЫБИСТАЯ майда кесектүү топурак
ПОЧВА МЕЛКОЗЕМИСТАЯ майда топурак
ПОЧВА МЕЛКОЗЕРНИСТАЯ майда дандуу топурак
ПОЧВА МЕЛКОСУГЛИНСТАЯ майда кумай топурак
ПОЧВА МЕРЗЛОТНАЯ тоң топурак
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-БОЛОТНАЯ тоң саз топурак
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНАЯ шалбааны кара
тоң топурагы
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ тайганын тоң топурагы
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ КИСЛАЯ тайганын тоң кычыл
топурагы
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ ОБЫЧНАЯ тайганын кадимки
тоң топурагы
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ ОСОЛОДЕЛАЯ тайганын тоң
солоддуу топурагы
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ ОСТАТОЧНО-ГУМУСОВАЯ тай-
ганын тоң, калдык гумустуу топурагы
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-БЕСКАРБОНАТНАЯ к. почва мерзлотно-
таежная кислая
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ ОСТАТОЧНО-ПОДЗОЛИСТАЯ
тайганын тоң, калдык кулдуу топурагы
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ ПЕРЕГНОПНО-КАРБОНАТНАЯ
тайганын тоң чиринди-карбонаттуу топурагы
ПОЧВА МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ ПАЛЕВАЯ тайганын саргыч тоң
топурагы
ПОЧВА МИНЕРАЛЬНАЯ минералдуу топурак
ПОЧВА МИЦЕЛЯРНО-КАРБОНАТНАЯ КАШТАНОВАЯ мицеляр-
дуу-карбонаттуу конур топурак

ПОЧВА МНОГОГУМУСНАЯ көп гумустуу (чириндилиүү) топурак
ПОЧВА МОЗАИЧНАЯ ала топурак (текстуросы ар башка топурак).
ПОЧВА МОКРАЯ отө ным топурак (учка алым сыйканды суу аккай
топурак).
ПОЧВА МОЛОДАЯ жаш топурак
ПОЧВА МОЛОДАЯ, СИЛИКАТНАЯ силикаттуу жаш топурак
ПОЧВА МОЩНАЯ калың топурак
ПОЧВА МОЩНАЯ ЛЕСНАЯ токойдун калың топурагы
ПОЧВА МУЛЛЕПОДОБНАЯ ЛЕСНАЯ токойдун мульль түрүндөгү
топурагы
ПОЧВА МУЛЧЕПОДОБНАЯ ЛЕСНАЯ токойдун мульча түрүн-
дөгү топурагы
ПОЧВА МУЛЬЧИРОВАННАЯ мульчаланган топурак
ПОЧВА МЯГКАЯ жумшак топурак
ПОЧВА НАМЫГЛЯЙ сайроон топурак (агын суунун чөгүндүлөрүнен
түзүлген сайроон топурак).
ПОЧВА НАНЕСЕННАЯ ВЕТРОМ шамал учуруп келген топурак
ПОЧВА НАНОСНАЯ шилени топурак
ПОЧВА НАНОСНАЯ АЛЛЮВИАЛЬНАЯ аллювийдүү шилени топу-
рак
ПОЧВА НАСЫЩЕННАЯ ВОДОЙ сууга каныккан топурак
ПОЧВА НАСЫЩЕННАЯ ОСНОВАНИЯМИ негиздерге (металл ка-
тиондорго) каныккан топурак
ПОЧВА НАТРИЕВАЯ натрийдүү топурак
ПОЧВА НЕВЫВЕТРИВШАЯСЯ МИНЕРАЛЬНАЯ бузулбаган мине-
ралдуу топурак
ПОЧВА НЕДОСТАТОЧНОГО РАЗВИТИЯ толук өрчүп жетилбекен
топурак
ПОЧВА НЕЗАБОЛОЧЕННАЯ саз эмес топурак
ПОЧВА НЕЗАКРЕПЛЕННАЯ бекитилбекен (кыртышсыз) топурак
ПОЧВА НЕЗАКРЕПЛЕННАЯ ГРУБОРАЗВИТАЯ бекитилбекен
(кыртышсыз) кесек топурак
ПОЧВА НЕЗАМЕРЗАЮЩАЯ тоңбогон топурак
ПОЧВА НЕЗАРАЖЕННАЯ залалданбаган топурак
ПОЧВА НЕЗАСОЛЕННАЯ ширсуз топурак
ПОЧВА НЕЗАЩИЩЕННАЯ корголбогон топурак
ПОЧВА НЕЗРЕЛАЯ УМЕРЕННАЯ, ВЫВЕТРИВШАЯСЯ жетилбек-
ен, орто, бузулгап топурак
ПОЧВА НЕПТРАЛЬНАЯ нейтралдуу топурак
ПОЧВА НЕКИСЛАЯ кычыл эмес топурак
ПОЧВА НЕНАСЫЩЕННАЯ каныкпаган топурак
ПОЧВА НЕНАСЫЩЕННАЯ ОСНОВАНИЯМИ негиздерге каныкпа-
ган топурак
ПОЧВА НЕОКУЛЬТУРЕННАЯ өздөштурдөлбөгөн топурак
ПОЧВА НЕОПОДЗОЛЕННАЯ БОЛОТНАЯ күлгө айланбаган саз
топурак
ПОЧВА НЕОРОШАЕМАЯ сугарылбаган топурак
ПОЧВА НЕПЛОДОРОДНАЯ асылдуулугу жок топурак
ПОЧВА НЕПРАВИЛЬНОГО СТРОЕНИЯ туура эмес түзүлүштөгү
топурак
ПОЧВА НЕПРИГОДНАЯ жараксыз топурак
ПОЧВА НЕПРОДУКТИВНАЯ пайдасыз топурак
ПОЧВА НЕРОВНАЯ түз эмес топурак
ПОЧВА НЕСВЯЗАННАЯ байланышсыз топурак
ПОЧВА НЕСМЫТАЯ суу жебеген топурак
ПОЧВА НЕСОЛОНЦЕВАТАЯ солонец жок топурак

ПОЧВА НЕТРО'НУТАЯ пайдаланылбаган топурак
ПОЧВА НЕУСТО'ИЧИВАЯ түрүксуз топурак
ПОЧВА НИЗИ'ННОГО БОЛО'ТА бай саздын топурагы
ПОЧВА НОРМА'ЛЬНАЯ нормалдуу топурак
ПОЧВА ОАЗИСНО-КУЛЬТУ'РНАЯ оазис-маданий топурагы (боз топурак зонасындагы кылымдар бою жүргүзүлгөн сугаттын таасири алды да пайда болгон маданий топурак).
ПОЧВА ОБРАБОТАННАЯ иштеген топурак
ПОЧВА ОГЛЕ'ЕННАЯ глейлүү топурак
ПОЧВА ОГЛИНЕ'ННАЯ чополуу топурак
ПОЧВА ОЖЕЛЕ'ЗНЕННАЯ темирдүү топурак
ПОЧВА ОЖЕЛЕ'ЗНЕННАЯ ГО'РНО-ТАЕ'ЖНАЯ тоолуу тайганын тирдүү топурагы
ПОЧВА ОЗЕ'РНАЯ көл топурагы
ПОЧВА ОКУЛЬТУ'РЕННАЯ өздөштүрүлгөн (маданиятташтырылған) топурак
ПОЧВА ОПОДЗО'ЛЕННАЯ күлдүү (күл) топурак
ПОЧВА ОПОДЗО'ЛЕННАЯ БОЛО'ТНАЯ күлдүү саз топурак
ПОЧВА ОПОДЗО'ЛЕННАЯ ДЕРНО'ВО-КАРБОНА'ТНАЯ чым карбонаттуу күл топурак
ПОЧВА ОПОДЗО'ЛЕННАЯ КРАСНОЗЕ'МНАЯ күлдүү кызыл топурак
ПОЧВА ОПОДЗО'ЛЕННАЯ ПЕРЕГНО'ИНО-КАРБОНА'ТНАЯ чиринди-жүй-карбонаттуу күл топурак
ПОЧВА ОРГАНИЧЕСКАЯ органикалык топурак (үстүнкү 30 см катында 30%-тен көп органикалык заттар болгон жана минералдык белгүүнүн 50%-тен көбүн чоподон жана 20%-тен көбүн органикалык заттан түрган топурак).
ПОЧВА ОРЕХОВА'ТАЯ жангак топурак (структурасы жангак түспөлдүү топурак).
ПОЧВА ОРЕХОВА'ТАЯ СЕ'РАЯ ЛЕСНА'Я токойдун жангак түзүлүшүндөгү без топурагы
ПОЧВА ОРОГЕНИЧЕСКАЯ орогеникалык топурак (тоо топурагы)
ПОЧВА ОРОША'ЕМАЯ сугат топурак
ПОЧВА ОРУДЕНЕ'ЛАЯ көн топурак (кальцийдин, темирдин, марганецтин, алюминийдин апокренаттари бар күлдүү топурак).
ПОЧВА ОСОЛОДЕ'ЛАЯ солоддонгон топурак
ПОЧВА ОСТАТОЧНО-КАРБОНА'ТНАЯ калдых карбонаттуу топурак
ПОЧВА ОСТАТОЧНО-СОЛОНЦЕВА'ТАЯ калдых солонецтүү топурак
ПОЧВА ОТТА'ЯВШАЯ эріген топурак
ПОЧВА ПАДАНГО'ВАЯ падаңга топурагы
ПОЧВА ПАЛЕВА'Я, ОСТАТОЧНО МЕРЗЛО'ТНАЯ саргыч түстөгүн калдых тону бар топурак
ПОЧВА ПА'ХОТНАЯ айдоо топурагы
ПОЧВА ПАХОТНОПРИГО'ДНАЯ айдоого жарамдуу топурак
ПОЧВА ПЕПЛО'ВО-ГУ'МУСОВАЯ күл түстүү гумус топурагы
ПОЧВА ПЕРВИ'ЧНАЯ баштапкы топурак
ПОЧВА ПЕРЕГНО'ИНАЯ чириндилий топурак
ПОЧВА ПЕРЕГНО'ИНАЯ ЛУГО'ВО-БОЛО'ТНАЯ шалбаалуу саздын чириндилий топурагы
ПОЧВА ПЕРЕГНО'ИНО-ГЛЕ'ЕВАЯ чириндилий глейлүү топурак
ПОЧВА ПЕРЕГНО'ИНО-ДЕРНО'ВО-ГЛЕ'ЕВАЯ чым-глейлүү чириндилий топурак
ПОЧВА ПЕРЕГНО'ИНО-КАРБОНА'ТНАЯ чириндилий-карбонаттуу топурак

ПОЧВА ПЕРЕГНО'ИНО-КАРБОНА'ТНАЯ МЕРЗЛО'ТНАЯ чиринди-жүй-карбонаттуу топурак
ПОЧВА ПЕРЕГНО'ИНО-ПОДЗО'ЛИСТАЯ чириндилий күл топурак
ПОЧВА ПЕРЕГНО'ИНО-ПОДЗО'ЛИСТО-ГЛЕ'ЕВАЯ чириндилий глейлүү күл топурак
ПОЧВА ПЕРЕГНО'ИНО-ТОРФЯНА'Я чириндилий-чым көндүү топурак
ПОЧВА ПЕРЕМЕ'ННО-ВЛАЖНАЯ, ЛУГОВА'Я мезгили менен нымдалып түрүчүү шалбаа топурагы
ПОЧВА ПЕРЕМЕША'ЮЩАСЯ жылуучу топурак
ПОЧВА ПЕРЕХО'ДНАЯ етмө топурак
ПОЧВА ПЕСЧА'НАЯ күмдүү топурак (механикалык составы 90% кумдан түрган топурак).
ПОЧВА ПЕСЧА'НО-ИЛОВА'ТАЯ күмдүү түнмалуу топурак (куму 60% ке чейин жетип, түнмасы 40%ти түзгөн топурак).
ПОЧВА ПЛАКО'РНАЯ плакордуу топурак (тегиз жерде орношкон топурак).
ПОЧВА ПЛОДОРО'ДНАЯ асылдуу топурак
ПОЧВА ПЛОТНАЯ нык (катуу) топурак
ПОЧВА ПОВЕРХНО'СТНО-ГЛЕ'ЕВАЯ усту глейлүү топурак
ПОЧВА ПОВЕРХНОСТНО-ЛУГО'ВО-ЧЕРНОЗЕ'МНАЯ усту шалбаа кара топурак
ПОЧВА ПОГРЕБЕ'ННАЯ көмүлгөн топурак
ПОЧВА ПОДВЕРЖЕННАЯ ЭРО'ЗИИ эрозия болгон топурак
ПОЧВА ПОДВИ'ЖНАЯ кыймылдуу топурак
ПОЧВА ПОДЗО'ЛИСТАЯ күлдүү топурак
ПОЧВА ПОДЗО'ЛИСТАЯ ГУМУ'СОВАЯ күмдүү иллювий-гумустуу топурак
ПОЧВА ПОДЗО'ЛИСТАЯ ОСТАТОЧНО-КАРБОНА'ТНАЯ күлдүү, калдых карбонаттуу топурак
ПОЧВА ПОДЗО'ЛИСТАЯ СЛАБОРА'ЗВИТАЯ начар өрчүгөн күлдүү топурак
ПОЧВА ПОДЗО'ЛИСТАЯ, ПОЛУБОЛО'ТНАЯ күлдүү чала саз топурак
ПОЧВА ПОДЗО'ЛИСТО-БОЛО'ТНАЯ күлдүү саз топурак
ПОЧВА ПОДЗО'ЛИСТО-БУРОЗЕ'МНАЯ куба күрөн күлдүү топурак
ПОЧВА ПО'ИМЕННАЯ жайылманын топурагы
ПОЧВА ПО'ИМЕННАЯ АЛЛЮВИА'ЛЬНО-БОЛО'ТНАЯ жайылманын аллювийдүү саздаң топурагы
ПОЧВА ПО'ИМЕННАЯ БОЛО'ТНАЯ жайылманын саз топурагы
ПОЧВА ПО'ИМЕННАЯ ДЕРНО'ВАЯ жайылманын чымдуу топурагы
ПОЧВА ПО'ИМЕННАЯ ДЕРНО'ВО-ГЛЕ'ЕВАЯ жайылманын чым-глейлүү топурагы
ПОЧВА ПО'ИМЕННАЯ ДЕРНО'ВО-ЛУГОВА'Я ЗЕРНИ'СТАЯ жайылма шалбаанын чымдуу дан сымал топурагы (шалбаа осүмдүктөрүнүн таасири астында пайда болгон, жайылмадагы дан сыйктуу тоголокчу структуралуу топурак).
ПОЧВА ПО'ИМЕННАЯ ДЕРНО'ВО-СЛО'ИСТАЯ жайылманын катмардуу, чым топурагы (жайылманын чым, кумай жана күм кабаттарынан түзүлгөн топурагы).
ПОЧВА ПО'ИМЕННАЯ ДЕРНО'ВО-ЛУГОВА'Я СЛО'ИСТО-ЗЕРНИ'СТАЯ жайылма шалбаанын катмардуу, дан сымал структуралуу, чым топурагы

ПОЧВА ПОИМЕННАЯ, СЛОИСТАЯ жайылмалын катмарлуу топурагы
ПОЧВА ПОИМЕННО-АЛЛЮВИАЛЬНАЯ жайылмалын аллювийдүү топурагы
ПОЧВА, ПОКРЫТАЯ ВОДОЙ суу астындагы топурак
ПОЧВА, ПОКРЫТАЯ ВАЛУНАМИ жумурду таш баскада топурак
ПОЧВА, ПОКРЫТАЯ КАМНЕМ таш баскада топурак
ПОЧВА ПАЛЕВАЯ МЕРЗЛОТНО-ТАЕЖНАЯ ОСОЛОДЕЛАЯ тайгалинын солоддуу саргыч тоо топурагы
ПОЧВА ПОЛИГЕНИНАЯ полигендүү топурак
ПОЧВА ПОЛИГОНАЛЬНАЯ полигондуу топурак (тундрала полигондын сыйктуу болуп көзигүүчү топурак).
ПОЧВА ПОЛИГОНАЛЬНО-ТРЕЩИНОВАТАЯ полигондуу жарык (жарылган) топурак
ПОЧВА ПОЛУБОЛОТНАЯ чала саз топурак
ПОЧВА ПОЛУЗРЕЛАЯ чала жетилген топурак
ПОЧВА ПОЛУЗРЕЛАЯ ЗНАЧИТЕЛЬНО ВЫВЕТРИВШАЯСЯ чала жетилген, бир кыйла бузулган топурак
ПОЧВА ПОЛУПУСТИННАЯ жарым чөлдүү топурак
ПОЧВА ПОЛУРАЗЛОЖИВШАЯСЯ чала чириндилүү топурак
ПОЧВА ПОЛУРАЗЛОЖИВШАЯСЯ ГЛЕ'ЕВАЯ чала чириндилүү глейлүү топурак
ПОЧВА ПОЛЯРНАЯ уюл топурагы
ПОЧВА ПОСТОЯННО-ВЛАЖНАЯ, ЛУГОВАЯ дайыма нымдуу шалбаа топурагы
ПОЧВА ПРЕДГОРНАЯ тоо этегиндеги топурак
ПОЧВА ПРИБРЕЖНОЯ ПОЛОСЫ жээк тилкенин топурагы
ПОЧВА ПРИМТИВНАЯ жетилбegen топурак (профили толук түзүлэв топурак).
ПОЧВА ПРИМОРСКИХ БОЛОТ дениз жээгиндеги саздардын топурагы
ПОЧВА ПРИНЕСЕННАЯ алып келинген топурак
ПОЧВА ПРИРОДНО-ВОЛНИСТАЯ табигый онгүл-денгүл топурак
ПОЧВА ПРОГРАДИРОВАННАЯ проградация болгон (өзөргөлгөн) топурак
ПОЧВА ПРОКАЛЕННАЯ күйгүзүлгөн топурак (муфель печинде органикалык заттары күйгүзүлгөн топурак).
ПОЧВА ПРОМЕЖУТОЧНАЯ ГЛЕ'ЕВАЯ глейлүү өтмө топурак
ПОЧВА «ПРОМЫТАЯ» «жүулгән» топурак
ПОЧВА ПРОНИЦАЕМАЯ өткөргүч (сийимдүү) топурак
ПОЧВА ПСЕВДОГЛЕ'ЕВАЯ псевдоглейлүү (жалган глейлүү) топурак
ПОЧВА ПУСТЫНИЧАЛ ТОПУРАГЫ
ПОЧВА ПУСТЫННАЯ, ВЫСОКОГОРНАЯ бийик тоолуу, чал тоопурагы
ПОЧВА ПУСТЫННАЯ, ТРОПИЧЕСКАЯ тропикалык чал топурагы
ПОЧВА ПЫЛЕВАТО-ГЛИНИСТАЯ чаңдуу чопо топурак
ПОЧВА ПЫЛЕВАТО-ИЛОВАТАЯ чаңдуу түнмä топурак (түнмасы 20% ке чейин жеткен, чаны 40% тен ашкан топурак).
ПОЧВА РАЗНОСТРУКТУРНАЯ ар башка структуралуу топурак
ПОЧВА РАСПЫЛЕННАЯ күкүм (чаңдуу) топурак
ПОЧВА РЕГРАДИРОВАННАЯ реградация болгон топурак (к. реградация почвы).
ПОЧВА РЕГРАДИРОВАННАЯ СОЛОНЦЕВАТАЯ реградация болгон солонецтүү топурак
ПОЧВА РЕЛИКТОВАЯ реликттүү (калдык) топурак

ПОЧВА РЕНДЗИНОВИДНАЯ рендзина сымал топурак
ПОЧВА РЕНДЗИНОВИДНАЯ БУРАЯ рендзина сымал куба күрөнди топурак
ПОЧВА РЖАВАЯ дат түстүү топурак
ПОЧВА РЫХЛОПЕСЧАНИЯ борпоц күмдүү топурак
ПОЧВА САДОВАЯ бак топурагы
ПОЧВА САЗОВАЯ СОЛОНЧАКОВАЯ саздаш шор топурак
ПОЧВА САЗОВО-БОЛОТНАЯ СОЛОНЧАКОВАТАЯ саздуу шор топурак
ПОЧВА САМОМУЛЬЧИРУЮЩАЯСЯ езү мульчаланган топурак
ПОЧВА СВЕТЛО-КАШТАНОВАЯ ачык куба күрөн топурак
ПОЧВА СВЕТЛО-КАШТАНОВАЯ КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу ачык кара конур топурак
ПОЧВА СВЕТЛО-КАШТАНОВАЯ КАРБОНАТНО-СОЛОНЦЕВАТАЯ карбонаттуу, солонецтүү ачык кара конур топурак
ПОЧВА СВЕТЛО-КАШТАНОВАЯ КАРБОНАТНО-МАЛОРАЗВИТО-ОСОЛОДЕЛАЯ солонец-солоддуу, карбонаттуу ачык кара конур топурак
ПОЧВА СВЕТЛО-КАШТАНОВАЯ КАРБОНАТНО-СОЛОНЦЕВАТО-СОЛОНЧАКОВАТАЯ солонецтүү, шордуу, карбонаттуу ачык кара конур топурак
ПОЧВА СВЕТЛО-КАШТАНОВАЯ КАРБОНАТНАЯ С ПОНИЖЕНИЕМ ВСКИПАНИЕМ карбонаттуу аз көбүктөнгөн ачык кара конур топурак
ПОЧВА СВЕТЛО-КАШТАНОВАЯ СИЛЬНО СОЛОНЦЕВАТАЯ солонецтүү ачык кара конур топурак
ПОЧВА СВЕТЛО-КАШТАНОВАЯ СОЛОНЦЕВАТАЯ солонецтүү ачык кара конур топурак
ПОЧВА СВЕТЛО-ЛУГОВАЯ агыш шалбаа топурагы
ПОЧВА СВЕТЛО-ОКРАШЕННАЯ СТЕПНАЯ агыш түстүү талаа топурагы
ПОЧВА СВЕТЛО-СЕРЯЯ ВТОРИЧНО НАСЫЩЕННАЯ токойдуун экинчи каныккан агыш боз топурагы
ПОЧВА СВЕТЛО-СЕРЯЯ ЛЕСНАЯ токойдуун агыш боз топурагы
ПОЧВА СВЕТЛО-СЕРЯЯ ЛЕСНАЯ ГЛЕ'ЕВАЯ токойдуун агыш боз глейлүү топурагы
ПОЧВА СВЕТЛО-СЕРЯЯ ЛЕСОСТЕПНАЯ ГЛЕ'ЕСТО-ОСОЛОДЕЛАЯ токойдуун агыш боз глейлүү, солоддуу топурагы
ПОЧВА СВЕТЛО-СЕРЯЯ ЛЕСОСТЕПНАЯ токойдуун агыш боз топурагы
ПОЧВА СВЕТЛО-СЕРЯЯ ОПОДЗОЛЕННАЯ агыш боз күл топурак
ПОЧВА СИПСОВОЙ КОРКОЙ гипс кабырчыктуу топурак
ПОЧВА СДВИГАЮЩАЯСЯ жылган (жылгуучу) топурак
ПОЧВА СЛУТАЯ көтөрүлгөн топурак
ПОЧВА СЕРЯЯ АЛЛЮВИАЛЬНАЯ аллювийдүү боз топурак
ПОЧВА СЕРЯЯ ЛЕСНАЯ токойдуун боз топурагы
ПОЧВА СЕРЯЯ ЛЕСНАЯ, ГЛЕ'ЕВАЯ токойдуун глейлүү боз топурагы
ПОЧВА СЕРЯЯ ЛЕСНАЯ ГЛЕ'ЕВАЯ ОСОЛОДЕЛАЯ токойдуун глейлүү боз солоддуу топурагы

ПОЧВА СЕРЫЯ ЛЕСНАЯ ОСОЛОДЕЛАЯ токойдун солоддуу боз топурагы

ПОЧВА СЕРЫЯ ЛЕСНАЯ ОСТАТОЧНО КАРБОНАТНАЯ токойдун калдык карбонаттуу боз топурагы

ПОЧВА СЕРЫЯ ЛЕСНАЯ СО ВТОРЫМ ГУМУСОВЫМ ГОРИЗОНТОМ токойдун экинчи гумус горизонту бар боз топурагы

ПОЧВА СЕРЫЯ ЛЕСОСТЕПНАЯ токойлуу талаанын боз топурагы

ПОЧВА СЕРЫЯ НАНОСНАЯ боз шиленди топурак

ПОЧВА СЕРЫЯ ОСОЛОДЕЛАЯ солоддуу боз топурак

ПОЧВА СЕРЫЯ, ПОЛУПУСТИННАЯ жарым чөлдүн боз топурагы

ПОЧВА СЕРЫЯ СЕВЕРНАЯ түндүктүн боз топурагы

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ АВТОГИДРОМОРФНАЯ автогидроморфтуу бозомук кара күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ГИПСОНОСНАЯ гипстүү бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ЗАСОЛЕННАЯ түздуу бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ МАЛОКАРБОНАТНАЯ аз карбонаттуу бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ПОДЗОЛИСТАЯ бозомук күрөн күлдүү топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ПРИМИТИВНАЯ жөнөкөй бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ПРИМИТИВНАЯ КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу жөнөкөй бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ПРИМИТИВНАЯ ОСТАТОЧНО-ГУМУСОВАЯ калдык гумустуу бозомук кара күрөн жөнөкөй топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ПРОМЫТАЯ жуулган бозомук кара күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ПРОМЫТО-СОЛОНЦЕВАТАЯ жуулган солонецтүү бозомук кара күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ПУСТИННАЯ чөлдүн бозомук күрөн топурагы

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ПУСТИННАЯ НЕСОЛОНЦЕВАТАЯ чөлдүн солонецсиз бозомук кара күрөн топурагы

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ СОЛОНЦЕВАТАЯ солонецтүү бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-БУРАЯ ТАКЫРНАЯ к. почва серо-бурая примитивная

ПОЧВА СЕРОЗЕМНО-ЛУГОВАЯ шалбалуу боз топурак

ПОЧВА СЕРО-КОРИЧНЕВАЯ бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-КОРИЧНЕВАЯ ЛЕСНАЯ бозомук күрөн токой топурагы

ПОЧВА СЕРО-КОРИЧНЕВАЯ ОБЫКНОВЕННАЯ кадимки бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-КОРИЧНЕВАЯ СВЕТЛАЯ агыш бозомук күрөн топурак

ПОЧВА СЕРО-КОРИЧНЕВАЯ ТЕМНАЯ бозомук конур күрөн топурак

ПОЧВА СИЛИКАТНАЯ БУРАЯ силикаттуу куба күрөн топурак

ПОЧВА СИЛИКАТНАЯ ГРУБАЯ силикаттуу кесек топурак

ПОЧВА СИЛЬНОВЫШЕЛОЧЕННАЯ ете жуулган топурак

ПОЧВА СИЛЬНОЗАВАЛУНЕННАЯ ете жумуру таштуу топурак (жумуру таштын көптүгүнен айдоо мүмкүн болбогон топурак).

ПОЧВА СИЛЬНОПОДЗОЛЕННАЯ ете күлдүү топурак марынын алдындағы күл горизонтунан калыңдығы 15—25 см. болгон топурак).

ПОЧВА СИЛЬНОПОДЗОЛИСТО-ГЛЕЕВАЯ ете күлдүү глейлүү топурак

ПОЧВА СИЛЬНОСОЛОНЦЕВАТАЯ ете солонецтүү топурак

ПОЧВА СИЛЬНОСОЛОНЧАКОВАЯ ете шордуу топурак

ПОЧВА СИЛЬНОЭРОДИРОВАННАЯ ете эрозия болгон топурак

ПОЧВА СКЕЛЕТНАЯ скелеттуу топурак

ПОЧВА СКЛОНОВАЯ ГЛЕЕВАЯ беткей глейлүү топурак

ПОЧВА СКЛОНОВАЯ ПСЕВДОГЛЕЕВАЯ беткей псевдоглейлүү топурак

ПОЧВА СКРЫТОГЛЕЕВАЯ жашырын глейлүү топурак

ПОЧВА СКУДНАЯ арык (начар) топурак

ПОЧВА СЛАБОВОДОПРОНИЦАЕМАЯ сууну начар еткөргөн топурак

ПОЧВА СЛАБОДРЕНИРОВАННАЯ аз дренаждалган топурак

ПОЧВА СЛАБОПОДЗОЛЕННАЯ аз күлдөнгөн топурак

ПОЧВА СЛАБОПОДЗОЛИСТАЯ аз күлдүү топурак (айдоо катмарынын алдындағы күл горизонту 5 см калыңдыктан ашлаган топурак).

ПОЧВА СЛАБОРАЗВИТАЯ начар ерчүген (жетилген) топурак

ПОЧВА СЛАБОПОДЗОЛИСТАЯ аз күлдүү топурак

ПОЧВА СЛАБОСОЛОНЦЕВАТАЯ аз солонецтүү топурак

ПОЧВА СЛАБОСОЛОНЧАКОВАЯ аз шордуу топурак

ПОЧВА СЛАБОЦЕМЕНТИРОВАННАЯ аз цементтешкен топурак

ПОЧВА СЛАБОЩЕЛОЧНАЯ аз шакардуу куба күрөн топурак

ПОЧВА СЛАБОЩЕЛОЧНАЯ БУРАЯ аз шакардуу топурак

ПОЧВА СЛАБОЭРОДИРОВАННАЯ аз эрозия болгон топурак

ПОЧВА СЛАИНЦЕВАЯ сланецтүү топурак

ПОЧВА СМЕШАННАЯ аралаш топурак

ПОЧВА СМЕШАННАЯ, КАРБОНАТНО-КРЕМНЕЗЕМИСТАЯ карбонат-кремноземдүү аралаш топурак

ПОЧВА СМЫТАЯ жуулган топурак

ПОЧВА СОЛОНЧАКОВАТАЯ шордуурак топурак

ПОЧВА СОЛОНЧАКОВАЯ шор топурак

ПОЧВА СПЕЛАЯ жетилген топурак

ПОЧВА С ПОЛИГОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРОЙ полигондуу структурасы бар топурак

ПОЧВА С ПОСТОЯННЫМ УРОВНЕМ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын деңгели бир калыптағы топурак

ПОЧВА СРЕДНЕВОДОПРОНИЦАЕМАЯ сууну орто еткөргөн топурак

ПОЧВА СРЕДНЕГЛИНИСТАЯ орточо чополуу топурак (механикалык составында өлчөмү 0,01 мм келген белүүчөлөрдүн саны 70—80% болгон топурак).

ПОЧВА СРЕДНЕЗАВАЛУНЕННАЯ орто жумуру таштуу топурак

ПОЧВА СРЕДНЕОПОДЗОЛЕННАЯ орточо күлдөнгөн топурак

ПОЧВА СРЕДНЕПОДЗОЛИСТАЯ орто күлдүү топурак (айдоо катмарынын алдындағы күл горизонту 5—15 см. калыңдыктагы топурак).

ПОЧВА СРЕДНЕПОДЗОЛИСТО-ГЛЕЕВАЯ орточо күлдүү глейлүү топурак
 ПОЧВА СРЕДНЕСМЫТАЯ орточо жуулган топурак
 ПОЧВА СРЕДНЕСОЛОНЦЕВАТАЯ орточо солонецтүү топурак
 ПОЧВА СРЕДНЕЭРОДИРОВАННАЯ орто эрозия болгон топурак
 ПОЧВА СРЕДНЯЯ орто топурак
 ПОЧВА СТАРООРОШАЕМАЯ мурдатан сугарылган топурак
 ПОЧВА СТАРОПАХОТНАЯ эски айдо топурагы
 ПОЧВА СТЕПНАЯ талаа топурагы
 ПОЧВА СТЕПНАЯ, КРАСНОВАТОБУРАЯ талаанын кызгылт күрөш топурагы
 ПОЧВА СТЕРИЛЬНАЯ стерилдуу (таза) топурак
 ПОЧВА СТРУКТУРНАЯ структуралуу топурак
 ПОЧВА СУБАЭРАЛЬНАЯ субаэральдык топурак
 ПОЧВА СУБТРОПИЧЕСКАЯ субтропикалык топурагы
 ПОЧВА СУГЛИНИСТАЯ кумай топурак
 ПОЧВА СУПЕСЧАНАЯ кум топурак
 ПОЧВА ТАПГИ Тайганын топурагы
 ПОЧВА ТАКЫРНАЯ такырдуу топурак
 ПОЧВА ТЕМНИЯ күнүрт топурак
 ПОЧВА ТЕМНИЯ, ЛУГОВАЯ күнүрт шалбаа топурагы
 ПОЧВА ТЕМНИЯ, ПРОГУМУСИРОВАННАЯ гумустуу күнүрт топурак
 ПОЧВА ТЕМНОБУРАЯ күнүрт күрец топурак
 ПОЧВА ТЕМНОБУРАЯ ЛЕСНАЯ токойдун күнүрт күрец топурагы
 ПОЧВА ТЕМНОЦВЕТНАЯ ЛЕСНАЯ токойдун күнүрт түстүү топурагы
 ПОЧВА ТЕТРАГОНАЛЬНАЯ тетрагоналдуу топурак
 ПОЧВА ТИПИЧНАЯ СЕРЯЯ ПУСТИННАЯ кадимки боз чөл топурагы
 ПОЧВА ТОНКОЗЕРНИСТАЯ жука дандуу топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ МАЛОРАЗВИТАЯ аз өрчүгөн күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ НЕСОЛОНЦЕВАТАЯ ПЕСЧАНАЯ солонецсиз күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ, СИЛЬНОСОЛОНЦЕВАТАЯ солонецтүү күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ СЛАБОСОЛОНЦЕВАТАЯ начар солонецтүү күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ СОЛЕНЦЕВАТО ОСОЛОДЕЛАЯ солонец-солодууда күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ СОЛОНЦЕВАТО СОЛОНЧАКОВАЯ солонец шордуу күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ СУПЕСЧАНАЯ күмдүү күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОКАШТАНОВАЯ, ТИПИЧНАЯ кадимки күнүрт конур топурак
 ПОЧВА ТЕМНОЛУГОВАЯ шалбаанын күнүрт топурагы
 ПОЧВА ТЕМНОСЕРЯЯ күнүрт боз топурак
 ПОЧВА ТЕМНОСЕРЯЯ ЛЕСНАЯ токойдун күнүрт боз топурагы

ПОЧВА ТЕМНОСЕРЯЯ, ЛЕСНАЯ ГЛЕЕВАЯ токойдун глейлүү күнүрт боз топурагы
 ПОЧВА ТЕМНОЦВЕТНАЯ күнүрт түстүү топурак
 ПОЧВА ТЕПЛАЯ жылуу топурак (көбүнчө күмдүү топурактар жылуу келет).
 ПОЧВА ТОПЯНАЯ ПОИМЕННАЯ жайылманын сормо топурагы
 ПОЧВА ТОРФЯНАЯ чым көң топурагы
 ПОЧВА ТОРФЯНИСТАЯ ГОРНОЛУГОВАЯ тоо шалбаасынын чым күндүү топурагы
 ПОЧВА ТОРФЯНИСТОПДОЗОЛИСТОИЛЮВИАЛЬНОГУМУРАК СОВАЯ ГЛЕЕВАЯ чым көндүү күмдүү илювий-гумустуу глейлүү топурак
 ПОЧВА ТОРФЯНОБОЛОТНАЯ саздын чым көң топурагы
 ПОЧВА ТОРФЯНОГЛЕЕВАЯ глейлүү чым көң топурагы
 ПОЧВА ТОРФЯНОДЕРНОВОГЛЕЕВАЯ кыртыштуу-глейлүү чым көң топурагы
 ПОЧВА ТОРФЯНООХРИСТАЯ ГЛЕЕВАЯ темгилдуу глейлүү чым көң топурагы
 ПОЧВА ТОРФЯНОПЕРЕГНОИНАЯ чиринди чым көң топурагы
 ПОЧВА ТОРФЯНОПДОЗОЛИСТАЯ күлдүү чым көң топурагы
 ПОЧВА ТОРФЯНОПДОЗОЛИСТОГЛЕЕВАЯ күлдүү глейлүү чым көң топурагы
 ПОЧВА ТРЕЩИНОВАТАЯ жаракалуу топурак
 ПОЧВА ТРОПИЧЕСКАЯ тропикалык топурак
 ПОЧВА ТРОПИЧЕСКАЯ КРАСНОБУРАЯ тропиканын кызыл күрөш топурагы
 ПОЧВА ТУГАИНАЯ тугай топурагы (өзөн жайылмаларында жылына кирген суулар каптап турган токой топурагы. Бул топурак суу чегундуу лерүүн куралып, асылдуу келет).
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ тундра топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ ВЛАЖНАЯ тундраннын иймдүү топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ ГЛЕЕВАЯ тундраннын глейлүү топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ ИЛЮВИАЛЬНОГУМУСОВАЯ тундраннын глейлүү күл топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ ГЛЕЕВАЯ ОПОДЗОЛЕННАЯ тундраннын глейлүү күл топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ ГУМУСОВОИЛЮВИАЛЬНАЯ ОПОДЗОЛЕННАЯ тундраннын гумустуу, илювийдүү күл топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ КАРБОНАТНАЯ тундраннын карбонаттуу топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ ПОЛУБОЛОТНАЯ тундраннын саздак топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ СОЛОНЧАКОВАЯ СКРЫТОГЛЕЕВАЯ ПОЛИГОНАЛЬНАЯ тундраннын жашырын глейлүү полигондуу шир топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВАЯ СУБАРКТИЧЕСКАЯ тундраннын субарктика топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВОБОЛОТНАЯ тундраннын саздак топурагы
 ПОЧВА ТУНДРОВОПДОЗОЛИСТАЯ тундраннын күлдүү топурагы
 ПОЧВА ТУЧНАЯ семиз топурак
 ПОЧВА ТЯЖЕЛАЯ оор (нык) топурак (механикалык составында өлчөмү 0,01 мм келген белүкчелердүү жалпы саны 50% тен арбын болгон чөполуу топурак).
 ПОЧВА ТЯЖЕЛАЯ ПО МЕХАНИЧЕСКОМУ СОСТАВУ механикалык составы оор топурак (механикалык составы оор чөполуу топурак (механикалык

составында 0,01 мм өлчөмүндегү бәлүкчөлөрдүң саны 80% тен арбай
гөн топурак).

ПОЧВА ТЯЖЕЛОСУГЛИНИСТАЯ оор кумай топурак

ПОЧВА УВЛАЖНЕНИЯ нымдуу топурак

ПОЧВА УМЕРЕННОГО ВЫВЕТРИВАНИЯ орто (бир калыпта) 6
зулудай пайдай болгон топурак

ПОЧВА УПЛОТНЕНИЯ тыгыздалган (пыкталган) топурак

ПОЧВА ФЕРРОЛИТОВАЯ ферролит топурагы

ПОЧВА ФИОЛЕТОВАЯ (ПУРПУРОВАЯ) фиолеттук топурагы

ПОЧВА ФИТОГЕННАЯ фитогендүү топурак

ПОЧВА ФИТОМОРФНАЯ фитоморфтуу топурак

ПОЧВА ФРАГМЕНТАРНАЯ фрагментардуу топурак

ПОЧВА ХОЛОДНАЯ муздак топурак (чополуу топурактар музда
келишет).

ПОЧВА ХРОНОМОРФНАЯ хрономорфтуу топурак

ПОЧВА ХРЯЩЕВАТАЯ кум таштуу топурак (механикалык составы
да өлчөмү 3—10 мм келген ташы бар топурак).

ПОЧВА ХРЯЩЕВАТО-ИЛОВАТАЯ кум таштуу топурак (музда
ташы 80% көчөн жетип, майда чопосу 5% келген топурак).

ПОЧВА ЦЕЛИНИНАЯ дын топурак

ПОЧВА ЧЕРНО-БУРАЯ кара күрөн топурак

ПОЧВА ЧЕРНОЗЕМОВИДНАЯ каралжын топурак

ПОЧВА ЩЕЛОЧНАЯ шакардуу топурак

ПОЧВА ЭКТОДИНОМОРФНАЯ эктодиноморфтуу топурак

ПОЧВА ЭЛЮВИАЛЬНАЯ элювийдүү топурак

ПОЧВА ЭМБРИОНАЛЬНАЯ эмбрионалдык топурак

ПОЧВА ЭНДОМОРФНАЯ эндоморфтуу топурак

ПОЧВА ЭЛОВОЛЕССОВАЯ ээл-лессстуу топурак

ПОЧВА ЭРОДИРОВАННАЯ эрозия болгон (бузулган) топурак

ПОЧВА ЯЧЕИСТАЯ козөнектүү, тешиктүү топурак

ПОЧВОВЕДЕНИЕ почвовед (топуракты изилдөөчү адис)

ПОЧВОВЕДЕНИЕ топурак таануу (топуракты изилдөөчү плим)

«ПОЧВОВЕДЕНИЕ» топурак таануу (топурак таануу боюнча бүл
сооздук журнал).

кул почвоведение МЕЛИОРАТИВНОЕ мелиорациялык топурак таа-
шуу

ПОЧВОГРУНТ топурак-грунт

ПОЧВОГРУНТ СУХОЙ кургак топурак-грунт

ПОЧВОЗАЩИТНАЯ РОЛЬ ЛЕСА токойдун топуракты сактоочу, кор-
гоочу ролу

ПОЧВООБРАЗОВАНИЕ топурактын түзүлүшү, пайда болушу

ПОЧВООБРАЗОВАНИЕ АВТОМОРФНОЕ топурактын автоморфтуу

түзүлүшү

ПОЧВООБРАЗОВАНИЕ РЕГРЕССИВНОЕ топурактын регрессивдик

пайда болушу

ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛИ топуракты түзүүчүлөр (пайда кылуучулар)

ПОЧВОУГЛУБЛЕНИЕ топуракты терендөтүү

ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛИ АКТИВНЫЕ аракеттүү топурак түзүүчүлөр

ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛИ ПАССИВНЫЕ топуракты астыртан түзүү-

чүлөр

ПОЧВОУТОМЛЕНИЕ топурактын начарлаши (сапатын жоготушу)

ПОЧВЫ АМФОТЕРНЫЕ амфотердүү топурактар

ПОЧВЫ АРИДНЫЕ аридлик топурактар (чөлдөгү, чөл жерлердеги

ПОЧВЫ БЕЛЫЕ ЩЕЛОЧНЫЕ шакардуу ак топурактар
ПОЧВЫ КОНКРЕЦИОННЫЕ БУРЫЕ конкрекциялуу куба күрөн то-
пурактар

ПОЧВЫ ЛЕСОЛУГОВОЙ ЗОНЫ к почвы таежно-лесной зоны

ПОЧВЫ ЛЕСОСТЕПНОЙ ЗОНЫ токойдуу талаа зонасыныи топу-
рактары

«ПОЧВЫ МЕРТВЫЕ» «өлүү топурактар» (устун чым көң каптаган то-
пурактар).

ПОЧВЫ НЕЧЕРНОЗЕМНОЙ ПОЛОСЫ кара топураксыз тилкенин

топурактары

ПОЧВЫ ПОДЗОЛСТОГО ТИПА күл топурак тибиндеги топурактар

ПОЧВЫ С ИНТЕНСИВНЫМ РАСПАДОМ МИНЕРАЛЬНОЙ

ЧАСТИ минералдык белүктөрү интенсивдүү бузулган топурактар (м.:
кул топурактар, латериттер, солонецтер ж. б.).

ПОЧВЫ СО СЛАБЫМ РАСПАДОМ МИНЕРАЛЬНОЙ ЧАСТИ ми-
нералдык белүктөрү аз бузулган топурактар (м.: талаа топуракта-
ры).

ПОЧВЫ ПРЕРИЙ ЛЕСНЫЕ прерийдин токой топурактары

ПОЧВЫ ПРЕРИЙ СЕРЫЕ прерийдин без топурактары

ПОЧВЫ ПРЕРИЙ ЧЕРНЫЕ КИСЛЫЕ прерийдин кычкыл кара то-
пурактары

ПОЧВЫ СЕРЫЕ ПОЛУПУСТЫНЬ жарым чөлдүн без топурактары

ПОЧВЫ СКРЫТОПОДЗОЛСТНЫЕ жашырын күлдүү топурактар

ПОЧВЫ СНЕЖНЫХ БАССЕЙНОВ кар бассейндеринин топурактары

ПОЧВЫ СЫРЫЕ НАНОСНЫЕ шилендүү ным топурактар

ПОЧВЫ СТЕПНОЙ ЗОНЫ талаа зонасыныи топурактар

ПОЧВЫ С УМЕРЕННЫМ РАСПАДОМ МИНЕРАЛЬНОЙ ЧАСТИ

минералдык белүктөрү жай бузулган топурактар (м.: күлдүү топу-
рактар).

ПОЧВЫ ТРОПИЧЕСКИЕ ЖЕЛТЫЕ тропикалык сары топурактар

ПОЧВЫ ТРОПИЧЕСКИЕ КРАСНЫЕ тропикалык кызыл топурактар

ПОЧВЫ ТРОПИЧЕСКИЕ ЧЕРНЫЕ тропикалык кара топурактар

ПОЧВЫ ШОКОЛАДНЫЕ шоколад түстүү топурактар

ПОЯС ПЕРЕХОДНЫЙ отме тилке (ортос пояс)

ПОЯС ПОЧВЕННО-БИОКЛИМАТИЧЕСКИЙ биоклиматтык топурак

тилкеси (поясы).

ПОЯС ПОЧВЕННОЙ ВЛАГИ топурак нымынын тилкеси

ПОЯС СОЛЕВОЙ туз поясы

НОЯСНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын тилкелүүлүгү (поястуулугу)

ПРЕДГОРЬЕ тоо этеги

ПРЕДЕЛ ДИСПЕРСНОСТИ дисперсиялуулуктун чеги

ПРЕДЕЛ КЛЕПКОСТИ жабышкактыктун чеги

ПРЕДЕЛ КОНСИСТЕНЦИИ консистенциянын чеги

ПРЕДЕЛ ЛИПКОСТИ топурактын жабышкактуулугунун чеги (то-
пурактын жабышпай турган абалы).

ПРЕДЕЛ ПЛАСТИЧНОСТИ ийкемдүүлүктүн чеги (топурактын ий-
кемдүүлүгүнүн чеги).

ПРЕДЕЛ ПЛАСТИЧНОСТИ ВЕРХНИЙ ийкемдүүлүктүн жогорку че-
ги (нимга каныккан топуракка стандарттык конус өзүнүн салмагынын

(16 г) таасир ийкемдүүлүктүн жогорку чеги болот).

ПРЕДЕЛ ПЛАСТИЧНОСТИ НИЖНИЙ ийкемдүүлүктүн төмөнкү че-
ги (топурактын салмагтуу нымдуулугу; мында топурактын диаметрин 3 мм.

чеңин сүйрү кылыш үзбестөн эшүүгө болот).

ПРЕДЕЛ ПОЛЕЗНОПЛАГИТИЧЕСКИЙ пайдалуу суунун чеги

ПРЕДЕЛ РАСКАТЫВАНИЯ жуурулуунун (эшүүнүү, чынратуулунуу) чеги

ПРЕДЕЛ ТЕКУЧЕСТИ ЭЗИЛҮҮНҮҮ (агуунун) чеги (топурактын ийкемдүүлүгүн жоготкоң чеги, б. а. анын эзилүүн пән башташи).

ПРЕДЕЛ ТОКСИЧНОСТИ СОЛЕЙ түздардын уулдуулугунун чеги (топурактагы түздардын осымдуктөрдүү ууктуруучу чеги).

ПРЕДЕЛ ТЕКУЧЕСТИ ВЕРХНИЙ агуунун жогорку чеги

ПРЕДЕЛ ТЕКУЧЕСТИ ИЖНИЙ агуунун томонку чеги

ПРЕДЕЛ УВЛАЖНЕНИЯ нымдануунун чеги (топурактын бордукондорлуунун сууга канигын, толук нымдуулукта болушу).

ПРЕДЕЛ УСАДКИ тыгыздануунун (басырылуунуу) чеги (топурактын ийкемдүүлүгүнүн томонку чеги, б. а. анын кургай башташи; к. предел пастичности иижиний).

ПРЕДУПРЕДЕНИЕ ЗАСОЛЕНИЯ түзданууга жол бербоо

ПРЕОБРАЗОВАНИЕ ПРИРОДЫ жаратылышты озгортуү, кайра туу

ПЕРРИ перриялар

ПРЕЦИПИТАТ преципитат (кычкыл топурактарда колдонуулугу, мындалык фосфор жер семирткичи).

ПРИВЯЗКА ПОЧВЕННОГО РАЗРЕЗА топурак разрезинин жайлыштыруу (топурак разрезинин ордун аныктоо, тактоо).

ПРИВЯЗКА ПОЧВЕННОГО РАЗРЕЗА МЕТОДОМ ЗАСЕЧЕК топурак разрезинин белги методу менен аныктоо

ПРИВЯЗКА ПОЧВЕННОГО РАЗРЕЗА ПО КОМПАСУ топурак разрезин компас боюнча аныктоо

ПРИЗНАКИ ОКУЛЬТУРЕННОСТИ ПОЧВЫ топурактын оздоштуулушунун белгилери

ПРИЗНАКИ ОПОДЗОЛЛЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын күлгө айланышынан белгилери

ПРИКОПКА ПОЧВЕННАЯ кичине топурак казмасы (изилдең макса-тында 20–25 см, терендикте казылган казма).

ПРИЗНАКИ ОПОДЗОЛЛЕНИЯ топурактын күлденүү белгилери

ПРИЗНАКИ ПОЧВЫ ВНЕШНИЕ топурактын сырткы белгилери

ПРИЗНАКИ ПОЧВЫ МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ топурактын морфологиялык (сырткы) белгилери (механикалык составы, еңү, нымдуулугу, толоктуулугу ж. б.).

ПРИЗНАКИ ЭРОЗИИ эрозиянын белгилери

ПРИКАТЫВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын ийкемтоо, танттоо

ПРИКОПКА ЧУНКУР (топурактын түрлөрүнүн чегин аныктоо учун 0,3–0,5 м. терендикте казылган чункур).

ПРИЛИПАНИЕ ПОЧВЫ топурактын жабышуусу

ПРИМАЗКА ПОЧВЕННАЯ топурактын примазкасы

ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДА МЕЧЕНЫХ АТОМОВ В ИССЛЕДОВАНИИ ПОЧВЫ топуракты изилдеоде мечений атомдор методуни колдонуу

ПРИМЕНЕНИЕ ПОЧВЕННЫХ КАРТ топурак карталарын пайдала-шуу

ПРИРОДА ПОЧВЫ топурактын жаратылышы

ПРИСЫПКА ПОЧВЕННАЯ топурак себиндиши (токойлуутлаа боз топурактарынын устунку бетин түзгөн кремнезёмдуу катмар).

ПРИТЯЖЕНИЕ ИОННОВ иондордун бирин бири тартышы

ПРИТЯЖЕНИЕ КАПИЛЛЯРНОЕ капиллярдык тартуу

ПРОБА ГРУНТОВЫХ ВОД жер алдындагы суулардын пробасы

ПРОБА НА ВСКИПАНИЕ кайнатуу пробасы (топуракка туз кислота-чыгып, топурак кайнагансын сезилет).

ПРОВЕТРИВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты жедетүү, шамалдатуү
ПРОВИНИЦИЯ ПОЧВЕННАЯ топурак провинциеси (климаты, топурагы, озунче касиетке 99 болгон жердин белгилүү бир болугу).

ПРОВИНИЦИЯ ПОЧВЕННАЯ ГОРНАЯ топурактын тоо провинциеси

ПРОВИНИЦИЯ ПОЧВЕННАЯ РАВНИННАЯ топурактын мейкиндик провинциеси

ПРОВИНИЦИЯ СОЛЕНАКОПЛЕНИЯ туз жыйналган (топтолгон) провинция

ПРОВИНИЦИЯ СМЕШАННОГО СОЛЕНАКОПЛЕНИЯ туз аралаш жыйналган провинция

ПРОВИНИЦИЯ ЧЕРНОЗЕМОВ кара топурактардын провинциеси

ПРОГРАДАЦИЯ ПОЧВЫ топурактын проградациланнышы (бузулушу)

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ КАПИЛЛЯРНОГО ПОДЪЕМА капиллярдык которулупун үзактыгы

ПРОДУКТИВНОСТЬ ТРАНСПираЦИИ транспирациинын продолжтуулугу (осымдук бууланткан нымдын сплак жирдигине анын кайра олчомдогу кургак заты түүра келэрин корсоктой чондук).

ПРОДУКТЫ ВЫВЕТРИВАНИЯ бузулуунун продуктылары (бузулудан пайда болгон заттар).

ПРОДУКТЫ ВЫВЕТРИВАНИЯ ЖЕЛЕЗИСТЫЕ бузулудан пайда болгон темирлүү продуктылар

ПРОДУКТЫ ДЕЛЕНИЯ болунуу продуктылары (атомдук бомбаларды жарганды топуракка ава аркылуу таралын түшкөн изотоптор: стронций — 90, цезий — 137 ж. б.).

ПРОДУКТЫ ДЕЛЕНИЯ ДОЛГОЖИВУЩИЕ көпкө жашаган болунуу продуктылары

ПРОДУКТЫ ДЕЛЕНИЯ КОРОТКОЖИВУЩИЕ кыска жашаган болунуу продуктылары

ПРОДУКТЫ ПРОМЕЖУТОЧНЫЕ ара продуктылар

ПРОДУКТЫ РАЗЛОЖЕНИЯ чирукунун продуктылары

ПРОДУКТЫ РАЗРУШЕНИЯ ЖЕЛЕЗИСТЫЕ бузулуунун темирлүү продуктылары

ПРОДУКТЫ РАСТВОРЕНИЯ өрүүнүн продуктылары

ПРОЖИЛКА СОЛЕЙ түздардын жижечели (жиги)

ПРОИЗВОДИТЕЛЬНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын индурумдүүлүгү

ПРОИСХОЖДЕНИЕ БОЛОТА саздын пайда болушу

ПРОИСХОЖДЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын пайда болушу

ПРОМАЧИВАНИЕ СКВОЗНОЕ откоро нымдоо, нымдантуу (топуракты, грунтту, грунт катмарын устүнөн жер алдындагы сууга чейин толуу)

ПРОМЕРЗАНИЕ ЗАМЕДЛЕННОЕ ақырындаа тонкуу

ПРОМЕРЗАНИЕ ПОЧВЫ топурактын тонкушу

ПРОМЕРЗАНИЕ ПОЧВЫ ГЛУБОКОЕ топурактын төрөк тонкушу

ПРОМЕРЗАНИЕ ПОЧВЫ МНОГОЛЕТНЕЕ топурактын көп жыл бою тонкушу

ПРОМОИНА суу ойгон жер (актек)

ПРОМЫВАНИЕ ПОЧВЫ ИНТЕНСИВНОЕ топурактын интенсивдүү жуу

ПРОМЫВКА ЗАСОЛЕННЫХ ПОЧВ түздуу топурактарды жуу

ПРОМЫВКА НАНОСОВ шилендилдерди жуу

ПРОМЫВКА ПОЧВЫ топуракты жуу

ПРОМЫВКА ПОЧВЫ БЕЗ ДРЕНАЖА топуракты дренажсыз жуу

ПРОМЫВКА ПОЧВЫ С ДРЕНАЖОМ топуракты дренаж аркылу жуу
ПРОМЫВКА СОЛОНЦОВ солонецтерди жуу
ПРОНИЗАННОСТЬ ПОЧВЫ КОРНЯМИ топуракта тамырлардын таркалыши
ПРОНИКОВЕНИЕ ВЛАГИ нымдын отушү
ПРОНИКОВЕНИЕ ВОДЫ суунун отушү
ПРОНИКОВЕНИЕ ВОЗДУХА абанын отушү
ПРОНИКОВЕНИЕ ГУМУСА гумустун отушү
ПРОНИЦАЕМОСТЬ ПОРОДЫ тоо тегинин откерүүчүлүгү
ПРОНИЦАЕМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын откергүчтүгү
ПРОНИЦАЕМОСТЬ ПОЧВЫ ДИЭЛЕКТРИЧЕСКАЯ топурактын диэлектрикалык откерүүчүлүгү
ПРОНИЦАЕМОСТЬ ФАКТИЧЕСКАЯ чыныгы откерүүчүлүк
ПРОПИТАВАНИЕ кануу, синүү
ПРОСАДКА ПОЧВЫ топурактын басырылышы, отурушу, чөгүшү
ПРОСАЧИВАНИЕ ВОДЫ суунун отушү, синиши
ПРОСАЧИВАНИЕ КАППИЛЛЯРНОЕ капиллярдык отүү, синүү
ПРОСЕИВАНИЕ МОКРОЕ нымдуу элеө (топуракты суунун ичинде элеө).
ПРОСЕИВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты элеө
ПРОСЕИВАНИЕ СУХОЕ кургак элеө (топуракты кургак кезинде элеө).
ПРОСЛОЙКА АЛЮВИЯ аллювийдин катмары (кабаты)
ПРОСЛОЙКА ГЛИНСТАЯ чополуу катмар (кабат)
ПРОСЛОЙКА ПЛОТНАЯ КАРБОНАТНАЯ карбонаттуу катуу катмар (кабат)
ПРОСТРАНСТВО ПОРОВОЕ көзөнек (көндөй) көндиги
ПРОТОЗОА протозоа (топуракта кецири тараплан бир клеткалуу төмөнкү организмдер).
ПРОТЯЖЕНИЕ КАНАЛА УДЕЛЬНАЯ каналдын салыштырма узундугу
ПРОФИЛЬ ВЛАЖНОСТИ нымдуулуктун профили (катмары)
ПРОФИЛЬ ВЛАЖНОСТИ ПОЧВЫ топурактын нымдуулугунун профили (топурактын тереңдиги, б. а. профили боюнча болгон нымдуулугу көрсөткөн ийри сыйык).
ПРОФИЛЬ ВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ жуулган (туссузданган) профиль (катмар)
ПРОФИЛЬ ГУМУСОВЫЙ ГЛУБОКИЙ гумустун терең профиль
ПРОФИЛЬ ДЛИТЕЛЬНОЙ МЕРЗЛОТЫ к. профиль многолетней мерзлоты
ПРОФИЛЬ МНОГОЛЕТНЕЙ МЕРЗЛОТЫ көп жылдык тондун профили
ПРОФИЛЬ НЕПРАВИЛЬНОГО СТРОЕНИЯ туура эмес түзүлүштүү профиль (катмар)
ПРОФИЛЬ ПОПЕРЕЧНЫЙ туура профиль (катмар)
ПРОФИЛЬ ПОЧВЕННЫЙ НОРМАЛЬНЫЙ нормалдуу профиль (катмар)
ПРОФИЛЬ ПОЧВЫ топурактын профили (катмары)
ПРОФИЛЬ ПОЧВЫ КАРБОНАТНЫЙ топурактын карбонаттуу профили (катмары)
ПРОФИЛЬ ПОЧВЫ НЕЗРЕЛЫЙ топурактын жетилген профили (катмары)
ПРОФИЛЬ ПОЧВЫ НОРМАЛЬНЫЙ топурактын нормалдуу профили (жетилген катмары).
ПРОФИЛЬ ПРОДОЛЬНЫЙ узуннаан кеткен профиль (катмар)

ПРОФИЛЬ РАВНОМЕРНЫЙ текши (жапырт бирдей) профиль (катмар)
ПРОФИЛЬ РОВНЫЙ тегиз профиль (катмар)
ПРОФИЛЬ СКЕЛЕТНОЙ ПОЧВЫ скелет (таштуу) топурактын профили (катмары)
ПРОФИЛЬ СЛАБОРАЗВИТЫЙ начар жетилген профиль (катмар)
ПРОФИЛЬ СОЛЕВОЙ туз профили (катмары)
ПРОЦЕСС АБИОТИЧЕСКИЙ абигикалык процесс (тируу организмдердиз жүргөн процесс).
ПРОЦЕСС АВТОМОРФНЫЙ автоморфтуу процесс
ПРОЦЕСС АММОНИЗАЦИИ аммонизация процесси
ПРОЦЕСС АНАЭРОБНЫЙ анаэробдук процесс
ПРОЦЕСС АЭРОБНЫЙ аэробдук процесс
ПРОЦЕСС БИОЛОГИЧЕСКИЙ биологиялык процесс
ПРОЦЕСС ВОССТАНОВИТЕЛЬНЫЙ калыбына келтирүү процесси
ПРОЦЕСС ГЛЕЕОБРАЗОВАНИЯ глейдин түзүлүү процесси
ПРОЦЕСС ГЛЕЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ глайди түзүүчү процесс
ПРОЦЕСС ГИДРОМОРФНЫЙ гидроморфтук процесс
ПРОЦЕСС ГНИЕНИЯ чирук процесси
ПРОЦЕСС ГУМИФИКАЦИИ гумификациялык процесс (гумустун пайда болуу процесси).
ПРОЦЕСС ГУМУСОНАКОПЛЕНИЯ гумустун жыйналуу процесси
ПРОЦЕСС ДЕНИТРИФИКАЦИИ денитрификация процесси
ПРОЦЕСС ИЛЛОВИАЛЬНЫЙ иллювий процесси
ПРОЦЕСС КРИОГЕННЫЙ криоген процесси
ПРОЦЕСС МИГРАЦИИ миграция процесси
ПРОЦЕСС МИКРОБИОЛОГИЧЕСКИЙ микробиологиялык процесси
ПРОЦЕСС МИНЕРАЛИЗАЦИИ минералдашуу процесси (органикалык заттардын минералдык түздарга абланышы).
ПРОЦЕСС НИТРИФИКАЦИИ нитрификация процесси
ПРОЦЕСС ОТЛОЖЕНИЯ чөгүндүнуу пайда болуу процесси
ПРОЦЕСС ПОЕМНЫЙ жайылма процесси (жайылманы киргөн суудардын канташы).
ПРОЦЕСС ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ топуракты пайда кылган процессы
ПРОЦЕСС ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ЛУГОВОЙ талаа топурактын пайда болуу процесси
ПРОЦЕСС ПОДЗОЛООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ күл топурактын пайда болуу процесси
ПРОЦЕСС ПОЧВЕННЫЙ ФИЗИКО-МЕХАНИЧЕСКИЙ топуракты физико-механикалык процесси
ПРОЦЕСС ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ БОЛОТНЫЙ топурактын пайда болушунун чым процесси
ПРОЦЕСС ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ топуракты пайда кылуучу процессы
ПРОЦЕСС ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ПЕРВИЧНЫЙ топурактын пайда болушунун (алгачкы) биринчи процесси
ПРОЦЕСС ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ СОЛОНЦОВЫЙ топурактын пайда болушунун солонец процесси
ПРОЦЕСС ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ СТЕПНОЙ топурактын пайда болушунун талаа процесси
ПРОЦЕСС РАЗЛОЖЕНИЯ чирук (бузулуу) процесси
ПРОЦЕСС РАЗРУШИТЕЛЬНЫЙ бузулуп, талкалануу процесси
ПРОЦЕСС СИЛИКАТИЗАЦИИ силикатташуу процесси
ПРОЦЕСС СИНТЕЗА синтез процесси
ПРОЦЕСС СОЛОНЧАКОВЫЙ шор топурак процесси

ПРОЦЕСС ЭКЗОГЕННЫЙ экзогендик процесс (жер бетинде болуп, ту табигый сырткы кубулуштар: күндүн радиациясы, шамалдар, тири ор-ганизмдердин аракети ж. б.)

ПРОЦЕСС ЭНДОГЕННЫЙ эндогендик процесс (жердин ички кубу-луштары).

ПРОЦЕСС ТЕКТОНИЧЕСКИЙ тектоникалык процесс (тоолорду пай-да кылуучу жер алдындағы кыймылдар).

ПРОЧНОСТЬ СТРУКТУРЫ ПОЧВЫ топурактын структурасының бе-кемдиги.

ПРОЯВЛЕНИЕ ДЕРНОВОГО ПРОЦЕССА чым процессинин башта-льши.

ПРОЯВЛЕНИЕ ПОДЗОЛСТОГО ПРОЦЕССА күл топурак процес-сииның башталышы.

ПРОЯВЛЕНИЕ СОЛОНЦЕВАТОСТИ солонецтүүлүктүн байкалыши, башталышы.

ПРОЯВЛЕНИЕ ЦИКЛА ЭРОЗИИ эрозия цикларының жанданышы, псаммиттер (кумдардың жана күм таштардың жалпы аты).

ПСЕВДОГЛЕЙ псевдоглей (жалган глей)

ПСЕВДОКОНКРЕЦИИ псевдоконкремциялар (жалган конкрециялар)

ПСЕВДОМИЦЕЛИЙ псевдомицелий (топурактагы гипстин ак же сар-

ыччук тарамышчалары).

ПСЕВДОПРОФИЛЬ псевдопрофиль (жалган профиль)

ПСЕВДОСЛОЙСТОСТЬ псевдокабаттуулук, псевдокатмарлуулук

(жалган кабаттуулук, катмардуулук).

ПСЕВДОФИБРЫ псевдофибралар

ПСИЛОМЕЛАН псиломелан (шымдуу жана кычыл топуракта кези-гүччүү минерал, марганецтин гидроокиси).

ПСИХРОМЕТР психрометр (абаны нымдуулугун аныктоочу курал),

ПУНКТ ВОДОМЕРНЫЙ сууну өлчөгүч пункт (гидрогеологиялык бай-

коюордуу жүргүзүүчүү жай).

ПУСТОТА КАВЕРНОЗНАЯ ири, чоң көндөй

ПУСТОТА КАПИЛЛЯРНАЯ капиллярдык көндөй

ПУСТИНЯ чөл

ПУСТИНЯ ВЫСОКОГОРНАЯ бийик тоо чөлү

ПУСТИНЯ ГЛИНИСТАЯ чополуу чөл

ПУСТИНЯ КАМЕНЕСТАЯ таштуу чөл

ПУСТИНЯ ПЕСЧАНАЯ кумдуу чөл

ПУСТИНЯ СОЛОНЧАКОВАЯ ширдуу чөл

ПУЧЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын көбүшү (топурактын ар түрдүү

факторлордун: нымдын, температуралын ж. б. таасири алдында көбүшү).

ПЫЛИМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын чандашы (шамалдың таасири ал-

дында топурактын майда белүүкчөлөрүн чандашы).

ПЫЛЬ КРУПНОЗЕРНИСТАЯ ири дандуу чаң

ПЫЛЬ ЛЕССОВИДНАЯ лесс сымалдуу чаң

ПЫЛЬ МЕЛКАЯ майда чаң (топурактын диаметри 0,005—0,001 мм.

келген белүүкчөлөрү).

ПЫЛЬ ПЕСЧАНАЯ кумдуу чаң (топурактын диаметри 0,25—0,05 мм.

келген белүүкчөлөрү).

ПЫЛЬ СРЕДНЯЯ орто чаң (топурактын диаметри 0,01—0,005 мм.

келген белүүкчөлөрү).

ПЫЛЬ ТОЧКАЯ етө майда чаң

ПЫЛЬ ТЯЖЕЛАЯ оор чаң

ПЬЕЗОМЕТР пьезометр (топурактагы гидростатикалык басымды өл-чөөгө көректелүүчү курал).

ПЭ-АШ (рН) пэ-аш (рН; топурак эритмесинин реакциясы рН 4-7 бол-гондо кычыл, рН-7—нейтралдуу, 7-10—шакардуу болот).

ПЯТНА СИЗОВАТО-ХРИСТИЕ көгүлтүр кызыл темгилидер (глей-лүү чым көндүү топурактын темгилидер).

ПЯТНА СИЗОВАТО-РЖАВЫЕ көгүлтүр дат түстүү темгилидер

P

РАВНИНА тегиздик (түз жер).

РАВНИНА АБРАЗИОННАЯ абразия тегиздиги (дениз сууларынын таасири алдында пайда болгон тегиздик).

РАВНИНА АККУМУЛЯТИВНАЯ аккумулятивдик тегиздик (ар тур-дуду уйундулөрдүн, чегундулөрдүн эсебинен пайда болгон тегиздик).

РАВНИНА АЛЛЮВИАЛЬНАЯ аллювийдүү тегиздик (өзөн чегунду-лөрүнен келип түзүлгөн тегиздик, түздүк).

РАВНИНА ВОГНУТАЯ кайкы тегиздик

РАВНИНА ВОЛНИСТАЯ ой-чиңкүрдүү тегиздик

РАВНИНА ВЫСОКОГОРНАЯ бийик тоолуу тегиздик

РАВНИНА ДЕЛЬТОВАЯ делта тегиздиги (дарыянын денизге күйгөн жеринде тегиздик, түздүк).

РАВНИНА ДРЕВНЕАЛЛЮВИАЛЬНАЯ байыркы аллювийдүү тегиз-дик

РАВНИНА ЗАИДРОВАЯ зандра тегиздиги (муз сууларынын кумда-рынан пайда болгон тегиздик).

РАВНИНА ОЗЕРНАЯ көл тегиздиги (көлдүн түбүнүн көтөрүлүшүнүн натыйжасында пайда болгон тегиздик).

РАВНИНА ОСТАТОЧНАЯ калдыктуу тегиздик (тоолордун бузулушу-нан пайда болгон тегиздик).

РАВНИНА ПЕРВЧНАЯ биринчи тегиздик

РАВНИНА ПОИМЕННАЯ жайылма тегиздик

РАВНИНА ПОКАТАЯ эзкейиш тегиздик

РАВНИНА ПРЕДГОРНАЯ тоо атегинде тегиздик

РАВНИНА ПРИРУСЛОВАЯ взөн боюндағы тегиздик

РАВНОВЕСИЕ АДСОРБЦИОННОЕ ДИНАМИЧЕСКОЕ динамика-лык адсорбция тенденстиги

РАВНОВЕСИЕ ПОЧВЫ топурактын төц салмактуулугу

РАДИОАВТОГРАФИЯ радиоавтография (топурактын радиоактивдүү-лүгүн изилдөөде колдонулуучу фотографиялық метод).

РАДИОАКТИВНОСТЬ радиоактивдүүлүк (химия элементтердин ту-ркусуз изотопторунун элементардык белүүкчөлөрдү нурдантын белүү чы-гарып, башка элементтерге етүшү).

РАДИОАКТИВНОСТЬ ГУРНОВЫХ ВОД грунт сууларынын радио-активдүүлүгү

РАДИОАКТИВНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын радиоактивдүүлүгү

РАДИОАКТИВНОСТЬ ПОЧВЫ ЕСТЕСТВЕННАЯ топурактын таби-гый радиоактивдүүлүгү

РАДИОАКТИВНОСТЬ ПОЧВЫ НАИБОЛЬШАЯ топурактын өтө-күчтүү радиоактивдүүлүгү

РАДИОАКТИВНОСТЬ ПОЧВЫ НАИМЕНЬШАЯ топурактын өтө-аз радиоактивдүүлүгү

РАДИОАКТИВНОСТЬ ПОЧВЫ ИСКУССТВЕННАЯ топурактын жа-салма радиоактивдүүлүгү

РАДИОАКТИВНЫЕ ИЗОТОПЫ ЕСТЕСТВЕННЫЕ табигый радиактивдүү изотоптор

РАДИОАКТИВНЫЕ ИЗОТОПЫ ПРИРОДНЫЕ к. радиоактивные изотопы естественные

РАДИОГРАФИЯ к. радиоавтография

РАДИОНУКЛИДЫ радионуклидер (радиоактивдүү нурданууну берген химиялык заттар).

РАДОН Я_n²²² радон R_n²²² (радийден келип чыккан топурактагы радиоактивдүү газ).

РАЗВИТИЕ БОЛОТА саздын өрчүшү

РАЗВИТИЕ ПОДЗОЛСТОГО ПРОЦЕССА күл топурак процессинин өрчүшү

РАЗВИТИЕ ПОДЗОЛСТОГО ПРОЦЕССА СИЛЬНОЕ күл топурак процессинин начар өрчүшү

РАЗВИТИЕ ПОДЗОЛСТОГО ПРОЦЕССА СЛАБОЕ күл топурак процессинин начар өрчүшү

РАЗВИТИЕ ПОЧВ ПОЛИГЕНЕТИЧЕСКИЕ топурактын полигенетикалык өрчүшү

РАЗДЕЛЕНИЕ ПО МЕХАНИЧЕСКОМУ СОСТАВУ механикалык составына жараша белүү

РАЗЛОЖЕНИЕ ОРГАНИЧЕСКИХ ОСТАТКОВ ЗАМЕДЛЕННОЕ органикалык калдыктардын жай чириши

РАЗМЕР ЗЕРЕН ЭКВИВАЛЕНТНЫЙ дандардын эквиваленттик өлчөмү

РАЗМЕР КОМОЧКОВ ЭКВИВАЛЕНТНЫЙ тоголокчордун эквиваленттик өлчөмү

РАЗМЕРЫ ВЫМЫВАНИЯ жуулуп төмөн түшүүнүн өлчөмдөрү

РАЗМЕР СТРУКТУРНЫХ ОТДЕЛЬНОСТЕЙ структуралуу тоголокчордун өлчөмү

РАЗЛИВЫ РЕК суунун чириши, ташышы

РАЗЛОЖЕНИЕ БАКТЕРИАЛЬНОЕ бактериялык чириүү

РАЗЛОЖЕНИЕ БИОЛОГИЧЕСКОЕ биологиялык чириүү

РАЗЛОЖЕНИЕ ГИДРОЛИТИЧЕСКОЕ гидролитикалык бузулуу

РАЗЛОЖЕНИЕ ГИДРОМОРФНОЕ гидроморфдук чирип бузулуу

РАЗЛОЖЕНИЕ ГРИБНОЕ грибдердин таасири аркылуу чириүү

РАЗЛОЖЕНИЕ ИНТЕНСИВНОЕ интенсивдүү, күчтүү чириүү

РАЗЛОЖЕНИЕ ОРГАНИЧЕСКОГО ВЕЩЕСТВА ПОЧВЫ топурактын органикалык затынын чириши

РАЗЛОЖЕНИЕ РАСТИТЕЛЬНЫХ ОСТАТКОВ өсүмдүктөрдүн калдыктарынын чириши

РАЗЛОЖЕНИЕ САПРОПЕЛЕВОЕ сапропелдик чириүү

РАЗМЕРЗАНИЕ ПОЧВЫ тоң топурактын эриши

РАЗМОКАНИЕ жибүү (эзилүү)

РАЗМЫВАНИЕ желүү (м.: сунунун топуракты жеши, азышы).

РАЗНОВИДНОСТИ СОЛОНЦОВ ПЕРЕХОДНЫЕ солонецтердин от-ме түркүмдөрү

РАЗНОВИДНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын түркүмү

РАЗНОСТЬ ПОЧВЕННАЯ топурактын ар түрдүүлүгү

РАЗРЕЗ ПОЧВЕННЫЙ КОНТРОЛЬНЫЙ топурактын контролдук разрези (топуракты изилдөө үчүн 75—125 см терендиктеги контролдук разрез).

РАЗРЕЗ ПОЧВЕННЫЙ ОСНОВНОЙ топурактын негизги разрези (топуракты изилдөөде колдонулган 125—200 см терендиктеги разрез).

РАЗРЯД ПОЧВЫ топурактын разряды (белгилүү бир түргө киргөн,

бир биринен өзүлөрүн түзгөн тоо тектердин составы боюнча айырмаланган топурактар).

РАЗРЕЗ СКЕЛЕТНОЙ ПОЧВЫ скелеттүү топурактын разрези (атайын тике казылган чүнкүр).

РАЗРЕЗ ПОЧВЕННЫЙ топурактын разрези (изилдөө үчүн топурактын тике казылган чүнкүру, казмасы).

РАЗРУШЕНИЕ ГЛИНЫ чопонун бузулушу, талкаланышы

РАЗРУШЕНИЕ ГОРНЫХ ПОРОД тоо тектеринин бузулушу, талкаланышы

РАЗРУШЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын бузулушу, талкаланышы

РАЗРУШЕНИЕ СТРУКТУРЫ структуранын бузулушу, талкаланышы

РАЗРУШЕНИЕ СТРУКТУРЫ БИОЛОГИЧЕСКОЕ структуранын биологиялык бузулушу, талкаланышы

РАЗРУШЕНИЕ СТРУКТУРЫ МЕХАНИЧЕСКОЕ структуранын меканикалык бузулушу, талкаланышы

РАЗРУШЕНИЕ СТРУКТУРЫ ПОЧВЫ топурактын структурасынын бузулушу, талкаланышы

РАЗРУШЕНИЕ СТРУКТУРЫ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКОЕ структуранын физико-химиялык бузулушу, талкаланышы

РАЗРУШЕНИЕ СУБАЭРАЛЬНОЕ субаэралдык бузулуу, талкалануу

РАЙОН ПОЧВЕННЫЙ топурак району

РАЙОН ЕСТЕСТВЕННО-ИСТОРИЧЕСКИЙ табигый-тарыхый район

РАЙОННОВАНИЕ ПОЧВЕННОЕ топуракты райондоштуруу

РАЙОННОВАНИЕ ГИДРОМОДУЛЬНОЕ гидромодулдук райондоштуруу (аянтарды бирдей чоңдуктагы гидромодулду колдонуш учун бирдей климаттык, гидрологиялык, топурак-мелiorативдик шарттарга жараша айрым райондорго белүштүрүү).

РАПА рапа (акпаган түзүү көлдөрдүн шордуу суусу).

РАСПАД СТРУКТУРНОГО КОМОЧКА структуралуу тоголокчонун ажыраши (бузулушу, күкүмдөнүшүү).

РАСПАДЕНИЕ ПОЧВЫ НА ОТДЕЛЬНОСТИ топурактын белүкчөлөргө ажыраши (белүнүшүү)

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ЗЕРЕН ПО КРУПНОСТИ дандарды ирилигине жараша (белүү (ажыраттуу))

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ЗЕРЕН ПО РАЗМЕРУ дандарды өлчөмүнө жараша белүү (ажыраттуу)

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ КОМОЧКОВ ПО ВЕЛИЧИНЕ тоголокчорду олчөмүнө жараша белүү (ажыраттуу)

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПО РЕАКЦИИ көндөйлөрдүн (тешиктердин) таралышы

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ФРАКЦИИ ПО ГЛУБИНAM фракциялардын төрөндөк боюнча белүнүшүү

РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ЧАСТИЦ ПО РАЗМЕРАМ белүкчөлөрдү өлчөмүнө жараша белүү (ажыраттуу)

РАСПЫЛЕНИЯ ПОЧВЫ топуракты күкүмдөө (майды белүкчөлөргө белүү).

РАССЛОЕНИЕ ЗАСОЛЕННЫХ ПОЧВ түзүү топурактардын катмарга (кабатка) ажыраши

РАССЛОЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын катмарга (кабатка) ажыраши

РАССЛОЕНИЕ СОЛОНЦА солонецтин катмарга (кабатка) ажыраши

РАССЛОЕНИЕ СОЛОНЧАКА ЕСТЕСТВЕННОЕ шир топурактын катмарга (кабатка) табигый ажыраши

РАССОЛЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын түзүздөнүшү

РАССОЛОНЦЕВАНИЕ ПОЧВЫ топурактын солонецчинин азайышы (жоголушу)

РАСУВО'Р эритме (эритинди)
РАСТВО'Р БУ'ФЕРНЫЙ буфердүү эритме
РАСТВО'Р ВО'ДНЫЙ суу эритмеси
РАСТВО'Р ВО'ДНО-СОЛЕВО'И суу-түздуу эритме
РАСТВО'Р МОЛЕКУЛЯ'РНЫЙ молекулалык эритме
РАСТВО'Р НАСЫ'ЩЕННЫЙ каныккан эритме
РАСТВО'Р ПО'ЧВЕННЫЙ топурак эритмеси
РАСТВО'Р ПО'ЧВЕННЫЙ ВЫ'ЩЕЛОЧЕННЫЙ түзсүздөнгөн топурак
 эритмеси
РАСТВО'Р ПО'ЧВЕННЫЙ ЦИРКУЛИ'РУЮЩИЙ топурактын жылып
 жүргөн эритеси
РАСТВО'Р СОЛЕ'И түздардын эритмеси
РАСТВО'Р ТВЕ'РДЫИ катуу эритме (бир-бiri менен химиялык би-
 рикмени түзбөгөн эки заттын катуу кошундусу).
РАСТВОРЫМОСТЬ ГА'ЗОВ ПО'ЧВЫ топурактагы газдардын эригич-
 тиги
РАСТВОРЫМОСТЬ МИНЕРАЛЬНЫХ ВЕЩЕСТВ ПО'ЧВЫ топурак-
 тагы минералдык заттардын эригичтеги
РАСТВОРЕННИЕ МИНЕРАЛОВ минералдарды эриттүү
РАСТВО'РЫ ВЫШЕЛАЧИВАЮЩИЕ түздөн тазалоочу эритмелер
РАСТРЕНИЯ ПАРОЗАНИМАЮЩИЕ булантаңа ёсумдуктерүү
РАСТРЕСКИВАНИЕ И'ЛА түнманын жарылышы (кешилиши)
РАСХОД ВЛАГИ НЕПРОДУКТИВНЫЙ нымдын пайдаласыз зарп
 болушу (айыл чарба ёсумдуктерүүнэ пайда бербей жок болгон топурактагы
 суулар).
РАСХОД ВЛАГИ ПРОДУКТИВНЫЙ нымдын пайдалуу зарп болушу
РАСЧИСТКА ПО'ЧВЫ топуракты тазалоо
РАСЧЛЕННЕНИЕ РЕЛЬЕФА ЭРОЗИОННОЕ рельефтин белүнүшү
 (эрзия аркылуу кокту-колотко айланышы).
РЕАКЦИЯ
РЕАКЦИЯ ПО'ЧВЫ топурактын реакциясы (водород жана гидроксид
 иондорунун концентрациясына жарааша болгон топурак эритмесинин аба-
 лы). Топурактын реакциясы водород көрсөткүчү -pH чоңдугу менен мүнөз-
 дөлөт. pH дин чоңдугуна жарааша топурак кычкылдуу (pH4—6,5), нейтрал-
 дуу (7) жана шакардуу (7,5—8,5) (реакцияя ээ болот).
РЕАКЦИЯ ОКИСЛИТЕЛЬНО-ВОССТАНОВИТЕЛЬНАЯ кычкылда-
 нуу — калыбына келүү реакциясы
РЕАКЦИЯ ПО'ЧВЕННОЙ СРЕДЫ топурак чөйрөсүнүн реакциясы
РЕАКЦИЯ АКТИВНАЯ топурактын активдүү реакциясы
РЕАКЦИЯ ПО'ЧВЫ ПОТЕНЦИАЛЬНАЯ топурактын потенциалдуу
 реакциясы
РЕГИСТРАЦИЯ ЗЕМЛИ жерди регистрациялоо (эсепке алуу)
РЕГОЛИТ реголит (баштапкы, эмбриондук топурак).
РЕГОСОЛЬ КАРБОНАТНЫЙ карбонаттуу регосоль
РЕГРАДАЦИЯ ПО'ЧВЫ топурактын реградация болушу (өзгөрүп
 кайра мурункы абалына келиши; м.: деградация болгон кара
 топурактын алгачкы ээ абалына келиши).
РЕГРАДАЦИЯ СОЛОНЦОВ солонецтердин реградация болушу (со-
 лонецтердин агрономиялык жакшы каснеттерге ээ болушу).
РЕГУР регур (кызыл чопо)
РЕЖИМ ВЛАЖНОСТИ нымдуулуктун режими
РЕЖИМ ВОДОПОЛЬЗОВАНИЯ сууну пайдалануунун режими
РЕЖИМ ГИДРОТЕРМИЧЕСКИЙ гидротермикалык режим
РЕЖИМ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын режими
РЕЖИМ ПИТАТЕЛЬНЫЙ азыктануу режими

РЕЖИМ ПО'ЧВЫ ВО'ДНЫЙ топурактын суу режими
РЕЖИМ ПО'ЧВЫ ВО'ДНЫЙ НЕПРОМЫВНОЙ топурактын жуул-
 баган суу режими
РЕЖИМ ПО'ЧВЫ ВО'ДНЫЙ ПОЛУПРОМЫВНОЙ топурактын жа-
 рым жуулган суу режими
РЕЖИМ ПО'ЧВЫ ВОЗДУШНЫЙ топурактын аба режими
РЕЖИМ ПО'ЧВЫ ГИДРОТЕРМИЧЕСКОЙ топурактын гидротерми-
 калык режими
РЕЖИМ ПО'ЧВЫ СОЛЕВОЙ топурактын түз режими
РЕЖИМ ПО'ЧВЫ ТЕМПЕРАТУРНЫЙ топурактын температуралык
 режими
РЕЖИМ ПО'ЧВЫ ТЕПЛОВОЙ топурактын жылуулук режими
РЕЖИМ ПО'ЧВЕННОГО РАСТВОРА топурак эритмесинин режими
РЕЛИКТ калдык
РЕЛЬЕФ рельеф (жер бетинин түспөлүү, түзүлүшү, көрүнүшү).
РЕЛЬЕФ БУГРИСТЫЙ дөңсөөлүү рельеф
РЕЛЬЕФ ВОЛНИСТЫЙ ойдун-сойдун (түз эмес) рельеф
РЕЛЬЕФ ГОРНЫЙ тоолуу рельеф
РЕЛЬЕФ КАК ФАКТОР ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ рельеф-топуракты
 пайда кылуучу фактор
РЕЛЬЕФ КАРСТОВЫЙ карсттуу рельеф (чункурлуу, кудуктуу рельеф)
РЕЛЬЕФ МЕСТОСТИ жердин рельефи
РЕЛЬЕФ МОРЕННЫЙ мореналуу рельеф
РЕЛЬЕФ ПОКАТЫЙ энкейиш (жантык) рельеф
РЕЛЬЕФ ПОЛОГОВОЛНИСТЫЙ жалнак ойдундуу рельеф
РЕЛЬЕФ ПОЧВЕННЫЙ топурактын рельефи
РЕЛЬЕФ РАВНИННЫЙ тегиз рельеф
РЕЛЬЕФ СУФФОЗИОННЫЙ суффозиондук рельеф
РЕЛЬЕФ ХОЛМИСТЫЙ дебөлүү рельеф
РЕЛЬЕФ ЭРОЗИОННЫЙ эрозиялык рельеф (эрзия аркылуу пайда
 болгон рельеф).
РЕНДЗИНА (кара чиркүкүү карбонаттуу кара топурак).
РЕНДЗИНА «БЕЛАЯ» «ак» рендзина
РЕНДЗИНА БУРАЯ куба күрөн рендзина
РЕНДЗИНА ГЛЕВАЯ глейлүү рендзина
РЕНДЗИНА ГРУБАЯ ПЕРЕГНОИНАЯ кесек чириндилиүү рендзина
РЕНДЗИНА ГУМУСИРОВАННАЯ гумустуу рендзина
РЕНДЗИНА ДЕГРАДИРОВАННАЯ деградацияланган рендзина
РЕНДЗИНА КРАСНОЦВЕТНАЯ кызыл түстүү рендзина
РЕНДЗИНА ОПОДЗОЛЕННАЯ күлдүү рендзина
РЕНДЗИНА ПЕРЕГНОИНО-КАРБОНАТИНАЯ чиринди-карбонаттуу
 рендзина
РЕНДЗИНА СМЕШАННАЯ аралаш рендзина
РЕНДЗИНА СУБАЛЬПИСКАЯ субальпьи субальпьи рендзинасы
РЕНДЗИНА ТОРФЯНИСТАЯ чым көндүү рендзина
РЕНДЗИНИФИКАЦИЯ рендзинификация (топуракта кара чиркүкүн
 көбөйшүү).
РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ ПО'ЧВЫ топурактын рентабелдүүлүгү (пайда-
 луулугу)
РЕСОЛИФИКАЦИЯ ресолификация
РЕСТАВРАЦИЯ ЗАСОЛЕНИЯ ПО'ЧВЫ топурактын кайрадан түзда-
 ныши (топурактын жуулгаңдан кийин кайрадан түзданышы).
РЕТОГРАДАЦИЯ ФОСФАТОВ фосфаттардын ретоградацияланышы
РЖАВЫЕ ПЯТНА дат сыйктуу тактар
РЕСУРСЫ ПО'ЧВЕННЫЕ топурак ресурстары

РОГОВА'Я ОБМА'НКА роговая обманка (метакремний кислотасынын гузу силикаттарга киргөн минерал).

РОД ПОЧВЫ топурактын уруусу (белгилүү подтипке киргөн, бир-бүринен келин чыгышы буюнча айырмаланган топурактардын тобу).

РОТАЦИЯ ротация (которулуштуруп айдоодо талаалардын алмашыши).

РУДЫ БОЛОТНЫЕ (ОЗЕРНЫЕ) саз (көл) көндөри

РУДЯК рудяк (к. орштейн)

РУСЛО РЕКИ дарыянын нугу

РУХЛЯК рухляк, күкүм (тоо тектеринин бузулусунан пайда болгон күкүм таштар).

РУХЛЯК ЗЕМЛИСТО-ГЛИНИСТЫЙ топурак-чополуу рухляк

РЫХЛЕНИЕ ГЛУБОКОЕ терең жумшарттуу

РЫХЛОЗЕРНИСТОСТЬ ПОЧВЫ топурактын борпон дандуулугу

РЫХЛОСТЬ СТРУКТУРЫ структураннын борпондуулугу

РЯДЫ ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ топурактын пайда болушунун ирети

C

САВАННЫ саваниналар (тропикадагы жыгач, чөп өсүмдүктөр есекен көң түздүктөр)

СА'З саз

САМОМЕЛИОРАЦИЯ ПОЧВЫ топурактын табигый мелиорация болжуу

САМОМЕЛИОРАЦИЯ СОЛОНЦОВ солонецтердин өзүнчө мелиорацияланышы

САМООКИСЛЕНИЕ өзүнчө кычкылдануу

САПРОПЕЛЬ сапропель (көлдүн, көлчүктүн, кара суулардын түбүндегү органикалык заттардан пайда болгон ылай).

САПРОЛЕЛИТ сапролелит (ныкталып катуу килкилдекке айланган сапрополь).

САПРОФИТЫ сапрофиттер (өлүү органикалык заттардын эсебинен тиричилк ылган пайдалуу төмөнкү өсүмдүктөр, бактериялар, грибдер).

СВОИСТВА ПОЧВЫ топурактын касиеттери

СВОИСТВА ПОЧВЫ АГРОФИЗИЧЕСКИЕ топурактын агрофизикалык касиеттери

СВОИСТВА ПОЧВЫ ВОДНОФИЗИЧЕСКИЕ топурактын физикалык суу касиеттери

СВОИСТВА ПОЧВЫ ВОДНЫЕ топурактын суу касиеттери

СВОИСТВА ПОЧВЫ ВОЗДУШНЫЕ топурактын аба касиеттери

СВОИСТВА ПОЧВЫ ЕСТЕСТВЕННЫЕ топурактын табигый касиеттери

СВОИСТВА ПОЧВЫ ОБЩЕЗОНАЛЬНЫЕ топурактын жалпы зоопалык касиеттери (анын гумустуулугу, ездештүрүлгөндүгү, эрозияга учуралгани, механикалык составы ж. б.).

СВОИСТВА ПОЧВЫ ТЕПЛОВЫЕ топурактын жылуулук касиеттери

СВОИСТВА ПОЧВЫ ФИЗИЧЕСКИЕ топурактын физикалык касиеттери

СВОИСТВА ПОЧВЫ ХИМИЧЕСКИЕ топурактын химиялык касиеттери

СВЯЗНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын байланыштуулугу (топурактын механикалык басымга түрүштүүлүгү).

СВЯЗЬ ПОЧВЫ ГЕНЕТИЧЕСКАЯ топурактын генетикалык байланышы

СГРЕБАНИЕ СОЛЕЙ түздарды жыйноо (топурактын бетиндеги түздарды кол же атайын куралдын жардамы менен чогултуу).

СЕВООБОРОТ севооборот, каторштуруп айдоо (топурактын асылдуулугун көтерүү учун колдонулган комплекстик чара).

СЕВООБОРОТ КОРМОВОЙ тоот өсүмдүктөрүн каторштуруп айдоо

СЕВООБОРОТ ОВОЩНОЙ жашылча өсүмдүктөрдү каторштуруп айдоо

СЕВООБОРОТ ПОЧВОЗАЩИТНЫЙ топуракты сактоонун каторштуруп айдоосу

СЕВООБОРОТ ПРИФЕРМСКИЙ ферма алдындагы каторштуруп айдоо

СЕВООБОРОТ ПРОПАШНОЙ катар арасы иштетилүүч өсүмдүктөрдү каторштуруп айдоо

СЕВООБОРОТ СЕМЕНОВОДЧЕСКИЙ үрөндүк өсүмдүкөрдү каторштуруп айдоо

СЕВООБОРОТ СПЕЦИАЛЬНЫЙ атайын каторштуруп айдоо

СЕЛЕНИТ селенин (ичке сыйык сымал кристаллдардан турган минерал, гипстин бир түркүмү).

СЕЛИТРА селитра (азот кислотасынын тузу, баалуу азоттук жер се-мирткүч).

СЕЛИТРА АММИАЧНАЯ аммиак селитрасы (азот кычыл аммоний, көпциири таралган азоттук жер се-мирткүч).

СЕЛИТРА ИЗВЕСТКОВО-АММИАЧНАЯ акиташтуу аммиак селитрасы

СЕЛИТРА КАЛИЙНАЯ калий селитрасы

СЕЛИТРА КАЛЬЦИЕВАЯ кальций селитрасы

СЕЛИТРА МЕЛКОКРИСТАЛЛИЧЕСКАЯ майда кристаллдуу селитра

СЕЛИТРА НАТРИЕВАЯ натрий селитрасы

СЕЛИТРА НОРВЕЖСКАЯ норвегия селитрасы

СЕЛИТРА ЧИЛИЙСКАЯ чили селитрасы

СЕМЕЙСТВО ПОЧВ топурактын семействосу

СЕРЫЙ КУКУРТ сереги зөрлөлисти ПОЧВЫ топурактын жетилишинин сериялары

СЕРИИ ПОЧВ топурактын сериялары (касиеттери жана горизонтто-рунун орун алыши буюнча бирдей келген топурак топтору).

СЕРИИ ПОЧВЕННЫЕ топурак сериялары

СЕРИЦИТ серицит (топурак чолосунда кезигүүчүү өтө бытыранды ми-нерал).

СЕРНАЯ КИСЛОТА күкүрт кислотасы

СЕРНЫЙ КОЛЧЕДАН күкүрт колчеданы

СЕРОБАКТЕРИИ күкүрт бактериялары (өсүмдүк калдыктарын кыч-кылданырып бузуучу күкүртү бар бактериялар).

СЕРОВОДОРОД сероводород (күкүрт водороду, ылайлуу топурактан белүп чыгуучу газ).

СЕРОЗЕМ боз топурак

СЕРОЗЕМ АЛЛЮВИАЛЬНО-ЛУГОВОЙ шалбааны аллювийдүү боз топурагы

СЕРОЗЕМ ГИПСОНОСНЫЙ гипстүү боз топурак

СЕРОЗЕМ ГЛЕЕВЫЙ глейлүү боз топурак

СЕРОЗЕМ ГОРНЫЙ тоо боз топурагы

СЕРОЗЕМ ДЕЛЬТОВО-ЛУГОВОЙ дельтанин шалбаа боз топурагы

СЕРОЗЕМ КУЛЬТУРНО-ОРОШАЕМЫЙ маданий жол менен суга-рылуучу боз топурак (узак мезгил бою сугарылып, семирткүчтер берип, ай-далып келген боз топурак).

СЕРОЗЕМ МАЛОКАРБОНАТНЫЙ из карбонаттуу боз топурак

СЕРОЗЕМ МАЛОМОЩНЫЙ жука кабаттуу боз топурак

СЕРОЗЕМ МОЩНЫЙ калын кабаттуу боз топурак

СЕРОЗЕМ НИЗКОГОРНЫЙ жапыз тоонун боз топурагы
СЕРОЗЕМ НОВООРОШАЕМЫЙ жаңыдан сугарыла баштаган боз то-
 пурал
СЕРОЗЕМ ОБЫКНОВЕННЫЙ кадимки боз топурак
СЕРОЗЕМ ОСТАТОЧНО-СОЛОНЦЕВАТЫЙ калдыктуу солонецтүү
 боз топурак
СЕРОЗЕМ ОРОШАЕМЫЙ сугарылуучу боз топурак
СЕРОЗЕМ ПОДГОРНО-ЛУГОВОЙ тоо алдындағы шалбаанын то-
 пуралы
СЕРОЗЕМ ПРЕДГОРНЫЙ тоо этегиндеи боз топурак
СЕРОЗЕМ ПРЕДГОРНО-ПУСТЫННЫХ СТЕПЕЙ тоо этегиндеи
 чөл талаалардын боз топурагы
СЕРОЗЕМ ПРИМИТИВНЫЙ жөнекей боз топурак
СЕРОЗЕМ ПРИМИТИВНЫЙ, ГИПСИРОВАННЫЙ гипстелген жө-
 некей боз топурак
СЕРОЗЕМ ПРИМИТИВНЫЙ ТАКЫРОВЫЙ такырлуу жөнекей боз
 топурак
СЕРОЗЕМ ПУСТЫННЫЙ чөл боз топурагы
СЕРОЗЕМ ПУСТЫНЬ чөлдүн боз топурагы
СЕРОЗЕМ САЗОВЫЙ саздын боз топурагы
СЕРОЗЕМ СВЕТЛЫЙ ачык боз топурак
СЕРОЗЕМ СВЕТЛЫЙ, ОРОШАЕМЫЙ сугарылуучу ачык боз топу-
 рак
СЕРОЗЕМ СМЫТЫЙ суу жеген боз топурак
СЕРОЗЕМ СОЛОНЦЕВАТЫЙ солонецтүү боз топурак
СЕРОЗЕМ СОЛОНЧАКОВАТО-СОЛОНЦЕВАТЫЙ шордуурак-соло-
 нецтүү боз топурак
СЕРОЗЕМ СОЛОНЧАКОВАТЫЙ шордуураак боз топурак
СЕРОЗЕМ СОЛОНЧАКОВАТЫЙ, ГИПСОНОСНЫЙ гипстүү шор-
 дуураак боз топурак
СЕРОЗЕМ СРЕДНЕМОЩНЫЙ орто калың боз топурак
СЕРОЗЕМ СТАРООРОШАЕМЫЙ мурдатан бери сугарылган боз то-
 пурал
СЕРОЗЕМ СТРУКТУРНЫЙ структуралуу боз топурак
СЕРОЗЕМ ТАКЫРОВИДНЫЙ такыр сымал боз топурак
СЕРОЗЕМ ТЕМНЫЙ күнүрт боз топурак
СЕРОЗЕМ ТИПИЧНЫЙ кадимки боз топурак
СЕРОЗЕМ ЭРОДИРОВАННЫЙ эрозиялуу боз топурак
СЕРОПЕСКИЙ боз күмдар
СЕРПЕНТИЗАЦИЯ серпентиндешиүү (силкаттардын химиялык бузу-
 лушунун натыйжасында серпентин минералдарынын пайда болушу).
СЕРПЕНТИН серпентин (магний силикаты).
СЕРПОЛИТ серполит (магнийдин талька жакындашып кеткен колло-
 идлик силикаты).
СЕТЬ ВОДОСБОГНО-СБРОСНАЯ сууну чогултуп ағызуучу тармак
СЕТЬ ГИДРОГРАФИЧЕСКАЯ гидрографиялык тармак (белгилүү
 аяптары ағын суулардын, көлдүн жана саздардын тармагы).
СЕТЬ ДРЕНАЖНАЯ дренаждык тармак (дренаж системасынын эле-
 менттеринин тобу).
СЕТЬ ОВРАЖНО-БАЛОЧНАЯ кокту-колоттуу тармак
СЕТЬ ПОЛИВНАЯ сугат тармагы
СЖАТИЕ ПОЧВЕННЫХ ЧАСТИЦ топурактын белүкчөлөрүнүн кы-
 сылыши, ныкталишы
СЖИМАЕМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын кысылууга (ныкталууга) жөн-
 демдүүлүгү
СЖИГАНИЕ ГУМУСА гумусту күйгүзүү

СИЕНИТ сиенит (талаа шпаттарынан турган тоо тегинин бир түрү).
СИДЕРАЦИЯ сидерация (жашыл өсүмдүктөрдү семирткіч катары
 эгүү, м.: люпинди, сояны ж. б.).
СИДЕРИТИЗАЦИЯ сидеритештируу (карбонаттардын өзгерүүсүнүн
 натыйжасында сидерат минералынын пайда болушу)
СИЛА АДГЕЗИОННАЯ ПОЧВЫ топурактын жабышкактык күчү
СИЛА ПОЧВЫ ВСАСЫВАЮЩАЯ топурактын соруу күчү
СИЛА СОСУЩАЯ соруу күчү
СИЛИКАТЫ силикаттар (кремний кислотасынын топуракта жана кай-
 бир жер семирткічте кешири кезигүүчү түздары).
СИЛЬВИИН сильвии (хлордуу калий; калий минералдык жер семирткіч
 катары колдонулат).
СИЛЬВИНИТ сильвинит (калий менен натрийдин табигый хлордуу
 түзү; калдык тоо теги).
СИСТЕМА ВЕДЕНИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА айыл чарбасынын
 жүргүзүүчүнүү система
СИСТЕМА ДИСПЕРСНАЯ дисперсиялдуу система
СИСТЕМА ЗЕМЛЕДЕЛИЯ дайканчылыктын система
СИСТЕМА ЗЕМЛЕДЕЛИЯ ЗАЛЕЖНАЯ дайканчылыктын дын (з-
 лежи) система (м.: айдоо жерлер аркытагаада алардын
 көлкө айдабай калтырып, кийин райрадан пайдала-
 ниуу система).
СИСТЕМА ЗЕМЛЕДЕЛИЯ ЛЕСОПОЛЬНАЯ дайканчылыктын то-
 койлуу талаа система
СИСТЕМА ЗЕМЛЕДЕЛИЯ ПАРОВАЯ дайканчылыктын буулантма
 айдоо система
СИСТЕМА ЗЕМЛЕДЕЛИЯ ПЕРЕЛОЖНАЯ дайканчылыктагы кы-
 сыр аныз калтырып айдоо система
СИСТЕМА ЗЕМЛЕДЕЛИЯ ПЛОДОСМЕНИНАЯ дайканчылыктын
 эгин менен центрдөрү себүү система
СИСТЕМА ЗЕМЛЕДЕЛИЯ ПОДСЕЧНАЯ дайканчылыктагы токойдуу
 кыйып айдоо система
СИСТЕМА ЗЕМЛЕДЕЛИЯ ТРАВОПОЛЬНАЯ дайканчылыктагы
 чептүү-талаа система
СИСТЕМА ОБРАБОТКИ ПОЧВЫ топуракты иштөө система
СИСТЕМА ПОЛИДИСПЕРСНАЯ полидисперстүү система
СИСТЕМА ПОЧВЕННАЯ топурактын система
СИСТЕМА СТОКА РАДИАЛЬНАЯ радиалдуу ағымдын система
СИСТЕМА ТОНКОДИСПЕРСНАЯ ото дисперстүү система
СИСТЕМА УДОБРЕНИЙ семирткічтерди колдонуунун система
СИСТЕМАТИКА ПОЧВЫ топурактардын систематикасы (ириети)
СИТО ПОЧВЕННОЕ топурак элеги
СКВАЖНОСТЬ АЭРАЦИИ аба кондөйлүгү (топуракта аба ээлекен
 көндөйлөрдүн көлемү).
СКВАЖНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын кондөйлүгү
СКВАЖНОСТЬ ПОЧВЫ КАПИЛЛЯРНАЯ топурактын кыл түтүк-
 түү кондөйлүгү
СКВАЖНОСТЬ ПОЧВЫ МЕЖАГРЕГАТНАЯ (НЕКАПИЛЛЯР-
 НАЯ) топурактын агрегат ортосундагы капиллярдың кондөйлүгү
СКВАЖНОСТЬ ПОЧВЫ ОБЩАЯ топурактын жалпы кондөйлүгү
СКЕЛЕТ ПОЧВЕННЫЙ топурак скелети
СКЛАДЧАТОСТЬ ПОЧВЫ топурактын кабаттуулугу (катмарлауулугу)
СКЛАДЧАТОСТЬ МЕЛКАЯ жука кабаттуулук (катмарлауулук)
СКЛОН бет
СКЛОН ВОСТОЧНЫЙ чыгыш бет

СКЛО'Н ЗА'ПАДНЫЙ батыш бет
СКЛО'Н КРУТО'Й тик бет
СКЛО'Н ОБРЫ'ВИСТЫЙ жардуу бет
СКЛО'Н ПОКА'ТЫЙ жантык бет
СКЛО'Н СЕ'ВЕРНЫЙ тундук бет
СКЛО'Н ТЕРРАСИ'РОВАННЫЙ тектиричеленген бет
СКЛО'Н ЭРОДИРО'ВАННЫЙ эрозияланган бет
СКОПЛЕ'НИЕ АГРЕГА'ТОВ агрегаттардын топтолушу (тоголокчор-
дун жыйыны).

СКОПЛЕ'НИЕ И'ЛА чөгүндүнүн топтолушу (тумманын жыйыны).

СКОПЛЕ'НИЕ СОЛЕВО'Е туз жыйындысы

СКО'РСТЬ ВПН'ТЫВАНИЯ ВОДЫ' суунун сиңүү ылдамдыгы

СКО'РСТЬ ГАЗООБМЕ'НА В ПО'ЧВЕ' топуракта газдын алмашуу
ылдамдыгы

СКО'РСТЬ ИНФИЛЬТРА'ЦИИ инфильтрациянын ылдамдыгы (тез-
диги)

СКО'РСТЬ КАПИЛЛЯ'РНОГО ПОДНЯ'ТИЯ капиллярдык көтерү-
лүүнүн ылдамдыгы (тездиги)

СКО'РСТЬ ОСАЖДЕ'НИЯ чөгүүнүн ылдамдыгы (тездиги)

СКО'РСТЬ ПАДЕ'НИЯ темен түшүнүн ылдамдыгы (тездиги)

СКО'РСТЬ ПАДЕ'НИЯ МИКРОАГРЕГА'ТОВ В ВОДЕ' микроагре-
гаттардын сууда чөгүү ылдамдыгы

СКО'РСТЬ ПРОСА'ЧИВАНИЯ ВОДЫ' в ПО'ЧВЕ топуракта суунун
сицишинин ылдамдыгы

СКО'РСТЬ ФИЛЬТРОВА'НИЯ ВОДЫ' суунун өтүшүнүн ылдамдыгы
(тездиги)

СЛА'НЦЫ сланецтер (составы ар түрдүү келген тоо тектери).

СЛА'НЦЫ ГЛИ'НИСТЫЕ чополуу сланецтер (составына чопо катыш-
кан тоо тектер).

СЛА'НЦЫ КРЕ'МНИСТЫЕ кремнийлүү сланецтер

СЛА'НЦЫ КРИСТАЛЛИ'ЧЕСКИЕ кристаллдуу сланецтер (метамор-
физмден — күчтүү басымдын таасиринен пайды болгон сланецтер).

СЛА'НЦЫ СЛЮДЯНЫ'Е слюдалуу сланецтер

СЛЕДЫ' СТРУ'ЧАТОЙ ЭРО'ЗИИ аккан эрозиянын издери (шорго-
лоп аккан суудан пайды болгон эрозиясынын издери).

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ топурактын түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ ГУ'БЧАТОЕ топурактын көзөнөк түрүндөгү
түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ ДЫ'РЧАТОЕ топурактын тешикче түрүндө тү-
зүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ НОЗДРЕВА'ТОЕ топурактын ири көзөнөк тү-
рүндөгү түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ ПО'РИСТОЕ топурактын көндөй түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ РАЗНОРО'ДНОЕ топурактын ар башка түр-
дөгү түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ РАССЫ'ПЧАТОЕ топурактын бытыранкы тү-
зүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ РЫ'ХЛОЕ топурактын борпоң түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ СЛИ'ТНОЕ топурактын тыгыз түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ СЛО'ИСТОЕ топурактын кабатталган (катмар-
ланган) түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ ТОНКОПО'РИСТОЕ топурактын майда тешик-
түү түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ ТОНКОТРЕЩИНОВА'ТОЕ топурактын жара-
калуу түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ ЧЕШУ'ЧАТОЕ топурактын түрпү сымал тү-
зүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ ТРУ'БЧАТОЕ топурактын түтүк сыйктуу түзү-
лүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ ЯЧЕ'ИСТОЕ топурактын ячейкалдуу түзүлүшү

СЛОЖЕ'НИЕ ПО'ЧВЫ ЩЕЛЕВА'ТОЕ топурактын жылчыкча түрүнде-
гү түзүлүшү

СЛО'ИСТОСТЬ НАНО'СОВ топурактын чогулмаларынын кабаттуулу-
гу, катмардуулугу

СЛО'И АГРОИРИГАЦИО'НЫЙ агроригациялык кабат, катмар

СЛО'И АДСОРБИ'РОВАННЫЙ адсорбцияланган кабат, катмар
адсорбцияланган полимолекулалык кабат, катмар (көп кабат молекуладан турган,
адсорбцияланган катмар).

СЛО'И АДСОРБИ'РОВАННЫЙ БИМОЛЕКУЛЯ'РНЫЙ адсорбция-
ланган бимолекулалык кабат, катмар (эки кабат молекуладан турган ад-
сорбцияланган катмар).

СЛО'И АДСОРБИ'РОВАННЫЙ ПОЛИМОЛЕКУЛЯ'РНЫЙ адсорб-
цияланган полимолекулалык кабат, катмар (көп кабат молекуладан турган,
адсорбцияланган катмар).

СЛО'И АККУМУЛЯТИ'ВНЫЙ аккумулятивик (жыйынды) кабат, кат-
мар

СЛО'И АКТИ'ВНЫЙ активдүү кабат, катмар (тундра топурагынын
жыл сайнин тонун эриген кабаты).

СЛО'И ВЕЧНОМЕ'РЗЛЫЙ дайым тоң кабат, катмар

СЛО'И ВОДОНО'СНЫЙ суу токтоочу кабат, катмар

СЛО'И ВОДОУПОРНЫЙ суу еткербоочу кабат, катмар

СЛО'И ВЫ'ЩЕЛОЧЕННЫЙ жуулган кабат, катмар

СЛО'И ГРУНТО'ВЫХ ВО'Д грунт сууларынын кабаты, катмары

СЛО'И ГУ'МУСА гумустун кабаты, катмары

СЛО'И ГУ'МУСОВЫЙ гумустуу кабат, катмар

СЛО'И ЗАСОЛЕ'НЫЙ туздуу кабат, катмар

СЛО'И ИЛА чөгүндүнүн (тумманын) кабаты, катмары

СЛО'И КАПИЛЛЯ'РНЫЙ капиллярдык кабат, катмар

СЛО'И КАРБОНА'TНЫЙ карбонаттуу кабат, катмар

СЛО'И КОРНЕОБИТА'ЕМЫЙ тамыр тарапланган кабат, катмар

СЛО'И КРЕМНЕЗЕ'МА ПЛОТНЫЙ кремнезёмдүү катуу кабаты, кат-
мары

СЛО'И ОРГАНИЧЕСКИЙ ПРОМЕЖУТОЧНЫЙ органикалык отме-
кабат, катмар

СЛО'И ПА'ХОТНЫЙ айдоо кабаты, катмары

СЛО'И ПОДПА'ХОТНЫЙ айдоо алдындағы кабат, катмар

СЛО'И ПОДСТИЛА'ЮШИЙ водено'сный суу жаткан төшөндү-

кабат, катмар

СЛО'И ПОГРАНИЧНЫЙ чектеш кабат, катмар

СЛО'И ПО'ЧВЫ АКТИ'ВНЫЙ топурактын активдүү (аракеттүү) каба-
ты, катмары

СЛО'И ПО'ЧВЫ ВЕ'РХНИЙ топурактын үстүнкү кабаты, катмары

СЛО'И ПО'ЧВЫ ДЕ'ЯТЕЛЬНЫЙ топурактын аракеттүү кабаты, кат-
мары

СЛОИ ПОЧВЫ МАЛОМОЩНЫЙ жука кабат (катмар) топурак
СЛОИ ПОЧВЫ МЕРТВЫЙ топурактын өлүү кабаты, катмары (топурактын чым көң же кум, чопо ж. б. менен басырылып калган катмары).
СЛОИ ПОЧВЫ МОЩНЫЙ калың кабат (катмар) топурак
СЛОИ ПОЧВЫ НАСЫЩЕННЫЙ топурактын каныккан кабаты, катмары
СЛОИ ПОЧВЫ НИЖНИЙ топурактын төмөнкү кабаты, катмары
СЛОИ ПОЧВЫ ОБОГАЩЕННЫЙ топурактын байыган кабаты, катмары
СЛОИ ОТТАИВАЮЩИЙ к. слой активный
СЛОИ РЫХЛЫЙ борпон кабат, катмар
СЛОИ СКОПЛЕНИЯ СОЛЕЙ ПЛОТНЫЙ түздар жыйналган катту кабат, катмар
СЛОИ ТИКСОТРОПНЫЙ тиксотроптуу кабат, катмар (топурактын сууга канып кыймылдуу, жылмышчак келген кабаты).
СЛОИ ТОРФЯНОЙ чым көндүү кабат; катмар
СЛОИ ТОРФОГЕННЫЙ чым көң сыяктуу кабат, катмар (чым көндүн үстүнкү топурак аралашкан катмары).
СЛОИ ХРЯЩЕВАТЫЙ кесек кум таштуу кабат, катмар
СЛОИ ПЕРЕУВЛАЖНЕНИЙ ашкере нымдуу кабат, катмар
СЛОИ ПОДПОЧВЕННЫЕ ВЕЧНОМЕРЗЛЫЕ топурактын алдындағы даймалы тон кабаттар, катмарлар
СЛОИ ПОЧВЕННОГО ПРОФИЛЯ НИЖНИЕ топурак профилинин төмөнкү кабаттары, катмарлары
СЛЮДЫ слюдалар (өте жука катмарлуу алюмосиликаттарга таандык минералдар).
СЛЮДЫ СВЕТЛЫЕ агыш слюдалар
СЛЮДЫ ТЕМНЫЕ күңүрт слюдалар
СМЕСЬ аралашма, кошмо
СМЕСЬ ОРГАНИЧЕСКИХ И МИНЕРАЛЬНЫХ УДОБРЕНИЙ органикалык жана минералдык жер семиртчиликтердин аралашмасы
СМЕСЬ ПИТАТЕЛЬНАЯ азык заттардын аралашмасы
СМЕШЕНИЕ СЛОЕВ ПОЧВЫ топурактын кабаттарын (катмарларын) аралаштыруу
СМЕШЕНИЕ УДОБРЕНИЙ жер семиртчиликтерди аралаштыруу
СМЕШЕНИЕ СЛОЕВ ПОЧВЫ топурактын кабаттарынын (катмарларынын) орудиан жылыши
СМОЛА смола, чайыр
СМЫВ ПОЧВЫ топурактын жуулушу (желиши)
СМЫВАТЬ ПОЧВУ топуракты агыза жуу
СНЕГОЗАДЕРЖАНИЕ карды токтотуу (кармоо, чогултуу)
СНОС ПОЧВЫ топурактын желиши (сүүнүн топуракты агызын жеп кетиши).
СОБИРАТЕЛИ ЗАКРЫТИЕ жабык жыйнагычтар (жердеги жабык, кебүүчө гоңчардык түтүктөрдөн жасалган дреналар).
СОВОКУПНОСТЬ ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЕЙ топуракты түзүү чүлөрдүн жалпы тобу
СОДЕРЖАНИЕ ВОДЫ В ПОЧВЕ топуракта нымдын болушу
СОДЕРЖАНИЕ ВОЗДУХА В ПОЧВЕ топуракта абапын болушу
СОДЕРЖАНИЕ ГЛИН В ПОЧВЕ топуракта чопонун болушу
СОДЕРЖАНИЕ ГУМУСА В ПОЧВЕ топуракта гумустун болушу
СОДЕРЖАНИЕ ОБМЕННОГО КАЛЬЦИЯ В ПОЧВЕ топуракта алмашу кальцийдин болушу
СОДЕРЖАНИЕ ПИТАТЕЛЬНЫХ ВЕЩЕСТВ В ПОЧВЕ топуракта азык заттарынын болушу

СОДЕРЖАНИЕ ПУСТОТ В ПОЧВЕ топуракта көндөй орундардын болушу
СОДЕРЖАНИЕ РАДИОАКТИВНЫХ ЭЛЕМЕНТОВ В ПОЧВЕ топуракта радиоактивдүү элементтердин болушу
СОДЕРЖАНИЕ РАДИОЭЛЕМЕНТОВ В ПОЧВЕ топуракта радиоэлементтердин болушу (к. содержание радиоактивных элементов в почве).
СОДЕРЖАНИЕ ЩЕЛОЧЕЙ В ПОЧВЕ топуракта шакардын болушу
СОЕДИНЕНИЕ 1. кошуулуу, биригүү, аралашуу; 2. кошундуу, аралашма, бирикме.
СОЕДИНЕНИЯ АЗОТИСТЫЕ ОРГАНИЧЕСКИЕ азоттуу органикалык бирикмелер
СОЕДИНЕНИЯ АМФОТЕРНЫЕ амфотердик бирикмелер
СОЕДИНЕНИЯ ВОДНОРАСТВОРИМЫЕ сүуда эрүүчү бирикмелер
СОЕДИНЕНИЯ ВОДНОНЕРАСТВОРИМЫЕ сүуда эрибөөчү бирикмелер
СОЕДИНЕНИЕ ЖЕЛЕЗА В ПОЧВЕ ЗАКИСНОЕ топурактагы темирдин чала кычкылынын бирикмеси
СОЕДИНЕНИЕ ЖЕЛЕЗА В ПОЧВЕ ОКИСНОЕ топурактагы темирдин кычкылынын бирикмеси
СОЕДИНЕНИЯ НЕУСТОЙЧИВЫЕ түрүксуз бирикмелер
СОЕДИНЕНИЯ ОРГАНО-МИНЕРАЛЬНЫЕ органо-минералдык бирикмелер
СОЕДИНЕНИЯ ХИМИЧЕСКИЕ ПРОСТЫЕ химиялык жөнөкөй бирикмелер
СОЕДИНЕНИЯ ХИМИЧЕСКИЕ СЛОЖНЫЕ химиялык татаал бирикмелер
СОЕДИНЕНИЯ УСТОЙЧИВЫЕ түрүктүү бирикмелер
СОЛЕНАКАПЛИВАНИЕ В ПОЧВЕ топуракта түздүн топтолушу жыйналышы
СОЛЕНАКОПЛЕНИЕ КОНТИНЕНТАЛЬНОЕ түздүн континенталдык жыйналышы
СОЛЕНАКОПЛЕНИЕ ЭОЛОВОЕ түздүн шамал аркылуу жыйналышы
СОЛЕНОСНОСТЬ түздүүлүк
СОЛЕНОСНОСТЬ ПРИРОДНЫХ ВОД табигый суулардын түздүүлүгү (суулардын түздүүлүгү тоо тектердеги жана топурактагы түздарга жараша болот).
СОЛЕНЦЕВАТОСТЬ ВТОРИЧНАЯ экинчи солнецтүүлүк (кайрадан шир болгон топурактын түзүн жуугаңда пайды болот).
СОЛЕУСТОЙЧИВОСТЬ РАСТЕНИЙ өсүмдүктөрдүн түзгө түрүктүүлүгү
СОЛИ ВОДНОРАСТВОРИМЫЕ сүуда эрүүчү түздар
СОЛИ ГИГРОСКОПИЧЕСКИЕ гигроскоптуу түздар (боюна ным тартуучу түздар).
СОЛИ ЛЕГКОРАСТВОРИМЫЕ женил эрүүчү түздар
СОЛИ СОЛИКАМСКИЕ соликамск түздары (табигый таш түздар).
СОЛИ ТРУДНОРАСТВОРИМЫЕ кыйындык менен эрүүчү түздар
СОЛИФЛЮКЦИЯ солифлюкция (топурактын жылыши).
СОЛЛОДИ БОЛОТНЫЕ саз солоддор (шалбаа өсүмдүктөр есекен жана грунт суулары жакын, нымдуу ойдун жерлердеги солоддор).
СОЛЛОДИ ВЫСОКОГУМУСНЫЕ көп гумустуу солоддор (гумусу 6% тен көп болгон солоддор).
СОЛЛОДИ ГЛУБОКО-ЗАДЕРНЕНИЕ калың чымдуу солоддор (чым горизонту 20 смден ашкан солоддор).
СОЛЛОДИ ЛУГОВЫЕ шалбаа солоддор (шалбаа өсүмдүктөр есекен нымдуу жайлардагы солоддор).

СО'ЛОДИ ЛЕСНЫЕ токой солоддору (токойлуу жерлерде кезигүүчү солоддор).

СО'ЛОДИ МАЛОГУМУСНЫЕ аз гумустуу солоддор (гумусу 3% тен кем келген солоддор).

СО'ЛОДИ СЛАБОЗАДЕРНЕННЫЕ жука чымдуу солоддор (чым горизонту 5—10 см келген солоддор).

СО'ЛОДИ СРЕДНЕГУМУСНЫЕ орто гумустуу солоддор (гумусу 3—6% келген солоддор).

СО'ЛОДИ СРЕДНЕЗАДЕРНЕННЫЕ орто чымдуу солоддор (чым горизонту 10—20 см калыңдыктагы солоддор).

СО'ЛОДИ ТИПИЧНЫЕ кадимки солоддор (к. солоди лесные).

СО'ЛОДИ ТОРФЯНИСТО-ГЛЕЕВЫЕ чым кондүү глей солоддору.

СО'ЛОДИ ТОРФЯНИСТЫЕ чым кондүү солоддор (к. солоди болотные).

СО'ЛОДЬ солодь (солонец жашан чачындын суулары менен жуулганда, синирилген натрийдин ордуна водород кирин, топурактын реакциясы шакардуулуктан кычылыга отот да, солонецтүү топурак солодко айланып, Ал токойдуу обидундарда көзигет).

СО'ЛОДЬ ГИДРОМОРФДУУ СОЛОДЬ

СО'ЛОДЬ ДЕРИНОВАЯ чымдуу солодь

СО'ЛОДЬ ЛУГОВО-БОЛОТНАЯ шалбаалуу саз солоду

СО'ЛОДЬ ЛУГОВАЯ шалбаа солоду

СО'ЛОДЬ МЕРЗЛОТНАЯ тон солодъ, шортон

СО'ЛОДЬ ТИПИЧНАЯ кадимки солодъ

СОЛОНЕЦ солонец (синирилген натрийдин олному 20% тен ашкан топурак. Миңдай топурактын устүнкү катмары структурасыз болуп, анын алдында оғо каттуу, солонецтүү горизонт болот).

СОЛОНЕЦ АВТОМОРФНЫЙ автоморфтуу солонец (к. солонец степной).

СОЛОНЕЦ БУРЫЙ куба күрең солонец

СОЛОНЕЦ ВТОРИЧНЫЙ экинчи (ийин пайды болгон) солонец

СОЛОНЕЦ ВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ жуулган солонец

СОЛОНЕЦ ГИДРОМОРФНЫЙ гидроморфтуу солонец, к. солонец луговой

СОЛОНЕЦ ГЛУБОКИЙ терец солонец (түз кабатынын калыңдыгы 18 см дей ашик келген солонец).

СОЛОНЕЦ ГЛУБОКОСТОЛБЧАТЫЙ мамы сымал терец солонец (структурасы сүйрү мамы сымал солонец).

СОЛОНЕЦ ГЛЫБИСТИЙ кесек солонец

СОЛОНЕЦ ДЕГРАДИРОВАННЫЙ деградацияланган солонец (соледго откен солонец).

СОЛОНЕЦ ЗАСОЛЕННЫЙ түздуу солонец

СОЛОНЕЦ КАРБОНАТНЫЙ карбонаттуу солонец

СОЛОНЕЦ КЛШТАНОВЫЙ кара күрең солонец

СОЛОНЕЦ КОРКОВОЙ каткалаң солонец (түз кабатынын калыңдыгы 5—10 см келген солонец).

СОЛОНЕЦ КОРКОВО-СТОЛБЧАТЫЙ мамы сымал каткалаң солонец (миңдай солонец жердин бетинен башталат).

СОЛОНЕЦ ЛИТОГЕННЫЙ литоген солонец

СОЛОНЕЦ ЛУГОВО-БОЛОТНЫЙ шалбаа-саз солонец

СОЛОНЕЦ ЛУГОВОЙ шалбаа солонец (нымдуу орундарда учуртайт).

СОЛОНЕЦ ЛУГОВОЙ С СОДОВЫМ ТИПОМ ЗАСОЛЕНИЯ соода түздүү шалбаа солонец

СОЛОНЕЦ ЛУГОВО-ПУСТЫННЫЙ шалбаа-чол солонец

СОЛОНЕЦ ЛУГОВО-СТЕПНОЙ шалбаа-талаа солонец
СОЛОНЕЦ ЛУГОВО-СТЕПНОЙ ОСОЛОДЕЛЬНЫЙ солодго айланган шалбаа-талаа солонец

СОЛОНЕЦ ЛУГОВО-СТЕПНОЙ СОЛОНЧАКОВЫЙ шор топурак-

туу шалбаа-талаа солонец

СОЛОНЕЦ ОБЫКНОВЕННЫЙ кадимки солонец

СОЛОНЕЦ МЕЛКИЙ жука солонец (устундогу катмардын калыңдыгы 10 см дей ашынган солонецтүү горизонт).

СОЛОНЕЦ ОРЕХОВЫЙ жаңык сымал солонец

СОЛОНЕЦ ОСТАТОЧНО-СОЛОНЧАКОВЫЙ калдыктуу шордуу солонец

СОЛОНЕЦ ОСТАТОЧНЫЙ калдыктуу солонец

СОЛОНЕЦ ПОДЗОЛИСТИЙ күлдүү топурак солонец

СОЛОНЕЦ ПРИЗМАТИЧЕСКИЙ призма түспөлдүү солонец

СОЛОНЕЦ ПУСТЫННЫЙ чол солонец

СОЛОНЕЦ СЕРОЗЕМНЫЙ без топурактуу солонец

СОЛОНЕЦ СИЛЬНОСОЛОДЕЛЬНЫЙ ото солоддуу солонец

СОЛОНЕЦ СМЕШАННЫЙ аралаш солонец

СОЛОНЕЦ СОДОВО-ХЛОРИДНО-СУЛЬФАТНЫЙ соода-сульфат-

туу солонец

СОЛОНЕЦ СОДОВЫЙ соодалуу солонец

СОЛОНЕЦ СОЛОНЧАКОВЫЙ шор сымал солонец

СОЛОНЕЦ СОЛОНЧАКОВЫЙ шор солонец

СОЛОНЕЦ СРЕДНИЙ орто солонец (устунку катмарынын калыңдыгы 10—15 см болгон солонецтүү горизонт).

СОЛОНЕЦ СТЕПНОЙ талаа солонец (грунт суулары терец келген жайларда түздүү тектерден пайды болгон солонец).

СОЛОНЕЦ СТЕПНОЙ С СОДОВЫМ ТИПОМ ЗАСОЛЕНИЯ соода түздүү талаа солонец

СОЛОНЕЦ СТОЛБЧАТЫЙ мамы сымал солонец (структурасы мамыга оюнош суяру солонец).

СОЛОНЕЦ СУГЛЮНИСТЫЙ кумай топурак солонец

СОЛОНЕЦ СУЛЬФАТНО-ХЛОРИДНЫЙ сульфат-хлориддүү солонец

СОЛОНЕЦ СУПЕСЧАНЫЙ кум топурак солонец

СОЛОНЕЦ ТАКЫРОВИДНЫЙ такыр сымал солонец

СОЛОНЕЦ ХЛОРИДНО-СУЛЬФАТНЫЙ хлор-сульфаттуу солонец

СОЛОНЕЦ ЧЕРНОЗЕМНЫЙ кара топурак солонец

СОЛОНЕЦ ЧЕРНОЗЕМНЫЙ СОЛОНЧАКОВЫЙ кара топурактуу шордуу солонец

СОЛОНЕЦ ЧЕРНЫЙ кара солонец

СОЛОНЕЦЕВАНИЕ ОРОСИТЕЛЬНЫХ СИСТЕМ сугат системасын түзгө каналдарынын жана колмодордун таминин жасалма түзгө каналдаруу (сугат каналдарынын жана колмодордун таминин жасалма түзгө каналдаруу. Миңдай түзгө каналдарын катмар сугат суунун жерге синин жок болушуна мүмкүндүк бербейт).

СОЛОНЕЦЕВАСТЬ солонецтүүлүк

СОЛОНЕЦЕВАСТЬ СЛАБАЯ начар солонецтүүлүк (синирилген патрий 5% тен кем болот).

СОЛОНЕЧАК шор топурак (осумдуукко зыяндуу түздарга бай топурак).

СОЛОНЕЧАК АЛЛОХТОЧНЫЙ аллохтондуу шор топурак

СОЛОНЕЧАК БИОГЕННЫЙ биогендүү шор топурак

СОЛОНЕЧАК БОЛОТНЫЙ түздүү шор топурак

СОЛОНЕЧАК ВЛАЖНЫЙ нымдуу шор топурак

СОЛОНЧА'К ВТОРИЧНЫЙ экинчи (кайрадан пайда болгон) шор топурак
СОЛОНЧА'К ГИДРОМОРФНЫЙ гидроморфтуу шор топурак
СОЛОНЧА'К ГИДРОМОРФНЫЙ ВТОРИЧНЫЙ экинчи гидроморфтуу шор топурак (сугатты туура эмес жүргүзүүнү негизинде экинчи жолу түздөнгөн шор топурак).
СОЛОНЧА'К ГИДРОМОРФНЫЙ ЛУГОВОЙ шалбааны гидроморфтуу шор топурагы (шалбаа жайларда тузу аз грунт сууларынан пайда болгон шор топурак).
СОЛОНЧА'К ГИДРОМОРФНЫЙ ЛУГОВОЙ КАРБОНАТНЫЙ шалбааны гидроморфтуу карбонаттуу шор топурагы
СОЛОНЧА'К ГИДРОМОРФНЫЙ ПРИМО РСКИЙ дениз жээгиндеги гидроморфтуу шор топурак
СОЛОНЧА'К ГИ'ИСОВЫЙ гипстүү шор топурак
СОЛОНЧА'К ГРЯЗНО-ВУЛКАНИЧЕСКИЙ вулкандуу ылай шор топурак
СОЛОНЧА'К ДЕЛОВИАЛЬНЫЙ делювийлүү шор топурак
СОЛОНЧА'К ДРЕВНЕГИДРОГЕННЫЙ байыркы гидрогендүү шор топурак
СОЛОНЧА'К КАЛЬЦИЕВЫЙ кальцийлүү шор топурак
СОЛОНЧА'К КАЛЬЦИЕВО-МАГНИЕВЫЙ кальций-магнийлүү шор топурак
СОЛОНЧА'К КАЛЬЦИЕВО-НАТРИЕВЫЙ кальций-натрийлүү шор топурак
СОЛОНЧА'К КАРБОНАТНО-СУЛЬФАТНЫЙ карбонат-сульфаттуу шор топурак
СОЛОНЧА'К КАРБОНАТНЫЙ карбонаттуу шор топурак
СОЛОНЧА'К КО'РКОВЫЙ каткалац шор топурак
СОЛОНЧА'К ЛИТОГЕННО-ДЕЛОВИАЛЬНЫЙ литогендуу-делювийлүү шор топурак
СОЛОНЧА'К ЛИТОГЕННЫЙ литогендуу шор топурак
СОЛОНЧА'К ЛУГОВО-БОЛОТНЫЙ шалбаалуу саздын шор топурагы
СОЛОНЧА'К ЛУГОВОЙ шалбааны шор топурагы
СОЛОНЧА'К МАГНИЕВО-КАЛЬЦИЕВЫЙ магний-кальцийлүү шор топурак
СОЛОНЧА'К МАГНИЕВО-НАТРИЕВЫЙ магний-натрийлүү шор топурак
СОЛОНЧА'К МАГНИЕВЫЙ магнийлүү шор топурак
СОЛОНЧА'К МО'КРЫЙ нымдуу шор топурак
СОЛОНЧАКОВАТОСТЬ шор топурактуулук
СОЛОНЧА'К ОСТАТОЧНЫЙ калдык шор топурак
СОЛОНЧА'К ПОДГОРНЫЙ тоо электериндеги шор топурак
СОЛОНЧА'К ПРИБОЛОДНЫЙ саз жээгиндеги топурак
СОЛОНЧА'К ПРИМО'РСКИЙ дениз жээгиндеги шор топурак
СОЛОНЧА'К ПУСТИННЫЙ чөлдүн шор топурагы
СОЛОНЧА'К ПУХЛЫЙ кеберлүү шор топурак
СОЛОНЧА'К САЗОВЫЙ саздагы шор топурак
СОЛОНЧА'К СЕЛИТРЯНЫЙ селитралуу шор топурак (к. солончак хлоридно-нитратный).
СОЛОНЧА'К СЕРОЗЕМНЫЙ шор боз топурак
СОЛОНЧА'К С КАРБОНАТНЫМ ТИ'ПОМ ЗАСОЛЕНИЯ карбонат түздөнгөн шор топурак
СОЛОНЧА'К СКРЫТЫЙ билинбеген шор топурак
СОЛОНЧА'К СО'ДОВЫЙ содалуу шор топурак

СОЛОНЧА'К С СО'ДОВЫМ ТИ'ПОМ ЗАСОЛЕНИЯ сода түздөү шор топурак
СОЛОНЧА'К СТЕПНОЙ талаа шор топурагы
СОЛОНЧА'К СУБТРОПИЧЕСКИЙ субтропикалык шор топурак
СОЛОНЧА'К СУЛЬФАТНО-СО'ДОВЫЙ сульфат-содалуу шор топурак
СОЛОНЧА'К СУЛЬФАТНО-ХЛОРИДНЫЙ сульфат-хлориддүү шор топурак
СОЛОНЧА'К СУЛЬФАТНЫЙ сульфаттуу шор топурак
СОЛОНЧА'К ТАКЫРНЫЙ такырлуу шор топурак
СОЛОНЧА'К ТАКЫРОВИДНЫЙ такыр түрүндөгү шор топурак (бети жаракалуу келтөн, такыр түспөлдүү шор топурак).
СОЛОНЧА'К ТИПИЧНЫЙ кадимки шор топурак
СОЛОНЧА'К ТРОПИЧЕСКИЙ тропикалык шор топурак
СОЛОНЧА'К ТУНДРОВЫЙ тундра шор топурагы
СОЛОНЧА'К ХЛОРИДНО-НИТРАТНЫЙ хлор-интраттуу шор топурак
СОЛОНЧА'К ХЛОРИДНЫЙ хлориддүү шор топурак
СОЛОНЧА'К ЧЕРНЫЙ кара шор топурак
СОЛОНЧА'К ЭЛОВИАЛЬНО-ГИДРОМОРФНЫЙ эловийлүү-гидроморфтуу шор топурак
СОЛОНЧА'К ЭЗОЛОВО-БУГРИСТЫЙ шамал түзгөн дебелүү шор топурак (шамалдын таасири алдында пайда болгон дөңдүү шор топурак).
СОЛЬ АММИАЧНАЯ аммиак тузу
СОЛЬВАЦИЯ сольвация (эртимеде эріген катуу заттардын белүкчелөрүнүн ортосуудагы өз ара катыш реакция).
СОЛЬ ВРЕДНАЯ зыяндуу туз (өсүмдүктөрдүн тиричилгигине зыян келтире турган түздар).
СОЛЬ МОРА Мордун тузу (топурактагы гумусту аныктаганда колдонулуп күкүрт кычкыл темир менен аммонийдин биринкмеси).
СОЛЬ ПОВАРЕННАЯ туз (тамакка салынуучу NaCl тузу).
СОЛЯНКА шор өсүмдүгү (чөлдүү топурактарда өсүүчү өсүмдүк).
СООРУЖЕНИЕ ГИДРОТЕХНИЧЕСКОЕ гидротехникалык курулуш (сүү ресурстары пайдаланууга жана суунун зыяндуулугу менен күрөшүүгө арналган курулуш).
СООРУЖЕНИЕ ГОЛОВНОЕ башкы курулуш (сугат сууну дарыядан же көлмөдөн алуу учун жасалган курулуш).
СОПКА чоку
СОПРОТИВЛЕНИЕ ПОЧВЫ ОБРАБОТКЕ топурактын иштетүүге кылган каршылыгы
СОПРОТИВЛЕНИЕ ЭЛЕКТРИЧЕСКОЕ ПОЧВЫ топурактын электреке каршылыгы (топурактын электрет тогуна кылган каршылыгы).
СОРБЦИЯ сорбция (кандайдыр бир физикалык дененин эріген заттарды же газ, буу абалинданы заттарды өз боюна сицириши. Мындаи сицирилген заттар анда молекулалы тартуу күчүнүн негизинде кармалып турат).
СОРЫ (ШОРЫ) шорлор (түбүндө етө түздөү суусу бар, бир за чүнкүр келген шор жерлер. Мындаи жерлер ысык мезгилде кургап, аппак түздар менен капиталып калат).
СОРТИРОВКА ПО ФРАКЦИЯМ фракция боюнча сорттоо
СОРТИРОВКА ФРАКЦИЕИ НАНОСОВ шилендилерди фракция боюнча сорттоо
СОСТАВ АГРЕГАТНЫЙ агрегаттык состав
СОСТАВ ГУМУСА гумустун составы

СОСТАВ ГУМУСА ХИМИЧЕСКИЙ гумустун химиялык составы
СОСТАВ ЗАСОЛЕНИЯ КАЧЕСТВЕННЫЙ түздануунун сапаттуу
составы
СОСТАВЛЕНИЕ КАРТОГРАФИИ картограммаларды түзүү
СОСТАВЛЕНИЕ ПОЧВЕННОЙ КАРТЫ топурак картасын түзүү
СОСТАВ МЕХАНИЧЕСКИЙ ТЯЖЕЛЫЙ механикалык оор состав
СОСТАВ ОРГАНИЧЕСКОГО ВЕЩЕСТВА органикалык заттардын
составы
СОСТАВ ПОГЛАЩЕНИИ КАТИОНОВ сицирилген катиондордуу
составы
СОСТАВ ПОДЗЕМНЫХ ВОД жер алдындагы суунунуу составы
СОСТАВ В ПОЧВЕННОГО ВОЗДУХА топурактагы абапныу составы
СОСТАВ ПОЧВЫ топурактын составы
СОСТАВ ПОЧВЫ ГРАНУЛОМЕТРИЧЕСКИЙ топурактын гранулометриялык составы
СОСТАВ ПОЧВЫ МЕХАНИЧЕСКИЙ топурактын механикалык составы
СОСТАВ ПОЧВЫ МИКРОАГРЕГАТНЫЙ топурактын микроагрегаттык составы (топурактагы елчөмү 0,25 мм дей кичине микроагрегаттардың проценттик саны).
СОСТАВ ПОЧВЫ ОРГАНИЧЕСКИЙ топурактын органикалык составы
СОСТАВ ПОЧВЫ ПЕТРОГРАФИЧЕСКИЙ топурактын петрографиялык составы (топурактагы тоо тектердин составы).
СОСТАВ ПОЧВЫ СРЕДНИЙ ГРАНУЛОМЕТРИЧЕСКИЙ топурактын орто гранулометриялык составы
СОСТАВ ПОЧВЫ СРЕДНИЙ МЕХАНИЧЕСКИЙ топурактын орто механикалык составы
СОСТАВ ПОЧВЫ ХИМИЧЕСКИЙ топурактын химиялык составы
СОСТОЯНИЕ КОЛЛОИДНО-ДИСПЕРСНОЕ коллоид-дисперсионлык абал
СОСТОЯНИЕ ПАХОТНОГО СЛОЯ АГРОФИЗИЧЕСКОЕ топурактын айдоо кабатынын агрофизикалык абалы
СОСТОЯНИЕ ПОРОДЫ тоо тектин абалы
СОСТОЯНИЕ ПОЧВЕННОЙ ВЛАГИ ЛЕГКОПОДВИЖНОЕ топурактын жечил жылуучу абалы
СОСТОЯНИЕ ПОЧВЫ топурактын абалы
СОСТОЯНИЕ ПОЧВЫ АМОРФНОЕ топурактын аморф түрдөгү абалы
СОСТОЯНИЕ ПОЧВЫ СТРУКТУРНОЕ топурактын структуралык абалы
СОСТОЯНИЕ ПОЧВЫ УПЛОТНЕНИЕ топурактын ныктуулук абалы
СОСТОЯНИЯ ВЕЩЕСТВА АГРЕГАТНЫЕ заттын агрегаттык абалдары (сырткы чайрөнүн шарттарына жарава заттардын негизги физикалык касиеттеринин езгерүүшү; супун муз же буу абалына ётушү).
СОСТОЯНИЯ ВЕЩЕСТВА АГРЕГАТНЫЕ АНИЗОТРОПНЫЕ заттардын анизотроптук агрегаттык абалдары (айрым кристаллдын физикалык касиеттеринин багытка жарава ар башка болушу).
СОСТОЯНИЯ ВЕЩЕСТВА АГРЕГАТНЫЕ ИЗОТРОПНЫЕ заттын изотроптук агрегаттык абалдары (айрым кристаллдык заттардын физикалык касиеттеринин багытка жарава езгерүлбөстүгү).
СОСУЩАЯ СИЛА ПОЧВЫ топурактын соруу күчү (сорбциялык жана капиллярдык күчтөрдүн кошулуушунан түзүлген тескери гидравликалык басым).

СОХРАНЕНИЕ ПОЧВЕННОЙ ВЛАГИ топурактагы ишмди сактоо
СОХРАНЕНИЕ ПОЧВЫ топуракты сактоо, коргоо
СОЧЕТАНИЕ ПОЧВЫ топурактардын коңшулаштыгы (ар түрдүү топурактардын жанаша коңшулашын орун алыши).
СОЧЕТАНИЕ ПОЧВЕННОЕ к. сочетание почв
СОЧЕТАНИЕ ФАКТОРОВ ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ топуракты түзүү чу факторлордуун айкалышы
СПЕКАНИЕ СОЩЕЛОЧЬЮ шакар менен кыздыруу (жалпы анализ кылуу учун топуракты жогорку температурада натрийлүү шакар менен кыздыруу).
СПЕЛОСТЬ ПОЧВЫ топурактын жетилгендиги
СПЕЛОСТЬ ПОЧВЫ ФИЗИЧЕСКАЯ топурактын физикалык жетилгендиги (анын жабышкак келбей, борпоц болушу).
СПИСОК ПОЧВ СССР СИСТЕМАТИЧЕСКИЙ СССРдин топурактaryнын систематикалык тизмеси
СПОЛЗАНИЕ ГРУНТА грунттун жылышы, көчүшү
СПОЛЗАНИЕ ПОЧВЫ топурактын жылышы, көчүшү
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ БУФЕРНАЯ топурактын буфердүүлүгү (кислота же шакар таасир эткенде топурактын езүнүн актуалдуу реакциясын езгертпей, карышылкы кылыш жөндөмдүүлүгү).
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ВОДОПОДЪЕМНАЯ топурактын сууну көрүү жөндөмдүүлүгү.
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ВОДОПРОПУСКНАЯ топурактын сууну еткөзгүчтүгү
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ВОДОУДЕРЖИВАЮЩАЯ топурактын сууну кармоо жөндөмдүүлүгү
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ВОДОУДЕРЖИВАЮЩАЯ ПОЛЕЗНАЯ топурактын пайдалуу сууну кармоо жөндөмдүүлүгү
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ИНФИЛЬРАЦИОННАЯ топурактын инфильтрациялык жөндөмдүүлүгү
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ИСПАРЯЮЩАЯ топурактын сууну буулантуу жөндөмдүүлүгү
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ КАПИЛЛЯРНАЯ топурактын капиллярдык жөндөмдүүлүгү
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ К ОБМЕННЫМ РЕАКЦИЯМ топурактын алмашуу реакциясына жөндөмдүүлүгү
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ОТРАЖАТЕЛЬНАЯ топурактын чагылыштыруу жөндөмдүүлүгү
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ПОГЛОТИТЕЛЬНАЯ топурактын сицируү жөндөмдүүлүгү (топурактын эритинидеги органикалык, минералдык заттарды, газдарды сицируу жөндөмдүүлүгү).
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ПОГЛОТИТЕЛЬНАЯ БИОЛОГИЧЕСКАЯ топурактын биологиялык сицируү жөндөмдүүлүгү (өсүмдүктөр менен микробиологиялыктердин топурактагы түздарды пайдаланышы).
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ПОГЛОТИТЕЛЬНАЯ МЕХАНИЧЕСКАЯ топурактын механикалык сицируү жөндөмдүүлүгү (топурактын көндөйлөрүндө башка заттардын болушу).
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ПОГЛОТИТЕЛЬНАЯ ОБМЕННАЯ к. способность почвы поглотительная физико-химическая
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ПОГЛОТИТЕЛЬНАЯ ФИЗИКО-ХИМИЧЕСКАЯ топурактын физико-химиялык сицируү жөндөмдүүлүгү (топурактын белүкчөлөрүнүн бетинде алмашууга жөндөмдүү иондордун сицирилиши).
СПОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ПОГЛОТИТЕЛЬНАЯ ФИЗИЧЕСКАЯ топурактын физикалык сицируү жөндөмдүүлүгү (топурактын катуу белүкчөлөрүнүн бетинде алмашууга жөндөмдүү иондордун сицирилиши).

челорунун бетине газдардын жана сууда эриген заттардын молекулаларынын кармалышы, сициши).

СИОСОБНОСТЬ ПОЧВЫ ПОГЛОТИТЕЛЬНАЯ ХИМИЧЕСКАЯ топурактын химиялык синириүү жөндөмдүүлүгү (топуракта иондордун сууга начар эриген же эрибеген түздарга айланышы).

СПОСОБ ОПРЕДЕЛЕНИЯ УДЕЛНОГО ВЕСА ПОЧВЫ ПИКНОМЕТРИЧЕСКАЯ топурактын салыштырма салмагын пикнометриялык жол менен аныктоо.

СРЕДА ДИСПЕРСИОННАЯ дисперсия чөйрөсү (золь же суспензия абалындағы эритме).

СРЕДА ПОЧВЫ топурактын чөйрөсү

СРЕДА ПОЧВЫ КИСЛАЯ топурактын кычыл чөйрөсү (реакциясы)

СРЕДА ПОЧВЫ НЕЙТРАЛЬНАЯ топурактын нейтралдык чөйрөсү (реакциясы)

СРЕДА ПОЧВЫ ЩЕЛОЧНАЯ топурактын шакар чөйрөсү (реакциясы)

СРЕДСТВО ПОЧВОУЛУЧШАЮЩЕЕ топуракты жакшыртуучу чара СРОДСТВО ПОЧВЕННЫХ КОЛЛОИДОВ топурак коллониддеринин оқшоттугу (жакындығы).

СТАДИИ ОБРАЗОВАНИЯ ОВРАГА жардын, андын пайда болушу нун стадиясы

СТАДИЯ РАЗВИТИЯ ПОЧВЫ топурактын орчуш стадиясы

СТАДИЯ ОТМИРАНИЯ СОЛОНЧАКА шор топурактын жоголу стадиясы

СТАДИЯ ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ ПРЕДШЕСТВУЮЩАЯ топурактын пайда болусунаң мурунку стадиясы

СТАДИЯ РАЗВИТИЯ ПОЧВЫ топурактын орчуш стадиясы

СТАДИЯ РАЗВИТИЯ СЕРОЗЕМОВ боз топурактардын пайда болуу стадиясы

СТАДИЯ РАЗЛОЖЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын чирип бузулуу стадиясы

СТАДИЯ ЭВОЛЮЦИИ ПОЧВЫ топурактын эволюциясынын стадиясы

СТАДИЯ ЭРОДИРОВАНИЯ ПОЧВЫ топурактын эрозия болушунун стадиясы

СТАРИЦА РЕКИ дарыянын эски нүүг (кургап калган езен).

СТАЦИОНАР стационар (топурактын физикалык, химиялык, биологиялык ж. б. касиеттери изилдейнүүчүү белгилүү түрүктуу орун).

СТЕПЕНЬ АГРЕГАТНОСТИ агрегаттуулуктун даражасы

СТЕПЕНЬ АЭРАЦИИ аба алмашуунун даражасы

СТЕПЕНЬ ВЫВЕТРИВАНИЯ бузулуунун (талкалануунун, күкүмдөнүүн) даражасы

СТЕПЕНЬ ВЫМЫВАНИЯ жуулуунун даражасы

СТЕПЕНЬ ВЫРАЖЕННОСТИ ОГЛЕЕНИЯ глайленүүнүн байкалуу даражасы

СТЕПЕНЬ ВЫРАЖЕННОСТИ ПОЧВООБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА топуракты пайда кылуу процессинин байкалуу даражасы

СТЕПЕНЬ ВЫШЕЛАЧИВАНИЯ түздөн жуулупун даражасы

СТЕПЕНЬ ВЯЗКОСТИ илээшчектүк (жабышкактык) даражасы

СТЕПЕНЬ ГУМУСИРОВАННОСТИ гумуска байлуулуктун даражасы

СТЕПЕНЬ ДИСПЕРСНОСТИ ПОЧВЫ топурактын дисперсиянын даражасы

СТЕПЕНЬ ЗАБОЛОЧЕННОСТИ ПОЧВЫ топурактын саздуулугунун даражасы

СТЕПЕНЬ ЗАСОЛЕНИЯ түздүүлүктүн даражасы

СТЕПЕНЬ ЗАСОЛЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын түзданыш даражасы

СТЕПЕНЬ НАСЫЩЕННОСТИ каныгуунун даражасы

СТЕПЕНЬ НАСЫЩЕННОСТИ ПОЧВЫ ВЛАГОЙ топурактын сууга каныгуу даражасы

СТЕПЕНЬ НАСЫЩЕННОСТИ ПОЧВЫ ОСНОВАНИЯМИ топурактын негиздерге каныгуу даражасы

СТЕПЕНЬ ОКУЛЬТУРЕННОСТИ ПОЧВЫ топурактын өздөштурүлүшүн даражасы

СТЕПЕНЬ ОПОДЗОЛЕННОСТИ ПОЧВЫ топурактын күлгө айланышынын даражасы

СТЕПЕНЬ ОТСОРТИВАННОСТИ ЧАСТИЦ белүкчөлөрдүн сорттуулугунун даражасы

СТЕПЕНЬ ПЛОДОРОДИЯ ПОЧВЫ топурактын асылдуулугунун даражасы

СТЕПЕНЬ ПЛОТНОСТИ ПОЧВЫ топурактын ныктуулугунун (катаалуулугунун) даражасы

СТЕПЕНЬ РАЗЛОЖЕНИЯ ТОРФА чым көндүн чиришинин даражасы

СТЕПЕНЬ РАЗРУШЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын бузулушунун (талтуулугунун) даражасы

СТЕПЕНЬ РАСПЫЛЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын күкүмделүшүнүн (убаланышынын) даражасы

СТЕПЕНЬ РАССОЛЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын түзсүздешүшүнүн даражасы

СТЕПЕНЬ СОЛЕНЦЕВАТОСТИ солонецтүүлүктүн даражасы

СТЕПЕНЬ УПЛОТНЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын ныкталуу даражасы

СТЕПЕНЬ ЭРОДИРОВАННОСТИ ПОЧВЫ топурактын эрозия болушу нун даражасы

СТЕПЬ талаа

СТЕПЬ ГОРНАЯ тоо талаасы

СТЕПЬ ДЕРНОВО-ЗЛАКОВАЯ злак-чымдуу талаа

СТЕПЬ КОЛКОВАЯ топ бактуу талаа

СТЕПЬ КОМПЛЕКСНАЯ комплекстүү талаа (шор топурактуу жерлердөр көп талаа).

СТЕПЬ ЛУГОВАЯ шалбаа талаасы

СТЕПЬ ОПУСТИНЕННАЯ чөлдүү талаа

СТЕПЬ ПОЛЫННАЯ шыбактуу талаа

СТЕПЬ ПОЛЫННО-ТИПЧАКОВАЯ шыбактуу, бетегелүү талаа

СТЕПЬ ПОЛЫННО-ТИПЧАКОВО-КОВЫЛЬНАЯ шыбактуу, бетегелүү ак кылкандуу талаа

СТЕПЬ ПУСТЫННАЯ чөл талаасы

СТЕПЬ РАЗНОТРАВНО-ЗЛАКОВАЯ түрдүү дан чөптүү талаа

СТЕПЬ СУХАЯ кургак талаа

СТЕРИЛИЗАЦИЯ ПОЧВЫ топуракты стерилизациялоо (топуракты зияндуу микроорганизмдерден тазалоо).

СТЕРИЛЬНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын стерилдүүлүгү (микроорганизмдерден тазалыгы).

СТЕРНЯ аныз (эгги оруп-жыйылгандан кийинки маясы менен калтырылган аныз).

СТОК ағым, агуу (суунун жердин үстү же асты менен эңкейиш тарапка карағ ағышы).

СТОК ВНУТРИПОЧВЕННЫЙ топурактын ичиндеги ағым

СТОК ГРУНТОВЫЙ грунт ағымы (грунт сууларынын ағымы).

СТОК ДРЕНАЖНЫЙ дренаждык ағым (дренаждык системадан белгилүү мезгилде ағып чыккан суу).

СТОК НОВЕРХНОСТНЫЙ үстүнкү ағым (жердин бетиндеги суунун ағымы).

СТОК ПОДЗЕМНЫЙ жердин алдындагы ағым

СТОК ПОЧВЕННЫЙ топурак ағымы

СТОК РУСЛОВЫЙ нүк менен агуу

СТОК СТРУЧАТЫЙ шорголоп, салаалап агуу

СТОК ТВЕРДЫЙ катуу ағым (топурактын катуу бөлүкчөлөрүнүң жердин үстүндөгү суу менен ағышы).

СТОК ФИЛЬРАЦИОННЫЙ фильтрация ағымы

СТОЛОН столон (кай бир өсүмдүктүн жер алдындагы сабагы).

СТРОЕНИЕ ЗОНАЛЬНОЕ зоналдык түзүлүш

СТРОЕНИЕ ОБЛОМОЧНОЕ сыйык түрдөгү түзүлүш

СТРОЕНИЕ ПЛАСТИЧНОЕ пластинкадай түзүлүш

СТРОЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын түзүлүшү (генетикалык горизонттарго ажыратылган топурактын профили).

СТРОЕНИЕ СЕТЧАТОЕ тор түрүндөгү түзүлүш

СТРОЕНИЕ СЫПУЧЕЕ куюмла түзүлүш

СТРУКТУРА структура (топурактын түрдүү өлчөмдөгү айрым тоголокчордорон турушу).

СТРУКТУРА АГРОНОМИЧЕСКАЯ ЦЕННАЯ агрономиялык баалуу структура

СТРУКТУРА АМОРФНАЯ аморфтуу (жөнөкөй) структура

СТРУКТУРА БРЕКЧИЕВЫЙ ДНАЯ шагыл таштуу структура

СТРУКТУРА ВОДОНЕПРОНИЦАЕМАЯ суу откөрбөгөн структура

СТРУКТУРА ВОЛОКНИСТАЯ була түрүндөгү структура

СТРУКТУРА ГЛЫБИСТАЯ кесек структура

СТРУКТУРА ГЛЫБИСТО-КОМКОВАТАЯ кесек тоголокчолуу структура

СТРУКТУРА ГОРОХОВЫЙ ДНАЯ буурчак сымал структура

СТРУКТУРА ГУБЧАТАЯ ПОРИСТАЯ көндөйлүү структура

СТРУКТУРА ГУМУСОВОГО СЛОЯ ЗЕРНИСТАЯ гумус кабатынын дандуу структурасы

СТРУКТУРА ЕСТЕСТВЕННАЯ табигый структура

СТРУКТУРА ЗЕРНИСТАЯ дандуу структура

СТРУКТУРА ЗЕРНИСТО-КОМКОВАТАЯ дандуу-тоголокчолуу структура

СТРУКТУРА КАВЕРНОЗНАЯ ири көндөйлүү (чоң тешиктүү) структура

СТРУКТУРА КАРАНДАШНАЯ карандаш түрүндөгү структура

СТРУКТУРА КОМКОВАТАЯ тоголокчолуу структура

СТРУКТУРА КОМКОВАТО-ЗЕРНИСТАЯ тоголокчо дандуу структура

СТРУКТУРА КОМКОВАТО-ОРЕХОВАТАЯ тоголокчо-жангак түспөлдүү структура

СТРУКТУРА КОМКОВАТО-ОРЕХОВАТАЯ ПЛАСТИЧНАЯ тоголокчо-жангак түспөлдүү, пластинкадай структура

СТРУКТУРА КОМКОВАТО-ПЫЛЕВАТАЯ тоголокчо-чандуу структура

СТРУКТУРА КОМПЛЕКСНАЯ комплекстүү структура

СТРУКТУРА КРУПНОГЛЫБИСТАЯ ири кесектүү структура

СТРУКТУРА КРУПНОЗЕРНИСТАЯ ири дандуу структура

СТРУКТУРА КРУПНОКОМКОВАТАЯ ири тоголокчолуу структура

СТРУКТУРА КРУПНООРЕХОВАТАЯ ири жангак түспөлдүү структура

СТРУКТУРА КРУПНОПРИЗМАТИЧЕСКАЯ ири призмалуу структура

СТРУКТУРА КРУПНОПРИЗМАТИЧЕСКАЯ ири призмалуу структура

СТРУКТУРА КУБОВИДНАЯ куб түспөлдүү структура

СТРУКТУРА КУБОВИДНО-ГЛЫБИСТАЯ куб түспөлдүү кесек

СТРУКТУРА КУБОВИДНАЯ ЗЕРНИСТАЯ куб түспөлдүү дандуу

СТРУКТУРА КУБОВИДНАЯ КОМКОВАТАЯ куб түспөлдүү тоголокчолуу структура

СТРУКТУРА КУБОВИДНАЯ ОРЕХОВАТАЯ куб жангак түспөлдүү

СТРУКТУРА ЛЕИТОЧНО-ТОНКО СЛОИСТАЯ жука кабаттуу сывма түрдөгү структура

СТРУКТУРА ЛИСТОВАЯ ЖАЛБЫРАК түспөлдүү структура

СТРУКТУРА ЛИСТОВАЯ ПЛАСТИЧНАТАЯ ЖАЛБЫРАК-ПЛАСТИКА

түспөлдүү структура

СТРУКТУРА ЛИСТОВАЯ ПЛАСТИЧНОЧЕШИЧНАТАЯ ЖАЛБЫРАК-ПЛАСТИНКА

түспөлдүү структура

СТРУКТУРА МАССИВНАЯ МАССИВДҮҮ ТЫГЫЗ структура

СТРУКТУРА МЕЛКОГЛЫБИСТАЯ майды кесектүү структура

СТРУКТУРА МЕЛКОЗЕРНИСТАЯ майды дандуу структура

СТРУКТУРА МЕЛКОКОМКОВАТАЯ майды тоголокчолуу структура

СТРУКТУРА МЕЛКООРЕХОВАТАЯ майды жангак түспөлдүү структура

түспөлдүү структура

СТРУКТУРА МНОГОГРАНИНАЯ көп кырдуу структура

СТРУКТУРА НЕОПРЕДЕЛЕННАЯ белгисиз структура

СТРУКТУРА НЕПРОЧНАЯ түрүксуз структура

СТРУКТУРА НЕРАЗЛИЧИМАЯ бүдөмүк структура

СТРУКТУРА ОБЛОМОЧНАЯ СЫНЫКТУУ структура

СТРУКТУРА ОДНОРОДНАЯ бир кылка структура

СТРУКТУРА ОРЕХОВАТАЯ жангак түспөлдүү структура

СТРУКТУРА ОРЕХОВАТО-ПРИЗМАТИЧЕСКАЯ жангак-призма

түспөлдүү структура

СТРУКТУРА ПЕРВОНАЧАЛЬНАЯ баштапкы структура

СТРУКТУРА ПЛАСТИЧНАТАЯ ПЛАСТИНКА түспөлдүү (жалпак)

структурасы

СТРУКТУРА ПЛАСТИЧНО-ЛИСТОВАЯ пластинка-жалбырак түспөлдүү структура

түспөлдүү структура

СТРУКТУРА ПЛИТЧАТАЯ плитка түспөлдүү структура

СТРУКТУРА ПЛИТЧАТО-ОРЕХОВАТАЯ плитка-жангак түспөлдүү

структурасы

СТРУКТУРА ПЛОСКО-ОРЕХОВАТАЯ жалпак жангак түспөлдүү

структурасы

СТРУКТУРА ПЛОТНАЯ нык (катуу) структура

СТРУКТУРА ПОРОХОВАТАЯ майды структура

СТРУКТУРА ПОРОШИСТАЯ күкүмдүү структура

СТРУКТУРА ПОРОШКОВИДНАЯ порошок түспөлдүү структура

СТРУКТУРА ПОССЕВНЫХ ПЛОЩАДЕЙ айдоо аянтарынын структурасы

СТРУКТУРА ПОЧВЫ топурактын структурасы

СТРУКТУРА ПРИЗМОВИДНАЯ призма түспөлдүү структура

СТРУКТУРА ПРИЗМОВИДНАЯ СТОЛБЧАТАЯ призма түспөлдүү

структурасы

СТРУКТУРА ПРИЗМОВИДНАЯ КАРАНДАШНАЯ призма түспөлдүү

карандаш структура

СТРУКТУРА ПРИЗМАТИЧЕСКАЯ призма түспөлдүү структура
СТРУКТУРА ПРОСТАЯ жоноктой структура
СТРУКТУРА ПРОЧНАЯ бекем (ээзилбекен) структура
СТРУКТУРА ПЫЛЕВАТАЯ чац түспөлдүү структура
СТРУКТУРА РАЗНОРОДНАЯ ар түрдүү структура
СТРУКТУРА РЕШЕТЧАТАЯ тор түспөлдүү структура
СТРУКТУРА СИТОВАЯ элек түспөлдүү структура
СТРУКТУРА СКРЫТАЯ жашырын структура
СТРУКТУРА СЛАНЦЕВАТАЯ сланецтүү структура
СТРУКТУРА СЛОИСТАЯ кабаттуу структура
СТРУКТУРА СЛОИСТО-РЕШЕТЧАТАЯ кабаттуу тор түрүндөгү структура
СТРУКТУРА СОЗДАННАЯ ЗЕМЛЯНЫМ ЧЕРВЕМ соолжан түзөн структура
СТРУКТУРА СОЛИДНАЯ жакшы (бекем) структура
СТРУКТУРА СТОЛБЧАТАЯ сүйрү (мамы түспөлдүү) структура
СТРУКТУРА СТУДЕНООБРАЗНАЯ студень түрдөгү структура (жумшак структура).
СТРУКТУРА ЧЕЧЕВИЦЕОБРАЗНАЯ жасмык түспөлдүү структура
СТРУКТУРА ЧЕШУИЧАТАЯ түрлү түспөлдүү структура
СТРУКТУРА УГЛЕВАТО-ГЛЫБИСТАЯ бурчтуу кесек структура
СТРУКТУРА УПЛОТНЕННАЯ ныкталган структура
СТРУКТУРА ШАРОВАЯ тоголок структура
СТРУКТУРА ЭЛЛИПСОИДАЛЬНАЯ эллипс түрүндөгү структура
СТРУКТУРА ЯРКООКРАШЕННАЯ ачык түстүү структура
СТРУКТУРНАЯ ОТДЕЛЬНОСТЬ структуралуу бөлүкчөлүк
СТРУКТУРНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын структуралуулугу (анын ар түрдүү өлчөмдөгү жана түспөлдүү тоголокчолорго ажыро жөндөмдүлүгү. Был тоголокчолор бир-бири менен чиринди жана минералдык коллоиддер аркылуу бириккен органо-минералдык бөлүкчөлөрден турушат).
СТРУКТУРООБРАЗОВАТЕЛИ структуралуу түзүүчүлөр (топурактын структурасын жакшыртуу учун колдонулуучу химиялык жасалма препараттар: комур клейи, чым көң клейи, вискоза).
СТРУЯ ПОЛИВНАЯ сугат суунун агымы (белгилүү өлчөмдөгү агым суу).
СТЯЖЕНИЕ СОЛЕЙ В ПОЧВЕ топуракта түздардын жыйналышы
СУГЛИНОК кумай топурак (механикалык составында өлчөмү 0,01 мм ден кичине келген бөлүкчөлөрдүн саны 20–50% ти түзөн топурак).
СУГЛИНОК БУРЫЙ куба күрең кумай топурак
СУГЛИНОК БУРЫЙ ВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ жуулган куба күрең кумай топурак
СУГЛИНОК БУРЫЙ ДЕИОНИЗИРОВАННЫЙ денонизация болгон
СУГЛИНОК БУРЫЙ ОБЕЗЖЕЛЕЗЕННЫЙ темирсиз куба күрең кумай топурак
СУГЛИНОК ВАЛУИННЫЙ жумуру таштуу кумай топурак
СУГЛИНОК ГЛИНИСТЫЙ БУРЫЙ чополуу куба күрең кумай топурак
СУГЛИНОК ИЗВЕСТНИКОВЫЙ КРАСНЫЙ акиташтуу кызыл кумай топурак
СУГЛИНОК ИЛОВАТЫЙ майды түнмалуу кумай топурак
СУГЛИНОК КРАСНЫЙ ВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ жуулган кызыл топурак
СУГЛИНОК КРАСНЫЙ ДЕИОНИЗИРОВАННЫЙ денонизация болгон кызыл кумай топурак

СУГЛИНОК КРАСНЫЙ ЛАТЕРИЗОВАННЫЙ латериттүү кызыл кумай топурак
СУГЛИНОК КРЕМНИСТЫЙ кремнийлүү кумай топурак
СУГЛИНОК ЛЕГКИЙ женил кумай топурак (механикалык составында диаметри 0,01 мм ден кичине келген бөлүкчөлөрүнүн саны 20–30% болгон топурак).
СУГЛИНОК ЛЕГКИЙ КРУПНОПЕСЧАНЫЙ ири кумдуу женил кумай топурак
СУГЛИНОК ЛЕГКИЙ КРУПНОПЫЛЕВАТЫЙ ири чаңдуу женил кумай топурак
СУГЛИНОК ЛЕГКИЙ МЕЛКОПЕСЧАНЫЙ майда кумдуу женил кумай топурак
СУГЛИНОК ЛЕГКИЙ МЕЛКОПЫЛЕВАТЫЙ майда чаңдуу кумай топурак
СУГЛИНОК ЛЕГКИЙ ПЕСЧАНИСТЫЙ кумдуу женил кумай топурак
СУГЛИНОК ЛЕСНОЙ токой кумай топурагы
СУГЛИНОК ЛЕСОСТЕПНОЙ токойлуу талаа кумай топурагы
СУГЛИНОК ЛЕССОВИДНЫЙ лёсс сымал кумай топурак
СУГЛИНОК МЕРГЕЛИСТЫЙ мергелдүү кумай топурак
СУГЛИНОК МОРЕННЫЙ мореналуу кумай топурак
СУГЛИНОК ОПЕСЧАНИННЫЙ кумдуу кумай топурак
СУГЛИНОК ПЕСЧАНИСТЫЙ кумдуу кумай топурак
СУГЛИНОК ПЫЛЕВАТЫЙ чац түспөлдүү кумай топурак
СУГЛИНОК РЕЧНОЙ ағын суунун кумай топурагы
СУГЛИНОК РЫХЛЫЙ борпо кумай топурак
СУГЛИНОК ТЯЖЕЛЫЙ борпо оор кумай топурак
СУГЛИНОК СРЕДНИЙ орто кумай топурак (механикалык составында диаметри 0,01 мм ден кичине келген бөлүкчөлөрүнүн саны 30–40% болгон топурак).
СУГЛИНОК СРЕДНИЙ КРУПНОПЕСЧАНЫЙ ири кумдуу орто кумай топурак
СУГЛИНОК СРЕДНИЙ КРУПНОПЫЛЕВАТЫЙ ири чаңдуу орто кумай топурак
СУГЛИНОК СРЕДНИЙ МЕЛКОПЕСЧАНЫЙ майда чаңдуу орто кумай топурак
СУГЛИНОК СРЕДНИЙ ПЕСЧАНИСТЫЙ кумдуу орто кумай топурак
СУГЛИНОК СУХОЙ кургак кумай топурак
СУГЛИНОК ТОРФЯНИСТЫЙ чым көндүү кумай топурак
СУГЛИНОК ТЯЖЕЛЫЙ оор (нык) кумай топурак (механикалык составында диаметри 0,01 мм ден кичине келген бөлүкчөлөрүнүн саны 40–50% болгон топурак).
СУГЛИНОК ТЯЖЕЛЫЙ КРУПНОПЕСЧАНЫЙ ири кумдуу оор кумай топурак
СУГЛИНОК ТЯЖЕЛЫЙ КРУПНОПЫЛЕВАТЫЙ ири чаңдуу оор кумай топурак
СУГЛИНОК ТЯЖЕЛЫЙ МЕЛКОПЕСЧАНЫЙ майда кумдуу оор кумай топурак
СУГЛИНОК ТЯЖЕЛЫЙ МЕЛКОПЫЛЕВАТЫЙ майда чаңдуу оор кумай топурак
СУГЛИНОК ТЯЖЕЛЫЙ ПЕСЧАНИСТЫЙ кумдуу оор кумай топурак
СУГЛИНОК ХРЯЩЕВАТЫЙ кум-таштуу кумай топурак

СУЛЬФАТ АММО'НИЯ аммонийдин сульфаты (күкүрт кычкыл аммоний; баалу минералдык азот жер семирткичи).

СУЛЬФАТ-НИТРАТ АММО'НИЯ аммонийдин сульфат-нитраты (аммиак селитрасы менен аммонийдин сульфатынын аралашмасы; азот жер семирткичи).

СУЛЬФАТЫ сульфаттар (күкүрт кислотасынын түздары).

СУММА АКТИВНЫХ ТЕМПЕРАТУР активдүү температуралардын суммасы

СУММА ОБМЕННЫХ ОСНОВАНИЙ алмашуучу негиздердин суммасы

СУММА ОБМЕННЫХ ОСНОВАНИЙ ПОЧВЫ топурактагы алмашуучу негиздердин суммасы

СУММА ПОГЛОЩЕНИИХ ОСНОВАНИЙ синирилген негиздердин суммасы

СУПЕРФОСФАТ суперфосфат (фосфор кислотасынын тузү; эң негизги минералдык фосфор жер семирткичи).

СУПЕРФОСФАТ ДВОЙНОЙ кош суперфосфат

СУПЕСЬ кум топурак (кум басымдуулук кылып, диаметри 0,01 мм дөн кичине келген белүкчөлөрүнүн саны 10–20% ти түзгөн топурак).

СУПЕСЬ ГРУБАЯ или кум топурак

СУПЕСЬ ЛЕГКАЯ женил кум топурак

СУПЕСЬ ИЛОВАТО-ПЕСЧАНАЯ түнмалуу кум топурак

СУПЕСЬ КРУПНОПЫЛЕВАТАЯ или чандуу кум топурак

СУПЕСЬ МЕЛКОПЫЛЕВАТАЯ майда чандуу кум топурак

СУПЕСЬ НЕСЧАНО-ПЫЛЕВАТАЯ кум чандуу кум топурак

СУПЕСЬ ПЫЛЕВАТО-ПЕСЧАНАЯ чан кумдуу кум топурак

СУПЕСЬ СРЕДНЕПЫЛЕВАТАЯ орточо чандуу кум топурак

СУПЕСЬ СРЕДНЯЯ орто кум топурак

СУСПЕНЗИЯ супспензия. (суюк абалдагы бир заттын экинчи заттын ичинде етсө быттарап майдаланып тарапшынан келип түзүлгөн аралашма).

СУСПЕНЗИЯ ИЛИСТАЯ түнмалуу супспензия

СУСПЕНЗИЯ ПОЧВЕННАЯ топурак супспензиясы

СУФФОЗИЯ суффозия (эрүгөн заттардын же минералдык белүкчөлөрдүн тоо тектеринен суу аркылуу жуулуп агып кетишүү).

СУХОДОЛ суусуз ёрөөн, суусуз коо (көбүнчө суу белгүчтөрдө көзгөт).

СУХОСТЬ ПОЧВЫ топурактын кургактыгы, нымсыздыгы

СЦЕПЛЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын илинчектүүлүгү (майда чан түрүндөгү белүкчөлөр көбөйгөн сайын топурактын байланыштуулугу жөнүлдүүт).

СЪЕМКА ДЕТАЛЬНАЯ так съемка (топуракты тактап картага чийүү, түшүрүү).

СЪЕМКА МАРШРУТНАЯ маршруттук съемка (топуракты маршрут боюнча картага түшүрүү).

СЪЕМКА РАДИОМЕТРИЧЕСКАЯ ПОЛЕВАЯ талаанын радиометриялык съемкасы

СЪЕМКА ЭМОНАЦИОННАЯ ПОЛЕВАЯ талаанын эмонациялык съемкасы

Т

ТАКСОНОМИЧЕСКИЕ ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын таксономия белүктөрү (туркмандару, түрлөрү)

ТАКСОНОМИЯ ПОЧВЫ топурактын таксономиясы (топурактын системалык топторунун же категорияларынын көлемүн же алардын бир-бiriшеси болгон катышын баяндаган окуу).

ТАКСОНОМИЯ ПОЧВЫ КОЛИЧЕСТВЕННАЯ топурактын сандуу таксономиясы

ТАКЫР тақыр (чөлдөгү, ойдуу жайлардагы түздүү, бетин каткалай баскай топурак, анда өсүмдүк өспөйт).

ТАКЫР ОСТАТОЧНО-ГУМУСОВЫЙ гумустуу калдык тақыр

ТАКЫР С ДЛИТЕЛЬНЫМ ЗАСТОЕМ ВОДЫ к. тақыр хаковый

ТАКЫР СИЛЬНОУВЛАЖНЕНИИ к. тақыр солонцеватый

ТАКЫР СРЕДНЕУВЛАЖНЕНИИ к. тақыр типичный

ТАКЫРРООБРАЗОВАНИЕ тақырдын пайда болушу

ТАКЫР ТИПИЧНЫЙ анык (кадимки) тақыр

ТАКЫР ХАКОВЫЙ хак тақыры

ТАКЫР ХАКОВЫЙ ПРОМЫТАЙ жуулган хак тақыры

ТАКЫР ХАКОВЫЙ СОЛОНЦЕВАТАЙ солонецтүү хак тақыры

ТАЛЬВЕГ өзөндүн (коонун, кокту-коттүн) таманы

ТАЛЬК тальк (катмарлуу силікатка таандык болгон, майланышкан жумшак минерал).

ТВЕРДОМЕР ПОЧВЕННЫЙ топурактын катуулугун өлчөгүч (топурактын табигый катуулугун өлчөөчү курал).

ТВЕРДОСТЬ ПОЧВЫ топурактын катуулугу

ТВЕРДОСТЬ ПОЧВЫ СТАТИЧЕСКАЯ топурактын статикалык катуулугу (топурактын кысым жана ажыраттуу күчтөрүнү туруштук бергөк касиети).

ТЕКСТУРА ПОЧВЫ топурактын текстурасы (топурактын түзүлүшү, көндөлүлүлүгү).

ТЕКТОНИКА тектоника (жердин кыймылды)

ТЕКУЧЕСТЬ ПОЧВЫ топурактын агуучулугу (ең нымдалган топурактын эзиллиг ағышы).

ТЕЛО ВОДНОЕ суу дөнен

ТЕМП БИОЛОГИЧЕСКОГО КРУГООБОРОТА ВЕЩЕСТВ заттардын биологиялык алмашуусунун ылдамдыгы

ГЕМПЕРАТУРА ЗАМЕРЗАНИЯ ПОЧВЕННОЙ ВЛАГИ топурактагы нымдын токуу температурасы

ТЕМПЕРАТУРА ПОЧВЫ топурактын температурасы

ТЕМПЕРАТУРА ПОЧВЫ МАКСИМАЛЬНАЯ топурактын максималдуу температурасы

ТЕМПЕРАТУРА ПОЧВЫ МИНИМАЛЬНАЯ топурактын минималдык температурасы

ТЕМПЕРАТУРА ЭФФЕКТИВНАЯ эффективдүү температура

ТЕМПЕРАТУРОПРОВОДНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын температуралык откөргүчтүгү

ГЕНАРДИТ генардит (топурактарда кезигүүчү, составында Na_2SO_4 бар минерал).

ГЕНЗИОМЕТР тензиметр (топурактын нымдуулугун аныктоочу курал).

ТЕОРИЯ ПИТАНИЯ РАСТЕНИЯ ГУМУСОВАЯ өсүмдүктүн азыктанышы жөнүндөгү гумус теориясы

ТЕОРИЯ ПИТАНИЯ РАСТЕНИЯ МИНЕРАЛЬНАЯ өсүмдүктүн азыктанышы жөнүндөгү минералдык теория

ТЕПЛОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ топурактын жылуулукту сыйдырыгычтыгы

ТЕПЛОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ ВЕСОВАЯ топурактын салмактуу жылуулукту сыйдырыгычтыгы

ТЕПЛОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ ОБЪЕМНАЯ топурактын көлемдүү жылуулукту сыйдырыгычтыгы

ТЕПЛОЕМКОСТЬ ПОЧВЫ УДЕЛЬНАЯ топурактын салыштырма жылуулукту сыйдыргычтыгы

ТЕПЛОИЗЛУЧЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын жылуулукту чыгарышы

ТЕПЛОПРОВОДНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын жылуулукту өткөртүчтүгү

ТЕПЛОПРОВОДНОСТЬ ТОРФА чым көндүн жылуулукту өткөртүчтүгү

ТЕПЛОУДЕРЖАНИЕ жылуулукту кармос

ТЕПЛОТА АДСОРБЦИИ адсорбциянын жылуулугу

ТЕПЛОТА ГИДРАТАЦИИ гидратациянын жылуулугу

ТЕПЛОТА ПАРООБРАЗОВАНИЯ СКРЫТАЯ буулануунун жашырын түрдөгү жылуулугу

ТЕПЛОТА ПЛАВЛЕНИЯ СКРЫТАЯ эрүүнүн жашырын түрдөгү жылуулугу

ТЕПЛОТА ПОЧВЕННАЯ топурактын жылуулугу

ТЕПЛОТА СМАЧИВАНИЯ нымдануу жылуулугу (катуу иерсенин 1 см² бетин нымданырганда бөлүнүп чыккан жылуулук).

ТЕРМОДИФУЗИЯ термодиффузия (температуранын айырмачылыгына байланыштуу топурактагы суунун же газдын бир ордунан экинчи орунга жылыши).

ТЕРМОГРАФИЯ термография (топурактын минералдык составын физико-химиялык жактан анализ кылуунун бир методу).

ТЕРМОИЗОПЛЕТЫ термоизоплеталар (топурактын температурасын сүрөттөгөн графиктеги бирдей температуралуу точкаларды кошкон иниллар).

ТЕРМОКАПИЛЛЯРНОСТЬ термокапиллярдуулук (темперагурага байланыштуу суунун сырткы тартылуусунун өзгөрүлүшүнөн келип чыккан кубулуштар).

ТЕРМОМЕТР МАКСИМАЛЬНЫЙ максималдуу термометр

ТЕРМОМЕТР МИНИМАЛЬНЫЙ минималдуу термометр

ТЕРМОМЕТР ПОЛУПРОВОДНИКОВЫЙ полупроводник термометри (топурактын температурасын өлчөөгө керектелген прибор).

ТЕРМОМЕТР ЭЛЕКТРИЧЕСКИЙ ДИСТАНЦИОННЫЙ аралык электр термометри

ТЕРМООСМОС термоосмос

ТЕРМОПАУК термопаук (топурактын үстүнү бетинин температурасын өлчөөгө керектелген прибор).

ТЕРМОФОСФАТЫ термофосфаттар (анартит же фосфоритти эриткендөн болуучу кычкылдуу фосфор түздары; фосфор жана калий жер се- мирткичи катарында колдонулат).

ТЕРРАСА терраса (дениз жээгиндеги, өзөндүн боюнчагы ири жазы тектилер).

ТЕРРАСА АБРАЗИОННАЯ абразиялык терраса (дениздин толкуп-пун таасири алдында пайда болгон терраса).

ТЕРРАСА АЛЛЮВИАЛЬНАЯ аллювийдуу терраса

ТЕРРАСА НАДПОИМЕННАЯ жайылманнын үстү жагындагы терраса

ТЕРРАСА ОЗЕРНАЯ көл боюнчагы терраса

ТЕРРАСА ПОИМЕННАЯ жайылма террасасы

ТЕРРАСА РЕЧНАЯ дарыя террасасы

ТЕРРАСИРОВАНИЕ СКЛОНОВ тоонун беттерин террасалоо (тоонун бетин жазы тектиргө алланырып, дайкапчылыкка пайдалануу).

ТЕХНИКА ИССЛЕДОВАНИЯ ПОЧВ топуракты изилдеөнүн техникасы

ТЕХНИКА ПРОМЫВКИ ПОЧВ топуракты жуунун техникасы (жолу)

ТЕХНОЛОГИЯ МЕХАНИЧЕСКАЯ ПОЧВЫ топурактын механикалык технологиясы

ТИГЕЛЬ тигель (ысытканга, отко чыдамдуу атайын идиш) дисперсилилуу супензиялардын кайра коую абалга өтүшү жана катуу сымал түзүлүштөрдүн механикалык таасири алдында суюлушу).

ТИП ВОДНОГО РЕЖИМА ВЫПОТНОЙ суу режиминин тердөө тиби

ТИП ВОДНОГО РЕЖИМА МЕРЗЛОТНЫЙ суу режиминин тоонуу тиби

ТИП ВОДНОГО РЕЖИМА ПЕРИОДИЧЕСКИ ПРОМЫВНОЙ суу режиминин мезгили менен жуулучу тиби

ТИП ВОДНОГО РЕЖИМА ПРОМЫВНОЙ суу режиминин жуулучу тиби

ТИП ПОЧВЕННЫЙ топурактын тиби

ТИП ПОЧВЫ ЛУГОВО-ЧЕРНОЗЕМНЫЙ топурактын шалбаа кара топурак тиби

ТИП ПОЧВЫ ПОЛИГОНАЛЬНЫЙ топурактын полигондук тиби

ТИП ПОЧВЫ ЧЕРНОЗЕМНО-ЛУГОВОЙ к. тип почвы лугово-черноземный

ТИПЫ ЗАСОЛЕНИЯ түздануунун типтери

ТИПЫ ПОЧВЫ топурактын типтери (профилинин түзүлүшү, физико-химиялык жана биологиялык касиеттери, климаты жалпысынан бирдей болгон топурактын тобу).

ТИПЫ СЛОЖЕНИЯ ПОЧВЫ топурактын түзүлүшүнүн типтери

ТИПЫ УВЛАЖНЕНИЯ нымдануунун типтери

ТИПЫ ХИМИЧЕСКОГО ВЫВЕТРИВАНИЯ химиялык бузулунун жолдору (кычкыдануу, гидратация жана каолинедешүү процесстери).

ТИРС тирс (тропикалык кургак саванналарда көзгүүчүү кара топурак).

ТИТРОВАНИЕ титрлөө (көлөмдүү химиялык анализдөө белгилүү бир заттын эритиндинсинин концентрациясын экинчи бир заттын эритиндинсинин жардамы менен аныктоо).

ТОК ВОДЫ ВОСХОДЯЩИЙ суунун ейде (жогору) көтөрүлүш ағымы

ТОК ВОДЫ НИСХОДЯЩИЙ суунун төмөн (ылдый) ағымы

ТОКСИЧНОСТЬ СОЛЕЙ түздардын уулуулугу

ТОМАС ШЛАК томас шлак (кычкылы аз топурактарда колдонулуучу фосфордук жер семирткич).

ТОПАЗ топаз (силикат классына кирген минерал, кремний кислотасынын тузу).

ТОПОГРАФИЯ топография (жердин бетин жана андагы физикалык элементтерди изилдеген илим).

ТОПОИЗОПЛЕТЫ ВЛАЖНОСТИ ПОЧВЫ топурактын нымдуулугууну топоизоплеталары

ТОПЬ сормо саз (өтө былкылдак саз).

ТОРОН торон (табигый радиоактивдүү торийден пайда болгон топурактагы радиоактивдүү газ).

ТОРФ торф, чым көң (nymдын молдугунан өсүмдүктөрдүн минерал-дашкан калдыктары).

ТОРФ АЗОНАЛЬНЫЙ азоналдуу торф, чым көң

ТОРФ ВЕРХОВНЫЙ белдеги торф, чым көң (бел жерлерде, бел саздарда сфагна, мох ж. б. көп өсүмдүктөрдөн түзүлгөн чым көң).

ТОРФ ВОЛОКНИСТЫЙ булалуу чым көң
ТОРФ ГИПНОВЫЙ гипналуу чым көң (гипна мохунан түзүлгөн чым көң).

ТОРФ ЗЕМЛЯНОЙ топурактуу чым көң

ТОРФ ИЛИСТЫЙ туималуу торф, чым көң

ТОРФ МАЛОРАЗЛОЖИВШИЙСЯ чала чириген торф, чым көң

ТОРФ МЕЗОТРОФНЫЙ мезотрофтуу торф, чым көң (азык заттары орточо келип, жыгач жана мох ёсумдуктерин түзүлгөн чым көң).

ТОРФ МОЛОДОЙ МАЛОРАЗЛОЖИВШИЙСЯ чала чириген жаш торф, чым көң

ТОРФ МЯГКИЙ ПЛАСТИЧНЫЙ жумшак жаллак торф, чым көң

ТОРФ НАЗЕМНЫЙ жер бетиндеги торф, чым көң

ТОРФ НИЗИННЫЙ ой жердеги торф, чым көң (ойдуу орундарда гипна мохунан, елең чөтөрдөн ж. б. түзүлгөн чым көң).

ТОРФНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын чым көндүлүгү

ТОРФООБРАЗОВАНИЕ чым көндүн пайда болушу, түзүлүшү

ТОРФ ОЛИГОТРОФНЫЙ олиготрофдуу торф, чым көң (азык заттары аз болуп, сагна мохунан түзүлгөн чым көң).

ТОРФ ОЗЕРНЫЙ көл торфу, чым көң

ТОРФ ОПОДЗОЛЕННЫЙ күлдүү торф, чым көң

ТОРФ ПЕРЕСОХШИЙ кургак торф, чым көң

ТОРФ ПЕРЕХОДНЫЙ етмө торф, чым көң (бел жер менен ой жердеги чым көндөрдүн ортосундагы етмө чым көң).

ТОРФ ПЛОТИНЫЙ ник торф, чым көң

ТОРФ СЛОИСТЫЙ кабаттуу (катмарлуу) торф, чым көң

ТОРФ СМЫТИЙ жуулган торф, чым көң

ТОРФ СРЕДНЕРАЗЛОЖИВШИЙСЯ орточо чириген торф, чым көң

ТОРФ СУБАЛЬПИСКИЙ субальпа торфу, чым көңу

ТОРФ СФАГНОВЫЙ сфагналуу торф, чым көң (сагна мохунан түзүлгөн чым көң).

ТОРФ ТРОСТНИКОВЫЙ камыш торфу, чым көңу.

ТОРФ ЭВТОТРОФНЫЙ эвтотрофдуу торф, чым көң (азык заттары, мол келип, жашыл чөтөр менен гипна мохторунан түзүлгөн чым көң).

ТОРФЯНИКИ ЧЫМ КӨНДҮУ САЗДАР (чым көңүнүн калындыгы 0,5 метрден ашкан саздар).

ТОРФЯНИКИ БУГРИСТИЕ добөлүү чым көндүү саздар

ТОРФЯНИКИ ВЕРХОВЫЕ бел жердеги чым көндүү саздар

ТОРФЯНИКИ ДОЛИННЫЕ коктудагы чым көң саздар

ТОРФЯНИКИ МЕЛИОРИРОВАННЫЕ мелиорацияланган чым көндүү саздар

ТОРФЯНИКИ НИЗИННЫЕ ой жердеги чым көндүү саздар

ТОРФЯНИКИ ПЕРЕХОДНЫЕ етмө чым көндүү саздар

ТОЧКА ДОСТАТОЧНОГО УВЛАЖНЕНИЯ жетиле нымдануу точка

ТОЧКА НАСЫЩЕННОСТИ ПОЧВЫ топурактын каныгуу точкасы топурактагы кыл түтүкчө аркылуу нымдан жылышы токтоп, ёсумдүкке керектүү рахадан етэ азайышы).

ТОЧКА СТОЯНИЯ ПОЧВЕННОГО РАЗРЕЗА топурак разрезинин орду

ТОЧНОСТЬ АНАЛИЗА анализдин тууралыгы, тактыгы

ТРАНСГРЕССИЯ трансгрессия (дениздин кургак жерлерди капташи).

ТРАПП (топурактын пайда кылган негизги тоо тектер: м.: долерит, диабаз, базальт ж. б.).

ТРЕНИЕ ПОКОЯ ятын абалдагы сүрүлүү (топурактын бир белүгүүн анын экинчи бир белүгүүн жылышына көрсөткөн тоскоолдуу күчү).

ТРЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын сүрүлүшү

ТРЕНИЕ ПОЧВЫ ВНЕШНЕЕ топурактын сырткы сүрүлүшү (арасындағы башка бир нерсенин жылышына топурактын тоскоолдуу жылышы).

ТРЕНИЕ ПОЧВЫ ВНУТРЕННЕЕ топурактын ички сүрүлүшү (еки топурактын ортосунда болгон сүрүлүү).

ТРЕНИЕ СКОЛЬЖЕНИЯ сыйгалана сүрүлүү (топурактын сырткы сүрүлүшү).

ТРЕХПОЛЪЕ уч талаалуу которулуштуруп айдоо

ТРЕЩИНА МЕЛЬЧАПШАЯ етэ кичине жарык (тешик).

ТРЕЩИНООБРАЗОВАНИЕ В ПОЧВЕ топуракта жараканын пайда болушу

ТРЕЩИНЫ ПОЧВЫ МОРОЗОБОИНЕ топуракта сууктан пайда болгон жаракалар

ТРУБОЧКИ ИЗВЕСТКОВЫЕ акита什 түтүкчөлөр (топурактагы карбонаттардан турган тутук сыйктуу жиптер, жикчелер).

ТУНДРА КОЧКАРНАЯ бодурлуу, дөмбүлдүү тундра (топурагы темгил глейлүү келген тундра).

ТУНДРА КУСТАРНИКОВАЯ бадалдуу тундра (топурагы чымдуу, күлдүү келген тундра).

ТУНДРА КУСТАРНИКОВАЯ, БЕРЕЗОВАЯ кайын бадалдуу тундра

ТУНДРА КУСТАРНИКОВАЯ, ИВОВАЯ тал бадалдуу тундра

ТУНДРА ЛЮГОВИНАЯ шалбаа тундрасы (топурагы конур түстүү, чымдуу келген тундра).

ТУНДРА МОХОВАЯ мохтуу тундра (топурагы глейлүү тундра).

ТУНДРА ПЯТНИСТАЯ (полигональная) темгилдүү (полигондуу) тундра (топурагы глейлүү жана күлдүү келген тундра).

ТУНДРА ЯГЕЛЕВАЯ энгилчкетүү (ягелдүү) тундра (топурагы глейленине баштаган күмү аз тундра).

ТУФ ВУЛКАНИЧЕСКИЙ вулкандык туф (вулкандык материалдан пайда болгон борпон тоо тек).

ТУФ ИЗВЕСТКОВЫЙ (КЛЮЧЕВАЯ ИЗВЕСТЬ) акита什 туфу (булак акиташи, булак чыккан жерде топтолгоқ акиташ, баалуу акиташ жер семирткичи).

ТУФ КРЕМНИСТЫЙ кремний туфу

ТУФЫ туфтар (борпон тоо тектеринин цементтeliшине жана минералдык суулардын чөгүндүлөрүнен пайда болгон тоо тектер).

у

УВАЛ ЖОН, КЫР увалжнение почвы топурактын нымдалышы

УВАЛЖНЕНИЕ ПОЧВЫ ГРУНТОВОЕ топурактын жер алдынан нымдалышы

УВАЛЖНЕНИЕ ПОЧВЫ ИЗБЫТОЧНОЕ топурактын етэ нымдалышы

УВАЛЖНЕНИЕ ПОЧВЫ НЕДОСТАТОЧНОЕ топурактын жетишсиз нымдалышы

УВАЛЖНЕНИЕ ПОЧВЫ ФАКТИЧЕСКОЕ топурактын чыныгы нымдалышы

УВЯДАНИЕ соолуу

УГЛЕВОДЫ углеводдор

УГЛЕКИСЛОТА ПОЧВЫ топурактын көмүр кычкылы

УГЛУБЛЕНИЕ терендетүү (төмөндөтүү)

УГЛУБЛЕНИЕ ПАХОТНОГО СЛОЯ айдоо катмарын терендетүү

УГОДЬЕ ЗЕМЕЛЬНОЕ пайдаланылуучу жер аяны (негизги пайдалануучу жер аянына айдоо жерлер, жайыттар, бактар, чөп чабыктар ж. б. кирет).

УГОЛ ВНУТРЕННЕГО ТРЕНИЯ ички сүрүлүүнүн бурчу

УГОЛ ЕСТЕСТВЕННОГО ОТКОСА ПОЧВЫ топурактын табигый жантаймасынын бурчу

УГОЛ СДВИГА жылуунун (козголуунун) бурчу

УГОЛ СОПРОТИВЛЕНИЯ СДВИГУ жылууга (козголууга) каршылыктын бурчу

УГОЛ СОПРОТИВЛЕНИЯ СРЕЗУ кесүүгө (кыюуга) каршылыктын бурчу

УДАЛЕНИЕ ВЕРХНЕГО СЛОЯ ПОЧВЫ топурактын үстүнкү кабатын (катмарын) алып салуу

УДОБРЕНИЕ жер семирткич (өсүмдүктүн тиричилигине керектүү элементтери бар, жерге берилүүчү азык заттар).

УДОБРЕНИЕ АЗОТНОЕ азоттук жер семирткич

УДОБРЕНИЕ АМИАЧНОЕ амиак жер семирткич (кукүрт жана туз кислоталарынан турган азоттук жер семирткичтер: аммонийдин сульфаты, хлордуу аммоний ж. б.).

УДОБРЕНИЕ БАКТЕРИАЛЬНОЕ бактериялык жер семирткич

УДОБРЕНИЕ БОРМАГНИЕВОЕ бор магнийлүү жер семирткич

УДОБРЕНИЕ БОРНОЕ бор жер семирткич (бор кислотасы, бура, бор-магний таштандылары киргөн микро жер семирткич).

УДОБРЕНИЕ ГРАНУЛИРОВАННОЕ гранулалуу жер семирткич

УДОБРЕНИЕ ГУМОФОСНОЕ гумофостуу жер семирткич

УДОБРЕНИЕ ЖИДКОЕ суюк жер семирткич (өсүмдүктөрдү кошумча азыктандыруу максатында колдонулушу атайын суюк жер семирткичтер: суюк амиак, кыктын чыласы, канаттуулардын заңынын эритмеси ж. б.).

УДОБРЕНИЕ ЗЕЛЕНОЕ жашыл жер семирткич (өстүрүлгөндөн кийин семирткич катарында жерге айдалып ташталуучу буурчак өсүмдүктөрү).

УДОБРЕНИЕ ИЗВЕСТКОВОЕ акиташтуу жер семирткич

УДОБРЕНИЕ ИСКУССТВЕННОЕ жасалма жер семирткич

УДОБРЕНИЕ КАЛИИНОЕ калий жер семирткичи

УДОБРЕНИЕ КОМБИНИРОВАННОЕ кошмо жер семирткич (бир нече семирткич заттардын кошундусу).

УДОБРЕНИЕ КОМПОСТНОЕ компостуу жер семирткич (топурак менен кыктын арапашмасынан түзүлгөн жер семирткич).

УДОБРЕНИЕ КОСВЕННОЕ кыйыр жер семирткич

УДОБРЕНИЕ МАГНИЕВОЕ магний жер семирткичи

УДОБРЕНИЕ МЕСТОНОЕ жергилитүү жер семирткич (кык, күл, канаттуулардын заны ж. б.).

УДОБРЕНИЕ МИНЕРАЛЬНОЕ минералдык жер семирткич (заводдо даярдалган амиак селитрасы, суперфосфат ж. б. сыйктуу жасалма жер семирткичтер).

УДОБРЕНИЕ НИТРАТНОЕ нитраттуу жер семирткич

УДОБРЕНИЕ ОРГАНИЧЕСКОЕ органикалык жер семирткич (кык, кыктын чыласы, чым көн, жашыл, семирткичтер, канаттуулардын кыгы ж. б.).

УДОБРЕНИЕ ОРГАНО-МИНЕРАЛЬНОЕ органо-минералдык жер семирткич (органикалык жана минералдык жер семирткичтердин аралашмасы).

УДОБРЕНИЕ ОСНОВНОЕ негизги жер семирткич (тоңдурма айдоонун алдында берилүүчү семирткичтер).

УДОБРЕНИЕ ПОВЕРХНОСТНОЕ үстүртөн берилүүчү жер семирткич **УДОБРЕНИЕ ПОЛНОЕ** толук жер семирткич (азот, фосфор, калий мен түзүлгөн семирткичтер).

УДОБРЕНИЕ ПОСЛОДНОЕ катмарлап берүүчү жер семирткич **УДОБРЕНИЕ ПОЧВЫ** топуракка жер семирткичти берүү (жер семирткич топуракка керектүү азык заттардын өлчөмүн көбөйтүү, алрын учурда анын физикалык, физико-химиялык жана биологиялык касиеттерин жакшыртуу учун берилет).

УДОБРЕНИЕ СЛОЖНОЕ татаал жер семирткич

УДОБРЕНИЕ СМЕШАННОЕ аралаш жер семирткич

УДОБРЕНИЕ СПЕЦИАЛЬНОЕ атайын жер семирткич

УДОБРЕНИЕ ТОРФО-ФЕКАЛЬНОЕ чым көн-фекалдуу жер семирткич

УДОБРЕНИЕ ТОРФЯНОЕ чым көндүү жер семирткич

УДОБРЕНИЕ УГОЛЬНОЕ камур жер семирткичи

УДОБРЕНИЕ ФЕКАЛЬНОЕ фекалдуу жер семирткич

УДОБРЕНИЕ ФИЗИОЛОГИЧЕСКИ КИСЛОЕ физиологиялык кычыл жер семирткич (суперфосфат, сульфат аммоний өндүү семирткичтер).

УДОБРЕНИЕ ФОСФОРНОЕ фосфор жер семирткичи

УДОБРЕНИЕ ФОСФОРНОКСЛОЕ фосфор кычыл жер семирткичи

УДОБРЕНИЕ ПОЧВЫ ТОПУРАКТАН таптоо, ныктоо

УКЛОН ПОВЕРХНОСТИ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын бетинин эзкейиштиги

УКЛОН ПОВЕРХНОСТИ ПОЧВЫ топурактын бетинин эзкейиштиги

УКРЕПЛЕНИЕ ПОЧВЫ ТОПУРАКТАН бекемдеэ

УЛУЧШЕНИЕ АЭРАЦИИ ПОЧВЫ топурактын аэрацияны жакшыртуу

УЛУЧШЕНИЕ ПОЧВЫ ТОПУРАКТАН жакшыртуу (анын асылдуулугун жогорулаттуу).

УЛУЧШЕНИЕ ПОЧВЫ КОРЕННОЕ топуракты түп-тамырынан бери жакшыртуу

УЛУЧШЕНИЕ ПОЧВЫ ОСНОВНОЕ топуракты негизинен жакшыртуу

УЛУЧШЕНИЕ ПОЧВЫ ПЕРИОДИЧЕСКОЕ топуракты мезгил-мезгили менен жакшыртуу

УЛУЧШЕНИЕ ПОЧВЫ СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ топуракты дайыма жакшыртып туртуу

УЛЬМИН ульмин (ульмин кислотасынын металлдар менен биринкенде сууга эрибей турган тузу).

УНИЧТОЖЕНИЕ ЕСТЕСТВЕННОЙ РАСТИТЕЛЬНОСТИ табигый өсүмдүктөрдү жоготтуу (жок кылуу).

УПАКОВКА упаковка кылуу (топурактын бөлүкчөлөрүн жана агрегаттарын бирн-бирине жанаша жайгаштыруу).

УПАКОВКА ГЕКСАГОНАЛЬНАЯ гексагоналдык упаковка кылуу (шар түрүндөгү бир кылка бөлүкчөлөрдү бирн-бирине түгээж жайлаштыруу).

Мында алардын ар бири он эки башка бөлүкчөлөр менен тийшиш, аралындағы көндөй орун 25,9% ти түзөт).

УПАКОВКА КУБИЧЕСКАЯ куб түрүндө упаковка кылуу (шар түрүндөгү бир кылка бөлүкчөлөрдү борпон кылып жайлаштыруу; мында ар бир бөлүкчө башка алты бөлүкчө менен тийшиш, алардын жалпы көндөйлүүлүгү 47,6% ке барабар болот).

УПЛОТНЕНИЕ ныктоо, тыгыздоо (таптоо).

УПЛОТНЕНИЕ ПОЧВЫ топурактын ныкташы, тыгыздалышы

УПЛОТНЯЕМОСТЬ ГРУНТА грунттун ныкташында, тыгыздалышы чулугу

УПЛОТНЯТЬ ПОЧВУ топуракты ныктоо, тыгыздоо
УПРУГОСТЬ ВОДЯНОГО ПАРА суу буусуну серпилгичтүгү
УРОБАКТЕРИИ уробактериялар (мочевинаны ажыратуучу бактериялар).

УРОВЕНЬ АЛЬФА-АКТИВНОСТИ ПОЧВЫ топурактын альфа-активдүүлүгүнүн даражасы

УРОВЕНЬ БАЗИСА ЭРОЗИИ эрозия базисинин деңгээли

УРОВЕНЬ БЕТА-АКТИВНОСТИ ПОЧВЫ топурактын бета-активдүүлүгүнүн даражасы

УРОВЕНЬ ГАММА-АКТИВНОСТИ ПОЧВЫ топурактын гамма активдүүлүгүнүн даражасы

УРОВЕНЬ ГРУНТОВЫХ ВОД грунт сууларынын деңгээли

УРОВЕНЬ ГРУНТОВЫХ ВОД ЕСТЕСТВЕННЫЙ грунт сууларынын табигый деңгээли

УРОВЕНЬ ГРУНТОВЫХ ВОД КРИТИЧЕСКИЙ грунт сууларынын критикалык (эн төмөнкү) деңгээли (грунта алардын топуракты шорго айтандырбоочу эн төмөнкү деңгээли).

УРОВЕНЬ ПЬЕЗОМЕТРИЧЕСКИЙ пьезометрикалык деңгээл

УРОВЕНЬ РАДИОАКТИВНОСТИ ПОЧВЫ топурактын радиоактивдүүлүгүнүн даражасы

УРОВЕНЬ СУММАРНОЙ РАДИОАКТИВНОСТИ ПОЧВЫ топурактын жалпы радиоактивдүүлүгүнүн даражасы

УСАДКА ПОЧВЫ топурактын чөгүшү (басырылышы)

УСАДКА ПОЧВЫ ЛИНЕЙНАЯ топурактын линиялык чөгүшү, басырылышы

УСАДКА ПОЧВЫ ОБЪЕМНАЯ топурактын көлемдүү чөгүшү (басырылышы)

УСАДКА ПОЧВЫ ОСТАТОЧНАЯ топурактын калдыктуу басырылышы (чөгүшү)

УСАДКА ТОРФА чым көндүн басырылышы (чөгүшү)

УСЛОВИЯ АВТОМОРФНЫЕ автоморфдук шарттар

УСЛОВИЯ ПОЧВЕННЫЕ топурак шарттары

УСЛОВИЯ ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ топурактын пайда болуш шарттары

УСЛОВИЯ ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ ЗОНАЛЬНЫЕ топурактын пайда болушунун зоналдык шарттары

УСЛОВИЯ ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ КСЕРОМОРФНЫЕ топурактын пайда болушунун ксероморфдук шарттары

УСЛОВИЯ ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ ПРОВИНЦИАЛЬНЫЕ топурактын пайда болушунун провинциалдык шарттары

УСТАНОВЛЕНИЕ ГРАНИЦ ПОЧВ топурактын чегин тактоо

УСТОЙЧИВОСТЬ АГРЕГАТОВ агрегаттардын туруктуулугу (бекемдүүлүгү)

УСТОЙЧИВОСТЬ К ВЫВЕТРИВАНИЮ бузулуга (талкаланууга, күмдөлүгү) туруктуулук

УСТОЙЧИВОСТЬ К ПРОНИЦАЕМОСТИ сиңүүчүлүкке туруктуулук (бекемдүүлүк)

УСТОЙЧИВОСТЬ К ЭРОЗИИ эрозияга туруктуулук

УСТОЙЧИВОСТЬ СТРУКТУРЫ структуралык туруктуулугу (бекемдүүлүгү)

УЧЕНИЕ О МЕРЗЛЫХ ПОЧВАХ тоң топурактар жөнүндөгү илим

УЧЕНИЕ О ПОГЛОТИТЕЛЬНОЙ СПОСОБНОСТИ ПОЧВЫ топурактын соруу жөндейдүүлүгү жөнүндөгү окуу

УЧЕНИЕ О ФАЦИЯХ фацийлар жөнүндөгү окуу (чөгүндү тоң текердин пайда болушунда физико-географиялык шарттардын мааниси жөнүндөгү илим).

ФА'ЗА ВЛИЯНИЯ ВОДЫ ПОЧВОЙ суунун топуракка сиңүү фазасы (суунун топурактагы көндөйлөр аркылуу жылып сиңиши).

ФА'ЗА ДИСПЕРСИЯ дисперсия фазасы (өтө майда бөлүкчөлөрдүн эритмеде супензия же золду түзүшү).

ФА'ЗА ПОЧВЫ топурактын фазасы (топурак үч фазадан турат: каттуу, суюктук, газ).

ФА'ЗА ПОЧВЫ ГАЗООБРАЗНАЯ топурактын газ түрүндөгү фазасы (топурактын арасындан аба).

ФА'ЗА ПОЧВЫ ЖИДКАЯ топурактын суюк фазасы (топурактагы эритмелер, эритиндилер).

ФА'ЗА ПОЧВЫ ТВЕРДАЯ топурактын каттуу фазасы (топурактын арасындан ар түрдүү каттуу органикалык, минералдык заттар).

ФА'ЗА ПРОСАЧИВАНИЯ ВОДЫ СКВОЗЬ ГРУНТ суунун топуракка етүп сиңүү фазасы (суунун топуракты аралап етүп, төмөн карай сиңе баштاشы).

ФА'ЗА РАЗВИТИЯ ПОЧВЫ топурактын өөрчүү фазасы

ФА'ЗА ФИЛЬТРАЦИИ ВОДЫ В ГРУНТ суунун грунтка фильтрациялануу фазасы (топуракта суунун суу толгон көндөйлөр аркылуу етүп грунтка сиңе башташы).

ФА'ЗА ЭРОДИРОВАНИЯ эрозия болуунун фазасы

ФА'КТОР ДИСПЕРСНОСТИ дисперциялуктун фактору (топурактын тоголокчолоруун, күкүмдөөгө, майдалоого кылган турштуугун көрсөткөн чоңдук).

ФА'КТОРЫ ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ топурактын пайда болушунун факторлору (топурактын пайда болушунда бир канча факторлор катышат; баштапкы тоо текерни, тириү жана өлүү организмдер, климаттык шарттар, жердин рельефи ж. б.).

ФА'КТОРЫ ПОЧВООБРАЗОВАНИЯ КЛИМАТИЧЕСКИЕ топурактын пайда болушунун климаттык факторлору

ФА'КТОРЫ РАЗРУШЕНИЯ ПОЧВЕННОЙ СТРУКТУРЫ топурактын структурасынын бузулуш факторлору (себептери)

ФА'КТОРЫ СТРУКТУРООБРАЗОВАНИЯ структуралык түзүүчү факторлор

ФАУНА фауна (жан-жаныбарлар дүйнөсү).

ФАУНА ПОЧВЕННАЯ топурак фаунасы (топурактагы жан-жаныбарлар).

ФА'ЦИИ ГЕОХИМИЧЕСКИЕ геохимиялык фацийлар

ФА'ЦИИ ГИДРОХИМИЧЕСКИЕ гидрохимиялык фацийлар

ФА'ЦИИ МОРСКИЕ КАРБОНАТНЫЕ дениздин карбонаттуу фацийлар

ФА'ЦИИ ГИДРОХИМИЧЕСКИЕ гидрохимиялык фацийлар

ФА'ЦИИ ОЗЕРНЫЕ көл фацийлары

ФА'ЦИЯ фация (1. чөгүндү тоо тек; 2. физико-географиялык чейрэ).

ФА'ЦИЯ АЛЛЮВИАЛЬНАЯ ПЕСЧАНИСТО-ГЛИНИСТАЯ аллювийлүү кум-чополуу фация

ФА'ЦИЯ ГЛИНИСТАЯ чополуу фация

ФА'ЦИЯ ИЗВЕСТКОВАЯ акиташтуу фация

ФА'ЦИЯ ИНТРУЗИВНЫХ ПОРОД интрузивдик тоо текердин фацийлары

ФА'ЦИЯ КОРАЛЛОВАЯ кораллалуу фация

ФА'ЦИЯ ЛИТОЛОГИЧЕСКАЯ литологиялык фация

ФА'ЦИЯ МЕТАМОРФИЧЕСКИХ ПОРОД метаморфиялык тоо текердин фацийлары

ФА'ЦИЯ ПЕСЧА'НАЯ кумдуу фасия

ФА'ЦИЯ ПО'ЧВЕННАЯ топурактын фасиясы

ФЕРРАЛИТЫ ферралиттер (темирлүү чөгүйдү—руды).

ФЕРРИТИЗА'ЦИЯ ферритизациялоо (топурактын темирге бабышы).

ФИ'ЗИКА ПО'ЧВЕННАЯ к. физика почвы

ФИ'ЗИКА ПО'ЧВЫ топурактын физикасы (топурактын физикалык катарынын түзүлүшүн сүзүүчүлүк атмосфералык азоттун фиксациясынан туяштырууда). ФИ'КСА'ЦИЯ АЗО'ТА АТМОСФЕ'РЫ атмосфералык азоттун фиксациялоо (байланыштыруу).

ФИ'КСА'ЦИЯ ГУ'МУСА гумустуу фиксациялоо

ФИЛЬТР фильтр, сүзүүчү (эртимедеги катуу заттарды сүзүп/алуу учурда колдонулган курал же зат).

ФИЛЬТРАТ фильтрат, сүзүндүү (жидкуюндын түзүлүшүн сүзүп алганда)

ФИЛЬТРА'ЦИЯ ВОДЫ сууну фильтрациялоо (сүзүү, тазалоо)

ФИЛЬТР БИОЛОГИЧЕСКИЙ биологиялык фильтр (токой төшөндуүсүндөгү күчтүү аэробдук микробиологиялык процесстин иштэйбасында атмосфералык кислороддун топурактын төмөнкү кабатына ётё албай катышы).

ФИЛЬТР ПОЧВЕННЫЙ топурак фильтри

ФИТОКЛИМАТ фитоклимат (өсүмдүктүн арасындағы климат, метеорологиялык шарттар).

ФИТОМЕЛИОРА'ЦИЯ фитомелиорация (кумдарды чеп өсүмдүктөрдүү, бадалдардын, жыгач өсүмдүктөрдүү тамырлары аркылуу кармоо).

ФИТОЦЕНО'З фитоценоз (бир шартта өскөн өсүмдүктөрдүү коому).

ФЛОККУЛЯ'ЦИЯ флоккуляция

ФЛО'РА ПО'ЧВЕННАЯ топурактын флорасы

ФЛЮРИТ флюрит (фторлуу кальций).

ФОНД ЗЕМЕ'ЛНЫЙ жер фондуусу

ФОРМА ВЫДЕЛЕ'НИЯ КАРБОНА'ТОВ МУЧНИ'СТАЯ карбонаттар.

дай белуп чыгарууну агыш формасы

ФОРМА СТРУКТУРНЫХ ОТДЕ'ЛЬНОСТЕЙ структуралык белукчелордун формасы

ФОРМАЦИЯ РАСТИТЕЛЬНАЯ өсүмдүк формациясы

ФОРМИРОВА'НИЕ ПИЩЕВО'ГО РЕЖИ'МА ПО'ЧВЫ топуракта

азын режиминин түзүлүшү

ФОРМИРОВА'НИЕ ПРИ'ЗНАКОВ ПО'ЧВЫ топурактын белгилеринин түзүлүшү

ФОРМЫ БАКТЕ'РИЯ ФИЛЬТРУЮЩИЕСЯ бактериялардын фильтрлесүүчү формасы

ФОРМЫ ВОДЫ В ПО'ЧВЕ топурактагы суунуу формалары

ФОРМЫ КОМО'ЧКОВ тоголокчолордун формалары

ФОРМЫ ПО'ЧВЫ топурактын формалары

ФОРМЫ РАЗРУШЕ'НИЯ бузулууну формалары

ФОРМЫ РЕЛЬЕ'ФА АККУМУЛЯТИ'ВНЫЕ рельефтин аккумулятивдик формалары (турдүү чөгүндүү менен уйнудүен түзүлген формалар).

ФОСФАТШЛА'КИ фосфатшлактар (апатит же фосфориттиң металлургиялык шлактар менен кошуп эрткенде пайдала болгон продукт; ал фосфор жер семирткичи катарында пайдаланылат).

ФОСФАТЫ фосфаттар (фосфат кислотасынын түздары).

ФОСФАТЫ АЛЮМИ'НИЯ алюминийдии фосфаттары

ФОСФАТЫ ЖЕЛЕ'ЗА темирдии фосфаттары

ФОСФАТЫ КА'ЛЬЦИЯ кальцийдин фосфаттары

ФОСФОГИ'ПС фосфогипс (фосфориттерди күкүрт кислотасы менен гипстөө үчүн колдонулат).

ФО'СФОР фосфор (өсүмдүктүн тирчилигинде эң маанилүү ролду, ойногон химиялык элемент).

ФО'СФОР ВА'ЛОВЫЙ жалпы фосфор (фосфор кислотасынын кальций фторлуу түзү; фосфор жер семирткичи катары керектелет).

ФОСФОРИТОВА'НИЕ ПО'ЧВЫ топуракка фосфорит берүү

ФО'СФОР, НЕДОСТУПНЫЙ РАСТЕ'НИЯМ өсүмдүк пайдалана албаган фосфор

ФОСФОРОБАКТЕРИ'Н фосфоробактерин (топурактагы органикалык фосфор бирикмелерин өсүмдүктөр женил пайдалана турган минералдык түргө айланыптыруучу бактериялык жер семирткич).

ФО'СФОР ПОДВИЖНО'Й эриген фосфор (өсүмдүккө пайдалуу фосфор).

ФРАКЦИОНИРОВАНИЕ ПО'ЧВЕННОГО ОБРАЗЦА' топурак үлгүсүн фракцияга бөлүү

ФРА'КЦИЯ фракция (заттын өлчөмү бирдей болгон белүүкчөлөрү).

ФРА'КЦИЯ ГРАНУЛОМЕТРИЧЕСКАЯ гранулометриялык фракция

ФРА'КЦИЯ ГУ'МУСА ЭНДООРГАНИЧЕСКАЯ гумустун эндоорганикалык фракциясы

ФРА'КЦИЯ ГУ'МУСА ЭНТООРГАНИЧЕСКАЯ гумустун энтоорганикалык фракциясы

ФРА'КЦИЯ КРУ'ПНАЯ ири фракция

ФРА'КЦИЯ КРУПНОЗЕРНИ'СТАЯ ири дандуу фракция

ФРА'КЦИЯ ЛЕССОВИ'ДНАЯ ләссе сыйкатуу фракция

ФРА'КЦИЯ МЕ'ЛКАЯ майды фракция

ФРА'КЦИЯ МЕХАНИЧЕСКОГО СОСТА'ВА ПО'ЧВЫ топурактын механикалык составынын фракциясы

ФРА'КЦИЯ ПЛА'ВАЮЩАЯ чекпөөчү фракция

ФРА'КЦИЯ СТРУКТУРНАЯ структуралык фракция

ФРА'КЦИЯ ТЯЖЕ'ЛАЯ оор фракция

ФРЕЗЕРОВА'НИЕ ПО'ЧВЫ топуракты фрезердоо (фреза менен топурактын айдоо катмарын бут бойдан майдалоо жана аралаштыруу).

ФУЛЬВОКИСЛОТА фульвокислота (топурактын кара чириндиндинеги кислоталар).

ФТОР фтор

ХА'КИ хаки (Орто Азиянын чөлдөрүндөгү тақыларда көзделешүүчү, жа-

зыда суу чогулган табигый чункурлар, ойдун жерлер).

ХАЛЦЕДО'Н халцедон (жаширын кристаллдуу) квартын бир түрү.

Асыл таштардын тобуна кирет.

ХЕМОСО'РБИЯ хемосорбция (заттардын газдарды, бууларды жана

эриген заттарды химиялык жол менен синкирип алым, аз учуучу жана начар

эрүүчү бирикмелерди пайдалыши).

ХИМИЗА'ЦИЯ СЕ'ЛЬСКОГО ХОЗЯ'ИСТВА айыл чарбасын химизациялоо (топурактын асылдуулугун, түшүмдүн сапаттуулугун көтерүү үчүн химиялык семирткичтерди пайдалануу).

ХИМИКА'ЛИИ химикалийлер (химиялык, агрехимиялык анализде кол-доналуу чүчүн химиялык реактивдер).

ХИМИЧЕСКИЙ СОСТА'В ПО'ЧВЫ топурактын химиялык составы

ХИМИЯ ПО'ЧВЕННАЯ к. химия почвы

ХИМИЯ ПО'ЧВЫ топурактын химиясы (химиялык мөлдөрдөн топурактын химиялык составын издеңүү).

ХЛОРИ'Д Ка'ЛИЯ калийдин хлориди (аюмот түрдөн топурактын химиялык составын издеңүү).

ХОДЫ' КОРНЕ'П тамырлардын издерги (жолдору).

ХО'ЛМ дебе, дебече
ХРЕБЕТ кыр, кырка
ХРОМОСОЛЬ хромосоль (тропиканы сары же кызыл топурагы).
ХРОНОИЗПЛЕТА ВЛАЖНОСТИ нымдуулуктун хроноизплетасы
ХРЯЩ хрящ, кесек кум таш (тоо тектеринин талкаланышынан келип чыккан при кум таш).
ХРЯЩ КРУПНЫЙ кесек кум таш (диаметри 7—10 ми болгон кум таш).
ХРЯЩ МЕЛКИЙ майда кум таш (диаметри 3—5 ми болгон кум таш).
ХРЯЩ СРЕДНИЙ орто кум таш (диаметри 5—7 ми болгон кум таш).

Ц

ЦВЕТ ПОЧВЫ топуректын өңү, ирени
ЦЕЛИНА дың жер (айдалбаган жер).
ЦЕМЕНТАЦИЯ цементтешүү
ЦЕННОСТЬ НАВОЗА УДОБРИТЕЛЬНАЯ кыктын жер семиртүүдөгү баалуулугу
ЦЕОЛИТ ПОЧВЕННЫЙ топурак цеолити (химиялык составында таала шпаттарынын окшош минералдар бар топурак).
ЦИАНАМИД КАЛЬЦИЯ кальцийдин цианиамиди (минералдык азот жер семиртүүчү).
ЦИКЛ ЭРОЗИИ эрозиянын цикли
ЦИКЛ ЭРОЗИИ АРИДНЫЙ эрозиянын ариддүү цикли

Ч

ЧАСТИ ПОЧВЫ НЕЭРОДИРОВАННЫЕ топуректын эрозия болбогон белүктөрү
ЧАСТИЦА ГЛИНИСТАЯ чополуу белүкчө
ЧАСТИЦА КОЛЛОИДНАЯ коллоид. белүкчесү
ЧАСТИЦА ПЕРВИЧНАЯ биринчи белүкчө
ЧАСТИЦА ПОЧВЕННАЯ топуректын белүкчесү
ЧАСТИЦА ПЫЛЕВАТАЯ чац түрүндөгү белүкчө
ЧАСТИЦА ЭЛЕМЕНТАРНАЯ элементардык белүкчө
ЧАСТЬ ПОЧВЫ КАМЕНИСТАЯ топуректын таштуу белүгү
ЧАСТЬ ПОЧВЫ МИНЕРАЛЬНАЯ топуректын минералдык белүгү
ЧАСТЬ ПОЧВЫ ПЫЛЕВАТАЯ топуректын минералдык белүгү
ЧЕРВИ ДОЖДЕВЫЕ сөөлжандар
ЧЕРВОРИНЫ курт-кумурскалардын уялары
ЧЕРВОТОЧИНЫ курт тешкен жолдор
ЧЕРНОЗЕМ кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ БЕДНЫЙ арык кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ВЫПАХАННЫЙ көп айдалган кара топурак (көп айдоонатыйжасында арыктаган кара топурак).
ЧЕРНОЗЕМ ВЫСОКОМИЦЕЛЛЯРНО-КАРБОНАТНЫЙ оте мицелл-карбонаттуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ жуулган кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ ЛУГОВОЙ жуулган шалбаа кара топурагы
ЧЕРНОЗЕМ ГЛУБОКОМИЦЕЛЛЯРНО-КАРБОНАТНЫЙ терец мицелл-карбонаттуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ГОРНЫЙ тоонун кара топурагы

ЧЕРНОЗЕМ ГРУНТОВЫЙ ВЛАЖНЫЙ нымдуу грунт кара топурагы
ЧЕРНОЗЕМ ДЕГРАДИРОВАННЫЙ деградацияланган (асылдуулугу томендөгөн кара топурак).
ЧЕРНОЗЕМ КАРБОНАТНЫЙ карбонаттуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ МАЛОГУМУСНЫЙ аз гумустуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ МАЛОМОЩНЫЙ жука кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ МИЦЕЛЛЯРНО-КАРБОНАТНЫЙ мицелла-карбонаттуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ МИЦЕЛЛЯРНО-КАРБОНАТНЫЙ ВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ мицелла-карбонаттуу жуулган кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ МИЦЕЛЛЯРНО-КАРБОНАТНЫЙ СМЫТЫЙ мицелла-карбонаттуу жуулган кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ МНОГОГУМУСНЫЙ көп гумустуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ МОЩНЫЙ калың кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ МУЧНИСТО-КАРБОНАТНЫЙ, ПРОМЫТЫЙ ГЛУБОКОПРОМЕРЗАЮЩИЙ карбонаттуу, жуулган, терец тонгон кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ НАМЫТЫЙ сайроон кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ НЕДОСТАТОЧНО НАСЫЩЕННЫЙ негиздерге чала калыккан кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ НЕСМЫТЫЙ жуулбаган кара топурак (А горизонту айдалгандан кийин да гумус горизонту болгон топурак).
ЧЕРНОЗЕМ НОРМАЛЬНЫЙ нормалдуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОБЫКНОВЕННЫЙ кадимки кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОБЫКНОВЕННЫЙ КАРБОНАТНЫЙ кадимки карбонаттуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОПОДЗОЛЕННЫЙ күлдүү кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОБЫКНОВЕННО-МАЛОМОЩНЫЙ кадимки жука кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОБЫКНОВЕННО-МОЩНЫЙ кадимки калың кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОБЫКНОВЕННЫЙ ОСОЛОДЕЛЫЙ кадимки солоддуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОБЫКНОВЕННЫЙ СОЛОНЦЕВАТО-СОЛОНЧАКОВАТЫЙ кадимки солонецтүү шордуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОБЫКНОВЕННЫЙ СОЛОНЦЕВАТЫЙ кадимки солонецтүү кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОБЫКНОВЕННО-СРЕДНЕМОЩНЫЙ кадимки орто калыңдыктагы кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОСОЛОДЕЛЫЙ солоддуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ОСТАТОЧНО-ОПОДЗОЛЕННЫЙ күлдүү калдык кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ПАХОТНЫЙ айдоо кара топурагы
ЧЕРНОЗЕМ ПЕРВИЧНО-КАРБОНАТНЫЙ алгачкы карбонаттуу кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ПОВЕРХНОСТНО-МИЦЕЛЛЯРНО-КАРБОНАТНЫЙ үстүнкү бети мицеллалуу карбонаттуу кара топурак (HCl-дон үстүнөн тартып көбүктөнгөн кара топурак).
ЧЕРНОЗЕМ ПРЕДКАВКАЗСКИЙ кавказдын этегиндеги кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ПРИАЗОВСКИЙ Азов деңизинин жээгиндеги кара топурак
ЧЕРНОЗЕМ ПРИДУНАЙСКИЙ придунай кара топурагы (дунай дарыясынын жээгиндеги кара топурак).

ЧЕРНОЗЕМ СВЕРХМОЩНЫЙ етө калың кара топурак (гумус горизонтунан калындығы 120 см деген ашқан кара топурак).

ЧЕРНОЗЕМ СЕВЕРНЫЙ түндүктөгө кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ СИЛЬНОВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ етө жуулган кара топурак (НСІ дон көбүктөнүү чеги В₁ гумус кабатынац 50 см төмөн оруу алғаң кара топурак).

ЧЕРНОЗЕМ СИЛЬНОСМЫТЫЙ етө жуулган кара топурак (В₁ горизонту айдалып, айдоонуң алдында В₂ горизонту же энелик тоо тек болгон кара топурак).

ЧЕРНОЗЕМ СЛАБОВЫЩЕЛОЧЕННЫЙ аз жуулған кара топурак (НСІ дон, көбүктөнүү чеги В₁ горизонтунац 20 см төмөндүктө болгон кара топурак).

ЧЕРНОЗЕМ СЛАБОСМЫТЫЙ аз жуулған кара топурак (А горизонту айдалып, айдоонуң алдында В₁ горизонту болгон кара топурак).

ЧЕРНОЗЕМ СОЛОНЦЕВАТЫЙ солонец бар кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ СРЕДНЕГУМСЫНЫЙ орто гумустуу кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ СРЕДНЕМОЩНЫЙ орто калындыктагы кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ СРЕДНИЙ к. чернозем среднемощный.

ЧЕРНОЗЕМ СРЕДНЕСМЫТЫЙ орто жуулған кара топурак (В₁ горизонту болгон кара топурак).

ЧЕРНОЗЕМ СТАРОПАХОТНЫЙ көптөн бери айдалған кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ТИПИЧНЫЙ КАРБОНАТНЫЙ карбонаттуу кадимки кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ТИПИЧНЫЙ МАЛОМОЩНЫЙ кадимки жука кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ТИПИЧНЫЙ МОЩНЫЙ кадимки калың кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ТИПИЧНЫЙ ОСОЛОДЕЛЫЙ солоддуу кадимки кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ТИПИЧНЫЙ СРЕДНЕМОЩНЫЙ калындығы кадимки орто кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ТУЧНЫЙ семиз кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ТУЧНЫЙ МАЛОМОЩНЫЙ семиз жука кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ТУЧНЫЙ МОЩНЫЙ семиз калың кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ТУЧНЫЙ СРЕДНЕМОЩНЫЙ семиз орто калындыктагы кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ЦЕЛИЧНЫЙ дың кара топурак.

ЧЕРНОЗЕМ ЮЖНЫЙ түштүктүн кара топурагы до мәсөнчө.

ЧЕРНОЗЕМ ЮЖНЫЙ КАРБОНАТНЫЙ түштүктүн карбонаттуу кара топурагы.

ЧЕРНОЗЕМ ЮЖНЫЙ МАЛОМОЩНЫЙ түштүктүн жука кара топурагы.

ЧЕРНОЗЕМ ЮЖНЫЙ ОСОЛОДЕЛЫЙ түштүктүн солоддуу кара топурагы.

ЧЕРНОЗЕМ ЮЖНЫЙ СОЛОНЦЕВАТО-СОЛОНЧАКОВЫЙ түштүктүн солонецтүү шордуу кара топурагы.

ЧЕРНОЗЕМ ЮЖНЫЙ СРЕДНЕМОЩНЫЙ түштүктүн орто, калың кара топурагы.

ЧИСЛО ПЛАСТИЧНОСТИ ийкемдүүлүктүн саны (топурактын ийкемдүүлүгүн көрсөтүүчү сан; ал канчалык көп болсо, топурактын ийкемдүүлүгүн жогору болот).

ШКАЛА ШКАЛА шкала (белгилүү чөндүктө көрсөтүүчү сандар).

ШКАЛА ГРАНУЛОМЕТРИЧЕСКОГО СОСТАВА гранулометриялык составының шкаласы.

ШКАЛА ЦВЕТКОВАЯ түстүн (оидүн) шкаласы шла'к ма'рганцевый марганецтүү шлак (марганец жетишпеген металургия өнер жабынын таштанды продукциясы). шле'инфова'ние шлейф жүргүзүү (жазында топурактын бетин түзүү учун шлейф тартуу).

ШЛЮЗОВАНИЕ БОЛОТ сазда шлюзаларды куруу шу'рф по'чвенный топурактын шурфу (топуракты изилдөө учун тике казылган чуккур).

ЩЕБЕНКА шагылача

ЩЕБЕНЬ шагыла (майда жука сынык таштар).

ЩЕБЕНЬ КРУПНЫЙ ири шагыл (диаметри 5—10 см).

ЩЕБЕНЬ МЕЛКИЙ майда шагыл (диаметри 1—3 см).

ЩЕБЕНЬ СРЕДНИЙ орточо шагыл (диаметри 3—5 см).

ЩЕЛЕВАНИЕ ПОЧВЫ топуракты көзөө (нык топуракты ар түрдүү чутуу курал менен терең көзөө).

ЩЕЛОЧНОСТЬ шакардуулук.

ЩЕЛОЧНОСТЬ АКТУАЛЬНАЯ актуалдуу шакардуулук.

ЩЕЛОЧНОСТЬ ВОДНОЙ ВЫТЯЖКИ ПОЧВЫ, топуракты суу саркындысының шакардуулугу.

ЩЕЛОЧНОСТЬ ОТ НОРМАЛЬНЫХ КАРБОНАТОВ нормалдуу карбонаттардан пайда болгон шакардуулук.

ЩЕЛОЧНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын шакардуулугу.

ЩЕЛОЧНОСТЬ УДОБРЕНИЙ жер семирктичин шакардуулугу.

ЩЕЛОЧНОСТЬ ТИТРОВАЛЬНАЯ (ОБЩАЯ) титрленүүчүч (жалпы) шакардуулук (суу саркындысындағы көмүр, кремний, кислогаларынын түзарынан пайда болгон шакардуулук).

Э ЭВАПОРОМЕТР эвапорометр (суунун бетинен буулацил учкан нымда аныктоочу курал).

ЭВАПОТРАНСПИРАЦИЯ эвапотранспирация (атмосферага бууланып учкан жалпы нымдын елчему).

ЭВОЛЮЦИЯ ЗАСОЛЕНИХ ПОЧВ түздүү топурактардын эволюциясы.

ЭВОЛЮЦИЯ ПОЧВЫ топурактын эволюциясы.

ЭВОЛЮЦИЯ СОЛОНЦОВЫХ солонецтердин эволюциясы.

ЭКВИВАЛЕНТ эквивалент (төң салмактуулук, төң мазалилүүлүк).

ЭКВИВАЛЕНТ ВЛАГОЕМКОСТИ ным синиримдүүлүктүн эквиваленти.

ЭКВИВАЛЕНТ ВЛАЖНОСТИ нымдуулуктун эквиваленти.

ЭКВИВАЛЕНТ ПОЛЕВОЙ ВЛАГОЕМКОСТИ талаалын ным синиримдүүлүктүн эквиваленти.

ЭКВИВАЛЕНТ ПОЧВЕННЫЙ МОРФОЛОГИЧЕСКИЙ топурактын морфологияның эквиваленти.

ЭКЗАРАЦИЯ экзарация (көчмөн муздардын жер бетин тегиздеши).

ЭКСИКАТОР эксикатор (кургатылган заттарды нымдан сактай турғап идиш).

ЭКСКРЕМЕНТ экскремент (топурактагы жан-жаныбарлардын заңдары).

ЭКСПЕДИЦИЯ ПО ИЗУЧЕНИЮ ПОЧВЫ топуракты изилдеөө боюнча экспедиция
ЭКСПЛИКАЦИЯ ПО ЧВЕННАЯ топурак экспликациясы (топурак картасындағы түшүндүрүүчү белгилер).
ЭКСПОЗИЦИЯ СКЛОНА беттин экспозициясы
ЭЛЕКТРОГИГРОМЕТР электротигрометр (абанынымдуулугун өлчөөчү курал).
ЭЛЕКТРОМЕТР электрометр (топурактагы эманация берүүчү газдардын радиоактивдүүлүгүн өлчөөчү курал).
ЭЛЕКТРОМИКРОТЕРМОМЕТР электромикротермометр (топурактын, есүмдүктүн үстүнкү беттин температурасын аныктоочу курал).
ЭЛЕКТРОПАХОТА электр кубатынын жардамы менен айдоо
ЭЛЕКТРООСМОС электроосмос (электр кубаты менен кыл түтүкчелөр аркылуу суюк заттардын жылышы).
ЭЛЕКТРОПРОВОДНОСТЬ ПОЧВЫ топурактын электр тогун откергүчтүгү
ЭЛЕКТРОСКОП электроскоп (к. электрометр)
ЭЛЕКТРОТЕРМОМЕТР МНОГОТОЧЕЧНЫЙ көп точкалуу электротермометр (бир орунда туруп бир канча точканын температурасын өлчөөчү прибор).
ЭЛЕКТРОТЕРМОМЕТР ПАХОТНЫЙ айдоо электротермометри (топурактын температурасын аныктоочу курал).
ЭЛЕКТРОФОРЭЗ электрофорез (электрдин кубаты аркылуу эритинидеги чачыранды белүкчелөрдүн жылышы).
ЭЛЕМЕНТЫ ВОДНОГО БАЛАНСА суу балансынын элементтери
ЭЛЕМЕНТЫ ГЕОМОРФОЛОГИЧЕСКИЕ геоморфологиялык элементтер.
ЭЛЕМЕНТЫ ЗОЛЬНЫЕ күлдүн элементтери (есүмдүктүн органикалық белугу күйгөндөн кийин күлдө калган минералдык заттар).
ЭЛЕМЕНТЫ ПЛОДОРОДИЯ ПОЧВЫ топурактын асылдуулугунун элементтери
ЭЛЕМЕНТЫ ПОЧВ ЕСТЕСТВЕННО-РАДИОАКТИВНЫЕ топурактагы табигый радиоактивдүү элементтер
ЭЛЕМЕНТЫ ПОЧВ ИСКУССТВЕННО-РАДИОАКТИВНЫЕ топурактагы жасалма радиоактивдүү элементтер
ЭЛЕМЕНТЫ ПОЧВЫ МЕХАНИЧЕСКИЕ топурактын механикалык элементтери
ЭЛЕМЕНТЫ ТОПОГРАФИЧЕСКИЕ топографиялык элементтер
ЭЛЮВИАЛЬНЫЙ элювийдик (к. элювий).
ЭЛЮВИИРОВАНИЕ элювийлеө (к. элювий)
ЭЛЮВИЙ элювий (тоо тектеринин бузулушунан, талланышынан пайда болгон чөгүндүлөр).
ЭМАНАЦИЯ РАДИОАКТИВНАЯ радиоактивдүү эманация (топурактагы радиоактивдүү инерттик газдар; м.: радон Rn^{222} , торон Rn^{220} , актинон Rn^{219}).
ЭНЕРГИЯ ПОГЛОЩЕНИЯ синириүү энергиясы
ЭНЗИМЫ энзимдер (химиялык реакцияларды тездетүүчү жана багыттоочу ферменттер).
ЭПЕЙРОГЕНЕЗ, эпейрогенез (жер катмарынын кылымдар бою ақырындан жылышы, темен чөгүшү же жогору көтөрүлүшү).
ЭПИЦЕНТР эпицентр (жер титирөөнүн борбору, титирөө башталган орун, жай).
ЭПЮРА ВЛАЖНОСТИ ПОЧВЫ топурак нымдуулугунун эпюрасы (топуракка нымдуулуктун таркашын көрсөткөн ийри сыйык).
ЭРОДИРУЕМОСТЬ ПОЧВЫ топурактын эрозиядан бузулушу

ЭРОЗИЯ эрозия (шамалдын, суунун ж. б. табигый күчтөрдүн таасири элдүнди топурактын бузулушу).
ЭРОЗИЯ БОКОВАЯ кантал эрозиясы (горизонталдык эрозия).
ЭРОЗИЯ ВЕРТИКАЛЬНАЯ тике эрозия
ЭРОЗИЯ ВЕТРОВАЯ шамал эрозиясы
ЭРОЗИЯ ВОДОДНАЯ суу эрозиясы
ЭРОЗИЯ ВОДОПАДНАЯ шаркыратма суунун эрозиясы
ЭРОЗИЯ ГЕОЛОГИЧЕСКАЯ геологиялык эрозия
ЭРОЗИЯ ГЛУБОКАЯ терец таралган эрозия
ЭРОЗИЯ ГЛЯЦИАЛЬНАЯ гляциалдык (флювиялдык) эрозия
ЭРОЗИЯ ГОРИЗОНТАЛЬНАЯ горизонталдык эрозия
ЭРОЗИЯ КАРСТОВАЯ карст эрозиясы
ЭРОЗИЯ ЛЕДНИКОВАЯ муз эрозиясы
ЭРОЗИЯ ЛИНЕИНАЯ сыйыктуу эрозия (кичинекей суунун жешинен пайда болгон, арыкча сымал эрозия).
ЭРОЗИЯ МЕХАНИЧЕСКАЯ механикалык эрозия
ЭРОЗИЯ НАСТУПАТЕЛЬНАЯ өөрчүндөген эрозия
ЭРОЗИЯ НИСХОДЯЩАЯ темен багытталган эрозия
ЭРОЗИЯ НОРМАЛЬНАЯ нормалдуу эрозия
ЭРОЗИЯ ОВРАЖНАЯ жар, аң эрозиясы
ЭРОЗИЯ ОПОЛЗНЕВАЯ көкчү эрозиясы
ЭРОЗИЯ ОТСТУПАЮЩАЯ артка чегинген эрозия
ЭРОЗИЯ ПОВЕРХНОСТНАЯ жер бетиндеги эрозия
ЭРОЗИЯ ПОДЗЕМНАЯ жер алдындагы эрозия
ЭРОЗИЯ РЕЧНАЯ дарыя эрозиясы
ЭРОЗИЯ РУЧЕЙКОВАЯ булактаанган (салаланган) эрозия
ЭРОЗИЯ СКЛОНОВАЯ тоо бетиндеги эрозия
ЭРОЗИЯ СКРЫТАЯ жашырын (билинбеген) эрозия
ЭРОЗИЯ СТРУИЧАТАЯ шорголок агымдын эрозиясы (шорголоп ак-кад судан пайда болгон эрозия).
ЭРОЗИЯ СУБАЭРАЛЬНАЯ субаэралдык эрозия
ЭРОЗИЯ «ТОННЕЛЬНАЯ» «тоннелдүү» эрозия
ЭРОЗИЯ УСКОРЕННАЯ ылдам (тез) эрозия
ЭРОЗИЯ ХИМИЧЕСКАЯ химиялык эрозия
ЭРОЗИЯ ЭОЛЕВАЯ жөл эрозиясы
ЭФФЕКТИВНОСТЬ УДОБРЕНИЯ жер семиркичтин эффективдүүлүү (таасиридүүлүгү).

Я

ЯВЛЕНИЯ КРИОГЕННЫЕ криогендик кубулуштар
ЯВЛЕНИЯ МЕРЗЛОТНЫЕ тооу кубулуштары
ЯВЛЕНИЯ ПОГЛОЩЕНИЯ синириүү кубулуштары
ЯДРО ПОЧВЕННЫХ КОЛЛОИДОВ топурак коллоиддеринин ядроосу
ЯВЛЕНИЯ ПРОСАДОЧНЫЕ чөгүү кубулуштары (топурактын темен түшүшү).
ЯВЛЕНИЯ РАЗРУШЕНИЯ бузулуу кубулуштары
ЯВЛЕНИЯ СЕИСМИЧЕСКИЕ сейсмикалык кубулуштар

А: М. Мамытов, А. С. Султанбаев
РУССКО-КИРГИЗСКИЙ СЛОВАРЬ
ТЕРМИНОВ ПО ПОЧВОВЕДЕНИЮ

Редактор издательства А. Исабекова.
Обложка художника В. Ф. Ростка
Технический редактор М. Г. Попова, Э. К. Гаврина

Сдано в набор 30/VII 1968 г. Подписано в печать 3/III 1959 г. Формат
бумаги 60×90¹/₁₆. Бумага типографская № 1. Объем 9,75 п. л., уч.-изд. 12,8 л.
Тираж 500 экз. Заказ 2558. Цена 77 коп.

Издательство Академии наук Киргизской ССР,
г. Фрунзе, ул. XXII партсъезда, 265 а

Типография Академии наук Киргизской ССР,
г. Фрунзе, ул. Пушкина, 144.